

KARATEJAOXSEN TOIMINTALINJA

Tommi Tarkkanen

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Kevät 2011

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Tarkkanen T. 2011. Karatejaoksen toimintalinja. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu-tutkielma.

Tutkimus selvittää budoseuran karatejaoksessa tapahtuvaa opetusta ja sen suunnittelua sekä lajijaosta toimintaympäristönä. Työ on kaksiosainen. Ensimmäisessä osassa tutkitaan seuran ohjaajien ohjauksäsittejä ja karatejaoksen toimintakulttuuria. Toisessa, toimintatutkimuksellisessa osassa seuran toimintaa kehitettiin havaittujen ongelmakohtien korjaamiseksi. Tutkimus etenee suunnittelun, toiminnan, havainnoinnin, reflektion ja uudelleen suunnittelun sykleinä päätyen toiminnan kehittämiseen. Ohjauksäsittejä tutkittiin teemahaastatteluiden avulla. Opetusta arvioitiin ideologisten, tietoteoreettisten ja oppimiskäsitteellisten näkemysten perusteella. Tutkimus tehtiin aineistolähtöisesti, joten ohjaajien käsitteet ja ajatukset ohjasivat teorian muodostusta. Ohjaajien teemahaastattelujen avulla selvitettiin opetukseen ja sen suunnitteluun vaikuttavia tekijöitä ohjaajien oman ohjauksäsitteen kautta. Teemahaastattelujen tulkinta nosti viestinnän ja yhteistoiminnan seuratoiminnan ydinkäsitteeksi. Haastattelujen tulkintojen perusteella tutkimus laajentui liikuntaseuran tarkasteluun sosiaalisena organisaationa ja toiminnan kehittämiseen. Tarkastelu pyrkii selvittämään sitä, millainen toimintaympäristö tutkittu karatejaos on, millaiset tekijät vaikuttavat sen toimintaan ja millaiset ovat sen kirjoitetut opetuksen suunnitelmat. Tutkimuksessa kävi ilmi, että viestinnän puute korosti opettajan omia persoonallisia opetusnäkemysteitä opetuksen suunnittelussa, jolloin itselle mielletty rooli ja mielikuvat toisten opetuksesta vaikuttivat opetuksen tavoitteisiin ja toimintaan. Tutkimuksen tuloksena karatejaoksessa toteutettiin keväällä 2006 seuratoimintakoulutus, jossa luotiin karateseuran toimintalinja. Koulutukseen kuuluivat opetuksen ja seuratoiminnan kehittäminen. Toimintakulttuurin uudistaminen lähti jaoksen sisältä ja perustui itsearviointiin, oppimiseen ja yhteisön kehittämisideoihin. Toiminnan strateginen johtaminen ja yhteisten arvojen viestittäminen onkin ehdottoman tärkeää toimivalle seuratyölle.

Avainsanat: Oppiva organisaatio, opetussuunnitelma, ideologia, epistemologia, pedagogiikka, käyttöteoria, urheiluseurat.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ.....	2
1 JOHDANTO.....	6
2 OPETUKSEN PERUSTEET	8
2.1 Opetussuunnitelma	8
2.2 Opetussuunnitelman ulottuvuudet	9
3 OPETUKSEN TAUSTALLA VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	11
3.1 Ideologia ja ihmiskäsitys	13
3.2 Epistemologia ja tiedonkäsitys	14
3.3 Oppimiskäsitys ja pedagogiikka	15
3.3.1 Behaviorismi.....	16
3.3.2 Behaviorismin vaatimukset opetukselle	16
3.3.3 Konstruktivismi	17
3.3.4 Konstruktivististen oppimiskäsitysten vaatimukset pedagogiikalle.....	19
3.3.5 Ydinkeskeinen motorinen opettaminen	20
3.4 Toimintaympäristö.....	22
4 LIIKUNTASEURA SOSIAALISENA ORGANISAATIONA	25
4.1 Ulkoinen toimintaympäristö	26
4.2 Liikuntaseuran sisäinen toimintajärjestelmä	28
4.2.1 Ideologia	29
4.2.2 Jäsenistö	31
4.2.3 Ohjelma.....	31
4.2.4 Hallinto.....	32
4.2.5 Voimavarat.....	33
4.3 Toimintaperinne.....	34
4.4 Pitkän aikavälin kehitystavoitteet – Tulevaisuuden suunnitelmat	35
5 TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	36
5.1 Hyvin toimivan seuraorganisaation kriteerit	36
5.2 Liikuntaseuran menestystekijät.....	37
5.2.1 Organisaation kehittäminen oppivaksi organisaatioksi.....	39
5.2.2 Oppivan organisaation kriteerit	40
5.2.3 Tiimityöskentely.....	42
5.3 Johtaminen	44
5.4 Motivaatio ja sitoutuminen ja vapaaehtoistyöhön	45
5.5 Osaamisen kehittäminen	49
5.5.1 Osaaminen organisaatiossa	49
5.5.2 Ohjaajan ammattitaito	50
5.5.3 Liikunnan opetustyyli	51
5.5.4 Reflektion merkitys.....	52
6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT	56
7 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN VAIHEET	58
7.1 Tutkimuksen menetelmälliset lähtökohdat	58
7.2 Tutkimuksen vaiheet.....	59
7.2.1 Tutkimuksen lähtökohdat	61

7.2.2	Tutkimusongelmat.....	61
7.2.3	Teorian selvittäminen.....	62
7.2.4	Teemahaastattelu	62
7.2.5	Teemahaastattelujen tulkinta	63
7.2.6	Tutkimusongelman tarkentuminen.....	65
7.2.7	Tutkimustulokset	66
7.2.8	Arviointi, johtopäätökset ja yhteenveto	67
8	KARATEOHJAAJIEN OHJAUSAJATTELU	68
8.1	Haastateltavien vastaukset teemoittain.....	68
8.1.1	Taustatiedot.....	68
8.1.2	Ohjaajien käsitys omasta ohjauksestaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä ..	70
8.1.3	Ympäristön vaikutus ohjaukseen.....	73
8.1.4	Harjoittelijat oppijoina	75
8.1.5	Ohjaajan käsitys karatesta lajina	76
8.2	Karateohjaajien ohjauksikäsitusten syvempien merkitysten tulkinta	78
8.2.1	Kamppailua ja tekniikkaa korostava ohjaaja	79
8.2.2	Urheilua ja liikuntaa korostava ohjaaja.....	87
8.2.3	Seuratoimintaa ja kasvatusta korostava ohjaaja	91
8.3	Yhteenveto teemahaastatteluista	98
9	KARATEJAOS TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	100
9.1	Karatejaoksen ideologia	101
9.1.1	Karaten luonnehdintaa	102
9.1.2	Tyyllisuunta	103
9.1.3	Vyökoevaatimukset.....	105
9.1.4	Dojoetiketti – salikuri.....	106
9.1.5	Dojokun – salin säännöt.....	107
9.1.6	Karatejaos – Nuori Suomi sinettiseurana.....	108
9.1.7	Operaatio Pelisäännöt.....	108
9.1.8	Karatejaoksen toimintalinja	109
9.2	Jäsenistö.....	111
9.3	Ohjelma	112
9.4	Voimavarat	113
9.5	Yhteenveto karatejaoksesta toimintaympäristönä ja toiminnan kuvaus.....	114
10	SEURATOIMINTAKOULUTUS	117
10.1	Ohjaajien arvot ja käsitykset	117
10.2	Karatejaos toimintaympäristönä ja kirjoitetut opetuksen suunnitelmat	119
10.3	Karatejaoksen kehittäminen ja seuratoimintakoulutus.....	120
10.3.1	Seuratoimintakoulutuksen kuvaus.....	121
11	YHTEENVETO	126
12	ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	128
12.1	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi.....	128
12.2	Tutkija tutkimuksen osana	130
12.3	Tutkimuksen johtopäätökset	132
12.4	Jatkotutkimusaiheita	134
	LÄHTEET	136
	LIITE 1: Alkuhaastattelun teemaluettelo	143
	LIITE 2: Vuoden 2006 toimintakertomus	145

LIITE 3: Karaten periaatteet ja seuratoimintalinja 2006	149
LIITE 4: Karaten toimintasuunnitelma vuodelle 2008	153
LIITE 5: Suomen karateliiton sinettiseurakriteerit.....	155
LIITE 6: Jigotain karateohjelma.....	159
LIITE 7: Karatejaoxsen tarina 1982–1997	160
LIITE 8: Seuratoimintakoulutuksen kuvaus	161

1 JOHDANTO

Liikuntapalvelujen vaatimustaso on noussut yleisen koulutustason nousun myötä. Näin ollen seuratoiminnalta vaaditaan yhä ammattimaisempaa otetta huolimatta siitä, toteutetaanko toimintaa palkattuna tai vapaaehtoisin voimin. Erilaisia liikuntapalveluja tarjotaan myös yhä laajemmalla rintamalla. Pärjätäkseen tässä kiristyneessä kilpailussa harrastajista tulee seurojen tarkastella omaa toimintaansa ja tarjontaansa kriittisesti. (Pekkala & Heikkala 2007, 30.) Urheiluseurassa tapahtuvalta opetukselta vaaditaan yhä enemmän suunnitelmallisuutta niin harrastajien kuin erilaisten sidosryhmien suunnalta. Eritasoiset opetussuunnitelmat ovat seuratoiminnan arkea.

Millaisia vaatimuksia nyky-yhteiskunta sitten asettaa toiminnalle, ja millä tavalla näihin vaatimuksiin voidaan vastata? Viimeisten vuosikymmenten aikana yhteiskunta on siirtynyt teollisuusyhteiskunnasta tietoyhteiskuntaan. Muutos on vaikuttanut kuvaamme maailmasta, ihmisestä, tiedosta ja oppimisesta (Käpylä 1995, 26; Patrikainen 1997, 6.) Tämä asettaa samalla urheiluseuroissa tapahtuvalle opetukselle hyvin erilaiset vaatimukset kuin aiemmin. Seuran tulee pystyä tiedostamaan oman toiminnan päämäärät sekä määrittämään oman toiminnan vahvuudet vastatakseen tämän päivän vaatimuksiin. Seuratoiminnassa ei ole kyse vain lajin harjoittelemisesta vaan siihen voi kuulua myös paljon muuta seuratyötä.

Urheiluseurojen toiminta perustuu pitkälti vapaaehtoistoiminnalle. Tämä on haaste kasvaneiden vaatimusten kannalta, sillä joudutaan kysymään riittääkö ohjaajien pedagoginen ymmärrys ja missä määrin ohjaajien näkemykset eroavat toisistaan ja vaarantavatko nämä erilaiset ohjauskäsitykset koko toiminnan yhtenäisyyden. Millä tavoin voidaan yhtenäistää ohjaajien erilaisia ohjaustyyliä ja luoda yhteisiä ohjauskäytänteitä? Tämän selvittämiseksi halusinkin selvittää yhden seuran osalta millaisia ohjausnäköyksiä ohjaajilla on ja millaisessa toimintaympäristössä he toimivat.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on määrittää seura- ja kasvatustoiminnan taustalla vaikuttavia tekijöitä ja arvoja tulevaisuuden tavoitteiden ja toiminnan pohjaksi. Seuraorganisaation tarkastelu sosiaalisena organisaationa selventää tutkittavan jaoksen toimintaa. Tämän pohjalta toimintaa voidaan arvioida ja kehittää paremmin vastaamaan

käyttäjien tarpeita. Olen tässä yhteydessä halunnut myös kuvailla ja arvioida toimintaa sekä löytää näin ratkaisuja toiminnan kannalta vaikeaksi koettuihin asioihin tai ristiriitaisuuksiin.

Tutkimuksen osana toteutettu seuratoimintakoulutus esittää millä tavalla harrastajat voidaan ottaa monipuolisemmin mukaan seuratoimintaan, sen suunnitteluun ja organisointiin. Tämä puolestaan tarjoaa uusia motivaatiomahdollisuuksia ja antaa mahdollisuuden hyödyntää paremmin jäsenten kaksoisroolia sekä liikuntapalvelujen käyttäjinä että tuottajina. Vapaaehtoistoiminnan motivaatioelementtien tarkastelu selventää sitä, miten laajasti yhä erilaisempaa harrastajakuntaa voidaan huomioida seuratyössä.

Toteutettu seuratoimintakoulutus pyrkii tarjoamaan käytännön esimerkin avulla keinoja vastata lisääntyviin seuratoiminnan laatuvaatimuksiin. Vuoden 2006 aikana seuraohjaajia varten luotua seuratoimintakoulutusohjelmaa on toteutettu systemaattisesti budoseuran karatejaoksessa vuosittain.

Tutkielma etenee seuraavasti. Luvut 2 ja 3 taustoittavat opetusta ja sen taustalla vaikuttavia tekijöitä. Luvussa 4 tarkastellaan urheiluseuraa sosiaalisena organisaationa. Luvussa 5 selvitetään, miten organisaation toimintaa voidaan kehittää. Tutkimuksen tavoitteita ja tutkimusongelmia kuvataan luvussa 6, ja tutkimuksen etenemisen vaiheet on esitetty luvussa 7. Luvussa 8 analysoidaan ohjaajien teemahaastatteluja ja niiden tuloksia. Luvussa 9 kuvataan ja arvioidaan karatejaosta toimintaympäristönä kirjallisen materiaalin ja toiminnasta tehtyjen havaintojen avulla. Luku 10 käsittelee toteutettua seuratoimintakoulutusta. Tutkimuksen yhteenveto esitetään luvussa 11. Tutkielma päättyy arviointiin ja johtopäätöksiin, jolloin arvioidaan myös tutkimuksen luotettavuutta ja esitetään mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

2 OPETUKSEN PERUSTEET

Miksi karateohjaaja opettaa niin kuin opettaa? Miten hän suunnittelee ja perustelee omaa toimintaansa? Opetuksen taustalla ovat aina ihmisten yksilölliset arvot ja arvostukset, jotka ohjaavat opetuksen tavoitteiden asettelua (Kari 1994, 66–68; Uusikylä & Atjonen 2000, 62). Perimmäinen kysymys opettajan ajattelun tutkimuksessa on se kuinka tavoitteita sitten perustellaan. (Kansanen 2004, 93). Perusteet, joilla opettajat selittävät opetussuunnitelma-ajatteluansa, ovat heidän yksilöllisiä uskomuksiaan oikeasta opetuksesta ja toiminnasta (Väisänen & Silkelä 2003, 134). Tutkittaessa opetusta ja sen suunnittelua, nykykäsityksen mukaan opettaja, opetus ja opetussuunnitelma ovat erottamattomasti yhteenkietoutuneet (Heikinaro-Johansson 2003, 102). Opetuksen suunnittelua voidaan tarkastella eri tavoin; opetuksen, opettajan tai opetussuunnitelman näkökulmasta. Urheilussa ei puhuta opetussuunnitelmasta, mutta urheilun ihanteiden tai toimintajärjestöjen toimintaideologioiden voidaan ajatella olevan verrattavissa virallisen opetussuunnitelman lähtökohtiin (Hämäläinen 2008, 24). Tässä luvussa käsitellään tarkemmin opetussuunnitelmaa ja sen ulottuvuuksia. Tätä kouluopetuksen tutkimuksessa käytettyä käsitteistöä sovelletaan urheiluseuroissa tapahtuvan opetuksen analysointiin.

2.1 Opetussuunnitelma

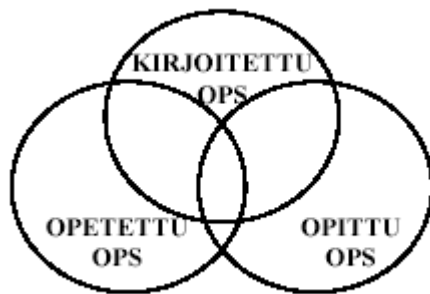
Opetuksen suunnittelulla pyritään takaamaan opetuksen taso – miten ja mitä oppilaat oppivat ja miten tätä voitaisiin parhaiten tukea. Opetussuunnitelman määrittämisen lähtökohtana voi olla mikä tahansa opetuksen osatekijä. Lähestytäänpä määrittelyjä oppiaineen, oppimisympäristön, oppijan, tai opettajan näkökulmasta, ne sisältävät aina kirjoittajan valitseman näkökulman. Opetussuunnitelmakäsitteen käyttö on epäyhtenäistä ja määrittely hankalaa, sillä vaihtoehtoisia näkökulmia on useita. Käsite on järkevä määrittellään sen käyttötilanteeseen sopivaksi. (Kosunen & Huusko 2002, 202–203.)

Opetussuunnitelma käsittää kaikki ne toimenpiteet, joilla tähdätään oppilaiden älyllisten, persoonallisten, sosiaalisten ja fyysisten kykyjen kehittämiseen. Opetussuunnitelmaan vaikuttaa voimakkaasti toimintaympäristö. Oppilaalle tärkein toimintaympäristö on luokka,

jossa opettaja tekee päivittäisiä opetussuunnitelmapäätöksiään. Valitut opetusmenetelmät ja lähestymistavat oppiaineeseen vaikuttavat suoraan oppilaaseen. Opetussuunnitelmaan vaikuttavat lisäksi monet ulkopuoliset tekijät. (Littledyke 1996) Opetussuunnitelman avulla opetus ja opinnot voidaan suunnitella hallitusti ehjäksi kokonaisuudeksi. (Karjalainen ym. 2003, 27). Käsitän opetussuunnitelman tässä tutkimuksessa laajemmin ideaaliksi, jolla pyritään mahdollisimman hyviin oppimistuloksiin hyvin monella eri ulottuvuudella ja tasolla.

2.2 Opetussuunnitelman ulottuvuudet

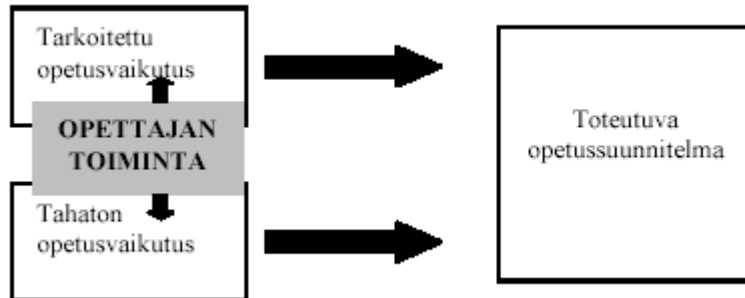
Opetussuunnitelman käsitteessä on mielekästä erottaa kolme ulottuvuutta: kirjoitettu opetussuunnitelma, opetettu opetussuunnitelma ja opittu opetussuunnitelma (Kuvio 1).

Kuvio 1. Opetussuunnitelman ulottuvuudet: (Karjalainen 2003, 29)

Kirjoitettu opetussuunnitelma on yleisin tapa ymmärtää opetussuunnitelman käsite. Kun koulutusta antava yksikkö on etukäteen kirjoittanut suunnitelman opetuksestaan, sillä on kirjoitettu opetussuunnitelma. Koska opetus käytännössä aina toteutuu jollakin tavoin toisin kuin kirjoitetussa suunnitelmassa on oletettu, on tärkeä tarkastella myös toteutunutta opetusta ja siinä toteutuvia sisältöjä ja tavoitteita. Opetuksesta ei kuitenkaan suoraan seuraa oppiminen, vaan opiskelija ymmärtää saamansa opetuksen sisällön vaihtelevasti, yksilöllisesti tai toisin, kuin opettaja on asian ajatellut. Tästä syystä vasta opiskelijan oppimisen tarkastelu tarjoaa lopullisen tiedon siitä, mitä koulutus on todella tuottanut. Opetetun ja opitun opetussuunnitelman yhdistelmää kutsutaan toteutuvaksi opetussuunnitelmaksi. (Karjalainen ym. 2003, 28–29).

Toteutuvaa opetussuunnitelmaa voidaan tarkastella vielä tarkoitetun ja tahattoman opetusvaikutuksen näkökulmasta (Kuvio 2).

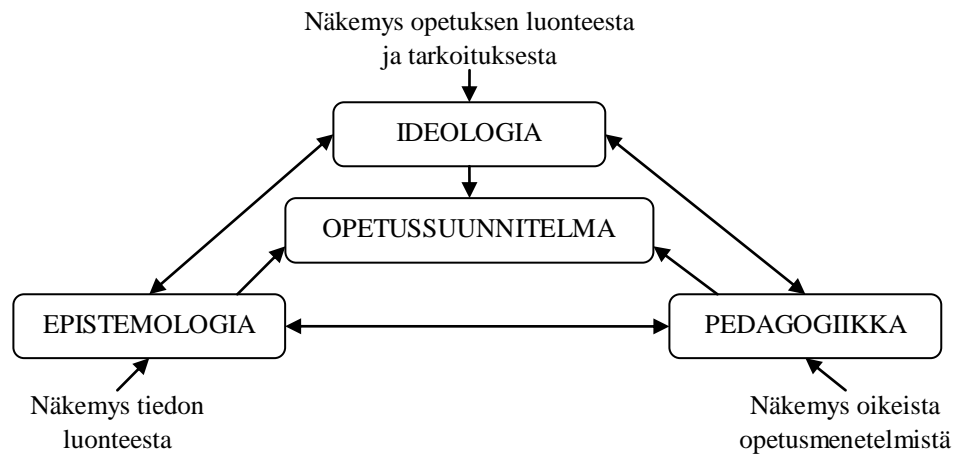
Kuvio 2. Toteutuva opetussuunnitelma (Karjalainen ym. 2003, 47.)

Tahatonta opetusvaikutusta kutsutaan piilo-opetussuunnitelmaksi. Nämä opetuksen todelliset vaikutukset ovat tahattomia sivuvaikutuksia, joita opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa ei ole tietoisesti haettu. Näihin syynä saattavat olla opettajien tahattomat viestit, mutta myös toistuvasti käytetyillä työtavoilla sekä käytännöillä on huomattava merkitys siihen, millaisia toimintamalleja, ajatustapoja ja asenteita opitaan. Huomioimalla ympäristön vaikutukset opetuksen toteutuksen ja kokonaisuuksien suunnittelun avulla tahatonta opetusvaikutusta voidaan vähentää. (Karjalainen ym. 2003, 47–49; Meri 1995, 39–44.)

Opetussuunnitelmaa voidaan tarkastella myös erilaisista näkökulmista riippuen siitä, kenelle opetussuunnitelma on suunnattu. Ensimmäinen taso on oppilaan taso, jossa opetus on suunniteltu opiskelijan henkilökohtaiseksi opetussuunnitelmaksi. Seuraavana tasona on opettajan taso, jolloin opetussuunnitelma toimii opettajan oman toiminnan paikantamisen ja toteuttamisen apuvälineenä. Kolmantena tasona on opetusta järjestävän organisaation taso, jonka avulla voidaan osoittaa opetuksen laatua erilaisille sidosryhmille. Neljäntenä tasona on koko koulutusjärjestelmän taso. Tällä järjestelmällä pyritään takaamaan valtakunnallinen opetuksen minimitaso. Viidentenä tasona on opetussuunnitelman tieteellinen taso, joka läpäisee kaikki opetussuunnitelman tasot. Lopulta kuudentena tasona on pedagoginen taso, joka pyrkii selvittämään: Mikä on opetusta antavan organisaation tehtävä ja toiminta-ajatus? (Karjalainen ym. 2003, 30–43.)

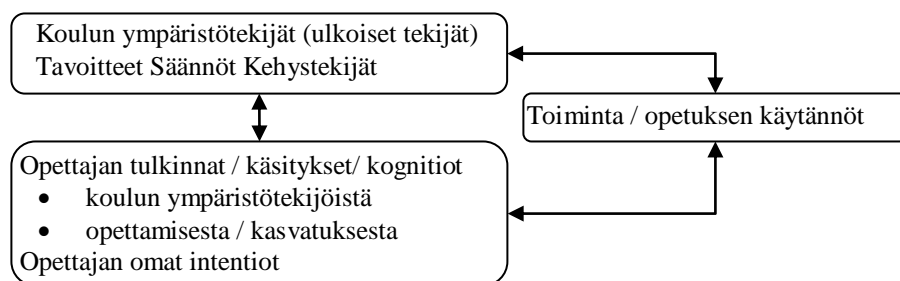
3 OPETUKSEN TAUSTALLA VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Littledyken (1996) mukaan opetussuunnitelma muodostuu ideologian, epistemologian ja pedagogiikan yhteisvaikutuksesta. Nämä kolme toimivat kiinteässä vuorovaikutussuhteessa toistensa kanssa. Lisäksi opetussuunnitelman muodostumiseen vaikuttavat erilaiset organisatoriset tekijät, luokkatilanne, koulun organisaatio ja ulkoiset tekijät tai auktoriteetit (Kuvio 3).

Kuvio 3. Opetussuunnitelman ulottuvuudet (Littledyke 1996).

Patrikainen (1997) puolestaan pitää luokanopettajien ihmiskäsitystä, tiedonkäsitystä ja oppimiskäsitystä opettajan pedagogisen ajattelun selittäjänä. Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi toimintaympäristöllä on suuri merkitys siinä, millaiseksi opetus muodostuu. Patrikainen (1997, 33) perustelee ajatustaan Handalin (1991) tutkimusmallilla, jossa juuri opetukseen vaikuttavan ympäristön merkitys korostuu (Kuvio 4).

Kuvio 4. Ympäristötekijöiden vaikutus (Patrikainen 1997, 33).

Opettajan toiminta on jatkuvaa vuorovaikutusta ympäristön odotusten (ulkoiset tekijät), opettajan omien käsitysten, opetustoiminnan sekä näiden osa-alueiden jatkuvan tulkinnan välillä.

Viimeisten vuosikymmenten aikana yhteiskunta on siirtynyt teollisuusyhteiskunnasta tietoyhteiskuntaan. Muutos on vaikuttanut kuvaamme maailmasta, ihmisestä, tiedosta ja oppimisesta. Ihmiskäsityksen, tiedonkäsityksen ja oppimiskäsityksen taustalla vaikuttavat ajatukset yhteiskunnan ja koulukulttuurin muutoksesta. (Käpylä 1995, 26; Patrikainen 1997, 6.) Taulukossa 1 selvennetään siirtymisen vaikutuksia.

Taulukko 1. Yhteiskunnan ja koulukulttuurin muutos (Käpylä 1995, 26; Patrikainen 1997, 6.)

Yhteiskunta	Teollisuusyhteiskunta	Tietoyhteiskunta
Maailmankuva	Newtonilainen, deterministinen	Postmoderni, kaoottinen
Koulun yhteiskunnallinen funktio (Ihmiskäsitys)	Alamaisen tuottaminen	Toimivan subjektin tuottaminen
Tiedonintressi	Tekninen	Emansipatorinen
Tiedonkäsitys	Objektivistinen	Kognitivistinen
Oppimiskäsitys	Behavioristinen	Konstruktivistinen

Siirtyminen teollisuusyhteiskunnasta tietoyhteiskuntaan muokkaa kuvaamme maailmasta, tiedosta, oppimisesta ja asettaa samalla opetukselle hyvin erilaiset vaatimukset kuin aiemmin. Nämä käsitteet eivät ole toisistaan irrallisia, vaan nämä opetuksen taustalla vaikuttavat perusteet sisältyvät useasti useampaan näkökulmaan opetuksesta. Esimerkiksi käsityksemme tiedosta vaikuttaa siihen, millainen käsitys meillä on oppimisesta. (Hakala 1999, 44–48). Ojanen (2000) onkin kuvannut ohjaajan työtä sisäistetyksi pedagogiikaksi, jonka osia ovat ihmiskäsitys, oppimiskäsitys ja tiedonkäsitys (ks. Luku 5, Kuvio 20). Nämä taustat selittävät sitä, millaisena opetus käytännössä toteutuu. (Ojanen 2000, 6.)

3.1 Ideologia ja ihmiskäsitys

Ideologialla tarkoitetaan uskomusjärjestelmää, joka ohjaa opetuksellisia menetelmiä. Ideologia eli tieto-oppi vastaa opetuksessa kysymykseen, mikä on opetuksen tarkoitus ja sen luonne. Ideologia on uskomusjärjestelmä, joka ohjaa yksilöiden kasvatuksellisia menettelytapoja. Erilaisten opetuksellisten ideologioiden pääkategorioita ovat tietokeskeiset, lapsikeskeiset ja yhteiskuntakeskeiset ideologiat. Tietokeskeisillä ideologioilla on kaksi suuntausta, liberaali-humanistinen sekä konservatiivinen. (Littledyke 1996, 119–130.) Ideologisilla näkemyksillä on yhteys vallan käyttöön yhteiskunnassa. (Littledyke 1996; Kaunismaa 1992, 111–114.) Ideologia viittaa käytännöllisestä näkökulmasta arvosisältöisiin ideoihin ja merkitysmuodostelmiin, jotka ohjaavat ihmistä käytännön tilanteissa. Teoreettisesti ideologiaa tarkasteltaessa sen avulla voidaan selvittää tarkasteltavan toiminnan sisäistä logiikkaa. Ideologiaa voidaan käyttää myös arvioidessa erilaisten yhteiskunnallisten hallinta- ja valtasuhteiden olemusta sekä niiden vaikutuksia. (Kaunismaa 1992, 9.)

Patrikainen (1997) ja Ojanen (2000) kuvaavat erilaisia uskomusjärjestelmiä ihmiskäsityksen käsitteen avulla kolmantena opettajan toimintaa ohjaavana tekijänä. Ihmiskäsitys on laaja ontologinen käsite, jonka avulla määritetään ihmisen olemusta ja pyritään vastaamaan kysymykseen, mitä ihminen on. Käsite ihmisen luonteesta antaa perusteet inhimillisen toiminnan tutkimiselle. Rauhala (2005, 22) pitääkin tärkeänä tieteellisen työnjaon kannalta ihmiskäsityksen selvittämistä tutkimusten lähtökohdaksi tieteellisen kilpailun välttämiseksi. Ihmistä voidaan tutkia monista erilaisista lähtökohdista. Ihmiskäsityksiä on historiallisesti useita, ja ne ovat yhteydessä käsityksiin todellisuuden laadusta. Ihmiskäsitys liittyy yhteiskuntakäsitykseen; se on uskomusten, tietämysten ja arvostusten järjestelmä, joka ohjaa kasvatustavoitteita. (Patrikainen 1997, 50–51). Ihmiskäsityksen ja ideologian käsitteet täydentävät toisiaan.

Ihminen nähdään aiempaa enemmän holistisena kokonaisuutena. (Ilmanen 2004, 382–383). Holistisesta näkökulmasta ihmistä voidaan tarkastella tajunnallisena, kehollisena ja situationaalisena olentona. (Rauhala 2005, 32–47). Holistisen ihmiskäsityksen pohjalta opetuksessa on mahdollista kehittää oppilasta kokonaisvaltaisesti. Opetuksen tavoitteita

onkin tunnetusti tarkasteltu affektiivisen, psykomotorisen sekä kognitiivisen kehityksen näkökulmasta. (Uusikylä & Atjonen 2000, 67).

Hakalan (1999) holistisen näkökulman mukaan opetus on sosiaalista toimintaa, jonka avulla voidaan vahvistaa yhteisöllisyyttä, ihmissuhdetaitoja, harrastuneisuutta, hyviä tapoja sekä oppia tunnustamaan ja hyväksymään erilaisuutta. Opetuksessa tulee huomioida myös oppilaiden emootiot. Opetuksessa tulee arvostaa realistista ja positiivista ajattelua, ja siinä tulee tukea itsesäätelyä ja harkintaa. Toiminnassa tulee antaa mahdollisuus ristiriitojen kohtaamiseen, käsittelyyn ja niiden ratkaisemiseen. Opetuksen tulisi tapahtua välittävissä ilmapiirissä ja siitä tulisi saada onnistumisen kokemuksia. Oppilasta tulee arvostaa yksilöllisenä fyysisenä kokonaisuutena. Opetusta kuvataan toiminnalliseksi, siinä mahdollistetaan itseilmaisu ja hyväksytään erilaiset fyysiset suoritukset sekä arvostetaan terveitä elämäntapoja. Opetuksen tiedollisuus merkitsee tiedostamisen tukemista. Toiminnassa korostuvat arvovalintoihin perustuva tiedon käyttäminen, luovan ajattelun ja ongelmanratkaisun arvostaminen sekä tiedon käsittelytaidot. (Hakala 1999, 28–30.)

3.2 Epistemologia ja tiedonkäsitys

Käsityksemme tieteellisen tiedon luonteesta vaikuttaa opetukseen. Tieteellisen tiedon luonnetta ja ominaisuuksia on määritelty objektiivisuuden ja subjektiivisuuden käsitteiden avulla. Nämä edellä mainitut liittyvät myös laajemmin aiemmin käsiteltyihin yhteiskunnan muutoksiin. Tässä yhteydessä on arvioitu tiedon pysyvyyttä ja kyseenalaistettu lopullisten totuuksien olemassaolo tieteellisessä tiedossa. (Littledyke 1996; Rauste-von Wrigth ym. 2003, 176.). Ymmärtääksemme paremmin oppimista on pohdittava tietokäsityksiemme olemusta ja niiden taustalla vaikuttavia teorioita.

Tynjälä (1999) on käsitellyt oppimiskäsityksen taustalla vaikuttavia teorioita ja jaotellut ne seuraaviin merkittäviin suuntauksiin: *Objektiivisessä* näkemyksessä tiedosta ihmisen on mahdollista saada tietävästä subjektista riippumatonta tietoa. Tietoa saadaan ainoastaan kokemusten ja havaintojen kautta. Tämän kaltaista ajattelua kutsutaan myös empiristiseksi ajatteluksi. Objektiivisen käsityksen vastainen näkemys on, että ihminen muodostaakin tiedon ensisijaisesti oman järjen ja ajattelun kautta. Tämän kaltaista ajattelua kutsutaan

rationalismiksi. *Rationaalisen* näkemyksen mukaan ihminen ei muodosta tietoa pelkästään havainnoimalla vaan ainoastaan järjen ja ajattelun kautta havainnot saavat merkityksen. Ajattelu mahdollistaa myös sellaisen tiedon tuottamisen, joka ei liity aistihavaintoihin. *Kantilaisessa* ajattelussa nämä edellä mainitut käsitteet on koetettu yhdistää. Ihmisellä on ymmärryksen peruskategorioita, joiden perusteella aistihavaintomme järjestyvät ja saavat merkityksensä. Edellisten käsitysten lisäksi on tieteenfilosofiassa vaikuttanut *pragmatistinen* tietoteoreettinen näkemys, jonka mukaan todellisuus on jatkuvasti toiminnassa oleva prosessi. Tieto on totta, mikäli se osoittautuu käytännössä toimivaksi. Nykyään hyvin merkittäväksi teoriaksi tiedon muodostumisesta on noussut *konstrukttiivinen* näkemys. Näkemys korostaa ihmismielen sisäisten rakenteiden vaikutusta. Nämä ovat jatkuvasti muutoksessa, eikä tietomme voi olla absoluuttista. Tietoa ei nähdä kuitenkaan relativistisena vaan sen totuudellisuus on todettavissa tiedon käytännöllisyyden kautta. Tiedon totuudellisuutta voidaan tämän lisäksi konstruktivismissa tarkastella ihmisten välillä vallitsevan yksimielisyyden avulla. Ollakseen totta, tieto ei voi olla ristiriidassa itsensä kanssa. Konstruktivismista voi erottaa erilaisia suuntauksia, joista tärkeimmät ovat yksilökeskeinen konstruktivismi sekä sosiokonstruktivismi. (Tynjälä 1999, 23–27.)

Yhteiskunnan muutoksen myötä staattinen tiedonkäsitys on osoittautunut riittämättömäksi perustaksi kasvatukselle ja koulutukselle. (Hakala 1999, 45). Tiedonkäsitys on merkittävä tekijä opetussuunnitelman kaikilla ulottuvuuksilla, sillä opetustapahtumassa tiedot ja taidot ovat erottamattomia (Lahdes 1997, 175–176).

3.3 Oppimiskäsitys ja pedagogiikka

Oppimiskäsityksellä tarkoitetaan niitä perusolettamuksia, jotka säätelevät opetustoimintaa. (Rauste-von Wrigth & von Wright 1994, 146.) Pedagogiikan ja oppimiskäsityksen käsitteen analysoinnin avulla on mahdollista selvittää millainen käsitys ohjaajilla on siitä, mitä oppiminen on ja miten oppilas oppii. Oppimiskäsitys muodostuu epistemologisten perusolettamusten lisäksi käsityksistä siitä, miten oppimista voidaan parhaiten edistää. (Tynjälä 1999, 28.) Oppimiskäsityksiä on useita, mutta pääasiallisesti opetuskeskustelussa on korostunut behavioristisen ja kognitiivisen perinteen vastakkainasettelu. (Rauste-von

Wright ym. 2003, 140.) Oppimiskäsityksistä voidaan erottaa kaksi perusasennetta opettamiseen. Toinen käsityksistä painottaa opettajan taholta tulevaa hallintaa, jolloin opettaja viitoittaa tien ja vastaa, että sitä seurataan. Toinen taas pyrkii luomaan oppimisympäristön, joka tarjoaa mahdollisuuksia oppia. Opetuksessa pyritään luomaan oppilaille sellainen ympäristö, joka tarjoaa ongelmia, keinoja, ohjausta ja tukea. Taustalla on käsitys, että ihminen pyrkii ymmärtämään maailmaa ja etsii syitä ja selityksiä. (Raustevon Wright ym. 2003, 175–177.)

3.3.1 Behaviorismi

Behavioristisen oppimiskäsityksen tieteenteoreettiset lähtökohdat ovat rakentuneet objektivistiseen ja empiiriseen ajatteluun. (Tynjälä 1999, 29; Raustevon Wright ym. 2003, 148.) Behaviorismin perushyveisiin kuuluu yksinkertaisuus ja selkeys, jolloin opetussuunnitelman perusteena ovat selvät tavoitteet. Tavoitteille analysoidaan kriteeritehtävät ja niiden vaatimat taidot ja osakomponentit. Laajat tavoitteet jaetaan osiin, ja osatavoitteisiin päästyä jatketaan seuraaviin. Matkan varrella palkitaan onnistumisesta. Parhaimmillaan behavioristiset opetusmenetelmät ovat perustaitojen opetuksessa. (Raustevon Wright ym. 2003, 148–151.)

3.3.2 Behaviorismin vaatimukset opetukselle

Opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille tavoitteen mukaisia virikkeitä ja vahvistaa toivottuja reaktioita. Behaviorismin vaatimus opetussuunnitelmalle on, että se on laadittava etukäteen ja yksityiskohtaisesti. Suunnittelulle on ominaista tavoitteiden tarkka määrittäminen ja niihin johtavan tien yksityiskohtainen analyysi. Tavoitteet määritetään suoritteina, joihin oppimisprosessin tulee johtaa. Toiminnassa noudatetaan tavoiteoppimisen periaatetta jossa varmistetaan, että oppilas on saavuttanut tiedon, taidon ja tason, ennen kuin hän voi jatkaa eteenpäin. Opettajan tehtävänä on johtaa oppimistoimintaa. Opettaja esittää opetuksen valmiiksi ositettuna ja varmistaa, että oppimista tapahtuu. (Raustevon Wright & von Wright 1994, 151–153.) Opettajan tarkkaavaisuus suuntautuu siihen miten opetus noudattaa suunnitelmaa. Behavioristinen

oppimiskäsitys perustuu pysyvään tiedonkäsitykseen. Tällöin opettaja tietää mitä on tärkeää oppia ja miten asioita opitaan ja tulkitaan. Oppilaan rooli opetuksessa on objekti, jonka tehtävä on seurata mallia, toimia sen mukaan ja oppia. Huomio kiinnittyy ulkoiseen palautteeseen ja palkitsemiseen. Käsitteessä korostuu hyvät tekniset taidot. Henkilökohtainen ymmärrys ja yhteyksien löytäminen ei ole tärkeää. Näin ollen oppimiskäsitys jättää huomiotta monia opetusmahdollisuuksia. Tämä ei kuitenkaan poista oppimiskäsityksen arvoa, vaan tiettyjen teknisten taitojen opettamisessa menetelmällä on edelleenkin käyttöä, kunhan sitä ei käytetä ainoana opetusmenetelmänä. (Hakala 1999, 52–55.)

3.3.3 Konstruktivismi

Konstruktivistinen oppimiskäsitys on sovellus konstruktivistisesta tietoteoriasta pedagogiikan ja oppimisen tutkimisen alalla. Periaatteena on, että oppiminen on oppijan aktiivista toimintaa jossa havaintoja tulkitaan ja uutta tietoa luodaan aiempien kokemusten pohjalta. Konstruktivismi ei ole vain yksi yhtenäinen teoria, vaan siitä on useita eri suuntauksia ja painotuksia. Eri suuntauksia yhdistää näkemys, että tieto ei voi olla tietäjästä riippumatonta, objektiivista vaan se on aina yksilön tai yhteisöjen rakentamaa. Oppimisen lähtökohtana toimivat oppilaan aiemmat kokemukset sekä myös ennako-odotukset. Näitä kokemuksia tulkitaan eri suuntauksissa erilaisista näkökulmista. Oppimiskäsityksen pääsuuntauksukset ovat yksilökonstruktivismi ja sosiaalinen konstruktivismi. Yksilökonstruktivismiin kuuluvat sekä heikko konstruktivismi että radikaali konstruktivismi eli kognitiivinen konstruktivismi. Sosiaaliseen konstruktivismiin kuuluvat sosiokulttuuriset lähestymistavat, symbolinen interaktionismi sekä sosiaalinen konstruktivismi. (Tynjälä 1999, 37–39.)

Radikaali konstruktivismi eli kognitiivinen konstruktivismi edustaa pragmaattista totuusteoriaa jonka mukaan tiedon totuudellisuus testataan käytännössä. Mikäli tietomme osoittautuu käyttökelpoiseksi, relevantiksi ja elinkelpoiseksi auttaen meitä toimimaan ympäristössämme, voidaan sitä pitää totena. Oppimisessa korostuu sisäinen säätely jossa kognitiivinen toimintamme pyrkii luomaan järjestystä hahmottomalle ja epämääräiselle

kokemusvirralle. Mahdollisuudet luoda tätä järjestystä perustuvat aiempiin konstruktioihin koska uudet havainnot ja informaatio tulkitaan aina aikaisempien tietojen ja uskomusten pohjalta. Suuntauksen keskeisiä käsitteitä ovat assimilaatio ja akkomodaatio sekä skeema. Skeema on tietorakenne jonka avulla yksilö tulkitsee havaintojaan. Se on sisäinen malli siitä mitä eri asiat sisältävät, miten ne toimivat ja miten tapahtumat etenevät. Assimilaatiolla (sulauttaminen) tarkoitetaan mekanisme jolla uusi havainto, tieto tai kokemus liitetään olemassa olevaan tietorakenteeseen eli skeemaan. Akkomodaatio (mukauttaminen) puolestaan tapahtuu kun havainto ei sovi aiempaan tietorakenteeseen vaan yksilö muovaa skeemoistaan uuden tietorakenteen. Ihmiset myös päättelevät ja yhdistelevät asioita sekä valikoivat tärkeimmät asiat mikä vähentää muistettavien asioiden määrää. Tiedon konstruointiprosessi ei ole kopiointi vaan muuntamisprosessi. (Tynjälä 1999, 39–44.)

Sosiokulttuuristen lähestymistapojen ajatus on se, että tiedon muodostus ja oppiminen ovat sosiaalisia ilmiöitä, eikä niitä voida tarkastella irrallaan niiden sosiaalisesta, kulttuurisesta ja historiallisesta kehyksestään. Lähestymistavat perustuvat ajatukseen, että ihmisen toiminta tapahtuu kulttuurisessa kontekstissa ja sitä voidaan parhaiten ymmärtää, kun sitä tutkitaan historiallisessa kehyksessään. Lähestymistapojen kehittymiselle merkittäviä ideoita ovat olleet Vygotskyn (1978) välittyneen toiminnan käsite, kielen merkitys käyttäytymisen ja toiminnan välittäjänä, sisäistäminen sekä lähikehityksen vyöhyke. *Välittyneessä toiminnassa* yksilö luo välineen, tavallisemmin kielen avulla yhteyden ympäristön ja toimintansa välille. Ajattelun ja oppimisen tutkiminen tulisi tapahtua kytkettynä kulttuuriin, sen historiaan ja käytössä oleviin merkkijärjestelmiin ja välineisiin. Oppiminen tapahtuu Vygotskyn käsityksen mukaan ensin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja muuttuu sitten psyykkiseksi prosessiksi, jossa *sisäistetään* kulttuurisia välineitä. Lähikehityksen vyöhykkeellä puolestaan tarkoitetaan oppimisen vaihetta jossa tehtävä ei onnistu vielä yksin mutta se onnistuu muiden avustuksella. Lähikehityksen vyöhykettä hyödyntämällä päästään käsiksi kykyihin, jotka ovat juuri alkamassa kehittyä. (Tynjälä 1999, 44–50.)

Symbolisessa interaktionismissa merkitysten muodostuminen nähdään tulkinnallisena vuorovaikutusprosessina. Symbolinen vuorovaikutus sisältää toiminnan tulkitsemisen.

Sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta ihminen voi tarkastella ja arvioida omia toiveita, tavoitteita ja odotuksia suhteessa muiden odotuksiin. Näin hän samalla rakentaa itseään sosiaalisen yhteisön kautta ja sosiaalistuu ulkopuoleiseen todellisuuteen. Oppimisessa otetaan tällöin huomioon sekä yksilöllinen tiedon konstruointi, että oppimisen vuorovaikutteisuus. (Tynjälä 1999, 50–55.)

Sosiaalisen konstruktionismin mukaan todellisuus on yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa tuotettu sosiaalinen konstruktio. Yhteiskunta on ihmisen tuottama ilmeten sekä objektiivisena että subjektiivisena todellisuutena, jota ylläpidetään ja muunnetaan ihmisten välisen keskustelun kautta. Sellaiset tekstit ja kieli joista päästään yksimielisyyteen voidaan katsoa todellisuudeksi. Merkitys on riippuvainen myös kontekstista. (Tynjälä 1999, 55–57.)

Konstruktivistisissa suuntauksissa on paljon yhteneväisyyksiä mutta myös selkeitä eroja. Yhteistä kaikille teorioille on oppimisessa ja tiedonhankinnassa tapahtuva tiedon rakentaminen. Kaikissa suuntauksissa painotetaan luovia, konstruktiiivisiä ja reflektiivisiä toimintoja sekä oppijan aktiivisuutta ja vuorovaikutuksen merkitystä. Viime aikoina onkin suuntausten välille ehdotettu integroivien näkemysten kehittämistä (Tynjälä 1999, 57–60.)

3.3.4 Konstruktivististen oppimiskäsitysten vaatimukset pedagogiikalle.

Konstruktivismiin perustuva pedagogiikka asettaa omat vaatimukset myös opetuksen suunnittelulle ja toteutukselle. Seuraavassa on esitetty mitä konstruktivismi merkitsee pedagogiikalle. (Tynjälä 1999, 60–67) (vrt. Rauste-von Wrigth & von Wright 1994, 121–134.)

1. Oppijan aktiivisuuden merkitys ja opettajan roolin muuttuminen
2. Oppijan aikaisemmat tiedot uuden oppimisen perustana
3. Metakognitiivisten taitojen kehittäminen
4. Ymmärtäminen on tärkeämpää kuin ulkoa oppiminen

5. Erilaisten tulkintojen huomioon ottaminen
6. Faktapainotteisuudesta ongelmakeskeisyyteen
7. Oppimisen tilannesidonnaisuuden huomioon ottaminen
8. Monipuolisten representaatioiden kehittäminen
9. Sosiaalisen vuorovaikutuksen painottaminen
10. Uusien arviointimenetelmien kehittäminen
11. Tiedon suhteellisuuden ja tuottamistapojen esiin tuominen
12. Opetussuunnitelman kehittäminen

Edellä esitettyjen vaatimusten käytäntöön ottaminen, ongelma-alueiden määrittely ja syvälinen oppilaslähtöinen käsittely on suuri opetussuunnitelmallinen haaste. (Littledyke 1996, 123–130; Tynjälä 1999, 60–67; Rauste-von Wright ym. 2003, 162–175.) Konstruktivistista oppimiskäsitystä on kritisoitu myös sen tietopainotteisuudesta ja siitä, ettei se ota huomioon tunteiden merkitystä. (Patrikainen 1997, 82–83.) Konstrukttiivisen käsityksen pohjalta on vaikeaa suunnitella ja luoda kiinteitä ja yksityiskohtaisia opetussuunnitelmia. (Rauste-von Wright ym. 2003, 175.)

3.3.5 Ydinkeskeinen motorinen opettaminen

Mielenkiintoisen lisän konstrukttiiviseen oppimiskäsitykseen liikunnan saralle tuo Elorannan kehittämä ydinkeskeisen motorisen opettamisen malli. Ydinkeskeisen motorisen oppimisen tavoitteena on luoda houkuttelevat olosuhteet oppimiselle, jolloin toimintaympäristön avulla oppilasta aktivoidaan ja opetetaan oppimaan. Näin opettamisella autetaan oppimista sen hallitsemisen sijaan. Keskeisin pyrkimys on maksimoida mielekkään toiminnan määrä liikunnan opetustilanteessa.

Oppilaan aiemmilla kokemuksilla on merkitys sekä oppimiseen että motivoitumiseen. (Eloranta & Jaakkola 2003) Oppilas pystyy havaitsemaan vain omaan taitotasoonsa liittyviä

ärsykeitä. (Eloranta 2003a, 92.) Taitojen opetteleminen sekä käynnistyy että ohjautuu oppilaan yksilöllisten kokemustaustojen ja tason mukaan. (Eloranta & Jaakkola 2003) Tiedostamattoman minän motivoitumista ohjaavat aiemmat taidon oppimisen prosessit, tunne- ja muut kokemukset, sekä se miten taito on opittu. Oppimisen alkuvaihetta ohjaavat affektiiviset tiedostamattomat tunneavivot sekä lihasten ja aivojen yhteistyöstä vastaavat keskiaivot. Oppiminen noudattaa toimintaketjua: motivaatio – havainto – harjoitus – oppiminen – muistaminen. Tämän prosessin muodostamat oppimisen skeemaverkot hallitsevat taas uuden oppimista. Aiemmin opitut taidot muodostavat henkilökohtaisen motorisen käsialan.

Merkityksellistä motivaation syntymiselle ovat osaamiseen ja onnistumiseen perustuvat aiemmat positiiviset kokemukset ja elämykset. Oppimista tukee myös tehtävien riittävä haasteellisuus. Seuraavassa taulukossa kuvataan taidon oppimisen vaihteita.

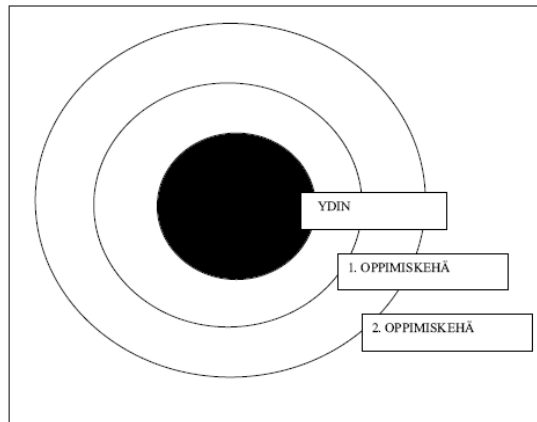
Taulukko 2. Taidon oppimisen neurologiset vaiheet (Eloranta 2003a)

Oppimisen kognitiivinen alkuvaihe	Taidosta on suuripiirteinen käsitys, pyrkimys idean ymmärtämiseen. Hermoverkko on hatara ja suurisilmäinen.
Taidon tarkentumisen assosiativinen vaihe	Taito tarkentuu, toistot muistuttavat toisiaan. Käsitys ideasta on selvinnyt. Hermoverkko laajenee ja tihenee. Oppiminen kiihtyy, tulee oppimisen elämyksiä ja motivaatio kasvaa. Suoritusvarmuus lisääntyy
Automaation vaihe	Suoritus on vakiintunut. Tiheäsilmäinen hermoverkko joka muodostaa oppimisskeeman. Tiedon prosessointi on yksinkertaistunut ja nopeutunut.
Taitavuuden ja soveltavan kehittämisen vaihe	Tahdonalaiselta tiedostavalla osalta on vapautunut resursseja soveltamiseen. Hermoverkosto tihenee entisestään. Taito on monipuolinen. Erilaisiin tilanteisiin reagoivia skeemoja.

Positiivinen oppimisprosessien eteneminen tuottaa johdonmukaisen oppimisen strategian tulevaisuuden oppimistilanteisiin.

Teoriassa pyritään luomaan oppimiselle punainen lanka, jolla suunnataan ja ryhditetään oppimisprosessia. (Eloranta 2003a, 87–96.) Ydinkeskeisyys tarkoittaa oppilaan

osaamiskeemojen ytimen laajentamista. Kehien laajentamisen avulla kaikille osallistujille saadaan oman tason mukaista tekemistä.

Kuvio 5. Ydinkeskeisen motorisen oppimisen kehät (Eloranta & Jaakkola 2003, 4.)

Opetusmenetelmän etuna on, että opettajalla on aikaa toimia myös havainnoijana, ja hän näkee oppilaat yksilöinä taitoineen ja taustoineen. (Eloranta & Jaakkola 2003) Opetuksen suunnittelun ja toteutuksen tärkeysjärjestys on: 1) oppilas, 2) olosuhteet/ympäristö, 3) liikkumisperiaatteet, 4) lajin tekniset periaatteet ja 5) lajin tekniset ydinkohdat. Oppilaan kokemuskenttä ratkaisee tunnin toteutuslinjan, kun perinteisessä opettamisessa lähtökohtana on lajin ydinkohtiin perustuva opetus. (Eloranta & Jaakkola 2003). Opettamisessa tehtävät tulisi kohdistaa perustaidon ytimeen, ja tämä ydin tulisi olla mukana kaikissa harjoituksissa. (Eloranta 2003b, 289).

3.4 Toimintaympäristö

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa oppimisympäristön kanssa. Suoraan oppilaaseen vaikuttava ympäristötekijä on oppimistilanne ja siinä käytetyt opetusmenetelmät. Erilaiset toimintaorganisaatiot taustaoletuksineen vaikuttavat merkittävästi siihen, millaiseksi opetus muodostuu (Patrikainen 1997; Littledyke 1996.) Tähän kuuluvat välittömässä oppimisympäristössä tapahtuvat oppimistilanteen järjestelyt.

Lisäksi oppimiseen vaikuttavia ulkoisia tekijöitä on opetusta järjestävän organisaation suhde opetukseen opetusmenetelmällisissä valinnoissa. Näihin vaikuttavat myös ulkopuoleiset auktoriteetit ja useat muut ulkopuoleiset tekijät. Näistä merkittävimpiä ovat vanhemmat, tiedotusvälineet, opetuksen koulutusta järjestävät tahot, sekä kasvatuksen ja tutkimuksen perinne. (Littledyke 1996, 121.)

Organisaatio on ihmisistä muodostuva tarkoituksellinen kokonaisuus, yhteisö, jonka toiminnalla on jokin tehtävä ja tavoitteellinen tarkoitus. Organisaatiota voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista. (Huotari ym. 2004, 4.) Organisaation toimintaan vaikuttaa samanaikaisesti useat organisaation sisäiset ja ulkoiset tekijät. Seuraavassa kuviossa on kuvattu näitä organisaatioon vaikuttavia tekijöitä.

Kuvio 6. Organisaation sisäinen ja ulkoinen toimintaympäristö. (Huotari ym. 2004, 4.)

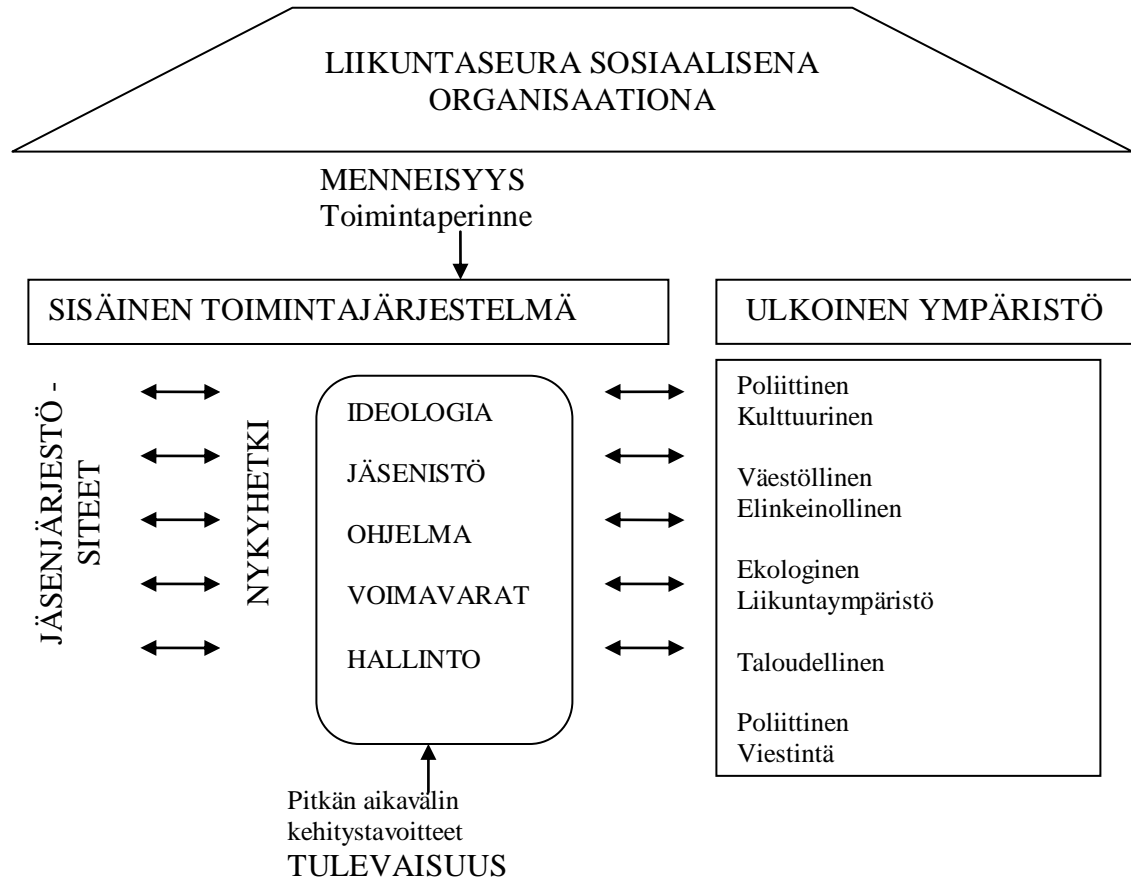
Organisaation ulkoiseen ympäristöön kuuluvat sosiaalinen, poliittinen, teknologinen ja taloudellinen ympäristö. *Sosiaalinen ympäristö* kuvaa sitä minkälaiset kontaktit esimerkiksi tutkittavalla jaoksella on harrastajiin, vanhempiin ja muihin yhteistyötahoihin. *Poliittisella ympäristöllä* voi kuvata ympäristön suhtautumista toimintaan, eli esimerkiksi sitä, pidetäänkö toimintaa eettisesti ja moraalisesti hyväksyttävänä ja muuten periaatteiltaan kestävä. *Teknologiseen ympäristöön* kuuluvat ne välineet ja mahdollisuudet, joita toimintaympäristö tarjoaa. *Taloudelliseen ympäristöön* kuuluu esimerkiksi toiminnan rahoitus.

Sisäistä toimintaympäristöä tarkasteltaessa *kulttuuri* kuvaa organisaation totuttuja toimintatapoja. *Sosiaalinen rakenne* tarkoittaa puolestaan organisaatiossa olevia ihmisiä ja näiden välisiä suhteita. *Teknologia* kuvaa organisaation omaamia välineitä ja tietotaitoa. *Fyysinen rakenne* vastaa kysymykseen kuinka organisaatio toimii.

Seuraava luku tarkastelee liikuntaseuraa edellä esitettyjen käsitteiden avulla.

4 LIIKUNTASEURA SOSIAALISENA ORGANISAATIONA

Heinilä (1986, 127.) on kuvannut liikuntaseuraa sosiaalisesti organisaatioksi, johon vaikuttavat kuvion 7 mukaiset sisäiset ja ulkoiset tekijät.

Kuvio 7. Liikuntaseura sosiaalisena organisaationa (Heinilä 1986,127).

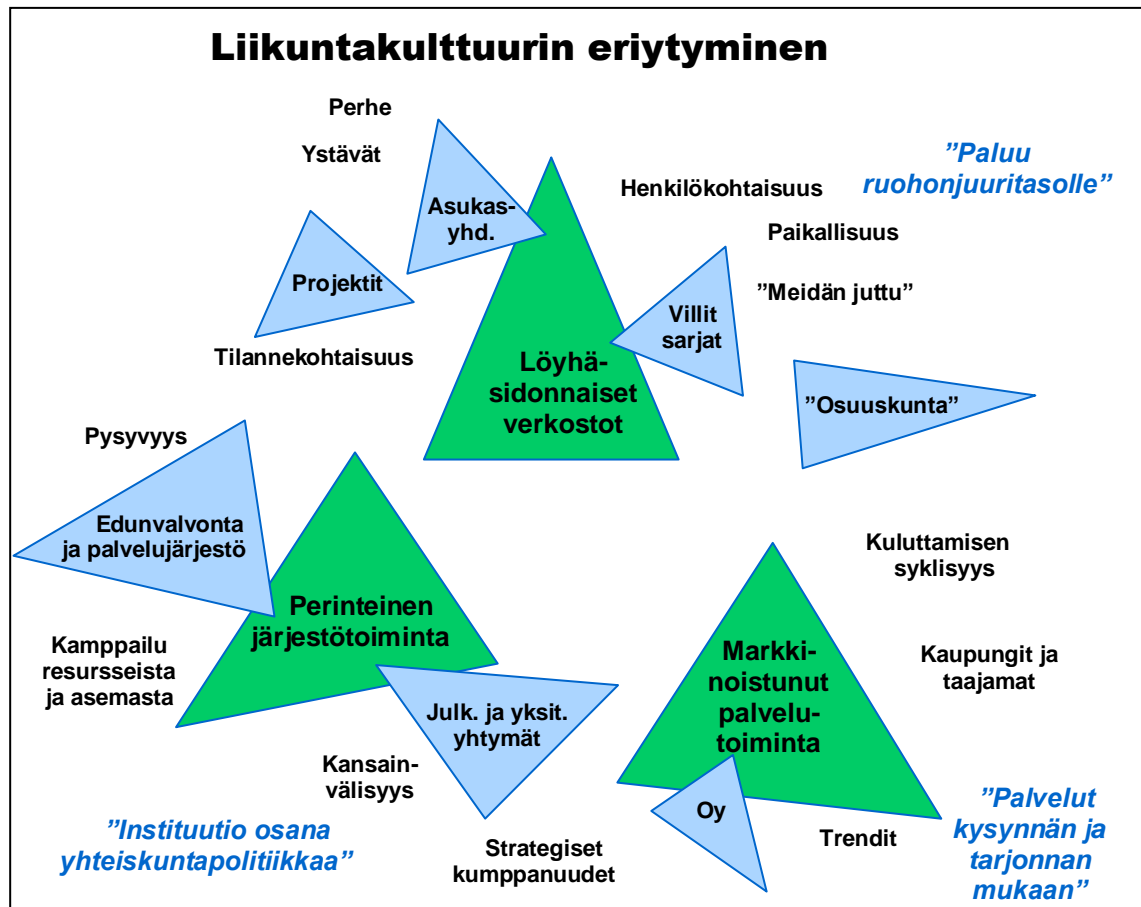
Liikuntaseuraorganisaatioon vaikuttavat sen menneisyys, sisäinen toimintajärjestelmä, ulkoinen toimintaympäristö, järjestösiteet ja tulevaisuuden suunnitelmat. Ulkoiseen toimintaympäristöön kuuluvat poliittiset, kulttuuriset, väestölliset, elinkeinolliset, ekologiset, liikuntaympäristölliset, taloudelliset ja viestinnälliset tekijät. Sisäisiin tekijöihin kuuluvat ideologia, jäsenistö, ohjelma, voimavarat ja hallinto. Mallissa on mukana myös ajallinen ulottuvuus. Merkittävän erityispiirteen liikuntaseuralle oppimisympäristönä antaa

sen jäsenten kaksoisrooli sekä liikuntapalvelun palvelun tuottajina että niiden käyttäjinä. (Heinilä 1986, 127.) Seuraavissa kohdissa on käsitelty tarkemmin liikuntaseuran ulkoista ja sisäistä toimintajärjestelmää.

4.1 Ulkoinen toimintaympäristö

Suurimmat vaikutteet liikuntaseuraan tulevat sen lähiympäristöstä, mutta myös valtakunnallisella ympäristöllä on toiminnan kannalta merkitystä. Valtakunnalliset olosuhteet muodostuvat vallalla olevista kulttuurisista, taloudellisista, poliittisista ja järjestöllisistä olosuhteista. Urheiluseuran lähiympäristöön kuuluvat asukasohja, toiminta-alue, suorituspaikat, muut organisaatiot ja yhteistyökumppanit. Muista yhteistyökumppaneista merkittävimpiä ovat kodit, kunta, erilaiset liike- ja tuotantolaitokset, koululaitos ja tiedotusvälineet. Liikuntaseuraorganisaation suhde ei eroa periaatteellisesti muista organisaatioista ympäristönsä suhteen. (Koski 1994, 54–55.) Koko seuran toimintapotentiaali on peräisin ympäristöstä. Seuratoiminnan haasteisiin kuuluu, että se pystyy reagoimaan ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Seuran uskottavuus on seurausta hyvästä ympäristöyhteistyöstä. Uskottavuus liittyy arvostukseen ja lisää seuran ympäristöyhteistyötä, ja on näin osana toimivaa seuraa. (Heinilä & Koski 1991, 114–116.) Ympäristötekijöiden ennakoimattomuus on lisääntynyt, samoin kuin päätösten ei-aiotut seurausvaikutukset. Tulevaisuudessa yhteiskunnan dynamiikan monimutkaistumista lisää kulttuurinen yksilöllistyminen, yksilön valintojen irtaantuminen perinteiden vaatimuksista, niiden vaihtuvuus ja lyhytjänteisyys. Yhteiskunnan eri sektoreiden välisen toiminnan ja sektoreiden sisäinen toiminnan hallinta, ohjaus ja johtaminen ovat monimutkaistuneet ja muuttuneet entistä haasteellisemmaksi. (Pekkala & Heikkala 2007, 32).

Seuraavassa kuviossa pyritään selventämään liikuntakulttuurin toimintakenttää. Liikuntakulttuuri on jakautunut kolmijakoisesti niin, että perinteisen järjestötoiminnan lisäksi liikuntaa harrastetaan myös hyvin kaupallistuneessa ja markkinasuuntautuneessa ympäristössä, jossa liikunta on tuotteistettu kysynnän mukaan. Tämän lisäksi liikuntaa harrastetaan myös epävirallisemmin omissa oloissa ja pienemmissä piireissä kulloisenkin tarpeen mukaan, ruohonjuuritasolla ja selvemmin omista lähtökohdista.

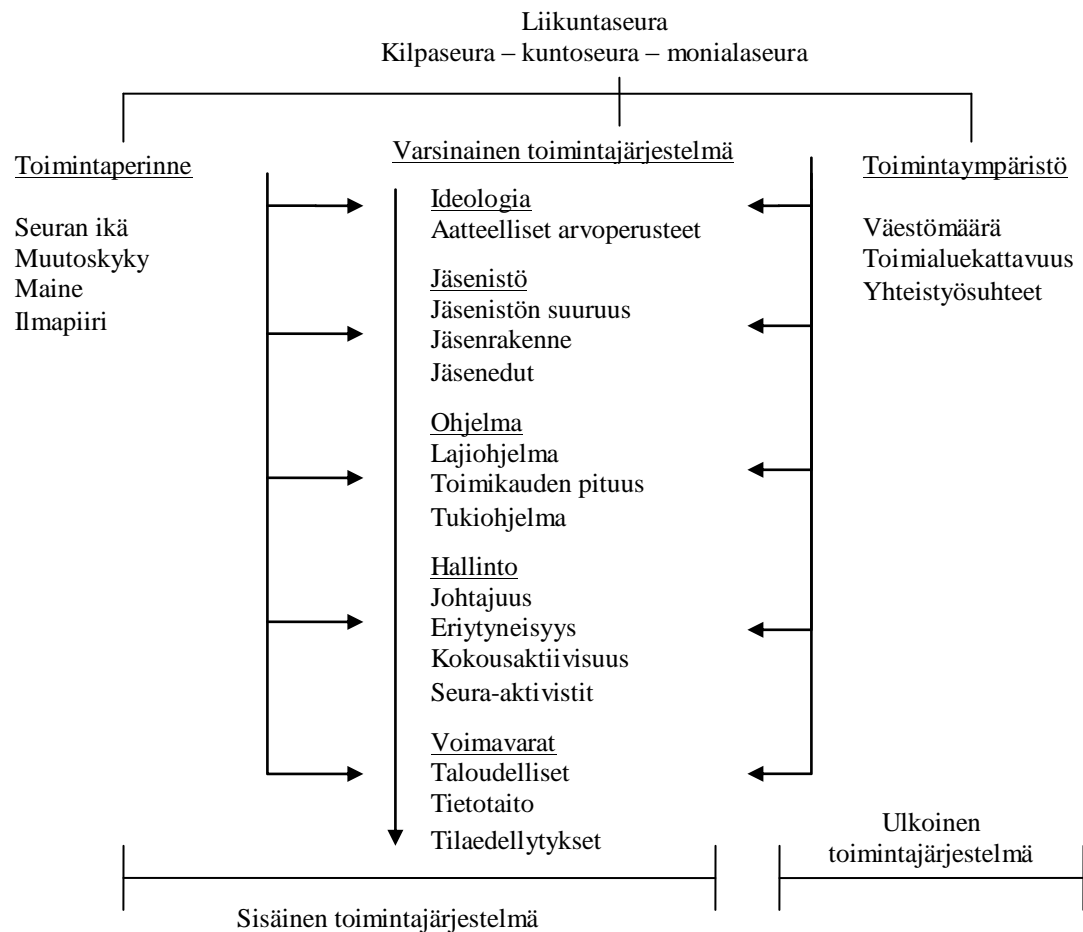
Kuvio 8. Liikuntakulttuurin eriytyminen (SLU:n luentokalvo).

Järvinen (2002) viittaa aiemmin suoritettuihin tutkimuksiin, joissa liikunnan harrastajaa kuvataan seuraavasti: ”Liikunnan harrastaja ja kuluttaja kiinnittyy yhteiskunnan valtavirtoihin, ruumiillisuuden kautta yksilöt tekevät identiteettityötään. Bourdieulaisittain ajatellen harrastuksilla osoitetaan pääomia, henkisiä tai fyysisiä. Liikuntakulttuurin alueella eriytyminen on aiheuttanut koko alan arvostuksen kasvua. Nykyihminen tekee liikunnan kautta investointeja suorituskykyyn, hyvinvointiin ja ulkonäköön.” (Järvinen 2002).

Tietoyhteiskunnassa tekniikan innovaatioiden ja sosiaalisten innovaatioiden lisäksi on olemassa kolmas tärkeä innovaation alue – ihminen itse. Ihmisen tulee pystyä määrittämään itsensä yhä uudelleen, tai hän joutuu tyytymään siihen mitä muilta hänelle jää. (Vehviläinen 2002, 20.)

4.2 Liikuntaseuran sisäinen toimintajärjestelmä

Liikuntaseuran toimintajärjestelmästä voidaan erottaa sisäinen ja ulkoinen ulottuvuus. Sisäisiin tekijöihin kuuluvat ideologia, jäsenistö, ohjelma, voimavarat ja hallinto. (Heinilä & Koski 1991, 8.) Urheiluseuran jäsenjärjestösitem nivoutuvat niin olennaisesti seuran toimintaan, että niitä voidaan pitää seuran sisäiseen toimintajärjestelmään kuuluvina. Liikuntaseura on kompleksinen kokonaisuus jonka rakenneosat ovat monisäikeisessä vaikutuksessa keskenään. (Heinilä & Koski 1991, 113.) Seuran toimivuuden lähteitä voidaan etsiä seuraavan mallin mukaisesti (ks. Kuvio 9). (Heinilä & Koski 1991, 25.)

Kuvio 9. Liikuntaseuran toimintajärjestelmä (Heinilä & Koski 1991, 25.)

Seuraavissa kohdissa käsitellään liikuntaseuran ideologiaan liittyviä tekijöitä.

4.2.1 Ideologia

Organisaatiolla on oma ideologiansa, joka koostuu organisaation jäsenten arvoista, uskomuksista ja normeista. Se koostuu jäsentensä enemmän tai vähemmän ristiriitaisista näkemyksistä. (Sarala 1988, 75.) Liikuntaseuran ideologiaa käsiteltäessä on tarkasteltava sen toiminta-ajatusta. Liikuntaseuran ideologia ilmenee liikunnallisina käsitteinä sekä yhteiskunnallisina arvopäämääriinä. Perinteisesti liikuntatoimintaa on ohjannut kilpailu. Monet seuratyötä tekevät ovatkin motivoituneet urheiluseuroissa kilpa- ja huippu-urheilun tavoitteisiin ja päämääriin. Jäsenistön tavoitteissa on kuitenkin tapahtunut siirtymistä myös harrastamisen ja kuntoilun suuntaan. Yhteiskunnallisten ja poliittisten ideologioiden merkitys seuratoiminnassa on vähentynyt. Muita arvoperusteita urheiluseuroissa ovat olleet perinteisesti terveet elämäntavat, raittius ja kasvatuksellisuus. (Koski 1994, 107–110.)

Toimintaideologia määrittelee liikuntaseuran aatteelliset arvoperusteet ja toimintatarkoituksen. Jäsenten osallistumistason kannalta toimintaperiaatteet tulisi määrittää mahdollisimman tarkasti. Perinteisten urheiluseurojen kasvatusaatteiden rinnalle on noussut niistä johdettuja uusia arvoja, kuten päteminen, menestyminen, arvostus, lihaskunto, terveys ja vireys, omien rajojen testaaminen, askeettisuus jne. (Heinilä & Koski 1991, 114–120.) Perinteisen liikuntatoimea ohjaavan kilpailemisen tilalle on jäsenistön tarpeista noussut yhä voimakkaammin harrastamiseen suuntautunutta ideologista ainesta. (Koski 1996, 108.)

Urheilun arvot kiinnittyvät muuhun yhteiskunnallisten arvojen muutokseen, jolloin eettinen koodisto on muuttunut ja yksilöitynyt. (Kotkavirta 2004, 50–52; Ilmanen 2004, 382–383.) Muutoksen seurauksena ihminen nähdään aiempaa enemmän holistisena kokonaisuutena (Ilmanen 2004, 382–383), ja liikunnasta on muodostunut itsen määrittämisen väline (Kotkavirta 2004, 52).

Heinilän 1990-luvulla määrittämän liikuntakulttuurin kahtiajaon lisäksi liikuntakulttuuri on saanut kilpailun ja kuntoilun rinnalle kolmannen, hyvinvoinnin näkökulman. Liikuntatoimintaan on noussut uusia käsitteitä, kuten toimintakykyisyyden parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy, työllisyyden edistäminen, osallistuminen, jaksaminen, elämykset ja

sosiaalinen pääoma. Kaikki ovat asioita, jotka ovat joko yksilöllisesti tai yhteiskunnallisesti arvokkaita ja tärkeitä. Laajentuessaan käsittämään hyvinvoinnin, liikuntakulttuuri on yhteiskunnallistunut niin, että se on yhtä paljon itseisarvo kuin väline yksilölliseen tai yhteiskunnalliseen hyvinvointiin. Vastakkaisuuksien ajasta on siirrytty postmoderniin ”sekä-että” -aikaan. Tästä liikunnan kulttuurin kolmannesta hyvinvoinnin tiestä ollaan kuitenkin jo siirtymässä neljanteen. (Pekkala & Heikkala 2007, 3.)

Kuvio 10. Liikuntakulttuurin kolme tietä (Pekkala & Heikkala 2007, 3.).

Hakala (1999, 126–131.) on esittänyt oppilaan valmiuksien kehittämiskehän avulla liikunnan opetuksessa tavoiteltavia arvoja. Arvokehän keskiössä on oppilaan positiivinen minäkäsitys, jota muut kehän käsitteet tukevat. Nämä perustuvat erilaisille pedagogisille sekä epistemologisille lähtökohdille. Hakalan mukaan liikuntaa voi lähestyä viidestä eri näkökulmasta: fyysismotorisesta, terveydellisestä, kasvatuksellisesta, elämyksellisestä ja itseisarvoisesta. (Hakala 1999, 114–116.)

Kuvaavatko nämä Hakalan esittämät holistiset näkemykset mahdollisesti liikuntakulttuurin siirtymistä tuohon ”neljanteen tiehen”, jonka keskiössä olisi juuri minuuden tukeminen ja kehittyminen.

4.2.2 Jäsenistö

Jäsenistö on liikuntaseuran alku ja loppu, sen panos ja tuotos (Heinilä & Koski 1991, 51.), tärkein toimintapotentialiaali. Liikuntaseuran jäsenyyteen kuuluu kaksoisrooli; toisaalta vastuu sen organisaation toimintakyvystä ja toisaalta omasta liikuntaosallistumisesta. Liikuntaseurojen toiminnassa on kyse myös tuottamisesta; pyritään tuottamaan parempia liikuntatuloksia. Liikuntaseuran resursseista tärkeimmät ovat juuri henkilöstöresursseja, ja nämä inhimilliset resurssit ovat seuratoiminnan perusta. Inhimillisillä voimavaroilla tarkoitetaan seuran jäsenistöä, joka on sekä toiminnan kohde että sen toteuttaja. Tällöin resurssit riippuvat siitä, kuinka ihmisiä pystytään motivoimaan.

Toimivan seuran kannalta onkin tärkeää löytää keinoja jäsenistön sitouttamiselle ja aktivoinnille. Merkittäviä tekijöitä jäsenistön aktiivisuudelle ovat menestys, asioiden jouheva sujuminen ja oman organisaatiokulttuurin vahvuus. Tärkeää on jatkuvuudesta huolehtiminen. (Koski 1994, 134–139.)

Liikuntaseuran toiminta on vastavuoroista. Heinemanin (1984, 202.) mukaan jäsenen tulee edistää seuran voimavaroja, jonka vastikkeeksi hänellä on oikeus päätöksentekoon ja käyttää hyväksi sen palveluja. Jäsenien oikeuksien ja velvollisuuksien määrittelyllä on merkitys seuran toimivuuteen. Jäsenistön pitäisi osallistua aktiivisesti päätöksentekoon. (Heinilä 1986, 30–31.)

4.2.3 Ohjelma

Liikuntaseuran ohjelma voidaan jakaa liikunta- ja urheiluohjelmaan sekä yhdistystoiminnan ohjelmaan. Näihin kuuluvat toimintasuunnitelmat ja erilaiset harjoittelun organisoimien toimenpiteet joissa määritetään millaista toimintaa ja kuinka paljon erilaisille ryhmille järjestetään. Varsinainen toiminta tapahtuu liikuntaohjelman kautta. Yhdistystoiminnan tarkoitus on taas pitää yllä toimintaa. Tähän kuuluvat hallinto, talouden hoito, jäsenhuolto, ympäristöyhteistyö, tiedotustoiminta, hui- ja juhlat toiminta jne. (Heinilä & Koski 1991, 114–120.)

4.2.4 Hallinto

Hallinnollisilla toimenpiteillä seura pyrkii ylläpitämään ja vahvistamaan toimintaansa. Liikuntaseuroissa organisaation vaihtelu on yleensä pientä ja säännöt perustuvat pitkälti keskusjärjestöjen mallisääntöihin. Tämä on osaltaan estänyt toimivimpien hallintoratkaisujen kehittämistä. Useampien lajien yleisseuroissa johtokunta koostuu perinteisesti puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta, sihteeristä ja rahastonhoitajasta sekä lisäksi lajijaostojen edustajista. Tämä ei seuran toimivuuden kannalta ole kuitenkaan paras mahdollinen ratkaisu. Hyvin toimivassa urheiluseurassa on yleisesti kiinnitetty huomioita työnjakoon ja vastuuttamiseen. Seurojen hallinnon tulisi painottaa edustuksellisuuden sijaan enemmän toiminnallisuuteen. Ongelmaksi seuroissa nousee kuitenkin aktiivisten toimijoiden puute. Organisaation tulisi lähteä toiminnan vaatimuksista ja olla perinteisen organisaatiomallin sijaan horisontaalinen. (Koski 1994, 133–134.)

Organisaatioita voidaan kuvata niiden rakenteen avulla. Rakenteet kuvaavat myös organisaation joustavuuden astetta. Linjaorganisaatiolla on selkeä hierarkia. Hierarkia poistaa päällekkäisyyksiä, ja edistää pitkälle erikoistuvan osaamisen syntymistä. Päätösten teko voi olla hidasta. Informaation välittämättömyys ja yhteistyön puute on kuitenkin hierarkkisen rakenteen suurimpia ongelmia. (Huotari 2004, 10.)

Matriisiorganisaation rakenne on järjestetty asiakaslähtöisesti. Organisaation etuina ovat informaation kulku sekä yhteistyön tehostuminen. Haittapuolina on kilpailu yhteisistä resursseista. (Huotari 2004, 11.)

Postmoderni yhteiskunta synnyttää uudenlaisia postmoderneja organisaatioita, joissa on matala hierarkia ja jotka koostuvat projektitiimeistä eläen jatkuvassa muutoksessa. (Huotari ym. 2004, 8.)

Hallinnollisen työnjaon avulla, tehtäviä eriyttämällä ja vastuuta jakamalla organisaation toimintaa voidaan tehostaa. Menettelyllä voidaan merkittävästi vahvistaa myös yhteisvastuullisuutta seuran toiminnasta. Toiminnan nouseva vaatimustaso lisää vapaaehtoistoiminnan suorituspaineita. Hallinnon toimivuus on seuran toiminnan ehdoton

edellytys vaikkakaan se ei vielä takaa seuran toimivuutta. Hallinnollisella työnjaolla voidaan aktivoida jäseniä seuratyöhön. (Heinilä & Koski 1991, 74–79.)

4.2.5 Voimavarat

Liikuntaseuran voimavarat koostuvat seuratyöstä, liikuntaosallistumisesta, tietotaidosta, rahavaroista, tila- ja ympäristöedellytyksistä sekä teknologiasta. Seuratyöenergia liittyy osaltaan aiemmin käsiteltyyn hallintoon sekä jäsenistöön. Toiminnan tuloksellisuus ja taloudellisuus edellyttävät enenevässä määrin tietotaitovarannon hyödyntämistä. Tietotaitovarannon kasvattamista voidaan lisätä oppivan organisaation periaatteita noudattamalla, millä on merkitystä etenkin toiminnan kehittämisessä. (Heinilä & Koski 1991, 81–87.) Seurojen toimintatarkoitus säätelee seuran tulo- ja menorakennetta, esimerkiksi niin sanotuissa kilpaurheiluseuroissa rahalla on suurempi merkitys. Toimitilat vaikuttavat osaltaan toiminnan tuloksellisuuteen ja seuran tunnettavuuteen. Toimitilojen hankinnassa hyvillä ympäristösuhteilla on suuri merkitys. Rahallisten resurssien merkitys korostuu tietotaidon ja osaamisen hankinnassa joilla pyritään ratkaisemaan esimerkiksi elintärkeät tilakysymykset. (Heinilä & Koski 1991, 99–104.) Viitala (2007, 328) jakaa organisaatioiden aineettoman pääoman inhimilliseen pääomaan, suhdepääomaan ja rakennepääomaan (ks. Taulukko 3).

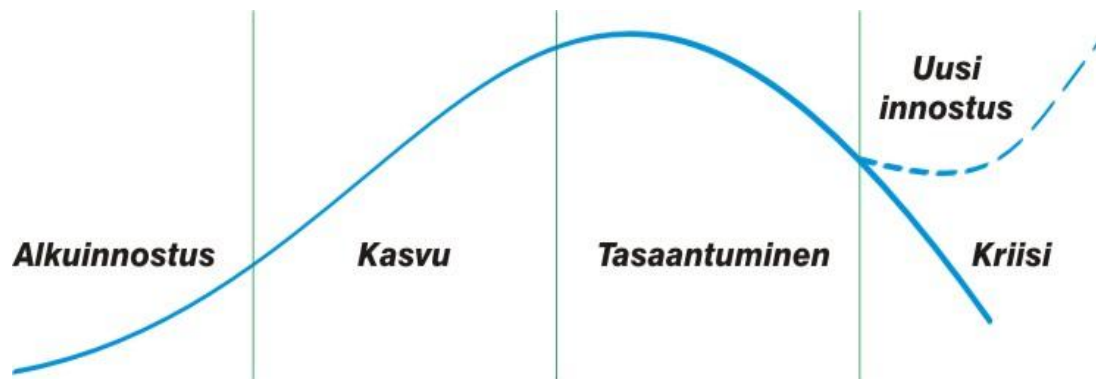
Taulukko 3. Organisaation aineettomat pääomat (Viitala 2007, 328)

Inhimillinen pääoma	Suhdepääoma	Rakennepääoma
Tiedot ja taidot	Suhteet asiakkaisiin	Teknologiat
Kokemus	Suhteet sidosryhmiin	Tietojärjestelmät
Koulutus	Organisaation imago ja brändit	Prosessit
Luovuus ja innovatiivisuus		Arvot ja kulttuuri
Muut ominaisuudet kuten johtajuus ja yrittäjyys		Johtamisfilosofia
Hyvinvointi		Patentit, tekijänoikeudet, ammattisalaisuudet sekä muut immateriaioikeudet
Motivaatio, sitoutuminen		

4.3 Toimintaperinne

Toimintaperinteen, toimintakokemuksen ja seuran jäsenten vuorovaikutuksen tuloksena syntyy organisaatiokulttuuri. (Heinilä & Koski 1991, 114–118.) Organisaatiokulttuurilla käsitetään sekä ulkoisesti havaittavaa käytöstä että sen jäsenten sisäisiä ajatus- ja arvomaailmoja (Sarala 1988, 75) Nämä ilmenevät käytännössä totuttuina toimintatapoina. Toiminnan jäsentymisen ja vahvistumisen rakennusaineita ovat toimintaperiaatteet, aatteelliset ja eettiset päämäärät, tapakulttuuri ja koko ilmapiiri. Organisaatiokulttuuriin sisältyy toimintapotentiaalia. Oppivana organisaationa seura voi lisätä kokemuspääomaansa edellyttäen kriittistä arviointia ja palautteen hyödyntämistä. Toimivuuden kannalta tärkeää on, että jo alkuvaiheessa toiminnan aatteelliset ja eettiset perusteet, toimintaperiaatteet, arvot ja ihanteet kestävät ja ovat yleisesti hyväksytyt, jäsensuhteet avoimet, ilmapiiri viihtyisiä ja tapakulttuuri hyväksyttävää. (Heinilä & Koski 1991, 114–118.)

Liikuntaseuroilla on oma elämänsykli, jossa toiminta on syklisiä (ks. Kuvio 13). Alkuvaiheessa, voimakkaan alkuinnostuksen vuoksi, niiden toiminta voi olla hyvin aktiivista. Syklin nousuvaihe kestää 5–15 vuotta, jonka jälkeen toiminta heikkenee. Sykliä selittää eräänlaisten vetäjäsukupolvien synty. Kosken (1996) tutkimuksessa jäsenyyden pitkäikäisyys, aikuisliikunta, seuran vahva toimintaperinne ja institutioituminen näyttäisivät vähentävän syklisyyttä. Seuran toiminnan kannalta olisi edullista pystyä ennakoimaan nousuja ja laskuja. (Koski 1996, 97–103.)

Kuvio 13. Organisaation elinkaaren vaiheet (SLU: n koulutuskalvo).

Organisaation kulttuurin selvittäminen edellyttää historiallisen kehyksen huomiointia, niin virallisten ja julkisten dokumenttien läpikäyntiä, samoin kuin niiden perusteiden joiden mukaan organisaatiotoiminta todellisuudessa ohjautuu. Toimintaperiaatteet ja oletukset joiden perusteella toiminta todellisuudessa tapahtuu eli *käyttöteoria* on käsitteenä lähellä organisaatiokulttuurin käsitettä ja sisältöä. (Sarala 1988, 74–76.) Organisaation toimintaan liittyy paljon hiljaista tietoa, joka liittyy ihmisten toimintaan, menettelytapoihin, rutiineihin sekä myös kognitiivisiin tekijöihin. Tieto voi olla sekä teknistä, että kognitiivista. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yhteistyö ovat välttämätöntä hiljaisen tiedon siirtämiseksi. (Huotari ym. 2005, 66–67.) Organisaation tulee välttää kaavoittumista, byrokratisoitumista ja näin säilyttää uudistumiskykynsä.

4.4 Pitkän aikavälin kehitystavoitteet – Tulevaisuuden suunnitelmat

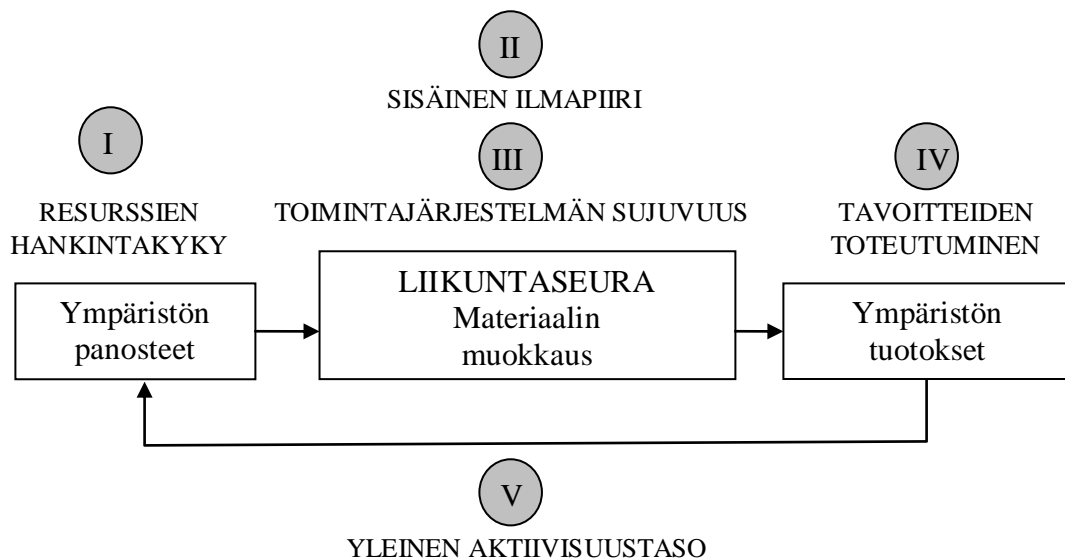
Toimintaperinne säätelee liikuntaseuran toimintaa, sen suunnittelua ja kehittämistä. Säilyttääkseen toimintakykynsä seuran tulee pystyä uudistumaan tarpeiden, olosuhteiden ja haasteiden mukaisesti. Avainasemassa liikuntaseuroissa eivät ole niinkään raha- ja tilakysymykset, vaan seuratoiminnasta kiinnostuneet ja vastuuntuntoiset, vapaaehtoiset seuratyöntekijät. (Heinilä 1986, 122.) Kehittyäkseen seurojen on lisättävä avoimuuttaan ja ympäristöyhteyksiään sekä pystyttävä toiminnan kriittiseen tarkkailuun ja uudistamiseen. Liikuntaseuran on myös tunnettava jäsenistönsä toimintaintressit ja potentiaali. (Heinilä & Koski 1991, 129–130.)

5 TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

”Tulevaisuusajattelu on keskeinen osa järjestöjen toimintaa, ennen kaikkea niiden strategista johtamista ja sitä kautta järjestön toiminnan elinvoimaisuuden varmistamista. Tulevaisuus ei ole mikään vääjäämätön kehityssuunta, joka toteutuu teoistamme riippumatta. Tulevaisuutta tehdään.” (Pekkala & Heikkala 2007, 4). Miten sitten seuraorganisaatiota voidaan arvioida, mitkä tekijät vaikuttavat sen menestymiseen ja miten seura voidaan näiden perusteella kehittää edelleen?

5.1 Hyvin toimivan seuraorganisaation kriteerit

Liikuntaseuran toimivuudella on useita ulottuvuuksia, jotka poikkeavat muista organisaatioista. Tarkasteltaessa organisaation toimivuutta on sitä arvioitava niin yksilö- kuin yhteisötasolla. Koski (1994, 39.) on jaotellut nämä viiteen osa-alueeseen (Kuvio 14).

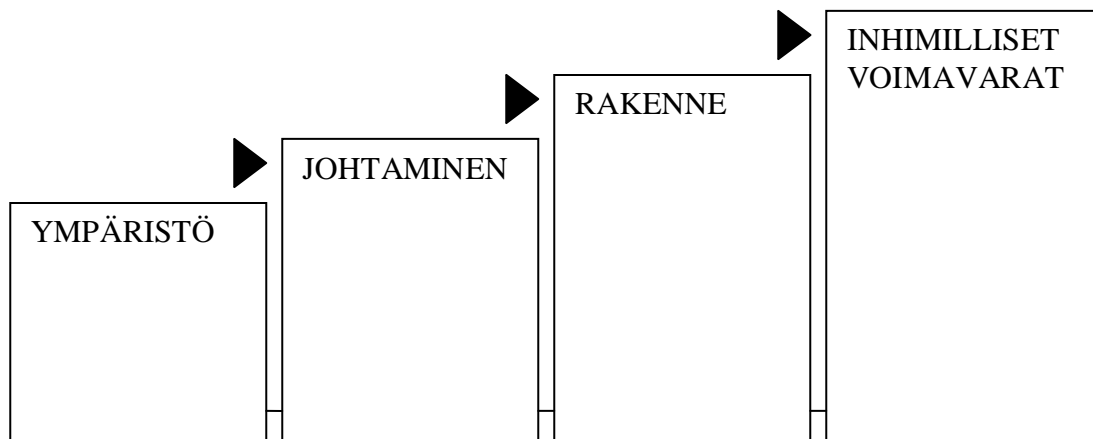
Kuvio 14. Liikuntaseuran toimivuuden kriteerit. (Koski 1994, 39.)

Resurssien hankintakykyyn liittyvät taloudellisten resurssien hankinta, jäsenistön aktiivisten toimihenkilöiden rekrytointi ja harjoitusvuorojen ym. liikuntamahdollisuuksien hankinta. Sisäisellä ilmapiirillä tarkoitetaan jäsenistön viihtymistä seurassa, mikä on

perinteisen seuratoiminnan toimivuuden kriteeri. Toimintajärjestelmän sujuvuutta tarkasteltaessa huomio kiinnittyy sisäiseen työnjakoon ja erilaisten hankkeiden etenemiseen. Neljäntenä toimivuuden arviointikriteerinä on tavoitteiden toteutuminen, eli kuinka hyvin toiminnalle asetetut tavoitteet saavutetaan. Näitä tavoitteita ja niihin liittyviä toimintatapoja voi olla hyvin monenlaisia. Viides toiminnan arviointikriteeri on yleinen aktiivisuustaso, eli se miltä toiminta näyttää ulkopuolisen arvioimana. (Koski 1994, 36–42.)

5.2 Liikuntaseuran menestystekijät

Daft on tiivistänyt hyvin toimivan organisaation kriteerit neljään menestystekijään (Kuvio 14). (Daft 1992 Kosken 1994, 46 mukaan)

Kuvio 14. Liikuntaseuran menestystekijät. (Koski 1994, 46.)

Toiminnan kannalta tärkein menestystekijä on inhimilliset voimavarat. Toiminnassa on otettava huomioon jäsenistön tarpeet, mutta myös mahdollisten uusien jäsenten tarpeet. Organisaatio on etsivä ja reagoi jatkuvasti kentän haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Seura on määritellyt omat vahvuutensa ja käyttää hyväksi vahvan osaamisensa alueita. Johdolla pitää olla visio, joka johdattaa seuran toimintaa. Johdolla pitää olla näppituntuma siitä, missä mennään ja mitä pitää tehdä. Muodollisten rakenteiden tulee olla yksinkertaisia ja kontrollin samanaikaisesti löyhää ja toisaalta tiukkaa. Innovatiivisuudelle ja riskinotolle tulisi löytyä tilaa. Toiminnan kannalta tärkeäksi nousee luottamuksellinen ilmapiiri, osallistumista edesauttava konsensus sekä jatkuvuudesta huolehtiminen. Jäsenistön

sitoutumisella on huomattava merkitys. Toiminnan luovuutta voidaan edistää organisatorisella adhocratialla. (Koski 1994, 46.) *Adhocratialla* viitataan projekteihin perustuvaan organisaatorakenteeseen, ja se kuvaa niiden tapauksittaisuutta ja lyhytaikaisuutta. (Huotari ym. 2005, 19.) Nykyaikaisessa organisaatiokulttuuri- ja laatuajattelussa korostuvat ihmissuhteet, normatiiviset ideologiat, sekä ihmisten ja ryhmien merkitys. (Sädevirta 2004, 48.) Organisaatiotutkimuksessa on siirrytty Taylorilaisesta hallinnollisesta perinteestä ihmisvoimavarojen strategisen johtamisen tutkimiseen. (Sädevirta 2004)

Tutkimusajattelun muutos johtajuuden, organisaatiokäyttäytymisen sekä henkilöstöjohtamisen tutkimuksessa on yhteydessä ihmiskäsityksen, tiedonkäsityksen ja oppimiskäsityksen muutokseen. Lisäksi vaikuttavana tekijänä ovat olleet yhteiskunnan muutoksen turbulenttisuus, johon voidaan vastata joustavuudella. Muutokseen vaikuttavat myös tuotantoteknologian kehitys, palvelutuotannon asiakaskeskeisyys ja globalisaatio. (Viitala 2007, 37–40.) Seuraavassa kuviossa on esitetty McGregorin muotoilema johdon ihmiskuvadikotomia, joka kuvaa hyvin tätä ihmiskäsityksessä tapahtunutta muutosta tayloristisesta ihmiskeskeisempään lähestymistapaan. (Sädevirta 2004, 79.)

TEORIA X	TEORIA Y
<p>1. Tavallinen ihminen inhoaa työtä ja haluaa vältellä sitä mikäli vain voi.</p> <p>2. Tästä ihmisolennolle luonteenomaisesta työn vieroksunnasta johtuen useimpia ihmisiä on pakotettava, valvottava, ohjattava ja uhattava rangaistuksilla, jotta heissä syntyisi riittäviä ponnistuksia organisaation tavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>3. Tavallinen ihminen haluaa olla ohjattuna, välttää vastuuta, omaa suhteellisen vähän kunnianhimoa ja haluaa yli kaiken muun turvallisuutta.</p>	<p>1. Fyysinen ja henkinen ponnistelu on yhtä luonnollista kuin leikki ja lepo.</p> <p>2. Ulkoinen valvonta ja rangaistusuhat eivät ole ainoita keinoja synnyttämään ponnisteluja organisaatioiden tavoitteiden hyväksi. Ihminen voi harjoittaa itseohjausta ja itsevalvontaa niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joihin hän on sitoutunut.</p> <p>3. Tavoitteisiin sitoutuminen on niiden saavuttamiseen liitetyn palkitsemisen funktio.</p> <p>4. Tavallinen ihminen oppii sopivissa olosuhteissa etsimään vastuuta, ei pelkää hyväksymään sitä.</p> <p>5. Organisaatioiden ongelmien ratkaisemisessa tarvittavat suhteellisen korkeasteisen mielikuvituksen, nerokkuuden ja luovuuden kyvyt ovat laajasti, eivät suppeasti levinneitä väestön keskuudessa.</p> <p>6. Modernin tuotantoelämän oloissa tavallisen ihmisolennon älyllisiä kykyjä käytetään vain osittain hyväksi.</p>

Kuvio 15. Teoria X ja Y McGregorin mukaan. (Sädevirta 2004, 79.)

Liikuntaseuran menestystekijät toteutuvat oppivassa organisaatiossa. (Heinilä & Koski 1991, 117.) Seuraavissa kohdissa (5.2.1–5.2.3) käsitellään tarkemmin oppivan organisaation piirteitä.

5.2.1 Organisaation kehittäminen oppivaksi organisaatioksi

Oppivan organisaation ajatus perustuu näkemykseen, jossa pyritään koko organisaation henkilöstön oppimiseen ja toimintakyvykkyyden kehittämiseen ja hyödyntämiseen sekä eri tahoilla löytyvän kyvykkyyden luovaan yhdistämiseen (Sarala & Sarala 2001, 15). Oppivan organisaation periaatteita voi soveltaa myös opetustoimessa. Mustosen (2003, 187) mukaan kehittyminen oppivaksi organisaatioksi edellyttää hallinnon ja opettamisen

vuorovaikutusalueen laajentumista ja avautumista, jolloin opettamiseen ja yhteisön hallinnointiin liittyviä asioita voidaan käsitellä avoimesti. Vaherva (2000, 43) korostaa oppimis- ja opetustoimintojen yhteisen ja avoimen käsittelyn ja kehittämisen sekä omasta toiminnasta hankittujen tietojen hyödyntämisen merkitystä yhteisen toiminnan kehittämisessä.

5.2.2 Oppivan organisaation kriteerit

Oppimisen periaatteita voidaan soveltaa myös organisaation oppimiseen. Argyris, C. & Schön, D. esittivät 1978, että oppiminen on kaksitasoista. Yksitasoista oppimista tapahtuu kun toimintaa korjataan senhetkisten normien puitteissa. Kaksikehäistä oppimista tapahtuu kun tarkasteltava organisaatio kyseenalaistaa normiensa pätevyyden. (Huotari ym, 2004, 13.) Seuraavassa kuviossa on esitetty edellä kuvattu kaksikehäinen oppiminen.

Kuvio 16. Kaksikehäinen oppiminen. (Huotari ym. 2004, 13)

Mustonen (2003, 42–43.) nostaa oppivan organisaation vaatimuksiksi tulevaisuutta koskevat visiot sekä selkeän näkemyksen omasta tehtävästä (missio). *Mission* avulla määritellään, miksi organisaatio on tarpeellinen ja mikä on sen tehtävä. *Vision* avulla selvitetään, millaiselle idealle organisaatio rakentaa tulevaisuutensa ja mitä se tavoittelee. Organisaation *arvot* ilmaisevat, millaisten perusteiden varaan missio ja visiot rakentuvat ja mitkä perusteet ohjaavat valintoja, päätöksentekoa ja menettelytapoja. Organisaatio määrittää spesifisiä tavoitteita sekä strategiset toimenpiteet, joilla näihin pyritään. Huotari ym. (2004, 14–15) ovat kuvanneet oppivan organisaation osa-alueita Sengen (1994) ja

Saralan (1993) näkemyksiin perustuen. Sengen (1994) mukaan organisaation oppiminen perustuu:

1. Systeemiajatteluun, jossa organisaatio nähdään kokonaisvaltaisena systeeminä, joka muodostuu toisiinsa liittyvistä ja toisiinsa vaikuttavista prosesseista.
2. Itsehallintaan, yksilöllä on oltava mahdollisuus vaikuttaa omaan kasvuun ja oppimiseen. Oppiminen on keskeytymätön prosessi, jossa jokaisen yksilöllinen visio selkiintyy ja syvenyy. Työntekijän henkilökohtaisen vision pitäisi olla yhteensopiva organisaation visioihin. Yksilön oppiminen ei takaa organisaation oppimista, mutta organisaatio voi oppia ainoastaan oppivien yksilöiden avulla.
3. Mentaalisiin malleihin, jotka ovat usein tiedostamattomia oletuksia. Ne perustuvat esimerkiksi yleistykseen ja mielikuviin, jotka vaikuttavat siihen, miten ymmärrämme ympäristömme ja miten toimimme. Usein tällaiset oletukset estävät uusien ideoiden toteuttamisen.
4. Yhteisesti muodostettuun ja jaettuun visioon, jonka tavoitteena on luoda yhteinen kuva tulevaisuudesta. Yhteinen käsitys visioista perustuu yksilöiden visioihin ja löytyy avoimesti keskustelemalla. Kannustaminen visioiden kehittämisessä on tärkeää.
5. Tiimioppimiseen jonka perustana on yhteinen kieli. Tämä kehittyy yhteisiksi tulkinnoiksi todellisuudesta. Tiimityön onnistumiseen vaikuttavat toisten arvostus ja riittävän vuorovaikutuksen kautta syntynyt synergia. Tiimityöskentely edellyttää myös viestintäosaamista ja sen jäsenten oppivat hyödyntämään tehokkaasti aikaansa, energiaansa ja osaamistaan.

Sarala (1993) puolestaan kuvaa organisaation ja oppimisen haasteet ja painopistealueita seuraavasti:

1. Tosiasioiden tunnistaminen ja visiointi. Yhteinen päämäärä ja visio saavat ihmiset oppimaan ja pyrkimään parempaan suoritukseen. Olennaista on, että puhutaan yhteisestä visiosta, keskustellaan mahdollisista tulkintaeroista ja synnytetään näiden keskustelujen kautta yhteistä näkemystä ja tulkintaa toiminnan tulevaisuudesta.
2. Työkulttuuri ja ilmapiiri. Työkulttuuri perustuu vallitseville toimintanormeille ja yhteisille perusarvoille. Työkulttuurin muutos on pitkä oppimistapahtuma, missä työntekijät osallistuvat entistä enemmän yhdessä työn suunnitteluun ja kehittämiseen. Johto ei siis enää ole yksin vastuussa tästä alueesta.
3. Laatu ja työprosessit. Organisaatiossa tulee olla sellainen tapa toimia, joka tuottaa laadukkaita palveluita ja tuotteita. On reagoitava nopeasti ja tuotteiden ja palveluiden tuotantoprosessien läpimenoajan tulee olla mahdollisimman lyhyt. Työprosesseja tulee näin kehittää jatkuvasti. Jatkuva parantaminen on osa kaikkien työntekijöiden työskentelytapaa.
4. Yhteistoiminnan kehittäminen. Toteutuu esimerkiksi tiimityön kehittämisellä ja yhdessä toimien. Tavoitteena on organisaation madaltaminen ja verkostojen kehittäminen.
5. Joustavuus ja monialainen osaaminen mahdollistavat organisaation muuttumisen. Monialainen osaaminen lisää mahdollisuuksia vaihteluun ja uuden oppimiseen.
6. Oppimisnäkökulma. Korostetaan oppimista. Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, että tulevaisuuden visioita analysoidaan oppimishaasteiden näkökulmasta ja edistetään taitotiedon leviämistä kaikkialle organisaatioon, kyseenalaistetaan organisaation rutiineja, suunnitellaan työt haasteellisiksi ja edistetään tiedonkulkua”

Käytännössä organisaation oppiminen on vaikeasti hallittavissa ja edellyttää jäsenten motivaatiota ja kiinnostusta. Jatkuvalla, riittävän useasti toistuvalla koulutuksella voidaan parantaa organisaation oppimismahdollisuuksia, mutta lopuksi yksilön on itse haluttava

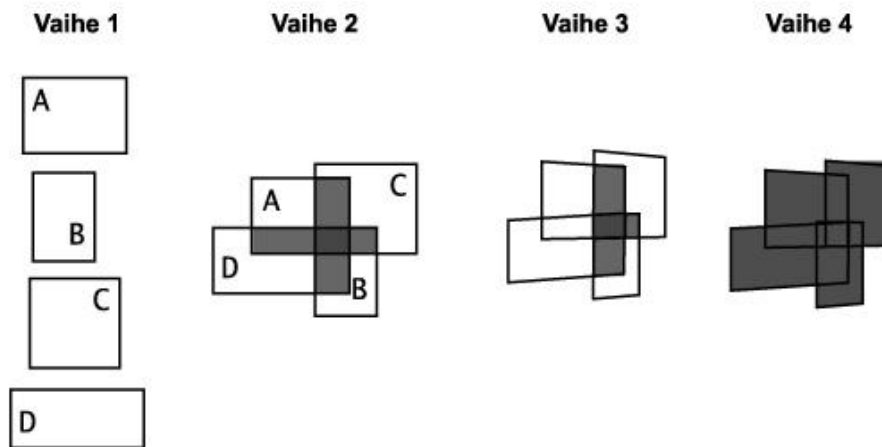
kehittyä. Oppimisen tulee olla sopusoinnussa organisaation oppimistavoitteiden kanssa. Kun yksilöiden mentaaliset mallit tehdään nähtäviksi kaikille, perusta yhteisymmärrykselle syventyy ja oppimisen koordinointi helpottuu. (Huotari ym. 2004, 15.) Oppivan organisaation luominen vaatii yhteistoiminnallista oppimista organisaatiossa, koordinointia ja integrointia. Työtä tulee organisoida ja yhteisistä arvoista keskustella. Kiinnostus työhön menee yli viestintä- ja organisaatorajojen ja on innovoivaa. (Huotari ym. 2004, 13.)

5.2.3 Tiimityöskentely

Katzenbach ym. (1996) määrittävät tiimin pieneksi määräksi ihmisiä, joiden taidot täydentävät toisiaan ja jotka ovat sitoutuneet yhteiseen päämäärään, suoritustavoitteisiin ja työskentelytapaan, joista he kantavat keskinäistä vastuuta. (Katzenbach ym. 1996 Vehviläisen 2002, 21 mukaan) Vehviläinen (2002) täydentää määrittelyä Ramstadin ja Jokelaisen (2000) tutkimusten avulla siten, että tiimit ovat mahdollisimman itseohjautuvia, kehityssuuntautuneita ja jäsenten osaamista optimaalisesti hyödyntäviä työryhmiä, joissa yhteisesti sovitut toimintatavat ohjaavat työskentelyä tavoitteiden muodostaessa toiminnan ytimen organisaation päämäärän suuntaisesti. Tiimin jäsenet ovat vuorovaikutuksellisessa riippuvuussuhteessa toisiinsa nähden ja jakavat yhteisen myönteisen mielikuvan tiimistä. Tiimi toimii vuorovaikutuksessa organisaation ja toimintaympäristön kanssa. Edellä mainitut tarjoavat edellytykset ja asettavat toisaalta reunaehdot toiminnalle. Tiimi toimii työn organisoinnin ja kehittämisen välineenä. (Ramstad & Jokelainen 2000 Vehviläisen 2002, 22 mukaan)

Tiimit ovat tärkeä osa oppivan organisaation toimintaa. Tiimien avulla mahdollistetaan organisaation sisäinen keskustelu ja viestintä. Laadun kehittämisen ytimen muodostaa tiimien monitaitoisuus. (Vehviläinen 2002, 11–12). Tiimin päätösten laatuun vaikuttaa se tapa, miten ryhmä prosessoi keskenään tietoa. Ryhmän jäsenen tietoperusta ja se, missä määrin tieto arvioidaan paikkansapitäväksi, vaikuttaa siihen, millaisen päätöksen ryhmä tekee. Tähän vaikuttavat, millaisia käsityksiä ryhmän jäsenillä on toisistaan, miten he suhtautuvat toisiinsa sekä millaiset yhteistyömahdollisuudet heidän välillään ylipäätään on. Tiiminvetäjän tärkeimpiä tehtäviä ovatkin ihmissuhteiden huoltajuus ja ristiriitojen

sovittelu. Tärkeitä taitoja ovat myös kuunteleminen, osallistuminen ja valmentaminen. Näiden edellä mainittujen lisäksi tulisi tiiminvetäjän pystyä jakamaan työtehtävät tarkoituksenmukaisesti. Tiimin vetäjä on myös puhemies ulospäin ja sovittelija ongelmatilanteissa. (Vehviläinen 2002, 128–129.) Propp (2001) kuvaa ryhmän vuorovaikutuksen kehittymistä nelivaiheisen mallin avulla jossa tiedosta tulee vaiheittain yhteistä (ks. Kuvio 17). (Huotari ym. 2004, 36.)

Kuvio 17. Informaation kollektiivinen käsittely ryhmässä. (Huotari ym. 2004, 36.)

Ensimmäisessä vaiheessa ryhmän jäsenillä on käytössä ainoastaan oma tietonsa. Toisessa vaiheessa ryhmän jäsenet tulevat tietoisiksi kaikille yhteisestä tiedosta. Vaiheessa kolme ryhmän yksittäisten jäsenten tieto kartuttaa sekä muovaa koko ryhmän jäsenten tietoa, ja lopulta vaiheessa neljä ryhmän eri jäsenten tiedosta on tullut kaikkien ryhmän jäsenten yhteistä tietoa.

Tiimin toiminta tulee olla vapaata, ja sen jäsenillä toisista välittämisen tunne. Tämä edellyttää hyvää itsetuntoa, joka sallii toisen erilaisen tavan tehdä työtä, hyväksyy persoonien ainutkertaisuuden ja kykenee luottamaan työtoveriin. ”Tiimit muodostavat omatoimisen ja itseohjaavan oppivan organisaation ja voidaan nähdä oppivan organisaation kulmakivinä” (Vehviläinen 2002, 11–12).

5.3 Johtaminen

Johtamisen määritelmässä on keskeistä tavoitteiden saavuttaminen. Toiminnan tuloksellisuus on yhteydessä keskusteluun sekä kirjattujen tavoitteiden tehokkaaseen käyttöön päätöksenteossa. Yksilöiden erisuuntaiset tavoitteet laskevat organisaation tehokkuutta. (Mustonen 2003, 60.) Tulevaisuuden liikuntatoiminnassa strateginen johtaminen, arvojen ja tavoitteiden kirkastaminen, toimintaympäristön muutosten tunnistaminen ja valikoitujen sidosryhmien kanssa tehtävän yhteistyön terävöittäminen korostuvat. (Pekkala & Heikkala 2007, 32.) Organisaatiolla on oma kulttuurinsa – tavallaan organisaation käyttöteoria – eli tiedostamattomat taustaoletukset siitä miten tulee toimia. Schein (1987, 24.) määrittelee organisaation kulttuurin opituksi uskomusten ja perusoletusten tasoksi, joka määrää organisaation näkemyksen itsestään ja ympäristöstään perusluonteisella itsestään selvällä tavalla. Scheinin (1991) mukaan johtaminen on tämän organisaatiokulttuurin luomista ja sen muuttamista. (Huotari ym. 2005, 31.)

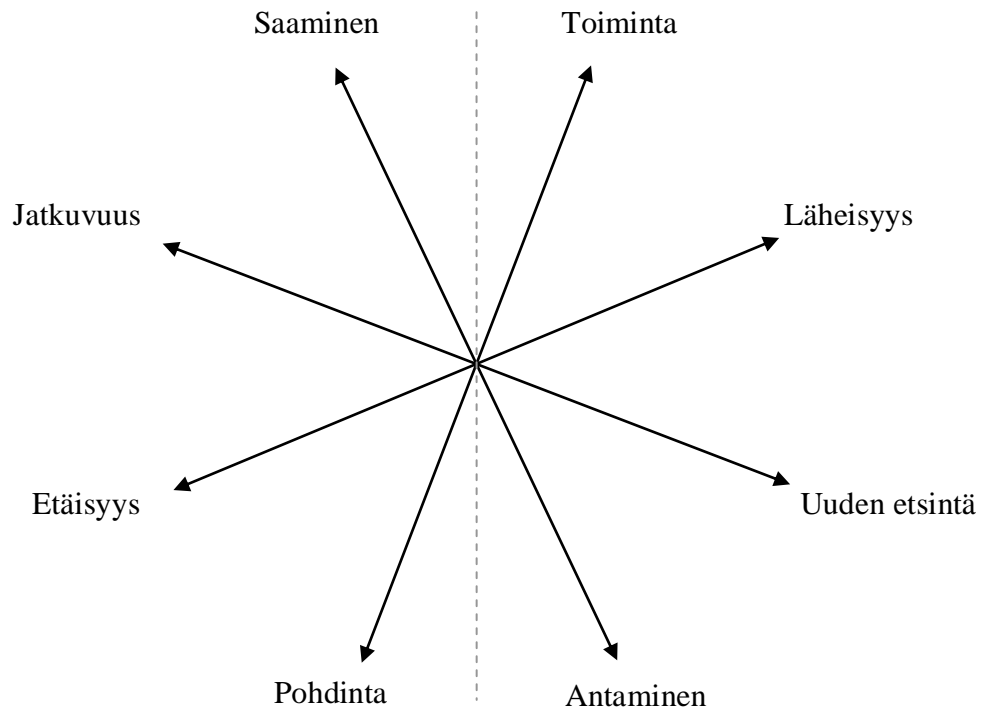
Strategiseen johtamiseen kuuluvat toiminnan suunnan määrittely, jonka tärkeimpiä osia ovat missio eli toiminnan tarkoitus ja visiot eli päämäärät. Lisäksi tulee analysoida toimintaympäristö, määritellä strategiat, arvioida niiden soveltuminen ja lopulta arvioida kuinka hyvin näissä on onnistuttu. (Viitala 2007, 59.)

Vapaaehtoisorganisaation toiminta perustuu ihmisten omalle vapaalle tahdolle. Tämä asettaa johtamiselle omat erityisvaatimuksensa, sillä ohjaus ja sanktiointikeinot ovat vähäiset. Johdolla on merkittävä rooli seuratoimintaan sitouttamisessa. (Koski 1994, 57–58.) Koski (1994) viittaa Haggertyyn ja Denommeen (1991, 68–69), joiden mukaan seurajohdon tulisi olla innostunut, sen tulisi järjestää yhteisiä tilaisuuksia myönteisen ilmapiirin luomiseksi ja luoda mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen. Johdon ja jäsenistön suhde on herkkä ja perustuu enemmän tai vähemmän tietoisiin tai tiedostamattomiin vaikuttamispyrkimyksiin. Johdon ja jäsenistön on löydettävä konsensus jatkuvan kommunikaation ja keskustelun avulla, tai se menettää jäsenensä. Monesti laiminlyödyt yksilöt perustavatkin oman seuransa. (Koski 1994, 57–58.) Liikuntaseuran hallinnossa olisi pystyttävä hyödyntämään jäsenten erilaista asiantuntemusta ja osaamista. (Heinilä & Koski 1991, 83.) Organisaation johdon pitää olla kiinnostunut motivaatiosta, sillä ilman halua

työskennellä ei synny suorituksia ja tulosta. Motivaatiota selvitetessä on pohdittava, mitkä sisäiset voimat saavat ihmiset toimimaan, mikä suuntaa toimintaa tiettyihin tavoitteisiin ja miten niiden suuntaista toimintaa pidetään yllä. (Nurmela & Vartiainen 2002, 188–189.)

5.4 Motivaatio ja sitoutuminen ja vapaaehtoistyöhön

Motivaation ja sitoutumisen käsitteet ovat lähellä toisiaan sekä limittäisiä ilmiöitä. Vapaaehtoistoiminnassa ympäristöllä ja yksilön suhteella ympäristöönsä on suuri merkitys. (Yeung 2005, 87.) Vapaaehtoistyö perustuu tekijöiden motivaatiolle. Vapaaehtoistyön vahvuuksiin kuuluvat juuri vapaaehtoisuus, vapaamuotoisuus, joustavuus ja riippumattomuus, mutta toisaalta nämä samalla muodostavat riskin toiminnan jatkuvuudelle. Motivaatiotutkimuksessa erityishuomion ovat saaneet kognitiiviset prosessit sekä aivan viime aikoina on psykologiassa ryhdytty painottamaan sosiaalisten siteiden, tunteiden sekä arvojen ja jaettujen tavoitteiden merkitystä. (Yeung 2005, 83–85.) Fordin (1992, 254–357.) mukaan yksilön motivoituminen on laaja kokonaisuus, johon vaikuttavat toiminnan suunta, energisointi ja säätely. Motivoitumiseen vaikuttavat lisäksi ympäristö, tavoitteiden aktivointi, yhtenäisyys, joustavuus, konkretia, optimismi, tunteiden läsnäolo, kannustaminen, palautteen antaminen, haasteellisuus sekä monitavoitteisuus. Useammat samanaikaiset tavoitteet johtavat parempaan motivoitumiseen kuin ainoastaan yksi tavoite. Hänen näkemyksessään painottuvat toiminnan mahdollistaminen ja pyrkimys pitkäaikaisiin motivaationalisiin muutoksiin. Nämä näkökulmat eivät kuitenkaan pysty täysin selvittämään vapaaehtoistoimintaan sitoutumista. (Yeung 2005, 97.) Yhteiskunnan muuttuminen yksilökeskeisemmäksi asettaa vapaaehtoistoiminnalle ja siihen sitoutumiselle ja motivoitumiselle haasteita. Näkökulmasta riippumatta toimintaa ympäröi moninaisuuden ja valintojen kulttuuri. (Yeung 2005, 104–105.) Yksilöiden motiivit ovat moninaisia, alati muuttuvia ja osittain ristiriitaisia. (Yeung 2005, 98.) Vapaaehtoistoimintaan motivoituminen voi tapahtua hyvin monella tavalla. Yeungin (2005) tutkimuksessa on tutkittu kirkon vapaaehtoistoimintaa, mutta se antaa yleisemminkin kuvaa vapaaehtoistyön moninaisista motiiveista. Hän on kuvannut vapaaehtoistoimintaan motivoitumista timanttimallin avulla.

Kuvio 18. Vapaaehtoistoiminnan timanttimali. (mukaeltu Yeung 2005, 107.)

Vertailu kuvaa sitä, että motivaation eri ulottuvuudet ovat osin sisäkkäisiä ja vuorovaikutteisia. (Yeung 2005, 107–108.) Yeungin (2005) tutkimuksessa jossa tutkittiin vapaaehtoistoimintaan motivoitumista, saaminen–antaminen -akseli selitti lähes kolmanneksen motivaation elementeistä ja se selittyy myös tutulla ajatuksella, ”antaessaan saa”. Nämä ovat suureksi osaksi emotionaalisia palkintoja oman toiminnan palkitsevuudesta. Myös akselin välille sijoittui näkemyksiä, joissa oli piirteitä molemmista ääripäistä. Jatkuvuudella ja uuden etsimisellä selittyi kymmenesosa vastauksista. Jatkuvuudella tarkoitetaan oman identiteetin toteuttamista – jopa elämäntapaa tai sisältöä. Toisessa ääripäässä olivat uuden oppiminen ja haasteet. Etäisyys–läheisyys -vastapari selittää toiminnan sosiaalisten kontaktien merkitystä toiminnalle ja kattoi kuudenneksen vastauksista. Etäisyysystemaa pystyttiin selittämään sillä, että osa toimijoista haki tämän kautta etäisyyttä tutuista sosiaalisista kuvioista tai he halusivat säilyttää riippumattomuuden ja toimia spontaanisti ilman sitoutumista. Toisessa ääripäässä motivoitumista selittivät taas positiiviset sosiaaliset kontaktit ja hyväksyntä. Myös vuorovaikutus, yhteisöllinen toimintatapa ja toiminnan organisointi olivat merkittäviä. Pohdinnan ja toiminnan akseli

selitti tutkimuksessa kymmenesosan motivaatiotekijöistä. Toiminta täyttää vapaa-aikaa, on innostavaa ja omaehtoista. Pohdinnan ääripäässä olivat omien arvojen toteuttaminen. Yeungin (2005) tutkimuksessa löydettiin 767 vapaaehtoismotivaation elementtiä. Taulukon 4 motivaatiotekijät ovat sovellettavissa myös urheiluseuratoimintaan. *Saaminen – Antaminen-akseli* (233) kuvaa urheiluharrastuksesta saatuja positiivisia kokemuksia siten, että *saamiseen* (67) kuuluva T2) *henkilökohtainen hyvinvointi* (22) esiintyy urheiluseurassa esimerkiksi fyysisen kunnon kehittymisenä ja *antaminen* (98) esimerkiksi harjoitusten ohjaamisesta saatuna T14) *hyvänä mielenä* tai T8) *haluna auttaa* ohjaamalla harjoituksia. Urheiluseuratoiminnan kannalta merkittäväksi nousee myös toiminnan *Etäisyys – Läheisyys-akseli* (124) Seuratoiminnassa on mahdollista korostaa toiminnan *Läheisyys* (113) ulottuvuutta elementtien T31-T36 mukaisesti. Ohjaajaksi kouluttaminen tarjoaa mahdollisuuden toimia uudessa ohjaajien ryhmässä jolloin motivaatiotekijänä toimii tällöin T31) *ryhmään kuuluminen*. Erilaiset koulutukset ja leirit taas korostavat T35) *toiminnan sosiaalisuutta*. Urheiluseuratoiminnan kannalta on merkittävää se, että mitä useampia samanaikaisia tavoitteita harrastajalla on, sitä paremmin hän motivoituu toimintaan. Motivaation elementit taulukon 4 mukaisesti ovat:

Taulukko 4. Vapaaehtoistoiminnan elementit (Yeung 2005, 124–125.)

Saaminen - Antaminen (233)	Etäisyys - Läheisyys (124)
Saaminen (67)	Etäisyys (11)
T1) Itsensä toteuttaminen (9)	T28) Joustavuus (7)
T2) Henkilökohtainen hyvinvointi (22)	T29) Epäbyrokraattisuus (3)
T3) Toimintamuotojen palkitsevuus (11)	T30) Yhteistoiminta riittävä etäisyys (1)
T4) Emotionaaliset palkinnot (20)	
T5) Ryhtiä ajankäyttöön (3)	
T6) Työkokemus (2)	
Antaminen (98)	Läheisyys (113)
T7) Erityistarpeet (26)	T31) Ryhmään kuuluminen (9)
T8) Halu auttaa (36)	T32) Uusien ihmisten tapaaminen (18)
T9) Altruistinen luonne (7)	T33) Ryhmähenki (7)
T10) Toive auttamishalun leviämisestä (11)	T34) Sanallinen vuorovaikutus (19)
T11) Vastavuoroinen, sosiaalinen tuki (10)	T35) Toiminnan sosiaalisuus (19)
T12) Elämäkokemukset (8)	T36) Sosiaalisen vuorovaikutuksen edistäminen (8)
Saaminen – Antaminen (68)	
T13) Keskinäinen apu (13)	
T14) Hyvä mieli (20)	
T15) Antamisen kautta saaminen (21)	
T16) Henkilökohtainen kasvu (14)	

Jatkuvuus – Uuden etsintä (83)	Pohdinta – Toiminta (87)
Jatkuvuus (45)	Pohdinta (12)
T17) Aihepiirin tuttuus (6)	T37) Arvot taustana (7)
T18) Positiiviset kokemukset (10)	T38) Roolimallit (1)
T19) Elämäkulkua (10)	T39) Oma henkinen kasvu (2)
T20) Identiteetti (12)	T40) Omien asioiden läpikäynti (2)
T21) Jatke palkkatyölle (4)	
T22) Hyvinvoinnin ja jaksamisen ylläpito (3)	
Uuden etsintä (38)	Toiminta (42)
T23) Uuden teeman kiinnostavuus (7)	T41) Vapaan ajan täyttäminen (15)
T24) Vastapaino (8)	T42) Toiminnallisuus (18)
T25) Laajennusta elämänpäiriin (10)	T43) Organisoititapa (9)
T26) Uuden oppiminen (10)	
T27) Oma muutos (3)	
	Pohdinta - Toiminta (33)
	T44) Arvot toimintaan (9)
	T45) Evankelointikanava (14)
	T46) Hengellinen välikappale (6)
	T47) Hengellisyys toiminnassa (4)

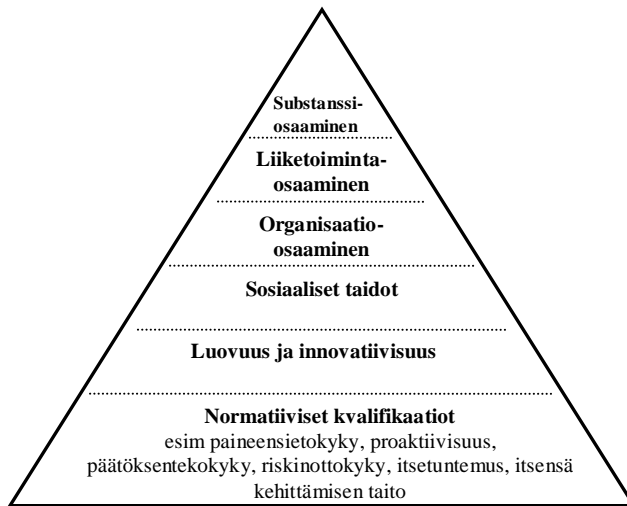
Organisaation kannusteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään: affektiivisiin tunnelatautuneisiin kannustimiin, normatiivisiin arvoihin perustuviin kannusteisiin ja konkreettisiin ulkoisiin hyötykannustimiin kuten palkkoihin ja palkkoihin. (Koski 1994, 59.) Decin tutkijaryhmineen (1999) tekemissä tutkimuksessa selvisi, että ulkoiseen suoritukseen sidotut konkreettiset odotettavissa olevat palkkiot heikentävät sisäistä motivaatiota. Palkitsemisjärjestelmän hyväksi tulkitsemiseen vaikuttavat kuinka se on suunniteltu, miten sitä käytetään ja millaista palautetta siihen liittyy. Palkitsemisjärjestelmän toimivuuteen vaikuttavat myös muut johtamistavat kuten oikeudenmukaiset menettelytavat ja vuorovaikutteinen johtaminen. Mekanistiset mallit eivät palkitsemisessa toimi, koska ne saavat ihmiset tekemään sitä, mistä maksetaan vaikka suoritus ei olisikaan kokonaistavoitteen mukaan järkevää. Tämä asettaa haasteita käytännön johtamiselle ja palkitsemisjärjestelmien kehittämiseksi. (Nurmela & Vartiainen 2002, 209–210.)

5.5 Osaamisen kehittäminen

Osaamisen merkitys korostuu liikuntatoiminnassa. Menestyäkseen kilpailussa muiden vapaa-ajan toimintojen kanssa liikuntatoiminnan täytyy olla laadukasta ja sitä toteuttavien tahojen osaavia ammattilaisia, toteutettiin toimintaa sitten palkattujen ammattilaisten tai vapaaehtoisten voimin. Yleinen osaamistason nousu saattaa lisätä liikuntaan osallistuvien odotuksia, laatuvaatimuksia ja kriittisyyttä. (Pekkala & Heikkala 2007, 30.) Liikuntaseura on asiantuntijaorganisaatio ja sen tärkein toimintaresurssi on jäsenistö ja sen osaaminen, älyllinen pääoma. (vrt. Koski 1994, 46.)

5.5.1 Osaaminen organisaatiossa

Viitalan (2007) mukaan henkilöiden osaamisen kehittämisen päämäärinä voivat olla tarvittavan osaamisperustan turvaaminen, tehtävien suorittamisen tehostaminen, muutosten toteuttamisen mahdollistaminen ja tukeminen, toiminnan laadun varmistaminen ja parantaminen, luovuuden ja innovaation ruokkiminen, yksilöiden suoriutumisen, motivaation, sitoutumisen ja ohjaajakelpoisuuden vahvistaminen. Behavioristisessa mallissa kehittäminen on mekanistista toimintaa, jossa lisätään puutteellisiksi havaittuja taitoja. Konstruktivistisessa mallissa taas kiinnitetään huomio ajattelumallien syvällisempään analysointiin ja kehittämiseen. Kehittämisen lähtökohtana onkin tällöin henkilöiden omaehtoisten kehittämiskykyjen vahvistaminen. Tällöin huomio kiinnittyy kokemukseen ja reflektiivisiin työkäytäntöihin. Ammattitaito muodostuu erilaisten valmiuksien kokoelmasta. Henkilöstön kehittämisen lähestymistavat ovat jatkumoa oppimiskäsityksen muutokselle behavioristisesta konstruktiivisempaan näkemykseen. (Viitala 2007, 170–183.) Seuratoiminnan osaaminen on siis laajempi alue kuin pelkästään lajitaitojen tai opettamisen hallinta. Tämä substanssiosaaminen muodostaa yksilön osaamisesta ainoastaan pyramidin huipun. Seuratoimintaan kuuluu varsinaisen toiminnan lisäksi myös yhdistystoiminta, jonka tarkoituksena on pitää yllä toimintaa. Tähän kuuluvat hallinto, talouden hoito, jäsenhuolto, ympäristöyhteistyö, tiedotustoiminta, huvi- ja juhlatoiminta jne. (vrt. Heinilä & Koski 1991, 114–120.) Seuraavassa kuviossa on esitetty laajemmin yksilön osaamista organisaatiossa.

Kuvio 18. Yksilöosaamisen pyramidi Viitala (2007, 179).

Liikuntaan sovellettuna yksilöosaamisen ytimen muodostavat lajitaidot. Liiketoimintaosaamisen tilalle tai lisäksi voi ajatella yleisen liikuntaosaamisen ja esimerkiksi ohjauksellisen tai valmennuksellisen tietotaidon.

5.5.2 Ohjaajan ammattitaito

Ohjaajan ammattitaito muodostuu lajiosaamisesta ja sen opettamisesta. Vaikka tässä tutkimuksessa ei varsinaisesti tutkita opettajia, sopivat seuraavassa esitetyt ajatukset ammattitaitoisen opettajan piirteistä hyvin myös karateohjaajan pätevyyskriteereiksi. Tapahtuipa opetus sitten karatesalilla tai koulussa, koskevat ohjaajaa samat periaatteet kuin koulussa toimivaa opettajaakin. Aaltonen (2003) kuvaa ammattitaitoisen opettajan piirteiksi ajattelun jäsenyisyyden, tiedostamisen, korkeat tavoitteet sekä itselle että oppilaille, riittävän laajan pedagogisen sisältötiedon opiskeltavasta asiasta ja runsaat mentaalimallit (Aaltonen 2003, 152–161). Lisäksi kokenut opettaja pystyy huomioimaan ja tulkitsemaan opetuksen aikaista vihjeistöä sekä kykenee niiden perusteella ajattelemaan ja arvioimaan toimintaansa tilanteen mukaan uudelleen. Ajattelulle on myös ominaista se, että toimintaa viedään eteenpäin intuitiivisesti rutiinien kautta perustuen holistiseen tilannetietoon. (Aaltonen 2003, 152) Korkeatasoisen opettajan tulee pystyä hyödyntämään myös intuitiivista ja sanatonta tietoa reflektion avulla. (Ojanen 2000, 53.)

Tärkeää ammatilliselle kehitykselle on kokemus; ilman kokemusta ja ei voi syntyä eksperttiyttä. Kehittyminen on myös yhteisöllistä ja sosiaalista. Osallisuuden avulla yhteisö voi välittää taitavien opettajien tietoa, arvostuksia ja arvoja. (Enkenberg 1996, 76–77.) Taitavan opettajan piirteisiin kuuluu myös, että opettajan kuvaama toiminta sekä käytännön toiminta ovat yhteydessä toisiinsa. (Aaltonen 2003, 159–160.) Opettajan laaja työtapavarasto mahdollistaa opetustilanteen optimaalisen hyödyntämisen. (Lahdes 1997, 153.)

5.5.3 Liikunnan opetustyyli

Ohjaajan ammattitaitoon kuuluu olennaisesti erilaisien työtapojen hallinta ja tilanteenmukainen käyttö. Hakala (1999, 155–158) jaottelee näitä erilaisia työtapoja liikunnan opetustyylien avulla lähtien behavioristisesta komentotyylistä päätyen konstruktiiiviseen ohjattuun oivaltamiseen. Oppimistyylin valinta tapahtuu kulloisenkin oppimistilanteen ja käyttötarkoituksen mukaan.

Behavioristisin opetustyyleistä on *komentotyyli*, jossa opettaja tekee kaikki harjoitukseen liittyvät päätökset; mitä, missä, milloin ja kuinka kauan. Parhaimmillaan tämä harjoitustyyli on yksinkertaisten taitojen opetuksessa ja ajoittain käytettynä keinona tehostamaan opetusta.

Harjoitustyyliissä oppilaat harjoittelevat itsenäisesti siten, että opettaja kuitenkin määrää harjoitteista, niiden temposta sekä palautumisesta. Opettajalla on tällöin parempi mahdollisuus tarkkailla oppilaiden tekemistä. Esimerkkinä tällaisesta ovat erilaiset kiertoharjoitukset, perustaitoharjoitteet ja ”drillit”.

Vuorovaikutustyyliissä oppilaat harjoittelevat pareittain annettujen kriteereiden mukaan ja toimivat toisilleen apuopettajina. Opetustyyli soveltuu harjoitteisiin, joissa on helppo antaa suorituskriteerit, mutta vaikea saada sisäistä palautetta. Opettaja ohjaa oppimista ainoastaan apuopettajan kautta, jotta todellinen vastuu opettamisesta olisi apuopettajalla.

Itsearviointityyliissä opettaja antaa tehtävän ja kriteerit. Oppija suorittaa tehtävänsä itsenäisesti annettujen kriteerien mukaan. Arviointi tapahtuu vertaamalla ratkaisuja

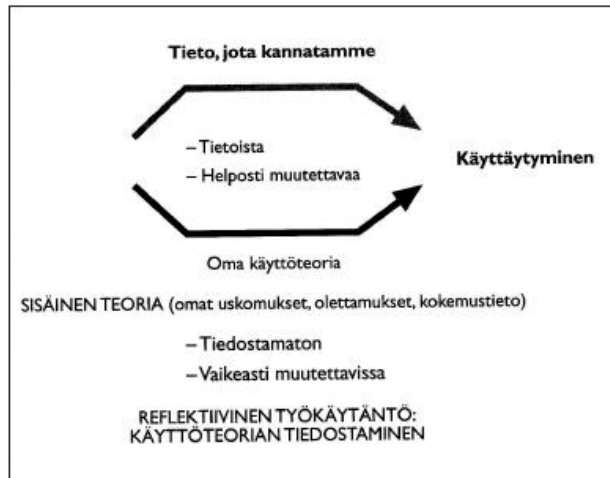
annettuihin kriteereihin. Arvioinnissa merkityksellistä on pohdinta, analyysit ja ratkaisut, ei niinkään tekniikka sinänsä.

Yksilölliset tehtävät ja yksilöohjelma opetustyylinä edellyttää opettajalta ennakkoon suunniteltuja tehtäviä, joista oppilas voi valita eri tasoja. Suorituksen jälkeen oppilas voi tehdä valinnan seuraavalle tasolle siirtymisestä annettujen kriteerien pohjalta. Merkittävää on itsenäinen oman tason valinta ja suoriutuminen. Esimerkkinä voi olla esimerkiksi ”circuit training” -harjoitus, jossa voi valita usean tasoisia suorituksia.

Konstruktiivisin opetustyyleistä on *ohjattu oivaltaminen* jossa tehtävä annetaan kysymyksen muodossa. Ongelman tulee olla sellainen, että ratkaisuja on vain yksi tai muutama. Menetelmää käytetään silloin, kun halutaan tukea oppilaan omaa päättelykykyä ja ajattelua. (Hakala 1999, 155–158).

5.5.4 Reflektion merkitys

Opettajan tietämys on henkilökohtaista, kokemuksellista ja osittain sanatonta. Opettajien painotuksissa ja tiedon lajeissa voi esiintyä huomattavia eroja. Opettajan tietämys on monipuolista ja sidoksissa oppilaisiin, opetusmenetelmiin, luokan hallintaan, koulun sosiaaliseen rakenteeseen, oppiainekseen, kehityspsykologiseen ajatteluun sekä oppimisteoreettiseen ajatteluun. (Aaltonen ja Pitkäniemi 2002, 182–183.) Opettajan pedagogista ajattelua kuvaavista käsitteistä laajin ja abstraktein on *käyttöteoria*. Käyttöteoria koostuu arvoista, uskomuksista ja strategioista koskien hyvää opetusta. (Aaltonen & Pitkäniemi 2002, 182) Pedagogisen ajattelun kehittyminen tapahtuu reflektion kautta, jolloin käyttöteorian tiedostaminen saa aikaan muutostarpeen, joka on edellytys ohjaajana kehittymiselle. (Ojanen 2000, 93–94.) Seuraavassa kuviossa on esitetty tietoisien tiedon sekä tiedostamattomien uskomusten ja oletusten vaikutusta käyttäytymiseemme.

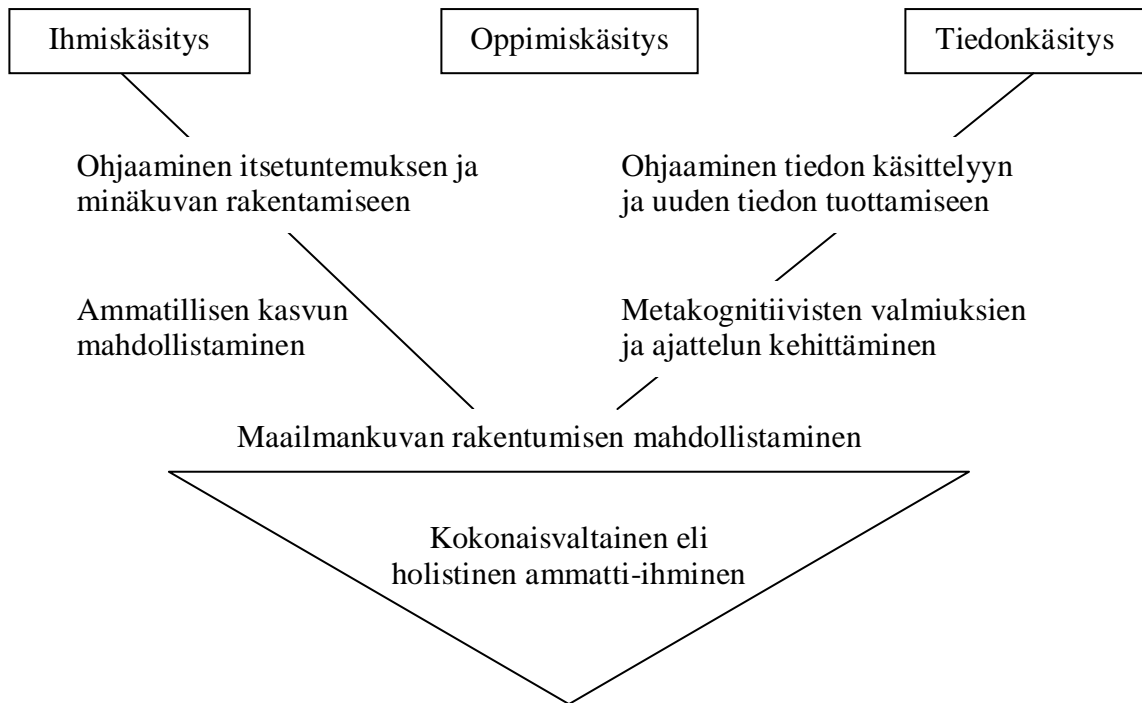

Kuvio 19. Käyttäytymiseen vaikuttavat persoonalliset toimintatavat. (Ojanen 2000, 90.)

Opetustoimintaamme vaikuttaa tietoinen käsitys oikeasta opetuksesta sekä tiedostamattomat uskomukset ja oletukset, jotka ovat muodostuneet kokemusten ja toimintatapojen kautta sisäiseksi teoriaksi, jota ei normaalissa toiminnassa kyseenalaisteta. Ainoastaan oman toiminnan arvioinnin kautta voidaan omaan tiedostamattomaan käyttöteoriaan vaikuttaa ja sitä vähitellen muuttaa.

Kokeneen opettajan tulisi pystyä määrittämään oman pedagogisen toiminnan perusteiksi ne ihmiskäsitykset ja opetus- ja oppimisenäkemykset, jotka johtavat asetettuihin tavoitteisiin. (Patrikainen 1997, 88; Ojanen 2000, 6.) Seuraavassa kuviossa on esitetty ammatissa kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä.

OHJAAJAN TYÖ – SISÄISTETTYÄ PEDAGOGIIKKAA

Kuvio 20. Ohjauksen tavoitteena kokonainen ihminen (Ojanen 2000, 6.)

Opettajana kehittyminen tapahtuu reflektion avulla. Toiminnassa yhdistyy käytännön toiminta ja teoretisoiva ajattelu. Reflektio ei ole vain ajattelua ja analysointia, vaan se on myös tiedonhallinnan keino ja päämäärä, jossa tullaan tietoiseksi omasta toiminnasta, asetetaan oletukset kriittiseen tarkasteluun ja muotoillaan käsitykset ja ongelmatilanteet uudelleen. Reflektion avulla voidaan ymmärtää toimintaa ja rakentaa uusia toimintamuotoja. Toiminnan kehittäminen reflektiiviseksi edellyttää vastavuoroista molemminpuolista dialogia. Ryhmän apu voi itsereflektiota paremmin tukea ja johtaa tiedostamattomien asioiden alkulähteille. (Ojanen 2000, 82, 85.) Opettajan toiminnan kokonaisuuden nähtäväksi tekeminen edellyttää prosessimaisuutta, jossa ajattelua tutkitaan ennen toimintaa, toiminnan aikana ja sen jälkeen. (Aaltonen ja Pitkäniemi 2002, 183.) Kansanen (1996) nostaa yhdeksi opettajan ammatillisen kehittymisen osa-alueeksi opetussuunnitelman tavoitteiden omaksumisen ja sisäistämisen. Ammatillisesti kehittynyt opettaja on sisäistänyt opetussuunnitelman tavoitteet ja pystyy toimimaan joustavasti niiden saavuttamiseksi. Kaikkiin näihin edellä mainittuihin kuvauksiin sisältyy myös

aineenhallinnan ja pedagogisen sisältötiedon ratkaisevan tärkeä rooli kaiken opetustoiminnan lähtökohtana. Aineenhallintaan liittyvän tietämyksen kasvu voidaan tulkita osaksi opettajan pedagogisen ajattelun kehittymistä (Kansanen 1996, 45–48.) Nykyaikaisen käsityksen mukaan toimintakulttuurin uudistaminen ei voi perustua ulkopuolelta tuleviin ohjeisiin ja määräyksiin. Muutosvoiman on oltava sisäistä ja perustuttava itsearviointiin, oppimiseen ja kehittämisideoihin. Tällä tavalla luodun opetussuunnitelman toteuttamiseen opettajayhteisö sitoutuu todennäköisemmin. (Kosunen & Huusko, 2002, 210–211; Kansanen 1995, 11.)

Nyt päättyvässä teoriaosuudessa käsiteltiin opetuksen taustalla vaikuttavia tekijöitä sekä liikuntaseuraa toimintaympäristönä sekä kuinka edellä mainitun perusteella toimintaa voidaan kehittää. Seuraavassa tutkimuksellisessa osuudessa esitellään aluksi tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat. Tämän jälkeen kuvataan tutkimuksessa käytetyt menetelmät, tutkimuksen kulku ja lopulta tutkimustulokset sekä arvioidaan tutkimuksen onnistumista.

6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimusongelmat jakautuvat kolmeen osaan. Ensimmäiseksi selvitin millaiseksi ohjaajat käsittävät oman ohjausajattelunsa ja millaiset ovat heidän ohjauskäsityksensä. Tämän jälkeen pyrin selvittämään, minkälainen karatejaos on toimintaympäristönä ja millaisia ovat sen kirjoitetut opetuksen suunnitelmat? Kolmantena koko tutkimuksen kokoavana ongelmana oli jaoksen toiminnan kehittäminen eli kuinka tutkitun perusteella jaoksen toimintaa voitaisiin kehittää?

Tutkimusongelmiin etsittiin vastausta seuraavien kysymysten avulla:

Ohjauskäsitykset

Ohjauskäsityksiä tutkittiin seuraavien kysymysten avulla.

- Millaiset ovat haastateltavan taustat ja millaiseksi haastateltava mielsi oman roolinsa seuratoiminnassa?
- Millainen käsitys haastateltavalla on omasta ohjauksestaan?
- Millaisena haastateltavat pitävät ympäristön vaikutusta ohjaukseensa?
- Millainen käsitys haastateltavalla oli harjoittelijoista oppijina?
- Millainen käsitys haastateltavalla oli karatesta lajina?

Karatejaos toimintaympäristönä ja kirjoitetut opetuksen suunnitelmat

Tämän osan tavoitteena oli selvittää karatejaoksen sisäistä toimintajärjestelmää (ks. kohta 4.2) osana opetussuunnitelmaprosessia. Tutkimuksen kohteena olevan urheiluseuran määrittämiseen sosiaalisena organisaationa kuuluivat seuraavat kysymykset:

- Millainen on karatejaoksen ideologia?
- Mikä on jaoksen ohjelma?
- Millaiset ovat jaoksen käytössä olevat voimavarat ja jäsenistö?
- Miten jaoksen hallinto toimii?

Karatejaoksen kehittäminen ja toimintalinjan luominen

Toiminnan kehittämisen kannalta keskeisimmiksi kysymyksiksi nousivat:

- Millä tavalla ohjaajien yhteistoimintaa ja henkeä voidaan parantaa?
- Kuinka seuratoimintaan motivoitumista voidaan parantaa?
- Mikä motivoi harrastajia?
- Kuinka opetuksen suunnittelun tulisi tapahtua?
- Miten opetuksen arvojen määrittäminen tapahtuu?
- Kuinka opettajien laajaa kokemustaustaa voidaan toiminnassa hyödyntää?
- Miten ohjaajien ohjaamiskäsitystä voidaan arvioida?
- Miten ohjaajien kehitystä voidaan tukea?
- Millä tavalla oppivan organisaation periaatteita voidaan hyödyntää seuratoiminnassa?
- Millainen karatejaos on toimintaympäristönä ja miten sitä voidaan kehittää?
- Mikä on karatejaoksen toimintalinja?

7 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN VAIHEET

7.1 Tutkimuksen menetelmälliset lähtökohdat

Laadullista tutkimusta voidaan määrittää sen ominaispiirteiden avulla. Laadullisessa tutkimuksessa käytetty aineisto on pelkistetyimmillään erimuotoista tekstiä. Aineiston keruu, analyysi, tulkinta ja raportointi tapahtuvat yhtäaikaaisesti ja ovat muodoltaan päällekkäisiä prosesseja. Tästä johtuen myös tutkimussuunnitelma on avoin ja elää jatkuvasti tutkimuksen mukana. Tutkittavien näkökulman saavuttamiseen pyritään usein osallistumalla tutkittavien elämään ja hylkäämällä objektivismin vaatimukset. Objektivisuus muodostuu juuri omien subjektivisuuksien tiedostamisesta ja tunnistamisesta. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein harkinnanvaraisesti pieneen määrään tapauksia, joita analysoidaan mahdollisimman perusteellisesti. Empiirisen aineiston analyysi tapahtuu aineistolähtöisesti eli alhaalta ylös. Tutkijalla ei ole ennakkolehtämisiä tutkimuksen kohteesta tai tutkimuksen tuloksista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että aikaisemmillä kokemuksilla olisi merkitystä, vaan sitä, että niillä ei rajoiteta tutkimusta. Tutkijan tulisi oppia tutkimuksen kuluessa, ja häneltä vaaditaan myös tutkimuksellista mielikuvitusta ja kokeellisuutta. (Eskola & Suoranta 1998, 15–24.)

Tutkimuksen lähtökohtana oli ohjaajien haastatteluihin perustuva pyrkimys ymmärtää heidän käsityksiään ohjauksesta laadullisen tutkimuksen keinoin. Tutkimuksen edetessä ja pitkittyessä se sai yhä enemmän toimintatutkimuksen ja etnografian piirteitä. Tutkimuksessa sen etnografiset piirteet näkyvät parhaiten juuri ohjaajien ohjausta kuvaavissa luvuissa sekä seuran toimintaympäristön kuvauksessa. Toimintatutkimus liittyy selvimmin toiminnan kehittämiseen ja muutokseen. Toimintatutkimus on yhteydessä praktiseen tiedonintressiin. Toimintatutkimukselle on ominaista sen väljyys tutkimusstrategisissa lähestymistavoissa. Toimintatutkimuksen tieteellinen teoria liittyy kriittiseen teoriaan, jonka ehtona toimintatutkimukselle on muutos. (Sarajärvi & Tuomi 2004, 40–42; Heikkinen 2001, 173–174; Eskola & Suoranta 1998, 128–129.) Toimintatutkimuksen alku liittyy myös amerikkalaiseen pragmatismiin, jonka isänä

pidetään Kurt Lewiniä. Lewiniltä usein lainattu lause ”mikään ei ole niin käytännöllistä kuin hyvä teoria” kuvaa hyvin tutkimukseni tavoitetta löytää teoriaa toimiville käytänteille. (Heikkinen 2001, 173.)

Tutkimuksen tuloksena karatejaoksessa toteutettiin keväällä 2006 seuratoimintakoulutus. Koulutukseen kuuluivat sekä opetuksen että seuratoiminnan kehittäminen. Tapahtumassa luotu toimintalinja selvittää jaoksen toiminnallisia käytäntöjä.

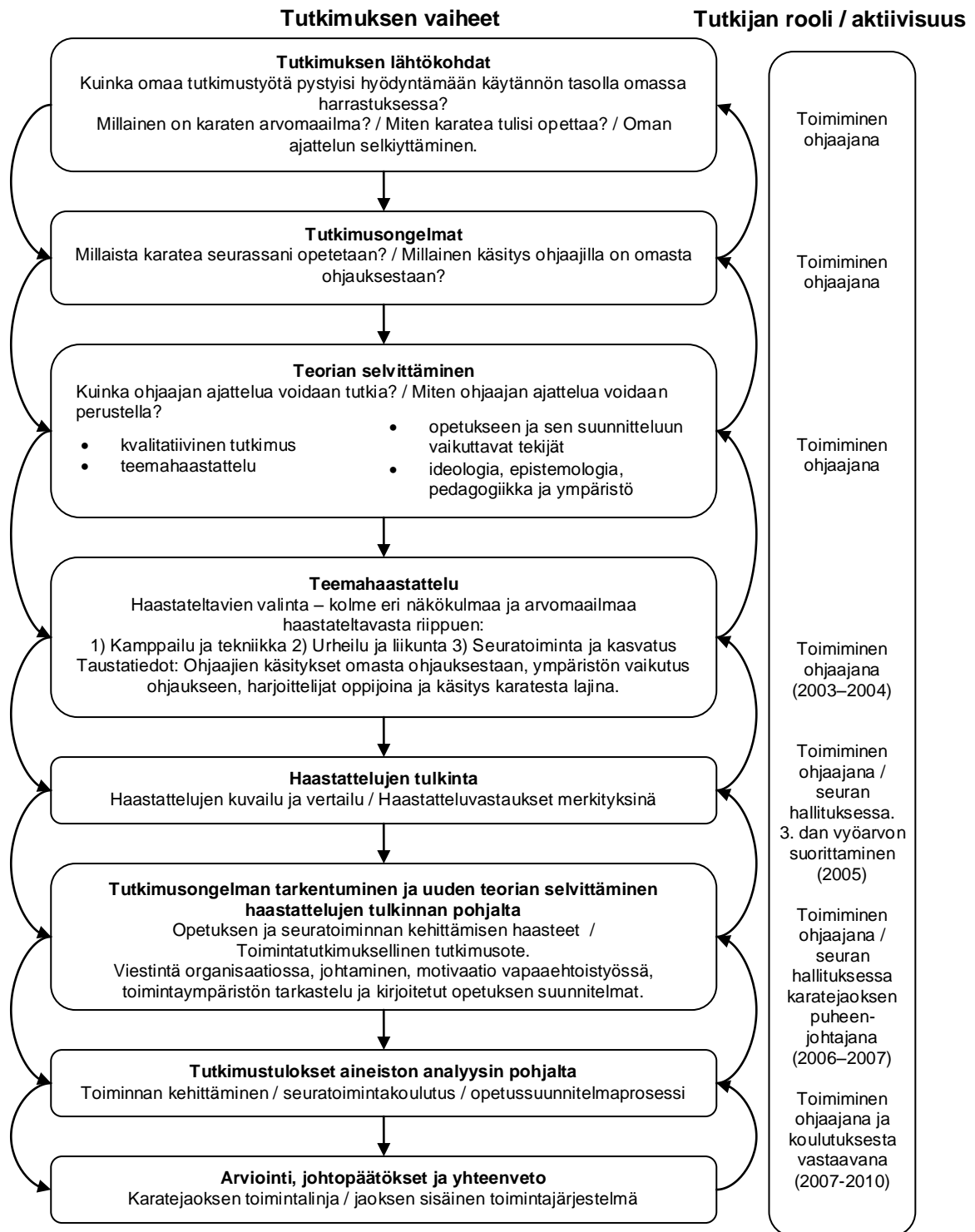
Seuraavassa on kuvattu tutkimuksen etenemistä vaiheittain.

7.2 Tutkimuksen vaiheet

Tutkimus on edennyt ja sen teoria kehittynyt tutkimuksen aikana jatkuvan analyysin ja aineiston keruun vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 164–183). Tähän vaikutti oma roolini seuran toiminnassa sen karatejaoksen puheenjohtajana kausilla 2006–2007. Tutkimuksen aikana olen sekä havainnoinut että osallistunut aktiivisesti seuran toimintaan. Tutkimuksen edetessä tutkimukseen liittyi yhä voimakkaammin myös toimintatutkimuksellisia piirteitä ja etsin tietoisesti keinoja seuratoiminnan parantamiseksi. Osallisuuden kautta tutkimus täyttää myös etnografisen tutkimuksen kriteerit.

Tutkimuksen eteneminen noudattaa toimintatutkimuksen spiraalia, jossa toiminta ja ajattelu liittyvät toisiinsa peräkkäisinä suunnittelun, toiminnan, havainnoinnin, reflektion ja uudelleensuunnittelun sykleinä (Heikkinen & Jyrämä 1999, 36-39).

Kuviossa 21 on esitetty tutkimuksen prosessiluonnetta, joka tähtää toiminnan kehittämiseen. Kuvion vasemmanpuoleisissa laatikoissa on kuvattu tutkimuksen etenemistä vaiheittain. Kuvion laatikot on yhdistetty toisiinsa nuolilla, jotka kuvaavat tutkimuksen teorian muodostusta siten, että eri vaiheista on palattu tutkimuksen aikaisempiin vaiheisiin sykleittäin ja täydennetty niitä. Tutkijan kulloinenkin rooli ja aktiivisuus tutkittavassa karatejaoksessa on esitetty oikeanpuoleisessa palkissa.

Kuvio 21. Tutkimuksen vaiheet.

Seuraavissa kohdissa on selvitetty tarkemmin kuviossa esitettyjä tutkimuksen vaiheita.

7.2.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkimus käynnistyi pohdinnalla, miten voisin hyödyntää tutkimustani seuran opetuksessa ja toiminnassa? Alkusysäyksen karaten arvojen pohdinnalle ja koko tutkimukselle antoivat Ahlmanin (1967) ajatukset arvoista ja välineistä. Hän kuvailee arvoa tahdon suunnaksi, välineet ovat taas keinoja saavuttaa näitä korkeampia päämääriä, joita kutsutaan arvoiksi. Jokainen persoonallisuus taas edustaa näitä itse omaksuttuja henkilökohtaisia arvoja, jotka muodostavat myös yksilön moraalin. Arvot antavat viitteitä myös yksilön moraalista. (Ahlman 1967, 123.) Pohtiessani kuinka karatea tulisi opettaa, karate taipui lopulta ajattelussani välineeksi, jolla voidaan tavoitella erilaisia päämääriä. Tutkimalla itse karatea välineenä ja siinä käytettäviä muita välineitä on mahdollista selvittää mistä karatessa ja sen harjoittelussa on pohjimmiltaan kyse ja minkälaisia arvoja käsitykset edustavat. Tutkimus käynnistyi omista arvojeni pohdinnasta päätyen yhteisten arvojen pohdintaan ja toiminnan arviointiin.

7.2.2 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen ensimmäinen vaihe selvittää millaista karatea seurassani opetetaan, ja mitkä ovat karatenopetukseen liittyvät arvot ja käsitykset jotka ohjaavat opetustoimintaa. Tavoitteena oli selvittää toiminnasta, mitkä ovat ne välineet, joiden avulla tavoitellaan korkeampia päämääriä ja tavoitteita, jotka muodostavat lopulta opetussuunnitelman ytimen. Ideologian ja kasvatusta ohjaavien arvojen toteuttaminen vaatii välineitä. Näitä ovat erilaiset tavoitteet, tekniikat ja opetusmenetelmät. Uusikylä & Atjonen (2000, 66) selventävät ongelmaa juuri tavoitteen asettelun kautta. Yleistavoitteet ovat korkeampia päämääriä ja näiden tulisi sisältyä kaikkeen opetukseen, joista sitten johdetaan erilaisia erityistavoitteita sekä osatavoitteita.

Mitkä päämäärät sitten muodostavat karaten arvopohjan ja yleiset tavoitteet? Se, miltä arvopohjalta haastateltavat opettavat karatea, selviää tarkastelemalla ohjaajien ohjaukselle esitettyjä perusteita laajemmin ideologista, epistemologista ja pedagogista taustaa vasten. Tutkimuksessa tehdyt haastattelut pyrkivät selventämään henkilökohtaisella tasolla

karatessa tavoiteltavia päämääriä. Yleistavoitteet ilmenevät niiden tavoittelussa käytettävien välineiden (erityis- tai osatavoitteiden) kautta.

7.2.3 Teorian selvittäminen

Teorian selvittäminen on tapahtunut aineistolähtöisesti; tutkimuksen kategoriat ovat syntyneet ja tarkentuneet tutkimuksen edetessä. Tässä tutkimustavassa tietojen keruuta ja analyysia käytetään työkaluna teorian selvittämiseksi. Tulkintoja on tehty jatkuvasti tutkimuksen edetessä ja tarvittaessa palattu tutkimuksen aikaisempiin vaiheisiin. (Huusko 1999, 114–117.) Aluksi keskeisiltäkin näyttäneet tutkimuksen oletukset ovat jääneet tärkeämmiksi aiheiksi nousseiden näkemysten taustalle. Opetuksen arvojen selittäjäksi ja lähtökohdaksi muodostui ohjaajien ideologisia, pedagogisia, epistemologisia perusteita sekä taustalla vaikuttavia tekijöitä käsittelevä Littledyken (1996) artikkeli. Ohjaajien pedagogista ajattelua lähdettiin selvittämään teemahaastattelun avulla. Henkilökohtaiset opetusteoriat eivät toteudu aina kuvatulla tavalla, mikä on tavallista etenkin kokemattomilla opettajilla. Tiedostamattoman osan tutkiminen vaati myös toiminnan reflektiota. (Ojanen 2000, 90.) Opettajan toiminnan kokonaisuuden nähtäväksi tekeminen edellyttää prosessimaisuutta, jossa ajattelua tutkitaan ennen toimintaa, toiminnan aikana ja sen jälkeen. (Aaltonen ja Pitkäniemi 2002, 183.). Tutkimuksen prosessimaisuudesta kertoo se, että tätä tietoa sovellettiin tutkimuksen lopuksi seuratoimintakoulutuksen suunnittelussa.

7.2.4 Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa haastateltavat vastasivat oman näkemyksensä mukaan ja selvittivät henkilökohtaisia käsityksiään ”oikeasta” ohjauksesta ja toiminnasta (ks. Luku 8). Teemahaastattelussa aihepiirit ja teema-alueet on mietitty etukäteen (Eskola & Suoranta 1998, 87). Kysymykset muodostuivat sen pohjalta, miten ajattelin taustalla vaikuttavien ideologisten, epistemologisten ja pedagogisten perusteiden ilmenevän omassa ohjauksessa, käsityksessä ympäristöstä, oppilaskäsityksessä ja käsityksessä karatesta lajina. Merkittävää tutkimukselle oli juuri se, kuinka ohjaajat perustelivat, kuvasivat ohjaustaan ja kuinka sitä tulkitsin. Haastateltavat vastasivat teemoihin eri tavalla ja saattoivat myöhemmin palata

täydentämään aiempia teemoja. Teemahaastattelussa onkin mahdollista käsitellä syvällisesti valittuja teemoja, ja kysymysten järjestykset ja painotukset saattavat vaihdella sen perusteella, mitä pidetään tärkeänä. (Eskola & Vastamäki 2001, 26–27). Selvitetyt ihanteet ja tavoitteet selvittävät tietoista osaa haastateltujen idealistisesta sekä realistisesta käyttöteoriasta. (Aaltonen & Pitkänen 2002, 182; Ojanen 2000, 90–94) Teorian perusteet ovat yksilöllisiä ja tilannesidonnaisia uskomuksia. (Väisänen & Silkelä 2003, 134).

Haastateltavia ei valittu sattumanvaraisesti, vaan he edustavat kolmea ikäpolvea sekä kolmea erilaista lähestymistapaa karateen. Tämän etuna on se, että mitä suurempi aineiston varianssi on, sitä monipuolisemmin ja syvällisemmin sen avulla pystytään selvittämään tutkittavaa ilmiötä (Yeung 2005, 91). Olen kuvannut ohjaajia 1) urheilua ja liikuntaa, 2) kamppailua ja tekniikkaa sekä 3) seuratoimintaa ja kasvatusta korostavaksi. Yhteisenä selittävänä tekijänä on kuitenkin kaikkien haastateltujen yli kymmenen vuoden ajan kestänyt pitkä ”ura” karaten parissa, laaja-alainen näkemys- ja kokemustausta, mukanaolo seuratoiminnassa, ohjauskokemus sekä mustan vyön arvo. Haastateltavat ovat kokeneita ohjaajia. Haastattelulla pyrittiin määrittämään liikuntaseuran opetusta ja sen suunnittelua ohjaajien omista käsityksistä lähtien. Haastatellut olivat mielestäni erittäin motivoituneita vastaamaan ja esittämään mielipiteitään. Pyrin säilyttämään kysymykseni yleisellä tasolla ja tarvittaessa pyrin tarkentamaan keskeisiksi kokemiani teemoja. Kysyminen tapahtui yleisesti, mutta kuitenkin sellaisessa yhteydessä, että perustelu tuntui luontevalta (Kansanen 2004, 93–94). Litteroin yli viisituntisen haastatteluaineiston sanatarkasti, ja kolmesta haastattelusta muodostui 60 sivun haastatteluaineisto. Parhaimmillaan haastattelusta muodostui ’ohjaajalta ohjaajalle’ -tyyppinen keskustelu.

7.2.5 Teemahaastattelujen tulkinta

Haastatteluja tulkittiin aineistolähtöisesti (Strauss & Corbin 1990) (ks. Luku 8). Tässä laadullisessa tutkimuksessa tutkija itse on tutkimusprosessin instrumentti tehden tulkintoja omien käsitystensä ja kokemustensa kautta. Tutkijan tulee tuntea tutkimansa alue, jotta hän pystyy tulkitsemaan havaitsemansa merkitykset ja välittämään ne eteenpäin. (Patrikainen 1997, 15–16; Varto 1992, 16–17.) Tutkimus on näin myös osa laajempaa fenomenologis-

hermeneuttista perinnettä, jossa ihminen on sekä tutkimuksen kohteena, että tutkijana. Fenomenologinen tutkimus kohdistuu elämismaailmaan. Tutkimuksen tekemisen kannalta merkityksellisiksi käsitteiksi nousevat kokemus, merkitys, yhteisöllisyys sekä tietokysymyksissä ymmärtäminen ja tulkinta. Fenomenologisella ja hermeneuttisella tutkimuksella on kaksitasoinen rakenne, jossa ensimmäinen taso on tutkittavan koettu elämä, ja toisella tasolla tähän ensimmäiseen tasoon kohdistuva tutkimus. Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimuksessa tavoitteena on käsitteellistää tutkittava ilmiö. (Sarajärvi & Tuomi 2004, 27–35.) Fenomenologisessa menetelmässä pyritään itse merkitysten tulkintaan (Varto 1992, 86). Menetelmässä merkitys rakentuu itse ilmiöstä, jolle tutkija antaa oman sisältönsä, ja jonka pohjalta luodaan käsitteellisiä kokonaisuuksia. Nämä liitetään kieleen, jolloin ne muodostuvat käsitteiksi ja välineiksi, joilla on yksilöiden keskeistä merkitystä. (Varto 1992, 90–91.)

Karateohjaajien haastattelun tuloksia on esitelty omissa kohdissaan (8.1–8.3). Aluksi olen kuvailut ja vertailut kolmen haastateltavan sanomaa teemoittain, minkä jälkeen kaikkien ohjaajien teemahaastattelut on tulkittu erikseen. Kuvaileminen on tutkimuksen ensivaihe, jonka perusteella on arvioitu millaista yleistämistä voidaan tehdä. Tämän avulla on saatu yleiskäsitys millaisesta ilmiöstä on kyse. Tämän jälkeen ilmiön merkitykset ovat yhdistettävissä muihin ilmiöihin. (Varto 1992, 86–90.) Tutkimuksessa on säilytetty toiminnan kuvaukset, jotta lukijalle selviäisi paremmin millaisesta ilmiöstä on kyse. Erilaisten menetelmien soveltuvuutta voidaan tarkastella sen suhteen, kuinka hyvin ne pystyvät säilyttämään tutkimuskohteen sellaisena kun se on. (Varto 1992, 94.) Tutkimuksessa aineiston analyysi ei tapahdu välttämättä aiemmin valittujen kategorioiden, vaan itse haastatteluista nousseiden pohjalta (Hirsijärvi & Hurme 2001, 165). Tulkinnat ovat muodostuneet siitä, kuinka itse olen ne käsittänyt ja mitä olen pitänyt tärkeimpänä, mutta toisaalta olen myös etsinyt vastausten taustalta merkityksiä. Haastatteluista on mahdollista selvittää merkitysrakenteita syvemmin; syitä, joiden perusteella mitään asioita on otettu esille ja mihin tällä pyritään. (Moilanen & Rähä 2001, 44–67.) Vastauksien kuvailun ja yleiskuvan (käsitteiden: ideologia, epistemologia ja pedagogiikka opetussuunnitelma) luomisen jälkeen tarkastelin juuri vastausten takaa mielestäni löytyviä merkityksiä sekä syitä, miksi ja millä tavoin asioita otettiin esille.

Tulkinnan aikana jouduin tekemään havaintoja myös itsestäni ja siitä, millä tavalla sanomisia tulkitsin. Tarvittaessa arvioin myös omia tulkinnan perusteitani. Tutkimuksessa on tarkasteltavana näin myös oma käsitykseni toiminnasta (ks. kohta 11.2). Kaikki haastattelussa esitetyt ajatukset on tulkittu oman persoonan kautta, ja ne ovat näin muokanneet, tarkentaneet tai vahvistaneet omia aiempia käsityksiäni, jotka sitten ilmenevät tutkimuksen kokonaisuudessa. Kaikki vastaukset eivät kuvanneet ennakkokäsitystäni haastateltujen ajattelusta. Mielestäni osa vastauksista ja ajatuksista oli suunnattu suoraan minulle, ja niillä pyrittiin vaikuttamaan omaan ajatteluuni. Mielestäni joitain haastateltavien aiemmin tärkeäksi kokemia asioita ei käsitelty ollenkaan. Ehkä syynä oli juuri halu ohjata haastattelijan ajatuksia, ja sitä kautta muokata seuran toimintaa omaan suuntaan. Vastauksilla pyrittiin tuomaan esille juuri niitä ajatuksia, mistä ei ainakaan oltu valmiita tinkimään.

Olen tuntenut kaikki haastateltavat jo yli kymmenen vuoden ajan niin salilla kuin salin ulkopuolella. Tämän vuoksi minulla on käsitys heidän ajattelustaan ja lajista, mikä on edellytys vastausten tulkinnalle. Haastattelussa on vastattu suoraan minulle, ja vastaukset ovat sen mukaisia. Haastattelu muodostui keskustelutyypiseksi 'ohjaajalta ohjaajalle' -keskusteluksi, johon heijastui myös haastateltavan käsitys haastattelijan käsityksistä. Vain yhteinen harrastus, tieto lajista, seurasta ja yhteinen kokemustausta tekee materiaalin tulkinnan mahdolliseksi. Mielestäni kahdessa kolmesta haastattelusta pyrittiin enemmän vaikuttamaan omaan käsitykseeni karatesta, kuin että niissä olisi suoranaisesti kuvattu omia näkemyksiä. Vastauksissa siis pyrittiin vaikuttamaan voimakkaasti seuran toimintaan haastattelijan kautta korostamalla omaa näkemystä. Tämä on mielestäni myös osa haastatteluiden pääasiallista tutkimustulosta. Haastattelujen tulkinta ohjasi tutkimusta seuratoiminnan kehittämiseen.

7.2.6 Tutkimusongelman tarkentuminen

Tutkimuskysymykset tarkentuivat lopulta jatkuvassa aineiston ja teorian vuorovaikutuksessa opetus suunnitelmapirosessin käytännön toteutuksen ympärille. Haastattelujen tulkinnan jälkeen huomio kiinnittyi opetuksen sisältöjen sijasta

yhteistoimintaan. Vertailtuani ja tulkittuani haastatteluja nousi esille tarve etsiä myös erilaisia ratkaisuja toiminnan parantamiseksi. Teemahaastattelujen tulkinta suuntasi tutkimuksen teoriaa enemmän liikuntaseuran toiminnan tutkimiseen sekä sen kehittämiseen ja opetussuunnitelman luomiseen. Tässä vaiheessa tutustuin myös tarkemmin jaoksen valmiiseen kirjoitettuun aineistoon. Jaoksen tarkastelu toimintaympäristönä perustuu Heinilän ja Kosken tutkimuksiin. Olen tutkimuksessani pyrkinyt myös ymmärtämään, miten karatejaos organisaationa toimii.

Tulkinnallisessa hermeneuttisessa organisaatiotutkimuksessa painotetaan ihmisten merkitystä osana organisaatiota. Todellisuutta tiedostetaan valikoivasti, sitä järjestellään uudelleen kognitiivisesti ja se neuvotellaan ihmisten välillä. (Sädevirta 2004, 55–57.) Määritelmä on tutkimuksen kannalta osuva, sillä tutkimuksessa keskeiseksi muodostui juuri kuvatonlainen todellisuuden uudelleen järjestely ja yhteinen käsittely. Toiminnan selvityksessä käytin hyväkseni teemahaastattelusta tehtyjä havaintoja, keräsin aineistoa valmiista organisaation asiakirjoista osallistuen ja samalla havainnoiden toimintaa. Tätä omaa osallisuutta toimintaan on kuvattu paremmin tutkimuksen vaiheita kuvaavassa kuviossa 21. Aineistonkeruumenetelmää voi kuvata näin myös osallistuvaksi ja etnografiseksi. Pitkän harrastustaustan ansiosta olen pystynyt osallistumaan seuran toimintaan lähes organisaation kaikilla tasoilla ja tehtävissä.

Teemahaastatteluiden tärkeimmäksi teemaksi koin toiminnan perusteiden ja yhteistoiminnan tarkentamisen. Myöhemmin keskityin selvittämään kuinka seuratoimintaa voisi kehittää teorian ja teemahaastattelusta nousseiden ajatusten pohjalta. Tutkimus tarkentui ja laajeni käsittämään käytännön toiminnan kehittämisen. Tässä vaiheessa tutkimus siirtyi sen toimintatutkimukselliseen vaiheeseen.

7.2.7 Tutkimustulokset

Seuratoimintakoulutusta käsittelevässä luvussa (Luku 10) kootaan yhteen tutkimuksen tulokset. Tuloksia on tarkasteltu myös pitkin tutkimusta, karateohjaajien teemahaastattelujen kuvausten yhteydessä, merkitysten tulkinnan yhteydessä sekä karatejaoksen toimintaympäristön tarkastelun yhteydessä. Haastatteluaineistosta,

asiakirjoista, dokumenteista, jaoksen tarkastelusta sosiaalisena organisaationa ja näihin yhdistetyistä havainnoista nousi esille useita seuran toimivuuden kannalta merkittäviä teemoja. Nämä teemat ovat puolestaan laajentaneet tutkimuksen teoria osuutta. Haastattelukysymykset ja -vastaukset toimivat myöhemmin alustuksena pohdittaessa seuran ohjaajien yhteisiä arvoja. Arvot selittävät toimintaa seuratoiminnan kaikilla tasoilla. Ne ovat mukana ohjaajien oman opetuksen pohdinnassa, opetussuunnitelmaprosessissa ja seuratoiminnan kehittämisessä oppivaksi organisaatioksi sekä toiminnan johtamisessa. Käytin näitä ajatuksia myöhemmin toteutetun seuratoimintakoulutuksen suunnittelun apuna. Näiden taustojen ja esille nousseiden ongelma-alueiden pohjalta suunnittelin ja toteutin yhdessä muiden seuraohjaajien kanssa kaksipäiväisen koulutustapahtuman keväällä 2006. Tämän jälkeen koulutuksia on pidetty vastaavassa muodossa vuosittain. Tapahtumaa on esitelty ja arvioitu tutkimustuloksissa tutkimuksessa kerätyn teorian pohjalta.

7.2.8 Arviointi, johtopäätökset ja yhteenveto

Arvioinnissa ja johtopäätöksissä (Luku 12) arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta sekä tarkastellaan tutkimuksen tuloksia kokonaisuutena. Tutkimuksen aikana heräsi myös ajatuksia toimintaan liittyvistä jatkoselvittelyä kaipaavista teemoista. Näitä on käsitelty tarkemmin jatkotutkimusaiheiden otsikon alla. Yhteenveto (Luku 11) on myös pohdintaa, ja siinä käsitellään seuratoiminnan kannalta merkittäviä teemoja.

8 KARATEOHJAAJIEN OHJAUSAJATTELU

Haastateltavien ohjausajattelua tarkastellaan ensiksi taulukoissa niiden vertailun helpottamiseksi. Taulukoihin on koottu yhteen kaikkien ohjaajien taustatiedot, käsitykset omasta ohjauksesta, ympäristön vaikutuksesta, harjoittelijoista oppijoina sekä karatesta lajina. Vastausten teemojen avulla on pyritty helpottamaan kokonaiskuvan muodostamista ohjaajien ohjausajattelusta, eroineen ja yhtäläisyyksineen. Tämän jälkeen olen tulkinut teemahaastattelun merkityksiä ohjaajakohtaisesti. Lopuksi olen käsitellyt mielestäni tutkimuksen kannalta merkittävimpiä teemoja ja merkityksiä.

8.1 Haastateltavien vastaukset teemoittain

Teemahaastattelun aluksi selvitin ohjauksen ja suunnittelun taustalla vaikuttavia perusteita. Erilaisten teemojen avulla pyrin lähestymään harjoittelua mahdollisimman monipuolisesti lajin ideologisten, epistemologisten ja pedagogisten perusteiden selvittämiseksi. Taustatiedot selvittävät ohjaajien omaa kokemuspohjaa. Toinen teema käsittelee ohjaajien käsitystä omasta ohjauksestaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Kolmannessa teemassa selvitetään, minkälainen käsitys ohjaajilla on oppilaistaan ja siitä, kuinka he parhaiten oppivat. Lopuksi ohjaajat selvittävät mitä karate on. Taulukkojen avulla näkemysten vertailu helpottuu. Taulukoiden jälkeen olen nostanut esille itselleni merkityksellisiä ajatuksia.

8.1.1 Taustatiedot

Ohjaajat valittiin haastatteluun heidän pitkän ohjaajakokemuksensa perusteella. Halusin saada harjoittelusta mahdollisimman monta erilaista näkökulmaa. Jaottelu perustuu osittain myös Ilpo Jalamon esittämään jaotteluun karaten tyyleistä ja harjoittelusta (ks. kohta 9.1.2). Kuitenkaan kenenkään ohjaajan ohjaus ei mielestäni ole selkeästi esitetyn jaottelun mukainen, vaan tilanteen mukaan lähestymistapa voi vaihdella voimakkaastikin. Taulukko 6 selvittää ohjaajien taustoja ja toimintahistoriaa.

Taulukko 6. Haastateltujen taustatiedot

	KAMPPAILUA JA TEKNIKKAA KOROSTAVA OHJAAJA	URHEILUA JA LIIKUNTAA KOROSTAVA OHJAAJA	SEURATOIMINTAA JA KASVATUSTA KOROSTAVA OHJAAJA
Harjoitus- ja opetushistoria	Haastateltava on harrastanut karatea vuodesta 1988, suorittanut 3. Danin vuonna 1999, kehittyminen on ollut lajissa nopeaa, Toiminut ohjaajana melkein alusta asti	Haastateltava on Harrastanut karatea vuodesta 1991, suorittanut 1. Danin vuonna 1999, ja on toiminut ohjaajana 1.5 vuoden harjoittelun jälkeen vihreävöisestä asti.	Haastateltava on aloittanut nyrkkeilyllä 1973. Syynä aloittamiseen oli koulukiusaaminen. Karaten aloittaminen vuonna 1980 koska nyrkkeilyä ei voinut harrastaa. On harrastanut Ju-Jutsua 80-luvun puolivälissä, Tai-jia vuosina 1986–1987. laidossa on suorittanut peruskurssin. On ollut perustamassa Jigotaihin potkunyrkkeilyjaosta, jossa toimii tällä hetkellä ohjaajana. Vyöarvona on 3. Dan joka on suoritettu vuonna 2002. On aloittanut ohjauksen silloisten aktiivien lopettaessa uransa.
Ohjausryhmät	Ohjauskokemusta on kaikista ryhmistä pois lukien junioritoiminta.	Ohjauskokemusta on kaikista vyöarvoista, aikuis- sekä junioriryhmistä.	Ohjaus alkoi jo nyrkkeilyaikana 1975. Karatessa on ohjannut kaikkia mahdollisia ryhmiä vuodesta 1983.
Kuvaile tehtäväsi karateorganisaatioissa	Tehtäviin kuuluvat: ohjaajana toimiminen, toiminta kansallisessa tyylisuuntakollegiossa, leirien järjestäminen, karateoppaan kirjoittaminen, kausiohjelman suunnittelu ja kilpaileminen.	Tehtäviin kuuluvat: ohjaajana toimiminen, kilpailija ja myöhemmin kilpailijoista vastaava valmentaja. Tehtäviin on kuulunut ohjaajana toimiminen juniorileireillä. Peruskurssi-vastaavan tehtävään nimettyä mutta ei varsinaisesti ollut paikalla kun asiasta on päätetty. Päätöksistä ei juuri tiedoteta. Kuvailee itseään enemmänkin harrastajaksi. Ei ole oikein tietoa miten on tehtävään joutunut. Vastuualueeseen ei kuulu juuri tehtäviä.	On toiminut karateliiton koulutusvaliokunnassa kolmen vuoden ajan, jossa ollut suunnittelemassa ja toteuttamassa 11 tapahtumaa käsittävän Dan-projektin. On toiminut alue kollegiossa, Karatejaoksen vastaavana sekä seuran puheenjohtajana 6-7 vuotta. On toiminut seuran hallituksessa vuodesta 1986 vuoteen 2001. Puheenjohtajanaika on ollut voimakasta kehityksen aikaa.
Kokemusten ja tehtävien vaikutus ohjaukseen	Karateoppaaseen kirjoitetun käytäntöön soveltaminen, pitkä harjoittelukokemus ja itsepuolustuskurssien ohjaaminen ovat muodostaneet opetuksesta käytännön läheistä ja itsepuolustuksellista. Leirien merkitys eritoten perusteiden hankkimisessa on ollut tärkeää kehitykselle. Korkealaatuinen opetus, mallin näkeminen käytännössä, ja harjoittelun intensiivisyys on ollut tärkeää. Erilaisten opettajien kautta oppiminen syventyy. Merkittäviä opettajia ovat olleet Yuji Matsui, Ilpo Jalamo ja Patrick Mc Carthy. Muokannut ajattelua itsepuolustuksen ja käytännön suuntaan. Halu välttää turhaa oppimista, virheellisiä liike/reaktiomalleja. Koulutuksesta tärkein on seurassa järjestetty koulutus josta tärkeimpänä 11 tapahtuman Dan-projekti, minkä kautta tullut tietoisemmaksi lajin liikunnallisista ja opetuksellisista perusteista. Tätä kautta on oppinut kyseenalaistamaan itsestään selvinä pidettyjä asioita.	On käynyt Karateliiton I-tason koulutuksissa, sekä erilaisilla leireillä. Eniten ohjaukseen vaikuttava tekijä on kilpailutausta. Pyrkimys ottaa vapaata ottelua harjoituksiin. Apuohjaajana toimiminen on antanut valmiuksia toimia ohjaajana. Leireiltä on tullut myös paljon vaikutteita. Ohjaajan pitää myös itse harjoitella näin voi oppia jatkuvasti myös toisten opettamisesta ja kehittää itse parempia harjoitteita.	Kokemus antaa syvyyttä harjoitusten ohjaamiseen. Oppinut näkemään, että oppiminen on hidas prosessi. Myös työelämän vaikutus näkyy ohjauksessa, se mikä on ollut esillä työelämässä seuraa mukana myös seuratoimintaan mutta myös päinvastoin. Harjoituksessa tulee huomioida harrastajat, kertoa heille tärkeistä asioista, ei ainoastaan ohjata harjoituksia. Muistiin jääneimmät opetukset ovat tulleet Rony Klugerilta, Ilpo Jalamolta ja Sami Kalajalta. Oma pitkä harrastustausta ja organisaation tunteminen antaa mahdollisuuden puhua asioista vakuuttavasti. Omien lasten merkitys on ollut merkittävää ohjaukselle. Näiden kautta ohjaukseen on tullut enemmän kasvatuksellista sisältöä.

Taustasta johtuen haastateltavat lähestyivät ohjausta eri tavoin. Pisin ohjauskokemus oli yli kahdenkymmenen vuoden ajalta. Ohjauksen lisäksi kaikki ohjaajat olivat toimineet jossakin seuran vastuutehtävässä. Kokemukset organisaatioiden toiminnasta vaihtelivat seurasta aina valtakunnalliseen kattojärjestöön, karateliitton. Kokemukset näistä myös vaikuttivat haastateltujen suhtautumiseen opetukseen. Eniten vaikutusta ohjaukseen haastatellut arvioivat olleen pitkällä harjoittelutaustalla. Myös opettajilla, leireillä, koulutuksilla ja tehtävillä haastatellut arvioivat olleen merkitystä. Haastateltavien taustat selittävät heidän suhdetta opettamiseen, harjoitteluun ja seuratoimintaan. Haastateltavien erilaisista taustoista riippumatta mielestäni kaikille yhteistä oli jatkuva itsensä kehittäminen, oppiminen ja monipuolinen kokemustausta.

8.1.2 Ohjaajien käsitys omasta ohjauksestaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä

Taulukossa 7 selvitetään ohjaajien käsitystä omasta ohjauksestaan. Haastattelussa ohjaajia pyydettiin kuvaamaan omaa opetustaan harjoitusten luonteen ja suunnittelun kautta mahdollisimman käytännönläheisesti. Käsitys omasta ohjauksesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä selvitti harjoituksen suunnittelun rutiineja ja tavoitteita lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Vastaukset selventävät mielestäni hyvin ohjaajien opetuksen taustalla vaikuttavia tekijöitä (ks. Luku 3).

Taulukko 7. Ohjaajien käsitys omasta ohjauksestaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä

	KAMPPAILUA JA TEKNIKKAA KOROSTAVA OHJAAJA	URHEILUA JA LIIKUNTAA KOROSTAVA OHJAAJA	SEURATOIMINTAA JA KASVATUSTA KOROSTAVA OHJAAJA
Kuvaile ohjaus-tilannetta, millainen on tyypillinen karate-harjoituksesi	Harjoitus rakentuu jonkun tarkan teeman ympärille, harjoituksesta pyritään rakentamaan alusta loppuun kokonaisuus, jonka eri osa-alueet tukevat toisiaan. Harjoituksessa pyritään tekemään paljon toistoja. Harjoitusrytmin tulee säilyä intensiivisenä koko harjoituksen ajan. Harjoituksessa kiinnitetään huomiota oppimisen laatuun.	Harjoituksessa tehdään paljon toistoja, Aluksi tekniikka on helppoa, jotta harjoituksessa säilyy hyvä syke. Harjoitus rakentuu kolmesta osasta, lämmittelystä, tekniikkaosiesta ja jäähdyttelystä. Ohjattavan ryhmän taitotaso vaikuttaa siihen millaisia harjoitteita tehdään. Erilaisista harjoitteista pyritään kokoamaan yhtenäinen kokonaisuus. Tekniikka tulisi olla kuitenkin niin tuttua, että syke pysyy järkevänä. Harjoituksen suunnitelmaa joutuu useasti muuttamaan kesken harjoituksen. Tekniikka pyritään jakamaan pienempiin osiin, niin, että se on helpompi omaksua.	Harjoitukset alkavat valmistavalla osuudella johon kuuluvat lämmittely ja venyttely. Harjoituksiin kuuluu paljon yleisliikuntaa. Tekniikan opettaminen tapahtuu aluksi hitaasti. Opetukseen kuuluu myös yleissivistävää tiedollista sanomaa. Puhutaan esimerkiksi velvollisuuksista ja hyvistä tavoista. Karaten opettamiseen kuuluu kasvatus myös vanhemmille harrastajille. Näille asioista voi puhua harjoitusten päätteeksi muun tiedotuksen yhteydessä.

Mitkä tekijät vaikuttavat ohjauspäätöksiisi	Harjoittelijoiden taitotaso, ryhmäkoko	Ihmismäärä, miten harjoittelijat oppivat. Jos harjoitus ei toimi tai harjoite on liian vaikeaa, ettei oppimista tapahdu on harjoitusta muutettava.	Harjoitusten ohjaamiseen vaikuttaa harjoittelijoiden- ja oma mielenlila. Millaisia harjoittelijoita harjoituksissa on ja mikä on heidän osaamisensa taso. Missä vaiheessa kautta ollaan. Harjoittelijoiden taso kertoo millaisia harjoitteita tehdään, pyrkimys mennä keskitason mukaan. Periaatteena on, että ylempien väiden tulee pystyä jo itse vaikuttamaan siihen kuinka ja mitä harjoitellaan.
Miten suunnittelet harjoituksesi	Suunnittelu tapahtuu paperille käsitekartan muotoon. Paperi toimii hahmottamisen välineenä ja tukena, jotta kaikki suunnitellut asiat tulisivat harjoiteltua. Harjoittelun suunnittelussa lähdetään rakentamaan kokonaisuutta jonkun tärkeän karaten osa-alueen tai teeman ympärille. Harjoituksen tekniikat valitaan tukemaan aihetta harjoittelijoiden taitotason mukaan. Pitää saada oppimisen ahaa-kokemus. Harjoituksessa pitää olla hyvä rakenne, lämmittely, tekniikka, jäähdyttely. Harjoituksessa on liikekehittelyn periaate. Harjoitukseen tulee sisältyä myös tiedon opettamista. Opetus on yksilöllistä, pienissä ryhmissä välitön palaute.	Harjoituksen suunnittelu lähtee kausisuunnitelmasta. Harjoituksen suunnittelu tapahtuu yleensä päässä ja siihen riittää noin 15 minuuttia. Harjoituksen ohjauksen perusrunko on yleensä niin yksinkertainen, ettei siihen tarvitse kirjallista suunnittelua. Mikäli harjoituksessa on vaikeampia aiheita, ne laitetaan paperille. Suunnittelussa ei ole kovinkaan tarkkoja aikarakenteita. Perusharjoitus jakautuu kolmeen osioon. Osiot ovat: lämmittely, tekniikkaosio ja loppujumppa tai jäähdyttely riippuen harjoituksen kokonaisuudesta. Harjoituksen sisältö tulee vyökoevaatuksista sekä kausiohjelmasta. Pidemmän aikavälin suunnitelma laitetaan kuitenkin paperille. Tällöin suunnitellaan vyökoetekniikoiden opettamisen etenemistä ennen vyökoetta.	Yleensä harjoituksen suunnittelu alkaa jo aiemmin päivällä tällöin tulee mietittyä erilaisia lämmittelyitä ja mahdollisesti harjoituksen kasvatuksellista teemaa tai aihetta. Itse harjoituksen fyysinen osa rakentuu lähempänä harjoitusta. Harjoituksen aihe tulee karateohjelmasta. Pitää pystyä varautumaan siihen, että harjoituksissa voi olla hyvin eritasoisia harjoittelijoita.
i. yksittäinen harjoitus	Harjoituksen runko paperille, jota voi tarvittaessa soveltaa. Suunnitelmassa on väljyyttä muutoksille. Suunnittelu on johdonmukaisesti etenevää aiemman pohjalta.	Kausisuunnitelman aiheet pyritään tiivistämään toimivaksi kokonaisuudeksi. Opetettavaan asiaan vaikuttaa myös aiemmat harjoitukset ja miten niissä on asioita opittu. Harjoituksen runkona toimii em. treenirakenne. Lopullisen muotonsa harjoitus löytää vasta harjoituksen aikana kun on mahdollista nähdä miten tehdyt harjoitteet toimivat. Pyritään rakentamaan aiemmin opitun pohjalle. Harjoitukseen suunnitellaan enemmän asioita kuin niissä keritään harjoittelemaan.	Yksittäinen harjoitus on suunniteltava niin väljäksi, että sitä on mahdollista harjoitusten edetessä soveltaa. Kun perusasiat ovat kunnossa, harjoituksessa painotetaan enemmän taktista älyä, harjoitteet tulevat laajasta lajitaustasta.
ii. teema	Kaikkien harjoitusten tulisi liittyä toisiinsa. Opetuskokonaisuus jaetaan sopivan kokosiin opetettaviin osiin.	Harjoitusten suunnittelu on riippuvainen tavoitteista. Vyöarvoryhmillä pidemmän aikavälin suunnittelu tähtää vyökokeeseen ja seuraavan vyöarvon suorittamiseen. Teema määrittää harjoituksen rungon.	Harjoitussuunnitelman vakinaistuttua teemat löytyvät suoraan suunnitelmasta.
iii. ½ -vuosi	Harjoitusten tulee liittyä toisiinsa pidemmällä aikavälillä.	Puolivuosijaksotus toimii yleisluontoisissa treeneissä. Vyöarvotreeneiden suunnittelua ohjaavat enemmän vyövaatimukset. Kaikkien harjoituksissa ei tarvitse samalla tavalla keskittyä ohjaamaan tiettyjä tekniikoita eikä ole pakko oppia tietyssä aikarajassa. Teeman ja vyökoetekniikan yhdistäminen on vaikeaa. Erilaisten harjoitusten yhdistäminen toisiinsa on vaikeata. Vaatisi viikoittaista yhteistyötä. Harjoittelijan tulisi ensisijaisesti kuitenkin suunnitella itse oma harjoittelunsa. Harjoittelijoita pitäisi enemmän muistuttaa siitä, mihin harjoituksella pyritään.	Perusjaksotus uusilla harjoittelijoilla menee siten, että ensin opetetaan aivan perusteet, jonka jälkeen kata ja vasta sitten tekniikoiden yhdistelmät, viimeiseksi harjoitellaan parin kanssa tehtävät tekniikat.
Kuvaile opetus-kokonaisuuden suunnittelua	Valitaan opetettava kokonaisuus ja jaetaan se sopivankokoisiin osiin. Suunnittelussa huomioitava elämisen vara, etteivät kaikki harjoittelijat ole aina paikalla. Tarkoituksena on, että kaikki tuntisivat oppineensa opetusjakson jälkeen.	Harjoittelun suunnittelua ohjaa eniten ohjattava ryhmä, mitkä ovat sen tavoitteet. Vyökoeharjoitukset tähtäävät uusien vyöarvojen suorittamiseen ja näin vyövaatimukset määrittävät millaisiksi harjoitukset muodostuvat.	Harjoituksessa tulisi opettaa aina ainakin yksi uusi asia, että ihmisellä olisi sellainen tuntu että aina voi oppia uutta.

Kaikki haastatellut kuvasivat ohjauksen tärkeimmäksi tavoitteeksi tekniikan ja taidon opettamisen. Ohjaajien tekniikan opettamista ohjaavat tyyli-suunnan yökoevaatimukset. Ohjauksessa ja sen suunnittelussa lähtökohdaksi kuvattiin yksilö. Ohjaajana kehittymiselle tärkeimpänä pidettiin kokemuksen vaikutusta. Ohjaajat kuvasivat ohjaustaan hyvin jäsentyneesti ja olivat valmiita muuttamaan toimintaansa kesken harjoituksen. Mielestäni kaikkien ohjaajien kuvaama toiminta ohjauksessa täytti eksperttiyden piirteen, jossa omia etukäteissuunnitelmia ollaan valmiita muuttamaan opetustilanteesta saatujen vihjeiden perusteella. Suunnittelussa jätetään myös väljyyttä harjoituksen aikaisille muutoksille. (Aaltonen ja Pitkäniemi 2002, 183). Tekniikan opetuksessa kaikille yhteistä oli liikekehittelyn periaatteen soveltaminen harjoittelussa, harjoitusrakenne ja oppilaiden taitotason huomioiminen siten, että tehtävä harjoite olisi vaatimustasoltaan sopiva harjoittelijalle. Näillä edellä mainituilla tekijöillä on merkittävä vaikutus oppimisen tehokkuuteen. (Tervo & Pehkonen 2002, 248.) Kaikkien ohjaajien opetustapahtumien kuvaamiseen sopii Vygotskyn ajatus lähikehityksen vyöhykkeestä. Tekniikat ovat sellaisia, etteivät harjoittelijat vielä itsenäisesti pysty niitä tekemään, mutta ohjaajan avustuksella kylläkin. (vrt. Vygotsky 1982, 184–186). Oppimisen kokemusta, eräänlaista ”ahaata” tai oivaltamista korostettiin. Kaikki ohjaajat sanoivat huomioivansa ohjauksessaan opetettavan ryhmän.

Harjoittelun suunnittelussa huomioitiin kausisuunnitelma, sen teema tai aihe ja yökoevaatimukset. Näitä tärkeämpänä kuitenkin pidettiin omaa tuntumaa siitä, mikä on ryhmälle tärkeää. Ohjaajien harjoitusten suunnittelun lähtökohdissa oli eroja. Harjoittelun suunnittelun lähtökohdat vaihtelevat sen mukaan, millainen käsitys ohjaajalla on harjoittelusta. Oma tausta toimii mielestäni tässä hyvin toiminnan selittäjänä. Ohjaajien lähestymistapa harjoitusten suunnitteluun vastasi hyvin ennakkokäsityksiäni. Tekniikkaa ja kamppailua painottava ohjaaja lähestyi opetustaan tekniikkalähtöisesti, liikuntaa ja urheilua painottava ohjaaja huomioi harjoituksessa ensimmäiseksi fyysiset lähtökohdat ja kasvatusta ja seuratoimintaa painottava ohjaaja huomioi toiminnassaan ensisijaisesti kasvatuksellisen aiheen.

Kuvatussa opetuksessa on piirteitä useista erilaisista oppimiskäsityksistä. Harjoittelun käytännön toimintaa eikä opetusmenetelmiä käsitelty millään tavalla. Nämä mielestäni

nähtiin itsestäänselvyyksinä, joihin ei tarvitse kiinnittää huomiota, ja joista haastattelija oli tietoinen. Tilanne salilla ja opetusmenetelmät ovat pääsääntöisesti hyvin opettajajohtoisia perustuen käyttäytymissääntöihin (dojo-etikettiin), salikuriin ja vakiintuneisiin harjoitustapoihin.

8.1.3 Ympäristön vaikutus ohjaukseen

Taulukon 8 teemat selvittävät ohjaajien käsitystä ympäristötekijöiden vaikutuksesta ohjaukseen. Taulukko selventää samalla ohjaajien yhteistoimintaa ja käsitystä omasta ohjauksestaan suhteessa muiden ohjaajien opetukseen.

Taulukko 8. Ympäristön vaikutus ohjaukseen

	KAMPPAILUA JA TEKNIKKAA KOROSTAVA OHJAAJA	URHEILUA JA LIIKUNTA KOROSTAVA OHJAAJA	SEURATOIMINTAA JA KASVATUSTA KOROSTAVA OHJAAJA
Mikä merkitys tyyliuunnalla, seuralla, lajiliitolla on ohjauksessasi	Slu:n ja karateliiton vaikutus ohjaukseen on vähäistä, korkeintaan alitajuntaan jääneiden ohjaus vinkkien kautta. Seuran omien opettajien merkitys on ollut suurempaa. Ohjausmallit tulevat hyvin voimakkaasti omien ohjaajien ja opettajien kautta. Shorinji-ryu-yhdistys ei vaikuta ohjaukseen. Sen sijaan tyyliuunnalla on suuri merkitys opetukseen tekniikoidensa kautta.	Suurin vaikutus harjoituksiin on tyyliuunnalla, seuran vaikutus näkyy viikoittaisen harjoittelun yhteisissä raameissa. Joillekin kilpailukalenteri vaikuttaa harjoittelun sisältöön. Seuran omat leirit rytmittävät myös harjoittelua. Lajiliiton merkitys ohjaukseen on vähäistä.	Etenkin tyyliuunnalla on erittäin suuri merkitys. Se antaa yleisen toimintakulttuurin. Kulttuuriin kuuluu salietiketti, opetustapa. Tyyliuunnan opettajalla on hyvin voimakas merkitys. Myös seuran toimintakulttuurilla on todella suuri merkitys siihen millaiseksi opetus seurassa muodostuu. Ruokkivatko toimintatavat sali Führereitä vai tuleeko seurasta laajasti katsovia ja ajattelevia ihmisiä. Lajiliitto on puhtaasti ottelukarateen suuntautunut järjestö. Lajiliitolla ei ole mitään tarjottavaa mitä seurat eivät pysty itse tekemään. Lajiliitto pyrkii vähästä harrastajamäärästä saamaan mahdollisimman monesta vain ottelijoita. Merkitys on hyvin vähäinen tai olematon. Nuorisuomi organisaation merkitys on korostunut vuosien mittaan.
Millaista karatea mielestäsi opetat (Budo, Urheilukarate, Jutsu)	Harjoittelussa korostuu itsepuolustus ja tekniikka. Urheilukaratea ei mielellään sisällytetä harjoituksiin. Ohjauksesta löytyy myös budon elementtejä mutta painottuu enemmän itsepuolustustekniikoihin, Jutsuun.	Ei voi lokeroida yhden nimikkeen alle, harjoittelussa pyrkimys käyttää kaikista vahvuuksia. Kaikkia asioita voi käsitellä oikeassa yhteydessä. Budon merkitys korostuu oikeassa harjoitteluasenteessa. Budo näkyy myös salikurissa. Ei vielä kykene puhumaan opettajana vaan enemmän ohjaajana.	Budo tuo harjoitteluun terveysliikunnan aspektin. Budossa on kyse itsensä kehittämisestä ja kilpailemisesta itsen kanssa. Ei arvosta urheilukaratea. Jutsu ja itsepuolustustekniikan painottaminen on tavallaan moraalitonta hommaa.
Miten arvioit harjoittelijoita	Harjoittelijoiden analysointi on kuvaavampi termi. Arvioinnin lähtökohdista toimivat harrastajan motiivit. Pyritään lähemmään harjoittelijan omista lähtökohdista. Arvioidaan tekniikan perusteista ja siirrytään vasta tämän jälkeen yksityiskohtiin.	Arviointi on jatkuvaa ja palaute annetaan välittömästi. Arvioidaan kuinka fyysisesti kovaa harjoitus voidaan vetää. Arvioinnissa tulisi muistaa keskittyä pääasioihin eikä korjata liikaa. Aloitetaan eteneminen isommasta virheestä pienempään. Korjaaminen tapahtuu sanomalla, näyttämällä ja ihan fyysisesti korjaamalla, siirtämällä esimerkiksi käden paikkaa.	Arviointi on jatkuvaa. Aluksi alkujumpasta pyritään lukemaan harjoittelijoita ja heidän tahtotilaa ja osaamisen tasoa. Arvioinnissa ensimmäisenä huomio kiinnittyy harjoittelijan perusasentoon ja liikeratoihin.

Onko ohjauksesi muuttunut ohjauvuosien aikana	Kokemuksen kautta ohjaus on muuttunut rennommaksi. Omien vahvuuksien korostamisesta harjoitukset ovat muuttuneet kokonaisuuden enemmän huomioivaksi. Alkuvaiheessa ohjaus oli kaavamaista ja militaristista. On oppinut ottamaan ihmiset huomioon yksilöinä. Harjoituksia voi ja tulee muuttaa myös kesken harjoitusten oppimisen niin vaatiessa. On oppinut myös näkemään omat heikkoudet. On hyväksynyt, että karatea voi myös vain harrastaa.	On toiminut aluksi apuohjaajana. Kokemuksen kautta oppinut reagoimaan harjoituksissa tapahtuviin muutoksiin ja korjaamaan mutta tässä on vielä edelleenkin kehitettävää.	Aluksi harjoitusten suunnittelu on ollut hyvinkin tarkkaa, lähtien aivan tekniikoiden lukumääristä. Seuraohjelman vakiinnuttua harjoitusten runko on rakentunut sen ympärille eivätkä harjoitukset ole vaatinut niin paljon suunnittelua. Tukiharjoitteita on tullut vuosien varrella harjoitteluun paljon lisää. Tekniikkaa analysoidaan tarkemmin ja puretaan enemmän osiin. Harjoittelijat ovat muuttuneet, halutaan enemmän ja nopeammin.
Mistä mielestäsi koostuu karaten opetussuunnitelma	Kauden suunnitelmasta sekä vyökoevaatimuksista. Sen lisäksi pitäisi nähdä pidemmälle mihin ollaan menossa ruskeaan vyöhön asti, jonka jälkeen toiminta voisi olla itsenäisempää.		Opetussuunnitelma on kokonaispaketti. Millaiseksi opetussuunnitelma muodostuu, riippuu paljon siitä, millainen oma opettaja ja ohjaajat ovat olleet. Minkälaisia asioita tyylisuunnassa painotetaan. Harjoitusolosuhteet vaikuttavat myös. Ohjaajan taso ja mitä ohjaaja pitää itse tärkeänä.
Miten kuvailisit ohjaajien yhteistyötä	Ohjaajien yhteistyö ei toimi. Seurassa on paljon ohjaajia eikä tiedetä mitä toinen tekee. Harjoitukset eivät liity toisiinsa. Kaikkien harjoitusten tulisi tukea toinen toisiaan. Ohjaajien pitäisi tietää mitä toinen ajattelee, mitä treeneissä tapahtuu ja mitä niissä opetetaan. Kaikilla opettajilla pitäisi olla yhteinen näkemys siitä, mitä ja miten opetetaan. Näin tehden tekniikka tulee nopeasti opetetuksi. Yhteistyötä tulisi parantaa paljon. Harjoituksen ohjaamisessa ei ole yhtenäistä linjaa, vaan kaikki ohjaajat painottavat omia vahvuuksiaan. Kun kaikki ohjaajat lähtevät omista lähtökohdistaan ja tavastaan tehdä ei harjoittelijalle muodostu yhtenäistä kuvaa eikä hän kerkeä oppimaan. Pitäisi olla selkeä järjestys kuinka asiat opetetaan.	Pyritään kokoontumaan kerran puolessa vuodessa, nähdään harjoituksissa mutta niissä ei juurikaan keskustella.	Ohjaajien yhteistyötä ei ole. Ongelma on suhteellisen uusi. 1990-luvulla yhteistyö hoitu luonnollisessa kanssakäymisessä. Tuolloin kaikki ohjaajana toimivat harjoittelivat aktiivisesti. Tämän hetkessä tilanteessa ohjaajat eivät erilaisista syistä harjoittele. Kun on toiminut vastaavana, on hermoja raastavaa kun yrittää saada opetuksen kokonaisuuden pysymään kasassa kun mukana on itsekkäästi omaa juttuaan ajattelevia. Kaikki ohjaajat eivät näe sitä kokonaisuutta mitä kohti pitäisi mennä. Ihmiset jotka eivät halua korjata toimintaansa saattavat muodostua koko kehityksen tulpaksi. Yhteistyön puuttuminen näkyy päämäärättömänä harjoitteluna. Harjoittelua pitäisi kohdentaa harjoittelijoiden määrän ja tarpeen mukaan. Ihmiset eivät viitsi osallistua yhteistoimintaan, pitäisi olla yksi kaveri joka pyörittää seuran toimintaa.
Käsityksesi muista ohjaajista	Muut ohjaajat vastaavat niistä karaten harjoittelun osa-alueista joita ei itse opeta. Ovat enemmän kilpailupainotteisia tai painottavat enemmän henkisiä ominaisuuksia.	Toiset, kauemmin harjoitelleet ohjaajat pystyvät puhumaan paremmin ja syvällisemmin karaten olemuksesta.	Seurassa on vallalla voimakas matsisuus. Muiden harjoituksissa ei huomioida alempien voiden tarpeita vaan halveksutaan perustekniikan harjoittelua. Harjoituksissa on mukamas keksitty uusi tapa harjoitella. Ei harjoitella tarpeeksi perusteita.
Millä tavalla ohjauksesi eroaa muiden ohjauksesta	Oma ohjaus on itsepuolustus-painotteisempaa kuin muilla. Opetukseen ei kuulu kilpailutekniikoita.	Pyritään aloittamaan harjoitteen tekeminen mahdollisimman nopeasti. Korjaaminen tapahtuu sitten toistojen yhteydessä henkilökohtaisesti. Harjoitellaan vapaammin omaan tahtiin. Ohjausryhmästä johtuen harjoitellaan enemmän vyökoetekniikoita.	Ei ole kiinnostunut kovin paljon mitä muut ajattelevat. Keskittynyt tekniikan opettamiseen, koska muiden harjoituksissa ei näihin asioihin paneuduta. Harjoituksissa korostuu kasvatuksellisuus eikä ole kilpailua. Kaikentasoiset voivat osallistua ja harrastaa omalla tasollaan. Harrastaminen on siitä, että jokainen voi asettaa itse omat tavoitteensa ja kehittyä oman aikataulunsa mukaan.
Mitkä ovat vahvuutesi ohjaajana, miten se ilmenee harjoituksissa	Ohjaus on painottunut kamppailutilanteiden ohjaamiseen. Kuvitteellisten kamppailutilanteiden kautta voi kehittää myös harjoittelijan henkistä kanttia.	Henkilökohtaisen palautteen antaminen ja harjoitusten sujuvuus on tärkeää. Pitää jättää harjoittelijalle aikaa miettiä.	Uskaltaa puhua ne tärkeät asiat.

Vastauksista käy ilmi, että seuran toiminnalla ja toimintakulttuurilla on ohjaukselle suurin merkitys. Eniten seuran ulkopuolisista tekijöistä vaikutusta harjoitteluun koettiin olevan tyyliuunnalla. Ohjaajien erilaisista lähtökohdista riippumatta tärkeinä pidettiin hyvin samankaltaisia asioita. Kaikkien harjoittelunäkemykseen sisältyi *Do* (tie, elämäntapa) ja sitä kautta kokonaisvaltainen harjoittelu (ks. kohta 9.1.1). Kysymys näyttäisikin olevan tärkeysjärjestyksistä, ei niinkään sisällöistä vaan pikemmin lähestymistavoista. Erot selittyvät mielestäni osittain kokemustaustalla. Ongelmallisimpana pidettiin seuran ohjaajien yhteistyötä, jota kuvattiin lähes olemattomaksi. Oletukset toisten opettajien opetussisällöistä ohjasivat korostamaan omassa opetuksessa omia vahvuuksia.

8.1.4 Harjoittelijat oppijoina

Taulukko 9 selvittää opetuksen perusteita ohjattavan näkökulmasta. Kysymykset selvittävät pääasiallisesti ohjaajien opetuksen taustalla olevia käsityksiä oikeista opetusmenetelmistä.

Taulukko 9. Harjoittelijat oppijoina

	KAMPPAILUA JA TEKNIKKAA KOROSTAVA OHJAAJA	URHEILUA JA LIIKUNTA KOROSTAVA OHJAAJA	SEURATOIMINTAA JA KASVATUSTA KOROSTAVA OHJAAJA
Miten harrastajasta tulee hyvä karateka	Opitaan suoraan hyvistä malleista. Harjoitellaan suuri määrä tekniikoita, henkiset ominaisuudet tulee olla sellaiset, että selviää kamppailutilanteessa. Tämän lisäksi tulee olla riittävät fyysiset ominaisuudet. Kaikkien edellä mainittujen osa-alueiden tulee olla kunnossa.	Harjoittelee säännöllisesti ja toimii myös hyvänä esimerkkinä. On kärsivällinen. Laittaa oppimaansa eteenpäin, on valmis myös itse ohjaamaan ja opettamaan. Pitää huolen omasta harjoittelustaan.	Pitää olla vahva motivaatio ja harjoitella. Täytyy olla hyvä opettaja. On haettava jatkuvasti oppia seuran ulkopuolelta. Ei pysty kehittämään vain omalla salilla vaan tietoa on haettava laajalti. Motivaation lähteitä voi olla paljon erilaisia, mutta vyö, energian suuntaaminen. Harjoitteluympäristön tulee olla sellainen, että siellä viihtyy ja saa myös ystäviä.
Mitkä asiat ovat tärkeitä karaten oppimisessa	Selkeä malli, on pystyttävä näyttämään riittävän hyvä malli. Opitaan perusteet riittävän hyvin. Näiden pohjalta voidaan erilaisia malleja yhdistelemällä soveltaa uusia toimintamalleja. Opettajan tulisi näyttää täydellinen malli.	Pitää saada oivaltamisen tunne. Oppimien taitavan henkilön kanssa kehittää eniten. Että on hyvä opettaja. Hyvä opettaja auttaa oivaltamaan.	Täytyy harjoitella todella paljon ja tehdä valtaisa määrä toistoja. Oppimiseen ei ole oikeiteitä jolla voisi oppia nopeammin. Täytyy olla lahjakas oppiakseen hyväksi kamppailijaksi, omata sisäinen kello. Positiivisella palautteella ja harjoittelulla voidaan oppimista auttaa.
Milloin oppilaasi ovat oppineet parhaiten, kuvaile tilannetta	Kun harjoituksessa on tarpeeksi paljon toistoja, tapahtuu oppimista, harjoitusten teemat ovat lähellä toisiaan. Harjoittelun tulee olla hyvin intensiivistä. Oppilaan tulee olla innostunut ha halukas oppimaan. Rakennetaan harjoitus tuttuun elementtien kautta vaikeampaan. Helpotetaan vaikean asian oppimista liittämällä aiemmin opittuja elementtejä	Edetään järjestelmällisesti helposta vaikeampaan, harjoittelijalle pitää tulla sellainen tunne, että harjoituksessa on opittu jotakin. Harjoituksessa keskitytään riittävän pieneen osa-alueeseen, että asia keritään varmasti oppimaan.	Oppiminen on tavallaan mysteeri, ei voi oikein tietää milloin kukakin oppii.

	toisiinsa uudeksi kokonaisuudeksi.		
Mitkä asiat vaikuttavat oppimiseen	Tekniikka on analysoitu niin että siitä tiedetään vaikeat kohdat, näin voidaan auttaa oppimista muiden harjoitteiden avulla.	Oppimista helpotetaan jakamalla se osiin ja edetään johdonmukaisesti helpommasta vaikeampaan.	Tekniikasta puhuttaessa oppimista voi helpottaa purkamalla se osiin.
Mitkä ovat tärkeimmät periaatteet ohjauksessa	Tekniikoita toistetaan riittävän usein. Opettamisen on oltava selkeää. Tehdään avustavia harjoitteita siten, että uuden oppiminen on mahdollista. Hyvällä suunnittelulla oppimista voidaan tehostaa.	On pyrittävä näyttämään tekniikka mahdollisimman selkeästi. Harjoitteesta tulee selvittää sen pääidea. Lähdetään helposta kehittämään tekniikkaa määränpäähän.	Harrastaminen on tärkeää. Alemmille voille tulee antaa vahva perustekniikka. Tiedostamalla asioiden kertomisen ja tiedottamisen merkityksen harrastajat jaksavat harrastaa pidempään. Kiinnostuneet koulutetaan ohjaajiksi.

Haastateltavien vastausten mukaan karaten oppiminen tapahtuu taitavien opettajien avustuksella. Tämän lisäksi harjoittelijalla itsellään tulee olla oma voimakas motivaatio tekemiseen. Opettajan tulee olla itse taitava ja pystyä näyttämään tekniikka virheettömästi. Kuvaukset, jossa tekniikkaa lähdetään kehittämään helposta tavoiteltavaan päämäärään, ja jossa korostuu oivaltava oppiminen, kuvaa mielestäni hyvin Elorannan (2003) ydinkeskeisestä motorista oppimista. Haastatteluista selviää käsitys, että tekniikka rakentuu osista, ja opettaja auttaa oppilasta oppimaan valitsemalla sopivia harjoituksia. Kuvatuissa vastauksissa on opetukseen suhtautumisessa selkeitä näkemyseroja. Kamppailua ja tekniikkaa korostavan näkökulma opetukseen on mekaaninen ja opettajakeskeinen. Sekä urheilua ja liikuntaa korostava ohjaaja että seuratoimintaa ja kasvatusta korostava ohjaaja käsittelee opettamista selkeästi oppilaslähtöisesti. Seuratoimintaa ja kasvatusta korostavalla ohjaajalla korostuu myös ulkoisten tekijöiden rooli oppimisessa. Kaikkien vastauksissa on sekoittuneena sekä behavioristinen että konstruktivistinen oppimiskäsitys.

8.1.5 Ohjaajan käsitys karatesta lajina

Taulukossa 10 selvitetään ohjaajien käsitystä karaten luonteesta lajina. Samalla vastaukset valottavat ohjaajien omaa suhdetta karateen ja harjoitteluun. Vastauksen tarkentavat myös oppimiskäsitystä.

Taulukko 10. Ohjaajan käsitys karatesta lajina

	KAMPPAILUA JA TEKNIKKAA KOROSTAVA OHJAAJA	URHEILUA JA LIIKUNTAA KOROSTAVA OHJAAJA	SEURATOIMINTAA JA KASVATUSTA KOROSTAVA OHJAAJA
Mitä karatessa oppii	Karatessa voi oppia hyvin paljon erilaisia asioita. Harjoittelija voi valita hyvin monenlaisia esikuvia ja tavoitteita joihin pyrkiä. Se voi olla tekniikkaa tai harjoittelija voi painottaa karaten henkisiä ominaisuuksia. Voi edetä omien tavoitteiden mukaan. Harrastajilla on olemassa paljon erilaisia arvoja. Karate on myös opitun tutkimista ja opitun soveltamista.	Voi vaihdella todella paljon riippuen henkilöstä. Oppiminen sinänsä on tärkeää ja palkitsevaa. Tunne kehittymisestä on tärkeää ja se, että osaa tehdä asian paremmin. Oppii tulemaan ihmisten kanssa toimeen, oppii esiintymään ryhmän edessä.. Opettamisen kautta oppii myös itse enemmän lajista.	Aluksi oppi lajin ominaisuuksia kuten lyömään, potkimaan ja torjumaan. Myöhemmin tulee itsepuolustusellisia ja käytännöllisiä sovelluksia. On ihmisestä kiinni mutta voi saada vaikutteita Budosta, Budon filosofiasta. Tarpeeksi pitkään harrastettuaan oppeja voi siirtää työelämään. Esimerkiksi ohjaajaksi siirtyessä saa hyvän esiintymiskokemuksen.
Mitä karatessa harjoitellaan	Karate on enemmän kuin harrastus, se on elämäntapa. Karaten harjoittelussa painottuu itsepuolustus. Jokaisella voi olla omat moraalikäsityksensä mutta kaikkien tulee olla selvillä omista perusteistaan. Kata on olennainen osa Karatea. ilman kataa ei voida puhua Karatesta. Kata on kamppailutekniikoiden varasto, jota tulee analysoida ja tutkia.	Karatessa on aina kyse itsepuoluksesta johon kuuluu olennaisena osana fyysinen harjoittelu. Karatessa opitaan oppimaan. Itsepuolustuksessa tärkeintä kuitenkin on oppia kuinka tilanteita vältetään.	Tärkeitä ovat kasvatus, kunto, hyvä olo ja terveys. Myös budon ajatukset ovat tärkeitä, se että (San-iku) harjoittelun kolme osa-aluetta olisivat kunnossa: Fyysinen kunto, hyvä tekniikka ja hyvä moraal. Toisen kunnioittaminen.
Miten tullaan karatekaksi	Harjoittelemalla aktiivisesti, Kehittyäkseen tulee harjoitella hyvin paljon, useita tunteja päivässä. Opitaan ensin vahvat perusteet, jonka jälkeen tekniikoita tulee tutkia huolellisesti.	Harjoittelijan tulee ottaa itse vastuu omasta harjoittelustaan.	Hyväksi karatekaksi tullaan harjoittelemalla monipuolisesti.
Mikä karaten harjoittelussa on tärkeintä	Pyritään kehittämään itselle mahdollisimman täydellinen itsepuolustustaito. Henkisesti pitää olla niin valmis, etteivät kamppailutilanteessa mitkään tekijät pysty häiritsemään oikeita reaktioita. Pystytään selviämään mahdollisesta itsepuolustustilanteesta opitun avulla.	Se, että saa onnistumisen kokemuksia. Harjoittelun pitää olla palkitsevaa, pitää olla jonkinlainen onnistumisen tunne. Se, että saa jonkun asian toimimaan vaikka se ei ole helppoakaan.	Karate on seuratoimintaa missä harrastaminen on tärkeitä, sen ei tarvitse olla hyvin organisoitua. Riittää, että perusasiat ovat kunnossa. Harjoitukset ovat hyvin ohjatut, niissä kehittyä ja tiedotus toimii ulospäin.
Miksi harjoittelijan tulisi aloittaa karaten harjoittelu	Karate täyttää aina jotain lokeroa elämässä. Karate kehittää aluksi fyysisesti, sitten mukaan tulee muita arvoja kuten kurinalaisuus. Itsenäistyminen, opitaan toimimaan yhteisössä tai yhteisöissä, opitaan kohtaamaan stressitilanteita. Voidaan valmistautua erilaisiin elämän haasteisiin laboratorio olosuhteissa.	Harrastuksesta voi muodostua elämäntapa. Harrastuksen edetessä lajin anti muuttuu. Saliilta saa kavereita. Harjoittelu kehittää itsevarmuutta erilaisiin tilanteisiin.	

Haastateltavien vastauksista selviää heidän käsityksensä karatesta lajina, ja antaa sitä kautta hyvän kuvan ohjaajien ideologisesta sekä ihmiskäsityksellisestä ajattelusta. Kaikki ohjaajat korostavat harjoittelijan roolia oppimisessa. Karate kuvataan monipuolisesti yksilöä kehittäväksi harrastukseksi, elämäntavaksi, joka kehittää ihmistä niin henkisesti, fyysisesti kuin teknisesti ja itsepuolustustaidollisesti. Ohjaajien ihmiskäsitys on holistinen ja humanistinen. Oppimiskäsityksessä yhdistyy mielestäni juuri karaten perinteen kautta behavioristinen sekä konstruktivistinen oppimiskäsitys. Opetusmenetelmiin ohjaajien

kuvauksissa vaikuttavat ensisijaisesti opetustilanne ja oppilaat, mutta karaten perinteen kautta myös behavioristiset opetusmenetelmät. Karatea määritetään eri tavoin, ja sen olemus on muuttuva ja riippuvainen kontekstista, mutta kaikissa vastauksissa se toimii kuitenkin tavalla tai toisella itsen kehittämisen välineenä.

8.2 Karateohjaajien ohjauskäsitysten syvempien merkitysten tulkinta

Haastattelussa voi löytää syvempiä merkityksiä kuin pelkän tekstin pintatason. On mahdollista pohtia sanomisen merkitysrakenteita syvemmin, eli myös syitä, millä perusteella mitäkin asioita haastattelussa otetaan esille. (Moilanen & Rähä 2001, 44–67) Teemahaastattelukysymyksistä huolimatta haastateltavat kertoivat ja painottivat omia näkemyksiään. He lähestyivät aiheita niistä näkökulmista, mitä itse pitivät tärkeinä. Haastateltavat olivat hyvin tietoisia haastateltavan näkemyksistä ja suuntasivat vastauksia juuri haastattelijalle. Tästä parhaana esimerkkinä on tekniikkaa ja kamppailua korostavan ohjaajan kommentti haastattelijalle:

Haastateltava: ...Kun harjoitellaan karate -nimistä lajia niin - se kata on siinä. Tässä tiedän, että kuulustelijalla on aivan eri aatteet mutta asioita voidaan harjoitella myös ilman kataa mutta ei puhuta sitten enää karatesta...

Tämä haastaa tulkitsemaan vastauksien merkityksiä syvemmältä ja heijastamaan niitä haastattelijan ja haastateltavan yhteiseen kokemukse- sekä harrastustaan. Haastateltava olettaa että haastatteliija ymmärtää katan harjoittelun eri tavalla kuin hän itse. Tässä hän varmasti onkin omalla tavallaan aivan oikeassa. Juuri tästä syystä on tärkeää nähdä haastattelun tulkinta sen sosiaalisessa ja kulttuurisessa yhteydessä. Tulkinta luo uutta tietoa, joka on puolestaan tulkittavissa ja käsitettävissä eri tavoin. (Rauste-von Wrigth ym. 2003, 167–168.)

Haastateltavat olivat hyvin innokkaita jakamaan ajatuksensa lajista ja kertomaan omista mielipiteistään. Tästä muodostui lopulta se mielikuva, ettei haastateltavat olleet mielestään saaneet ääntään kuuluviin, ja näin halusivat vaikuttaa asioihin. Kaikkien vastauksista heijastui tarve yhteiseen vuoropuheluun ja suunnitteluun. Haastatellut olivat hyvin motivoituneita seuratoimintaan, kaikki omalla tavallaan. Ohjaajilla on paljon harrastukseen liittyvää sisältötietoa, ja ohjaajana toimiessaan he täyttävät eksperttiopettajan ominaisuudet.

Seuraavissa kohdissa (8.2.1–8.2.3) on omien käsitysteni ja kokemusteni kautta tulkittu haastatteluvastauksia ja annettu niille uusia merkityksiä.

8.2.1 Kamppailua ja tekniikkaa korostava ohjaaja

Haastateltava suhtautuu omaan ja seuran opetukseen vakavasti. Haastattelusta jäi päällimmäisenä käsitys, että seurassa tapahtuvan opetustoiminnan olisi oltava mahdollisimman tehokasta, ammattimaista ja kilpailukykyistä. Suurta ohjaajien määrää pidettiin heikkoutena, ja ihanteena esitettiin lopuksi yhden opettajan mallia. Jollei tämä toteudu, opetus tulisi suunnitella yhdessä ja tarkasti. Karateen tulisi suhtautua enemmän kamppailullisena elämäntapana kuin ainoastaan harrastuksena. Seuratoiminnan tarkoitus on edistää yleistä ja oman lajitekniikan kehittymistä. Oma tavoitteena on löytää optimaalinen tapa opettaa ja oppia itsepuolustustaitoa ja karatea.

Haastattelussa oli havaittavissa myös pyrkimys vaikuttaa haastattelijan käsityksiin ja perustella omaa toimintaa. Ymmärsin osan keskustelua tavallaan parempien neuvotteluasemien hakemisena kun keskustellaan seuran opetuksen linjasta. Tämä ilmensi mielestäni yleisesti laajemminkin kommunikaation tarvetta. Kommentit olivat suunnattu suoraan haastattelijalle ja olivat mielestäni kärjistettyjä ja provosoivia tai ainakin aiheuttivat voimakkaita reaktioita haastattelijassa. Välillä tuntui jopa vaikealta hillitä itseään ja kuunnella haastateltavan perusteita. Opetusta lähestyttiin mielestäni korostetun yksipuolisesti.

Kuvatessaan omaa opetustaan, haastateltava ei selvittänyt harjoittelijan näkökulmaa, vaan hyvin teknisen lähestymistavan opetukseen. Huomiotta sen sijaan jäi lähes kokonaan fyysinen harjoittelu sekä henkinen puoli. Käsitys opetuksesta oli muodostunut omien oppimiskokemusten pohjalta, mitä kautta nimenomaan taidon opettaminen korostui. Opetetaan sitä mikä koetaan omaksi vahvuudeksi. Harjoittelun fyysiset ja henkiset ominaisuudet jätettiin vähemmälle huomiolle, koska niitä ei ehkä koettu hallittavan vielä niin hyvin, että hän olisi voinut mielestään puhua niiden opettamisesta. Tai toisaalta nähtiin, että seuratoiminnassa näiden asioiden käsittely onnistuu itseä paremmin muilta.

Haastateltava: ...ja yksi sellainen alue mistä en ole kunnolla oppinut on toi nää erilaiset nopeus- ja herkkysharjoitteet, miten ne jaksotetaan, mulla on vähän erilainen lähestymistapa ja ihmiset vetää sellaisia harjoituksia missä on hyvä ja pystyy vetämään niitä hyvin....

Myös aikuisten ohjaamiseen painottunut ohjaustausta selitti mahdollisesti tätä, sillä lasten ja nuorten ohjauksessa kasvatuksellisuus oli selvemmin mukana. Myöskään seuratoiminnallisiin asioihin ei haastattelun yhteydessä kiinnitetty huomiota, vaan se jätettiin opetuksen kokonaisuuden ulkopuolelle. Mielestäni tämä kuvaa sitä, että vaikeat tai vieraamat asiat jätetään käsittelemättä ja keskitytään siihen mikä hallitaan.

Tulkintani mukaan haastateltavan harjoittelun ytimen muodostaa karaten perustekniikka ja itsepuolustus. Kokemukseni perusteella haastateltavan tieto- ja kokemuspohja on kuitenkin laajempi. Vastaus, miksi harjoittelua kuvattiin näin ”yksipuolisesti” annettiin kuitenkin melko suoraan.

Haastateltava: ...Nimenomaan mä toimin juuri tässä seurassa tähän tapaan, jos mä näen, että tuossa on sellainen aukko mitä voin täydentää niin mä suuntaan voimavarani siihen vaikka harjoittelija näkisikin mut yksipuolisesti...

Oman ohjauksen suuntaamisella voimakkaasti tekniseen ja itsepuolustukselliseen harjoitteluun pyritään vaikuttamaan opetuksen kokonaisuuteen sillä tavalla, että oma käsitys karateharjoittelun tasapainoisesta harjoittelusta toteutuisi paremmin koko seuran harjoittelussa. Tästä voi kuitenkin olla seurauksena opetuksen pirstoutuminen erilaisten näkemysten kilpailukentäksi. Tämän hän oli huomionnut myös itse, ja nostikin sen myös esille.

Haastateltavan huomiot ohjauksesta olivat, että ohjaajien yhteistyö ei toimi. Seurassa on paljon ohjaajia eikä tiedetä mitä toinen tekee. Harjoitukset eivät myöskään liity toisiinsa, vaikka kaikkien harjoitusten tulisi tukea toinen toisiaan. Ohjaajien pitäisi tietää mitä toinen ajattelee, mitä treeneissä tapahtuu ja mitä niissä opetetaan. Mielestäni juuri tekniikan korostaminen on selitys sille, miksi fyysisiä ja kilpailullisia elementtejä ei ole harjoiteltu tai harrastajan henkisten valmiuksien kehittämistä ei puhuta. Harjoittelijan moraalituntui olevan tärkeä haastateltavalle, mutta sitä ei tarvitse harjoittelussa korostaa, vaan jokainen voi toimia oman moraalinsa mukaan. Tulkintani mukaan henkinen kehittyminen jätetään oppilaan omalle vastuulle, tavallaan harjoittelijan odotetaan kasvavan pitkällä aikavälillä. Tämä näkökulma jää kuitenkin selvittämättä tai osittain kesken. Joka tapauksessa moraalit

jätettiin vastauksessa toiminnan ulkopuolelle tai vähäiselle huomiolle, mikä on mielestäni ristiriidassa sen kanssa, että haastateltavan tavoitteena opetuksessa on omiin moraalisiin päätöksiin tyytyväinen harrastaja. Nämä ristiriitaisuudet opetuksessa ja sen kuvauksessa liittyvät mielestäni juuri tähän koettuun tasapainottamisen vaatimukseen. Myös harrastajan oman ajattelun rooli jää tässä näkökulmassa ja oppimisen kuvauksessa pieneksi tai jopa osin olemattomaksi. Mielestäni tasapainottaminen antaa harrastajalle väärän mielikuvan lajista, eikä siis lopulta toteudu vaan pikemminkin vahvistaa äärimmäisiä näkemyksiä.

Vaikka haastateltava sanookin hyväksyvänsä harrastelijamaisen harjoittelun, ei se mielestäni kuvatus opetuksen tasolla toteudu. Haastattelussa pyritään omaa ajattelua itsepintaisesti siirtämään erilaisin perusteluin toistuvasti haastattelijalle. Tekniikan opettamisessa ja oppimisesta löytyi mielestäni myös ristiriitaisuuksia, sillä opettaminen lähtee ajattelusta, että opetuksessa vastuu oppilaiden oppimisesta on opettajalla. Sen sijaan kuvattu oma harjoittelu on tapahtunut vastaamalla itse omasta, jopa fanaattisesta harjoittelusta.

Haastateltava: ...jos aatellaan että treenaa silloin kun treenattiin ehkä 4–5 kertaa viikossa normaalitreenejä. Ja Huom! jos viikonloppuna on leiri, on toinen viis harjoitusta ja ne viis harjoitusta on intensiivisemmin toisensa perään, niin ei tapahdu välillä unohtamista vaan syöttö on nopeampaa. ...Pitää muistaa kun haetaan harjoitussuunnitelmassa, pitäisi tehdä selväksi missä asiassa halutaan kehittyä ...Kun maanantaina aloittaneet kaverit pullahtaa ulos siitä viikkoputkesta perjantaina niin olisi selvä tunne, että he ovat oppineet näitä asioita. Joka oli raakile tiistaina, on parempi keski viikkona, on jo niin parempi torstaina, että voi ottaa paljon toistoja ja perjantaina se napsastelee kohdilleen aikalailta ja se alkaa tuntea sormissaan, mennä ihoasteelle ...Ois hyvä että saataisiin homma toimimaan viikkoasteella, että tällainen tekniikkakaari menisi näin ja sitten olisi hyvä että viikot ja kaudet pystyisi yhdistämään ja päästäisiin siihen isompaan kokonaisuuteen...

Tämä kuvaa mielestäni hyvin sitä, että suhtautuminen ohjaamiseen ja opettamiseen on vakavaa ja oman toiminnan tavoitteet korkealla. Kehittymistä tapahtuu kun harjoitellaan riittävän intensiivisesti. Tämä kuvastuu hyvin vastauksessa kysymykseen hyvin toimivasta harjoitussuunnitelmasta. Päämääränä on rakentaa systeemi, josta tulee hyviä kamppailijoita. Tehokkuus merkitsee sitä, että tekniikoita toistetaan koko harjoittelijan uran ajan niin, että niistä tulee automaattisia. Lisäksi ylemmiltä vöiltä vaaditaan oman tekniikan ja ajattelun prosessointia. Oppimiskokemuksen kuvauksessa on loppua kohden oivaltamisen ja tiedon rakentamisen elementtejä.

Haastateltava haluaisi joka tapauksessa tehostaa karaten opetusta huomattavasti. Hänen mukaansa kaikilla opettajilla tulisi olla yhteinen näkemys siitä, mitä ja miten opetetaan. Tällä tavoin tekniikka tulee nopeasti opetetuksi. Lähestymistapa kertoo jälleen omista hyvin korkeista tavoitteista ja motivaatiosta. Toisaalta voimakas tekniikan korostaminen kertoo myös organisaatiossa toimivien ihmisten hyvästä tuntemuksesta. Omaan näkemykseen peilaten seurassa opetettava kokonaisuus muodostuu liian harrastajamaiseksi. Oman lähestymistavan korostaminen nykytilanteessa onkin ristiriidassa harjoittelun yhdenmukaistamisen ja tehokkuusajattelun kanssa, sillä yksilöiden erisuuntaiset tavoitteet laskevat organisaation tehokkuutta. (ks. Mustonen 2003, 60.)

Tehokkuudella pyritään saamaan tekniikan opetus palvelemaan mahdollisimman hyvin harjoittelijoiden itsepuolustustaitojen kehitystä. Tähän pyritään hyvin opettajajohtoisen opetuksen avulla. Harjoittelun alkuvaiheen opetusta kuvataan hyvin behavioristisesti, jolloin harjoittelijoiden arviointi tapahtuu pääasiassa tekniikkaa analysoimalla. Haastateltavan kuvaamassa lähestymistavassa konstruktivisemmat opetusmenetelmät tulevat harjoitteluun vasta huomattavasti myöhemmin, jolloin opittua voidaan soveltaa lähestulkoon vasta siinä vaiheessa kun oppilas on saavuttanut mustan vyön.

Harjoittelun päämääräksi kuvataan täydelliset itsepuolustustaidot.

Haastateltava: ...tekniikat ois hermoissa niin syvällä - siellä olisi sellainen mekaniikka, että aina kun tulee impulssi niin kroppa olisi jo lähdössä....

Tavoitekuva opetuksesta on hyvin järjestelmällinen rakentuen pienistä osakokonaisuuksista vuosiharjoittelun tavoitteisiin. Harjoittelu suunnitellaan tarkasti etukäteen, ja tieto annetaan sopivan kokoisissa paketeissa.

Haastateltava: ...on tärkeää, että annetaan myös suullista informaatiota, mutta myöskin sen pitäisi tulla luonteissa ja pienissä pakkauksissa. Siellä ei sitten puhuta ja anneta jäähtyä vaan hyvin nopeasti yrittää antaa ne faktat...

Opetuksessa korostuu valmiiksi suunniteltujen kokonaisuuksien opettaminen, mikä kuvaa hyvin behavioristista oppimiskäsitystä. Seuraavassa kuvataan käsitystä hyvästä opettamisesta ja oppimisesta.

Haastateltava: ...Ainakin on oltava joku joka pystyy näyttämään. Täytyy olla mielikuvia kuinka asiat tehdään...harjoituksessa on rakenteita, jotka nopeuttavat tekniikan oppimista...on otettava,

mieluummin ennen kun nähdään edes koko sitä juttua, semmoinen helpottava harjoite... Ikään kuin punotaan sitä harjoituksen verkkoa, katsotaan päämääriä ennen kuin otetaan, se helpottaa...Tekniikan pystyy purkamaan jopa hyvin pieniin osakohteisiin...

Harjoittelun tehokkuuden teema toistuu useasti.

Haastateltava: ...olen sitä mieltä ettei harjoittelussa saisi olla paljon hukka-aikaa vaan kaikki pitäisi olla fokuoitua ja tähdätä tiettyyn päämäärään...

Harjoitteluun etsitään optimaalista tapaa oppia. Yksityisissä harjoituksissa oppilaita analysoidaan heidän tekemisensä mukaan, mihin sitten reagoidaan. Toisaalta oivaltamisen merkitystä korostettiin ja sitä kuvattiin tekniikan oppimisen päämääränä. Myös tekniikan toistojen riittävää määrää pidettiin tärkeänä. Tässä opetuksellisessa periaatteessa on taas paljon yhtymäkohtia ydinkeskeiseen tekniikan oppimiseen.

Haastateltava: ...Tärkein tietysti on että ne tekniikat, tekniikoita toistetaan riittävästi, ei vain harjoituksen aikana vaan koko kamppailijan uran aikana se on tärkeintä... Se tapahtuu tuon purkamisperiaatteen mukaisesti tavallaan tehdään pitkissä tekniikoissa, avustavia harjoitteita...

Hyvää oppimista tapahtuu kun harjoitukset etenevät systemaattisesti ja rakentuvat saman tekniikkaytimen ympärille. Oma ohjaus on onnistunut parhaiten kun haastateltava on itse rakentanut koko harjoituskokonaisuuden.

Haastateltava: ...Kun olen sattunut vetämään leirin ja saanut paljon harjoituksia lähelle toisiaan jossa on käyty saman aihepiirin alueita, jossa toinen seuraa toistaan, silloin ollaan nähty tuloksia. Huom! Otan myös huonomman esimerkin: kun viikolla ei ole tapahtunut mitään kehitystä on kun kaikki harjoitukset ristiin. On tullut paljon tavaraa mutta ei ole tapahtunut mitään kehitystä. On pelkkää paperia ja tyhjää. Viikon harjoitteet ovat unohtuneet ja mitään oppimista ei ole tapahtunut. Kun asioita on tehty systemaattisesti paljoilla toistoilla, niin oppimista tapahtuu...

Ydinkeskeisessä oppimisessä on perusydin jota toistetaan ja jonka ympärille harjoitus rakentuu siten, että erilaiset harjoitteet tukevat toisiaan ja valmistavat uuden oppimista. (Eloranta 2003a, 99.) Tällöin harjoituksen ydin muodostuu saman teeman tai tekniikan ympärille, jolloin kaikissa harjoituksissa toistuu sama oppimisydin ja jolloin oppimisen kehii voidaan käyttää useita (ks. kohta 3.3.4.). Tekniikan opetuksessa perusmuodon järjestelmällinen toistaminen ja kehittäminen Elorannan (2003) kuvaamalla tavalla mahdollistaisivat tehokkaamman harjoittelun. Tämä vaatisi nykyisen ohjaustyylin uudelleenarviointia ja järjestämistä – ei niinkään tekniikan opetuksen muuttamista vaan suhtautumisen muuttamista itse opetustilanteeseen. Tämä maksimoisi mielekkään

tekemisen määrän harjoittelussa, etenkin kun harjoitusmäärissä ei kaikkien harjoittelijoiden osalta päästä kuvattuihin määriin (ks. kohta 2.3.4).

Ongelmana kuitenkin on, että vaikka ohjaaja sanoo ymmärtävänsä harrastajamaista lähestymistapaa, ei sillä tunnu kokonaisuutta arvioiden olevan merkitystä opetukseen. Suhtautuminen opettamiseen on kuvattu hyvin behavioristisesti ja opettajajohtoisesti. Vastakkaisesta väitteestä huolimatta opetuksesta jää edelleenkin vaikutelma, että haastateltavan on varsin hankala hyväksyä harrastelijamaista toimintaa ja oppilaan ehdoilla etenemistä.

Haastateltava: ...ja ehkä ymmärrän enemmän näitä ihmisiäkin, ettei kaikki ole täällä taistelukoulussa vaan jotkut myös harrastaa -

Harjoittelun motiivina korostuu tekniikan oppiminen ja kamppailutaidon kehittyminen itsessään. Harrastajan motivaatiota selitetään myös vyöarvojärjestelmällä, sen sijaan harjoittelijoiden muita motiiveja ei pidetty yhtä merkittävänä. Korostuneessa teknisessä lähestymistavassa harjoittelijasta jäi väkisin kuva enemmän harjoitteluyksikkönä kuin harjoittelijana ja yksilönä.

Miksi harjoittelijan roolia karaten oppimisessa ja opettamisessa käsitellään niin vähän? Joka tapauksessa haastatellun vastauksissa ei käsitelty sosiaalisten kontaktien merkitystä motivaatiotekijänä. Harjoittelijoita ei arvioida vaan analysoidaan. Ohjaaja-harrastaja -suhteessa halutaan pitää harjoittelijoihin tietty etäisyys. Ei puhuta yhteisöllisyydestä vaan toimimaan oppimisesta yhteisössä. Omakohtaiset kokemukset liittyvät tekniikan oppimiseen, ja sitä pystytään kuvaamaan, mutta muuten seuran toimintaan ja ohjaukseen liittyvät asiat jäävät hyvin yleiselle tasolle. Haastateltavan energia saattoi suuntautua oman teknisen ajattelun syvälliseen perustelemiseen muiden harjoittelun osa-alueiden kustannuksella. Näkisinkin kehittymisen haasteet oman oppimisen analysoinnissa ja hyödyntämisessä käytäntöön.

Ohjaajan voimakas tekniikan opettamisen motiivi oli myös oman tekniikan kehittäminen. Oma harjoittelu ja ohjaus nähdään laboratoriona, jossa voi tutkia omaa tekniikkaansa. Opettaja ei ole salilla ainoastaan oppimassa opettajalta, vaan myös auttamassa opettajaa oppimaan. Kysyttäessä minkälaista karatekaa haastateltava arvostaa, kääntyi vastaus itseen.

Haastattelija: Minkälaista karatekaa sää arvostat?

Haastateltava: Määpäs vastaan taas eri kysymykseen.

Haastattelija: No vastaa.

Haastateltava: Mää vastaan minkälainen karateka mää haluan olla. Minun mielestä millaine itse haluaisin olla silloin kun mää tavallaan pystyisin tekemään kamppailun osa-alueita lähestulkoon tilanteesta riippumatta, tekniikat ois hermoissa niin syvällä. Siellä olisi sellainen mekaniikka, että aina kun tulee impulssi niin kroppa olisi jo lähdössä.

Tekniikan opettaminen sisältää automaattisesti myös oman kehittymisen ulottuvuuden. Harjoittelijat ovat näin salilla myös ohjaajaa varten ja auttavat ohjaajaa kehittymään. Ohjaustoiminta on näin myös oman kehittymisen väline.

Tekniikan tutkimisen välineenä mainitaan todelliset kamppailutilanteet, mutta omaa oppimista kuvataan pitkälti omien opettajien tekniikoiden kopiointina enemmän kuin soveltamisena, ja opittu pyritään pitämään ”virheettömänä”. Tekniikan soveltaminen vaatii pitkän harjoittelutaustan ja tekniikat opitaan opettajilta. Oman tekniikan keksimistä pidetään sudenkuoppana. Tekniikan keksimisessä tai soveltamisessa on aina oltava lähde tai verrattava sitä aiempaan kokemukseen. Harrastajan omaan kykyyn ajatella ei mielestäni luoteta. Tässä yhteydessä mielestäni olisi hyvä miettiä, onko tekniikka oppimisen apuväline vai sitooko se harjoittelua ja kehittymistä? Ovatko tekniikoiden puhtaus ja oikeat mallit tärkeämpiä kuin soveltaminen?

Haastateltavan vastausten perusteella karatesta on mahdollista saada kahdenlaista tietoa. Käsitys tiedosta ilmenee siten kahdella tavalla, että perustekniikassa on ”oikeita” valmiita malleja ja toisaalta itsepuolustuksellisen ja kamppailullisen tiedon oikeaksi toteaminen tapahtuu käytännössä kokeellisesti ja on sidottu kontekstiin.

Haastateltava: ...Näyttö on suoraan ilman suodattimia. Se on tehokasta, ja sitten siinä on semmoinen pointti, ettei niitä yleensä ei tarvitse harjoitella väärin... Yleensä jos halutaan parasta. Pitäisi nähdä, päästä lähelle sitä täydellistä mallia, jos sekään on sitten täydellinen, mut mahdollisimman hyvä...

Tekniikkapainotteisuus korostaa ”oikeita” malleja, mutta toisaalta taas se, että jokainen tekniikka sisältää kaikki kamppailun osa-alueet, vaatii soveltamista ja tekniikan oikeellisuus on kiinni tilanteesta.

Haastateltava: ...No siis kyllähän sitä voidaan todistaa kokeilemalla erilaisissa tilanteissa erilaisten ihmisten kanssa, Jos sitten halutaan kokeilla oikein kunnolla se on sitten tappelussa ja nähdään mikä toimii....

Haastateltavan pyrkimys olisi kuitenkin tämän kaltaisen ajattelun kautta tehostaa ja nopeuttaa oppimista. Da Costan ja Piéronin (1992) tutkimusten mukaan oppimisen tehokkuuteen vaikuttaakin tehtävän esittämisen ja palautteen annon virheettömyys ja tarkoituksenmukaisuus. Forsmanin & Lampisen (2008, 88) mukaan nopean oppimisen tunnuspiirteitä ovat lisäksi: yleiskuvan hahmottaminen ja pääperiaatteiden selvittäminen, tekeminen ja kokeilu eri aistien kautta, suuret toistomäärät, oppimisen hauskuuden sekä se, että muita opettamalla oppii itsekin. Lisäksi asiantuntemus ja hyvät viestintätaidot takaavat parhaiten opetuksen onnistumisen (Tervo & Pehkonen 2002, 248).

Tämä herätti myös kysymyksen, missä määrin ”väärä ja oikea malli” -ajattelu viittaa siihen, että harjoittelija ei ole itse kykenevä päättämään tekniikan toimivuutta. Oikean ja väärän tavan kuvaaminen harjoittelussa ja väärin ymmärtäminen voi estää harjoittelijoiden omaa ajattelua. Tämä yhdistettynä voimakkaaseen auktoriteettiin saattaa muodostua oppimisen esteeksi, ellei syytä ja ajattelun taustaa selvitetä harjoittelijoille. Toisaalta kuitenkin staattinen tiedonkäsitys ja behavioristinen oppimiskäsitys ei ole kauttaaltaan harjoittelussa kuvattuna kaltaisen, vaan edellä kuvattu opettamisen ja oppimisen kuvaus pätee lähinnä vain perustekniikan opettamiseen sekä alkeisharjoitteluun.

Siirryttäessä katan ja ylempien voiden harjoitteluun opetusajattelu muuttuu konstruktivisemmaksi.

Haastateltava: ... annetaan mennä sen luonnollisen kehityksen mukaan, että ensimmäisen danin jälkeen tulisi olla omien treenien treenaamista, se on semmoista oman tekniikan ja paikan etsimistä, sitä omaa karaten tyylin löytämistä...

Pyrin selvittämään tarkentavilla kysymyksillä, mikä on tekniikan soveltamisen ja perustekniikan suhde, millä tavalla perustekniikka palvelee käytäntöä ja miten tekniikan soveltaminen tulee harjoitteluun mukaan. Missä vaiheessa tekniikkaa voi oppia itse soveltamalla? Kuinka opetuksessa toteutuu periaate, että jokainen tekniikka sisältää kaikki kamppailun osa-alueet? Esimerkiksi väite, että kaikki tekniikka on yhtä kuin itsepuolustustekniikka jää haastattelijalle avautumatta. Se miten muuntuminen muodosta toimivaksi tekniikaksi tapahtuu, jäi mielestäni kuvaamatta.

Kuvatunlainen opetusmuoto on hyvin jäykkä jos opetetaan vain yksi oikea tapa, eikä kerrota soveltamisen mahdollisuuksia, jolloin tekniikan mahdollisuudet ja syvyydet jäävät näkemättä. Kuvauksessa on ainoastaan atomeihin jaettu tekniikan osia, mutta ei kokonaisuutta. Se, millä tavalla kuvatunlainen harjoittelu muuttaa harjoittelukäytäntöjä ja käytännössä toimisi, ei haastattelussa selvinnyt.

Koko haastattelusta jäi käsitys, että toiminnan pitää olla korkeatasoista, ja kehitystä tulisi tapahtua laaja-alaisesti niin tekniikan opetuksen kuin seuraorganisaation toiminnan tasolla. Kaikessa näkyi pitkälle jäsentynyt käsitys omasta oppimisesta, opettamisesta ja seuratoiminnasta. Ohjauksen ongelmien ratkaisu olisi monipuolinen opettaja, joka tietäisi kaikesta kaiken.

Haastateltava: ... Ihanne olisi sellainen että olisi kiinalainen opettaja joka osaisi kaiken ja ohjaisi kaiken...

Näin käsitteellisesti kuvattuna opetuksen perusteista jää väkisininkin hyvin jäykkä kuva. Oman oppimisen kuvaaminen muistuttaa konstruktivistista oppimiskäsitystä, mutta toisaalta oman opettamisen kuvaus muistuttaa taas behavioristista oppimiskäsitystä. On kuitenkin muistettava, että haastattelussa esitetyt ajatukset eivät anna todellista kuvaa opetuksesta, vaan ohjauksen kokonaisuuden selvittämien edellyttää koko opetusprosessin kokonaisvaltaista tarkastelua (ks. kohta 5.5.3). Haastattelussa oli sekoittuneena sekä kuvausta omasta toiminnasta, että tulevaisuuden tavoitteista. Haastattelussa korostui ajatus siitä, kuinka karaten opetus haastateltavan mielestä tulisi hoitaa, eikä niinkään nykyopetuksen kuvaus. Opetuksen periaatteiden selvittäminen ei onnistu haastattelun avulla, vaan idean selvittäminen vaatii sen toimivuuden osoittamista käytännön tasolla.

8.2.2 Urheilua ja liikuntaa korostava ohjaaja

Haastateltava kuvaa itsensä karaten harrastajaksi. Suhtautuminen ohjaamiseen on samankaltaista kuin suhtautuminen itse harrastukseenkin. Ohjaus on osa harrastusta ja kuuluu olennaisena osana siihen. Ohjauksen aloittaminen tuntui hänelle luonnolliselta luonteen sopivuuden takia. Ohjaaminen kuvattiin osaksi omaa kehitystä ja se koettiin palkitsevaksi. Ohjaaminen ja sitä kautta tehty tekniikan analysointi opettamista varten

kuuluvat haastateltavan mielestä luonnollisena osana karatessa kehittymiseen. Oma ohjausta ei pidetty opettamisena vaan varsinaista opettamista kuvattiin jotenkin korkeatasoisemmaksi toiminnaksi, joka kuuluu varsinaisille *senseille* (opettajalle). Tässä on seuratoiminnan kannalta vaaran paikka, sillä jos yli kymmenen vuotta harrastanut hyvin koulutettu mustan vyön karateka ei pysty puhumaan opettamisesta omalla kohdallaan, ovat opettamisen kriteerit nousseet mielestäni liian korkealle. Harrastuksen motiivit ovat monisyisiä, vaihtelevia ja suhtautuminen tekemiseen on hyvin käytännöllistä. Harjoituksen ohjaamisen kokonaisuus ja ohjaamistyyli on jäsentynyt. Kuvauksen mukaan sitoutuminen organisaatioon oli löyhää, eikä haastateltavalla ollut juurikaan tietoa siitä, miten jaoksen asioita haastatteluhetkellä hoidettiin. Muutoinkin suhtautuminen sekä muuhun seuratyöhön että ohjaukseen oli mielestäni jollain tavalla ulkopuolista, eikä siihen ollut millään tavalla sitouduttu. Ohjaukseen suhtautuminen vaikutti kuitenkin haastattelun pohjalta hyvin vakavalta, ja siihen oli sitouduttu hyvin. Ohjausta kuvattiin johdonmukaisesti harrastajalähtöiseksi ja oppilaskeskeiseksi.

Tärkeintä karaten harrastamisen kuvauksessa oli juuri harrastaminen ja oppiminen. Harjoittelun motiiveja kuvattiin vaihtelevasti erilaisista näkökulmista huomioiden elämäntilanne. Käsitys opettamisesta ja oppimisesta oli myös hyvin dynaaminen ja kehittyvä, vastauksissa oli pohtiva ote. Oma harrastusta, opettamista ja tekemistä selitti tekemisen mielekkyys.

Erilaiset opettajat ja harjoitusmallit ovat olleet merkittäviä ohjaukselle. Toiminnan avarakatseisuutta ja vapautta pidettiin tärkeänä. Suhtautumista karateen ei kuvattu missään vaiheessa kovin vakavaksi, vaan sitä pidettiin vain yhtenä osa-alueena elämässä. Karatea lähestyttiin pääasiallisesti oppimisen kautta, ja motiivit omaan tekemiseen olivat tulleet juuri positiivisten oppimiskokemusten kautta. Haastateltavan mukaan harrastajan kehittymiseen vaikuttaa ensisijaisesti hänen oma suhtautumisensa lajiin. Parhaimmat edellytykset karatessa kehittymiseen kuvattiin henkilölle, joka on kärsivällinen ja harjoittelee jatkuvasti.

Omaa harjoittelua kuvattaessa oli havaittavaa pieni pettymys harjoittelun määrään. Vastausten mukaan karatessa kehittyminen vaatii tietyn harjoitusmäärän tai harjoittelun

tason, jotta varsinaista kehitystä tapahtuisi. Tässä kuvataan eräänlaista herkkyystilaa oppia silloin kun harjoitusmallit ovat tuoreessa muistissa, ja näin oppimista tapahtuu helpommin.

Oppimisessa pidettiin tärkeimpänä onnistumisen kokemusta, joka tulee tekniikan onnistumisesta ja toimivuudesta. Toimivaa tekniikkaa kuvattiin monipuoliseksi yhdistelmäksi erilaisia kamppailullisia elementtejä, jotka pystytään toteuttamaan sopivalla hetkellä. Omassa oppimisessa mallit olivat tulleet useilta eri opettajilta, jonka jälkeen näitä erilaisia vaikutteita oli yhdistetty käytännössä toimivaksi omaksi tekniikaksi. Oman ohjauksen toimivuuden kannalta tärkeimpänä haastateltava piti pitkää kokemusta ja kilpailutaustaa.

Haastateltava: ...sanoisin, että eniten vaikuttaa se kilpailutausta että aina yrittää johonkin väliin sitä niin kuin vapaata ottelua ainakin niin kuin ite siis kun sitä voi tehdä niin monella eri tavalla...

Haastateltavalla oli hyvin selkeä näkemys karateharjoituksen rakenteesta ja ohjaamisesta. Opetuksen taustalla on malli itse koetusta oppimisesta ja sen kokemisesta. Ohjauksessa muodostetaan harjoituksista kokonaisuuksia, joita voidaan tarvittaessa muuttaa ja purkaa osiin.

Haastateltava: ...suoraan jos on hypännyt vähän tai haukannut liian ison palan että antaa vähän liikaa kerralla niin äkkiä osaa purkaa sen homman niin ku ihan simppeleihin yksityiskohtiin...

Harjoituksella on selkeä toistuva perusrakenne, mutta muuten harjoituksen rakenne on joustava. Joustava rakenne mahdollistaa oppimisen varmistamisen ja etenemisen oppimisen mukaan.

Haastateltava: ...ajankäyttöä en suunnittele, että mä suunnittelen treenirakenteen ja sitten oon valmis tinkimään tietyistä asioista ja sit taas oon valmis lisäämään jotain jos... Niinkuin menee sen mukaan miltä se näyttää...

Vastuu oppimisesta on lopulta kuitenkin viimekädessä harjoittelijalla.

Haastateltava: ...Ehkä se on mun mielestä pitäsi olla näin että se ite harjoittelija tekee itse sen puoli vuotiskautisen jaksotuksen siihen omaan treenaamiseen se tekee tota noin niin ite sitä vois muistuttaa enemmän siitä harjoittelijaa, et miten nyt tehdään...

Oppimisen arviointi on monipuolista, ja siinä tarkastellaan myös fyysistä kehittymistä kuten myös asennetta. Opettamisessa pyritään yksilöllisyyteen ja pois muodollisesta

harjoittelusta, jotta harjoittelijat pääsivät mahdollisimman nopeasti kokeilemaan tekniikoita.

Haastateltava: ...Joo määhän teen vapaamman siitä harjoitustavasta ja tota noin niin kaikki pääsee tekee niinku heti omassa rytmissä haistelemaan...

Hyvää karatekaa haastateltava kuvailee harjoittelun kautta.

Haastateltava: ...Hyvä karateka on: tietysti harjoittelee säännöllisesti ja pitää lajista sillein kiinni ja antaa hyvää esimerkkiä muille...Säännöllinen harjoittelu on aika... siinä kaiken pohja...Etenee sillä uralla ja niin kuin oppimaansa laittaa eteenpäin näin se homma menee eteenpäin ja sitten sitä ohjaamista ja opettamista vielä ehkä jotain lisää tulee...

Karaten oppimisessa on opettajalla suuri rooli. Oppiminen on uuden oivaltamista, jossa oma rooli on merkittävä.

Haastateltava: ...Hyvä opettaja on esimerkiksi mikä saa oivaltamaan tota noin niin milloin tehdään asioita tai niinku mikä, mitä ite pitää korjata...

Harjoittelun motiivit liittyvät onnistumisen kokemuksiin:

Haastateltava: ...kyllähän jonkinlainen onnistumisen tunne on siellä kuitenkin takana niin tuntuu tai on tuntenut tekevänsä oikein ja osaavansa...

Karaten opettaminen kiteytyy haastattelun lopussa mielestäni hyvin.

Haastateltava: ...henkilökohtaisestikin antaa sitä vinkkiä siihen harjoitteluun niin edesauttaa siinä loppupäämäärään pääsemisessä, myöskin se on sitten harjoittelijasta kiinni miten se sitten sitä toteuttaa eihän siihen voi ainakaan pakottamaan, mutta innostaa voi...

Haastattelusta sai sen vaikutelman, että opettamalla pääsee myös oppimisessa uudelle tasolle. Ohjaajan tulisikin jatkuvasti kehittää itseään, sillä aineenhallintaan liittyvä tietämyksen kasvu tukee opettajan pedagogisen ajattelun kehittymistä. (Kansanen 1996, 45–48.) Haastateltavan oman ohjauksen kuvauksessa kuvattiin hyvin monipuolisesti erilaisia opetuksen työtapoja (vrt. kohta 5.5.2). Haastattelussa pohdittiin mielestäni pääasiallisesti omaa ohjausta ja karatea kokonaisuutena hyvin neutraalisti ilman, että haastateltajan ajatteluun olisi erityisesti pyritty vaikuttamaan. Haastattelussa korostui kuitenkin ensisijaisesti vapaus ja harjoittelijan oma vastuu kehityksestä ilman, että siihen pyrittäisiin voimakkaasti ulkoisin keinoin vaikuttamaan. Haastateltava kuvasi opetustaan hyvin joustavaksi, mikä perustui puolestaan hänen laajan opetustyyliavarustoonsa.

8.2.3 Seuratoimintaa ja kasvatusta korostava ohjaaja

Seuran sekä sen karatejaoksen toiminta on nykymuodossaan haastateltavan uutteran seuratyön tulosta. Hän on toiminut pitkään seuran puheenjohtaja ja haastattelun vastaukset selvittävät paitsi omaa ajattelua karatesta ne ovat tavallaan myös entisen puheenjohtajan testamenttia. Haastattelussa pyrittiinkin mielestäni esittämään tätä kokemusta myös tulevan toiminnan pohjaksi. Näin ollen vastaukset eivät mielestäni aina niinkään anna kuvaa omasta opetuksesta ja seuran tilasta, vaan niihin on sekoittuneina osaltaan visioita ja uhkakuvia, mutta myös osittain tarkkaa ja kokemukseen perustuvaa hyvän seuratyön kuvausta.

Läpi haastattelun kulkee vapaaehtoisien seuratyön teema. Tärkeimmäksi asiaksi nousi hyvä seuratoiminta, joka koostuu yksinkertaisten perusasioiden hoitamisesta. Se, ettei seuratoiminnalle aseteta korkeita tavoitteita, on mielestäni kuitenkin seuratoimintaan motivoitumisen kannalta haitallista, sillä seuratoiminnan tulee tarjota myös kehittymisen mahdollisuuksia. Luotu organisaatio on haastateltavalle tärkeä, ja vastaukset perustelivat tärkeimpien elementtien säilyttämistä. Taustalla kummitteli toiminnan romahtaminen, mistä haastateltavalla oli myös omakohtaisia kokemuksia toiminnan alkua ajoilta, joita hän kuvaileekin ”Etsitkö iloista seuraa?” -seurakoulutusmateriaalissaan (Liite 7). Seuratoiminnan malli on syntynyt omien hyväksi havaittujen kokemusten pohjalta. Tärkein viesti toiminnan kuvauksessa oli harrastamismahdollisuuksien säilyttäminen mahdollisimman monelle. Haastattelusta jäi sellainen mielikuva, ettei haastattelunaikainen ohjaus vastannut haastateltavan käsitystä ”oikeasta” karaten opetuksesta.

Yhtenä vaihtoehtona toiminnan parantamiseksi ja virheiden toistamisen estämiseksi haastateltava esitti mallia, jossa vanhat seuran ohjaajat jättävät toiminnan nuorten pyöritettäväksi. Suoraa syytä siihen, minkä takia vanhojen ohjaajien tulisi luopua ohjauksesta, ei mainittu. Haastattelusta sai kuitenkin sellaisen käsityksen, että omat näkemykset olivat hyvin voimakkaasti ristiriidassa sen käsityksen kanssa, mikä hänellä oli haastattelun aikaisesta tilanteesta. Esitetystä ratkaisumallista toiminta alkaisi puhtaalta pöydältä, ja toiminnassa päästäisiin uuden innokkuuden vaiheeseen (ks. kohta 4.3, kuvio 13). Mielestäni urheiluseuran toimivuuden parantamiseksi on kuitenkin muitakin mahdollisuuksia. Tarjotussa vaihtoehdossa ei mielestäni huomioida, millaisia voimavaroja

kymmeniä vuosia harrastaneiden ohjaajien mukana menetettäisiin, ja toisaalta jollei heitä kuunnella, on kuitenkin todennäköistä, että nämä henkilöt perustavat oman seuran (ks. kohta 4.3).

Haastattelussa ilmeni mielestäni monia eriasteisia purkamattomia seuratoiminnan ongelmakohtia. Tässä on mielestäni havaittavissa juuri pettyminen nykytilanteeseen, jopa luopuminen ja epäusko tilanteen parantumiseen. Ohjaajan roolista jäi käsitys, että hän on enemmän verrattavissa työntekijään kuin harrastajaan. Mielestäni haastateltavan mielipide oli, että nykyisillä toiminnassa mukana olevilla aktiiveilla on liian korkeat tavoitteet toiminnalleen. Ohjaajien harrastamisen korkeampia tavoitteita ja motivoitumista ei mielestäni tämän kaltaisessa lähestymistavassa osata ottaa huomioon, vaikkakin koulutusta pidetään muuten erittäin tärkeänä.

Haastattelussa todettiin, että toiminnan saattamiseksi tyydyttävälle tasolle tarvittaisiin voimakas johtaja. Kuvatussa mallissa organisaation pyörittämisestä vastaisi mielestäni pääasiallisesti yksi hyvin velvollisuudentuntoinen henkilö. Tulkitsin tätä vastausta siten, että tämä kuvatonlainen johtajuus oli yhteydessä behavioristiseen ja staattiseen organisaatio- sekä tiedonkäsitykseen (vrt. kohta 5.2, kuvio 15). Haastateltava itsekin toteaa, että velvollisuuden käsite on monelle vieras. Sillä haetaan sitä, että oppimansa asiat pitää maksaa takaisin tuleville harrastajille. Tämä on kuitenkin ristiriidassa sen kanssa, että vanhojen ohjaajien tulisi jättää seuratoiminta nuorille. Luopuessaan ohjauksesta vanhat ohjaajat eivät voisi maksaa velkaansa. Koin tämän kommentin myös itseeni kohdistuneena kritiikkinä. Luopuminen kokeneista ohjaajista merkitsisi myös huomattavaa kokemuksen ja tietotaidon menetystä.

Kuvattu organisaatiokäsitys, jossa yksi henkilö pyörittää ja vastaa toiminnasta seuraten valmista mallia, perustuu käytännössä haastatellun luomalle organisaatorungolle. Organisaatio on mielestäni perinteinen linjaorganisaatiomalli, mikä ei kuitenkaan ole tiedonkulun ja osallisuuden kannalta paras ratkaisu. Tämä ei lisää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja sitoutumista. Toimintaan sitoutumista sen sijaan edesauttaa malli, jonka suunnitteluun ja toteuttamiseen seuran jäsenet ovat itse vaikuttamassa (ks. kohta 4.4).

Harjoittelijoiden harjoittelumotivaatio tuli esille muun muassa siten, että ohjaajien motivaation tulisi perustua velvollisuuden tuntuun, ja saatua opetusta tulisi maksaa takaisin omalla ohjauksella. Sitoutumattomuuden syyksi nähtiin itsekeskeisyys ja velvollisuuden tunnon puuttuminen.

Haastateltava: ...Tää on jotenkin sellaista narsististen paskiaisten aikakautta. Tää että jokainen ajattelee vain sitä omaa etuaan, omaa hyvänsä ja voi olla et sitten tää perinteinen seuratyön malli on pikkuhiljaa tiensä päässä...

Tämä narsistisuuden ajatus ja se, etteivät ihmiset ole valmiita osallistumaan, pitää mielestäni paikkaansa vain osittain. Velvollisuusetiikkaan perustuva motivointi ei yksinomaan riitä, vaan motivoituminen tulisi mielestäni ymmärtää monitahoisena kokonaisuutena (ks. kohta 5.4). Nykyaikaisen vapaaehtoistoiminnan motivaatiokäsityksen mukaan toiminnasta haetaan hyvin monenlaisia asioita.

Ihmisten motivoitumisen pohtimisessa haastattelu valotti kuitenkin hyvin haastateltavan omaa motivoitumista toimintaan. Velan tunne tulee käsitykseni mukaan siitä, että kokee saaneensa enemmän kuin on antanut. Omassa toiminnassa tilanne varmasti onkin kuvatus tapainen. Omat opettamisen ja oppimisen lähtökohdat ovat olleet lähtöisin omista tarpeista, esimerkiksi haastattelussa kuvattu dan-projekti on lähtenyt omasta oppimisen halusta. Karatelta ja seuratoiminnalta on tätä kautta varmasti myös saatu paljon.

Vastauksista heijastui koko haastattelun ajan suuri tyytymättömyys karatejaoksen toimintaan ja sitä kautta jopa pelko oman työn romahtamisesta. Näin voimakkaan mielipiteen taustalla oli havaittavissa epätietoisuus haastattelun aikaisesta tilanteesta jaoksen ohjauksessa ja toiminnassa sekä erilainen näkemys siitä, kuinka karatea tulisi ohjata. Myös vapaaehtoiseen seuratoimintaan motivoituminen huolestutti haastateltavaa. Näkisin syynä tähän juuri käsityksen seuratoimijoiden sitoutumattomuuden puutteesta sekä toimijoiden ”väärät” näkemykset. Yhdeksi merkittäväksi teemaksi haastattelussa nousikin se, miten seuratyöhön sitoudutaan.

Opettamista lähestyttiin myös oman oppimisen kautta. Painottaessaan voimakkaasti seuratyön merkitystä, hän nosti esille Nuoren Suomen koulutusten suuren merkityksen ohjaukselleen, ja hän suosittelikin koulutuksia kaikille ohjaajille. Ohjauksikäsitteessä lasten ja nuorten kasvatus meni mielestäni tyyliuunnan ja jopa lajin edelle. Haastattelussa

kuvatussa lähestymistavassa karatella ja tyyliuunnalla oli mielestäni arvoa vain kasvatuksen välineenä. Kasvatuskäytännössä korostui se, että harrastajalle pitää antaa aikaa ja tilaa kasvaa. Lajin kehittämistä ja tutkimista ei mainittu, vaan tältä osin haastateltavan omat lajilliset tavoitteet ja kunnianhimo oli jo saavutettu. Kehittymisestä puhuttiin, mutta siinä ei ole enää henkilökohtaisia, lajillisia tavoitteita. Myös oma sitoutuminen toimintaan oli vähäistä tai sitä ei enää ollut, mutta siitä huolimatta haastateltavan näkemys oli, että seuran harrastustoiminta on korkeatasoista, ja se tulee sellaisena myös säilyttää.

Haastateltava: ...Mut nyt sitten kun käyttää omia lapsia tuolla muissa urheiluseuroissa ja keskustele töissä muiden vanhempien kanssa niin huomaa että seura on ollut aivan valovoimia edellä näitä muita ja edelleenkin tuossa harjoitteluideologiassa tai tällaisessa, että me annetaan lasten harrastaa niin, niin se on aika ylivoimainen...

Karatea pitää pystyä harrastamaan myös ilman sen korkeampia tavoitteita, ja harrastajalla pitää olla tilaa kehittyä. Harrastajalla itsellä tulee olla mahdollisuus valita, millä tasolla haluaa harrastaa ja kuinka paljon haluaa siihen uhrata aikaa.

Haastateltava: ...et välillä meinas olla sellainen menttiteetti, että lyödään Hitler-jugend systeemit pystyyn mut se ei oo pidemmän päälle hyväksi, kyllähän niistä lapsista saadaan tosi hyviä ja särmäkkäitä potkukoneita, mut onko se sen tarkoitus, ei ehkä, ei ehkä kuitenkaan siihen että. Mun mielestä seura on onnistunut aika hyvin tossa junnuhommassa, siellä on kaikenlaisia ja kaikenkokoisia junnuja ja jokainen saa sen oman tasonsa valita...

Toisaalta tämä myös herättää uusia kysymyksiä. Jos harrastajalla on mahdollisuus valita oma tasonsa, tulisi myös niille harrastajille, jotka ovat kiinnostuneita kilpailemaan lajissa ja panostamaan enemmän, pystyä tarjoamaan edellytykset tälle korkeamman tasoiselle toiminnalle.

Seuraavassa tätä kysymystä sivutaankin. Harrastuksen tulee kehittää monipuolisesti, ja harjoituksissa tulee myös viihtyä, että voisi jatkaa harrastusta.

Haastateltava: Se harrastaminen on sitä, että tota se... harjoitukset on jollain tavalla kehittäviä, et siinä mennään jollain lailla eteenpäin ja sit kumminskin et ne on jollain tasolla tai ne, ne on sellaisia harjoituksia, että esimerkiksi junnua, nuori tai aikuinen, et se haluaa tulla uudestaan sinne harjoituksiin. Ne harjoitukset eivät ole sellaisia että ne on niin mälsä, tylsiä tai toistaa itseään se ohjaaja et sinne ei viittii mennä enää uudestaan...

Mielestäni tässä viitataan vyökoetekniikoiden riittävään osaamiseen ja sitä kautta oppilaiden motivointiin. Opetuksen eteneminen tapahtuu vyöarvoittain, ja konkreettisilla

palkkioilla saadaan harrastaja jatkamaan kun vielä varmistutaan, että tavoitteet tulevat saavutettua. Opetus noudattaa näin vyöarvoja, ja eteneminen tapahtuu niiden mukaan. Vain riittäväällä perustekniikan harjoittelulla harrastaja sitoutuu seuraan. Tällä haetaan riittävää perustaitojen hallintaa. Kilpailutoiminta ja soveltavampi karaten tekniikka ovat uhka seuratoiminnalle, jos niitä opetetaan alemmille vyöarvoille tavallaan liian aikaisin. Seuran etu ajaa tässä ajattelussa mielestäni yksilöiden edelle. Taustalla oli epäluottamus ohjaajiin, jotka opettavat itsekkäästi itseään kiinnostavia asioita aloittavien harrastajien kustannuksella. Nämä ohjaajat nähtiin lähinnä itsekkäinä oman kehityksen tavoittelijoina. Ohjaajina toimivien harrastajien tulisi kuitenkin ensisijaisesti palvella seuraa, jonka jälkeen tulisi vasta keskittyä omaan kehitykseen.

Haastateltava: ...Tässä oikeasti voisi sanoa, että meillä oli välillä vähän se fyysinen harjoittelu hukassa, nyt se on taas palannut, nyt meillä ehkä voi olla taas perustekniikka ja kata pikkuisen hakusessa, mut sekin johtuu varmaan, että se on varmaan ylempien vöiden oma ongelma kuin alempien, tässäkin pitäisi ymmärtää antaa alemmille se vahva perustekniikka ja kata osaaminen ja antaa niiden tulla sitten siihen vaiheeseen missä ne haluaa saada sen enemmän niin kuin suoraan toimivaksi. Että tässä just tarkoitan sitä, sillä että ollaan sokeita sille omalle tilanteelle, ettei nähdä sitä kokonaista seuran etua tai kaikkien harrastajien etua. Et nää jollain lailla toistaa aaltoliikkeenä itseään, tää on varmasti jo kolmas kerta mun uran aikana kun tulee tällainen voimakas matsisuuntaus ja katan halveksunta ja tällainen.. ja kaikki luulee, että se on jotain uutta ja nyt ollaan tajuttu jotain, tajuamatta sitä että se menee yli jossain vaiheessa se vapaana heiluminen... Freestyle niin se, se toimii, niin kauan kun siellä on sellaisia ihmisiä jotka on jauhanut sitä perustekniikkaa riittävästi sitten sinne alkaa tulla sellaisia keltaisia ja oransseja vöitä, joilla ei olekaan perusteet kohdallaan, se romahtaa kuin korttitalo ja sen jälkeen alkaa voimakas perustekniikan ihannointi ja katan jyyttäminen ja sit mennään taas siihen paritekniikkavaiheeseen ja matsiin. Näin se menee. Ja mää sanoisin, että se menee seitsemän – kymmenen vuoden sykleissä mikä puskee, kato vaan...

On hyvin tärkeää säilyttää tasapaino kaikkien karaten osa-alueiden kesken ja oppia aiemmista virheistä. Kuva harjoittelusta on, että tasapaino karaten eri osa-alueiden kesken on kateissa, että ohjaus on keskittynyt korostetusti ottelutekniikan tai soveltavan tekniikan harjoitteluun katan ja perustekniikan kustannuksella.

Ohjaajia ja heidän toimintaa tulee voida kontrolloida ja ohjata haluttuun suuntaan.

Haastateltava: ...se on hermoja raastavaa hommaa tavallaan saada pysymään se paletti kasassa. Et kun siellä ihan selkeästi joku ajattelee itsekkäästi vain sitä omaa juttuansa ja toinen taas sitä omaa juttuansa ja.. niin kuin.. Kaikki ohjaajat ei selkeästikään näe sitä kokonaisuutta mitä kohti pitäisi mennä...

Tämä on kuitenkin selkeästi erilainen käsitys kuin se, että jokaisen ohjaajan tulisi toteuttaa omaa persoonallisuuttaan.

Haastateltava: ...sanotaan niin, niin ohjaamiseen, et siinä pitää uskaltaa löytää se, se että pitää pysyä niissä lajin niin kuin lajin rajoissa jollain lailla et se harjoittelu on sitä laji harjoittelua mut pitää uskaltaa tuoda sitä omaa persoonaa...

Tämän ristiriidan ratkaisemiseksi mielestäni juuri opetuksen yhteinen käsittely ja käyttöteoreettisen ajattelun selvittäminen olisi oikea keino.

Hyvän seuratoiminnan kuvaus toistui useasti haastattelun aikana. Ajattelussa korostuu seuratoiminta ennen lajia tai tyyllisuuntaa.

Haastateltava: ...Ja oikeastaan hyvä seuratoiminta niin ei ole mitään muuta kuin yksinkertaisten perusasioiden hyvää hoitamista...

Kuvatussa opetuksessa kamppailullinen elementti oli myös tärkeä. Lajista ja tyyllisuunnasta riippumatta sisältö oli haastateltavan mielestä kaikissa lajeissa perustaltaan sama.

Haastateltava arvioi omassa opetuksessaan olevan paljon henkilökohtaista ohjausta ja eriyttämistä. Oppimiselle kuvattiin tärkeäksi se, että oppilaat tuntevat tekniikan periaatteet ja ymmärtävät virheet, jotta niitä voitaisiin itse korjata.

Haastateltava: ...Karrikoin selkeästi niitä virheitä. Et ihmiset huomais sen, et mä en piilota sitä virhettä et tehkääs näin ja se on lähes oikein vaan kehitän niitten harjoittelijoiden virhesilmää et ne huomaa, sen et okei noin, mut selkeesti et se näkyy paljon pienempänä siinä tehdessä mut mikä sen vaikutus sitten on kun sen näyttää ihan reilusti, niin se on helpompi ymmärtää...

Haastateltavan mielestä opetuksessa on paljon valmiiksi mietittyjä palasia ja kokonaisuuksia. Opetuksen tulisikin olla hyvin jäsenneiltyä ja edetä hierarkkisesti perusasioista käytännöllisempään harjoitteluun.

Haastateltava piti karatea lajina, jonka oppiminen kestää kymmenen tai jopa kymmeniä vuosia eikä sitä voi tehokkuudella nopeuttaa. Harjoittelijan oma motivaatio on tärkein oppimisen edistäjä.

Haastateltava: ...Ja sekin näkyi siinä aikalaila, ehkä nykyään yritetään olla liiankin tehokkaita tossa touhussa ja et niin kuin silloin ehkä oli enemmän niin kuin sellaista niin kuin ettei se perustunut suureen tietoon, mutta niin kuin se harjoittelumotivaatio oli ihmisillä kovempi. Et..et nykyään jotenkin tuntuu että osa käy autokoulun ja sit ne tyytyy siihen. Ja jos pitäs kuitenkin rallia ajaa niin se on liian vähän, että käy autokoulun ja sit lähtee Jyväskylän suurajoihin. Ehkä tää yleismaailmallinen hektisyys, kiire, niin kaikki pitää olla niin heti valmiina. Harvalla riittää maltti ajatella, kymmenen, kahdenkymmenen vuoden päästä mä osaan. Musta tuntuu, että ihmisille se ei riitä ollenkaan. Jos ei se vuodessa mene, niin se on huono laji, se on lajin vika. Jossakin toisissa lajeissa sitä pystytään opettamaan tehokkaammin, mitä mä en usko ollenkaan...

Opettajan tulee olla avarakatseinen ja pystyä näkemään kokonaisuuksia, pystyä oppimaan virheistään ja korjaamaan niitä.

Haastateltava: ...Kaikki ohjaajat ei selkeästikään näe sitä kokonaisuutta mitä kohti pitäisi mennä, et niiden pitäisi vain hyväksyä, että ei tämä mun juttu, mun tapa esittää tämä asia olekaan ainut oikea tää ehkä niin, kun sanoin alussa, että tulee hieman syvyyttä, ehkä tota tarkoitin sillä. Monesti ja monta kertaa jouduin tarkentamaan niitä omia näkökantojani, mitkä oli omasta mielestäni, että näin se menee, et sit on kumminskin kattomalla muita ja ajattemalla asiaa toteamaan, että ei se näin menekään, elikkä joutuu korjaamaan sitä oma mielipidettään, omaa vahvaa mielipidettään monestikin...

Haastateltavan antamat vastaukset on tulkittava sitä tietoa vastaan, että haastatellulla oli ennakkotietoa haastatelluista, ja tämä on myös nähtävä kommenttina heidän oletettuihin vastauksiinsa. Haastateltava kävi tässä tavallaan yksipuoleista keskustelua viitaten ja vastaten kamppailua ja tekniikkaa korostavan ohjaajan näkemyksiin kuitenkin niistä sen tarkemmin tietämättä.

Haastateltavan käsitys oli, että oma jaos on toiminnassaan valovuosia edellä muita urheiluseuroja. Kuitenkaan nykytilanteeseen hän ei ole tyytyväinen. Käsitys siitä, miten asiat tulisi hoitaa paremmin oli, että toimintaan tulee uusi voimakas johtaja, joka tekee raskaan työn.

Haastateltava: ...Se ois helppoo ja yksinkertaista. Sinne pitää saada vaan yksi kaveri joka ottaa sen vastuun ja sen jälkeen rupee toimimaan et niin kuin malli ja nää niin ne on hyvin yksinkertaista toteuttaa...Mut toi siihen pitää saada vain yksi kaveri joka rupee pyörittämään sitä kiveä eteenpäin, et se seuratoimintahan on sellanen et se on sellaista raskaan kiven pyörittämistä...

Valmiilla mallilla haastateltava viittaa mielestäni vuonna 1997 haastattelijan kanssa yhdessä pidettyyn koulutukseen, jossa käsiteltiin seuratoiminnan kannalta tärkeitä asioita ja johon haastateltava valmisti myös materiaalin. Mielestäni seuratoiminnan raskaus liittyy jo aiemmin käsiteltyyn huonoon seuratoimintamotivaatioon ja ristiriitaisiin ohjausnäkemysiin.

Haastattelussa korostuu harrastamisen tärkeys. Harrastaminen tarkoittaa mielekästä tekemistä. Toiminnan ammattimaistumista pohdittiin, mutta sitä ei vielä nähty vaihtoehtona.

Haastateltava: ...voi olla et sitten tää perinteinen seuratyön malli on pikkuhiljaa tiensä päässä ... et se menne sinne ammatilaisosastolle sitten mut sitten ei enää varmaan 90 euron jäsenmaksulla enää hoideta tät hommaa, se saattaa olla sitten 20 euroo kuussa ja sillein mut en tiedä selkeesti talkootyö alkaa olla aina vaan tuntemattomampaa ja tuntemattomampaa et ihmiset haluaisi ostaa palveluja mut

mielestäni kannattaisi yrittää kummiskin Kun taas muissa seuroissa näkee, että tuo palvelujen ostaminen on tiensä päässä, siellä kukaan ei halua enää ostaa sillä hinnalla olemattomia palveluja. Mut toi siihen pitää saada vain yksi kaveri joka rupee pyörittämään...

8.3 Yhteenveto teemahaastatteluista

Ohjaajilla oli ohjauksesta, karaten opettamisesta ja seuratoiminnasta erilaisia näkemyksiä, jotka he halusivat tuoda esille. Tarve vaikuttaa haastattelijaan, ja sitä kautta seuran toimintaan, oli hyvin voimakas. Karatelle oli jokaisella oma henkilökohtainen määritelmänsä ja karatesta rakentui jokaiselle omanlaisensa todellisuus. Taustasta ja aiemmista kokemuksista johtuen laji saattoi merkitä harrastajalleen hyvin erilaisia asioita. Nämä näkökulmat ovat monesti ristiriitaisia ja vaikeasti hahmotettavissa. Käsitteet eivät ole myöskään suoraan siirrettävissä, vaan ne vaativat aina henkilökohtaisen tulkinnan ja kontekstin.

Seuratoiminnan kannalta ydinkysymykseksi nousee, miten kaikkien ohjaajien kokonaisvaltainen tietotaito ja potentiaali saadaan käyttöön. Toiminnassa tulisi kiinnittää huomiota ohjaajien aktiivisempaan viestintään, toiminnan yhteissuunnitteluun ja ohjaajien koulutukseen. Selkeästi erilaisten näkemysten yhteen saattaminen edellyttää tiedon yhteistä prosessointia (Propp 2001). Luottamuksen saavuttamiseksi myös koheesion rakentamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Seurassa on näkemyksiltään hyvin vahvoja ja kokeneita ohjaajia. Tämä asettaa omat vaatimuksensa seuran kehittämiseksi, sillä uusien kokemattomien ohjaajien näkemykset eivät pääse muuten esille. Suurin haaste kehitykselle onkin viestintä ja se, kuinka kaikkien mielipiteet pystytään toiminnassa huomioimaan.

Yhteistyötä tulisi parantaa paljon, sillä esimerkiksi harjoituksen ohjaamisessa ei ollut yhteisesti hyväksyttyä yhtenäistä linjaa. Haastattelusta selvisi mielestäni hyvin tilanne, jossa kaikki ohjaajat painottivat omia vahvuuksiaan. Itselle mielletty rooli ja mielikuvat toisten opetuksesta vaikuttivat opetuksen tavoitteisiin ja toimintaan. Kun kaikki ohjaajat lähtevät omista lähtökohdistaan ja tavastaan opettaa, ei harjoittelijalle muodostu yhtenäistä kuvaa karatesta, mikä haittaa oppimista. Mustonen (2003, 60) toteaaakin, että yksilöiden erisuuntaiset tavoitteet laskevat organisaation tehokkuutta. Huusko (1999, 109) puolestaan

toteaa tehokkaan oppimisen selittyvän onnistuneilla oppimis- ja opettamisprosesseilla viitaten Korkeakosken (1997, 57) näkemyksiin. Tässä tehokkuuden perustana on selkeä opetussuunnitelma; opettaja hallitsee hyvin alansa tiedon ja pitää työstään, oppiminen ja opiskelu suunnitellaan sekä toteutetaan huolella ja arvioidaan pitkäjänteisesti. Oppilaiden työskentely on monipuolista ja he pitävät työskentelystään. Oppilaiden tulee olla myös tietoisia tavoitteista ja omasta edistymisestään.

Seuratoiminnan tai karaten yhteisöllisyys ja toiminnan sosiaalisuus eivät esiintyneet haastatteluissa muutoin kuin erityisenä huomiona yhteistyön puuttumisesta. Haastatteluissa korostui sen sijaan voimakas yksilöllisyys, onhan lopulta kyse kuitenkin yksilöläjistä. Lajin olemukseen kuuluu kuitenkin salin sääntöjen korostama vahva yhteisöllisyys. Opetuksen kehittämisen suurimmat haasteet ovat seuran yhteistoiminnan parantamisessa ja yhteisten arvojen selvittämisessä.

Nykykäsityksen mukaan uudistumisen pitää lähteä organisaation sisältä. Toimintaa kehitettäessä tulee tarkastella toimintaympäristöä, toiminta-ajatusta ja sen tarjoamia mahdollisuuksia. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaisiin johtajuutta ja toiminnan strategista johtamista, jossa määritettäisiin yhteiset suuntaviivat, tavoitteet ja toiminnan tarkoitus (ks. luku 5.3). Toiminnan kehittämiseksi tulisikin seuran asioita käsitellä yhteisesti ja noudattaa siinä opetussuunnitelmaprosessin vaiheita (ks. luku 5.5.4).

9 KARATEJAOS TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Tässä luvussa esitetty karateseuran toimintaympäristön määrittely perustuu Heinilän (1986), Heinilän & Kosken (1991) ja Kosken (1994) tutkimuksiin liikuntaseurasta toimintaympäristönä, joita esiteltiin luvussa 4. Karatejaosta tarkasteltiin osallistuvan havainnoinnin ja kirjallisen materiaalin avulla. Toimintaympäristön kuvaus selvittää jaoksen toimintaa ja ohjauksen taustalla vaikuttavia ympäristötekijöitä, ja auttaa samalla ymmärtämään paremmin haastattelujen vastauksia sekä taustaa. Ensimmäisenä tarkastellaan karatejaoksen ideologiaa. Näitä ihanteita ja ohjeita voidaan pitää myös karatejaoksen kirjoitettuna opetuksen suunnitelman perusteina (Hämäläinen 2008, 24). Liikuntaseuran ideologian tarkastelu tapahtuu toiminta-ajatuksen pohjalta (Heinilä 1986). Tämän lisäksi toimintaympäristön tarkasteluun kuuluu jäsenistön, ohjelman, hallinnon ja voimavarojen läpikäynti.

Seuraaviin kohtiin 9.1–9.6 olen kerännyt ja lopuksi arvioinut omien havaintojeni pohjalta jaoksen toimintaa ja sitä ohjaavaa valmista kirjallista materiaalia. Kirjallinen materiaali koostuu seuraavista dokumenteista ja julkaisuista:

- Seuran säännöt,
- Jaoksen toimintasuunnitelma ja toimintakertomus,
- Karateopas (jaoksen oma kurssiopas)
- Vyökoevaatimukset (graduointilisenssikoulutus 2005)
- Nuori Suomi -pelisäännöt

Kunkin kohdan lopussa olen arvioinut omien havaintojeni pohjalta esitettyjen asiakirjojen ja dokumenttien merkitystä seuran käytännön toimintaan. Toimintaympäristön määrittely liittyy tutkimuksen opetussuunnitelmalliseen luonteeseen siten, että tässä tehty toimintaperinteen tarkastelu kuuluu olennaisena osana myös opetussuunnitelmaprosessissa tehtävään organisaation tulevaisuuden tarkasteluun.

9.1 Karatejaoksen ideologia

Seuran säännöissä seuran ideologiaa on kuvattu seuraavasti. Seuran toiminta-ajatuksena on edistää liikuntaharrastusta seuran toiminta-alueella siten, että mahdollisimman moni seuran jäsen harrastaa kunto-, kilpa- tai huippu-urheilua edellytystensä ja tarpeidensa mukaisesti. Seura toteuttaa toimintaansa tarjoamalla jäsenilleen kilpailutoimintaa, koulutustoimintaa, valmennus- ja harjoitustoimintaa, nuorisotoimintaa, tiedotus- ja suhdetoimintaa, sekä kuntoliikuntaa. Toiminnan tavoitteena on kasvattaa yhteiskunnalle fyysisesti ja henkisesti vireitä ja hyödyllisiä kansalaisia.

Seuran toiminta-ajatuksen ideologia on harrastajalähtöinen, jossa nostetaan esille harrastajan monipuoliset tarpeet toiminnan lähtökohdaksi. Käytännön tasolla nämä tavoitteet ovat hyvin yleisiä ja ihanteellisia eivätkä sellaisenaan näy käytännön tasolla toiminnassa, vaan ne antavat pikemminkin väljät puitteet jaosten toimia omien käytäntöjensä mukaisesti.

Karatejaos on yksi kahdeksasta budoseuran lajijaoksesta. Seuran toiminta-ajatusta on tarkennettu jaoksen omissa toimintasuunnitelmissa ja kertomuksissa. Karaten toimintakertomuksessa (Liite 2) laji kuvataan vanhoihin japanilaisiin (okinawalaisiin) taistelutaitoihin perustuvaksi budolajiksi. Seuran vyökoevaatimuksissa *Do*-harjoitusperinne kuvataan kokonaisvaltaisena lähestymistapana harjoitteluun. Halutessaan harjoittelija voi ottaa karaten tekniset harjoitukset myös mielen harjoituksina. *Do* (tie, elämäntapa) tuo harjoitteluun eettisen ulottuvuuden. Harjoitteluun kuvataan tällöin tavaksi tutkia itseä. Harjoittelun ja harjoitusyhteisön kautta pyritään opettamaan tärkeitä taitoja elämää varten, kuten periksiantamattomuutta, mielen hallintaa, rehellisyyttä, toisten ihmisten kunnioittamista, pyrkimystä eteenpäin ja hyvää terveyttä. Tavoitteena on tällöin kehittyä tasapainoiseksi ihmiseksi.

Nämä jaoksen toimintasuunnitelmaan kirjoitetut tavoitteet asettavat toiminnalle hyvin väljät puitteet ja harrastajalle mahdollisuuden toimia omien tavoitteidensa mukaan. Jaoksen omissa tavoitteissa sekä toiminnassa pyritään korostamaan juuri *Do*-harjoitusperinettä. Käytännön tasolla edellä mainitut ajatukset eivät kuitenkaan kuulu osana jokapäiväiseen

harjoitteluun vaan ovat pikemminkin omaksuttavissa pidemmällä aikavälillä. Käytännössä *Do*-harjoitusperinne ilmenee harjoittelussa käytettyjen harjoitusmenetelmien kautta.

9.1.1 Karaten luonnehdintaa

Karate kuuluu perinteisiin japanilaisiin budolajeihin. Budolajit ovat kokonaisvaltaisia liikuntamuotoja, joiden tavoitteena on tasapainoinen ihminen. Budon *Do*-sana tarkoittaa tietä, elämäntapaa (Hirvensalo & Prittinen 2003, 263). Nämä viittavat lajin zeniläisiin juuriin, jotka korostavat lajien henkistä puolta ja mielen harjoittamista. *Bu* viittaa yleisemmin japanilaisiin kamppailutaitoihin. *Budolla* tarkoitetaan lyhyesti kamppailutaitojen tietä. (Klemola 1998, 18.) Jaoksen oman karateoppaan mukaan karatesalilla on mahdollisuus tutustua paremmin itseensä, etsiä rajoja, löytää uusia ulottuvuuksia, kokeilla voimiaan ja kohdata haasteita. Parhaimmillaan karatesta tulee itsensä kehittämisen väline. (Hakkarainen & Koponen 2002, 16.)

Jalamon (1999, 47) mukaan nykykaratesta voidaan erottaa neljä toisistaan eroavaa lähestymistapaa harjoitteluun. Kuntoilullisessa lähestymistavassa pyritään kohottamaan kuntoa ja tuomaan liikunnan iloa. Tämän kaltainen lähestymistapa sopii lähestulkoon millaiselle harrastajalle tahansa. Harjoitteluun voi tällöin kuulua myös itsepuolustusta. Yhtenä motivaatiotekijänä voi toimia kehittyminen vyöarvoissa, kun taas kilpailullisessa lähestymistavassa tavoitteena on urheilumenestys. Harjoitteluun asennoidutaan tällöin vakavasti, ja se vaatii paljon teknistä osaamista. Tämä lähestymistapa kehittää myös henkisiä ominaisuuksia, kuten hermojen hallintaa ja reilun pelin sääntöjen omaksumista. *Do*-lähestymistavassa pyritään luonteen kehittämiseen. Tällöin sisäiset ominaisuudet kuten itsekuri ja henkinen tasapaino korostuvat. Harrastajalle korostetaan hyvää käyttäytymistä, korkeaa moraalialia ja omien voimavarojen tiedostamisen merkitystä. *Jutsu*-lähestymistavassa tavoitteena on todellisen taistelun voittamiseen tarvittavan taidon saavuttaminen. Tämä lähestymistapa kuvaa parhaiten karaten alkuperäistä tarkoitusta: ”torju hyökkäys, kontrolloi vastustajasi tai lyö hänet”. *Jutsu* sellaisenaan ilman *Do*:n pehmentävää vaikutusta ei sovi periaatteiltaan nyky-yhteiskuntaan. Toisaalta taas *Do* ilman *Jutsun* fyysisyyttä menettää

terävyytensä. Tapa jolla lajia lähestytään voi vaihdella suuresti tyyliuunnasta ja opettajasta riippuen. (Jalamo 1999, 47).

Jaoksen harjoittelussa on korostettu pitkään karaten kolmen osa-alueen (*San-iku*) tasapainoisen harjoittelun merkitystä. Harjoittelukokonaisuus muodostuu tällöin fyysisten, teknisten ja henkisten ominaisuuksien tasapainoisesta harjoittelusta. Osa-alueita ei tulisikaan nähdä erillisinä, vaan harjoittelun kokonaisuus vaatii näitä kaikkia. Tämä harjoitustapa sisältää elementtejä kaikista edellä mainituista pääryhmistä. (Hakkarainen & Koponen 2002, 32–33.) Käytännön tasolla karaten harjoittelu tapahtuu kuitenkin ohjaajien erilaisten lähestymistapojen ja ohjauskäsitysten pohjalta, jolloin tasapainoinen harjoittelu ei aina toteudu kuvatulla tavalla.

9.1.2 Tyyliuunta

Karaten tyyliuuntien synnyn syynä ovat erimielisyydet siitä, miten karatea tulisi harjoittaa ja opetusta korostaa. (Jalamo 1998, 72–74) *Shorinji-ryu Renshinkan Karate-do* - tyyliuunnan perusti marraskuussa 1955 Soke Isamu Tamotsu, 10. dan Hanshi (29.11.1919–31.5.2000). Hän halusi tyyliuuntaansa mahdollisimman pitkän historian ja perinteen omaavat katat. Tämän vuoksi hän matkusti Okinawan saarelle harjoittelemaan. Nykyinen pääopettaja ja tyyliuunnan perijä on Isamun poika, Soke Iwao Tamotsu, 10. dan Hanshi (06.11.1948–). Hän vastaa jokaisen jäsenmaan opetuksesta kiertäen niissä säännöllisesti. Maailmanlaajuisesti harrastajia on tällä hetkellä noin 500 000 muun muassa Yhdysvalloista, Filippiineiltä, Kiinasta, Taiwanista, Intiasta, Panamasta, Dominikaanisesta tasavallasta, Puerto Ricosta, Costa Ricasta, Mexicosta, Brasiliasta, Ruotsista, Venäjältä, Japanista ja Suomesta. Pelkästään Japanissa on 1000 dojoa ja 350 000 oppilasta. (Graduointilisenssikoulutus 2005, 11.)

Tyyliissä käytetään paljon torjuntojen ja lyöntien yhteydessä *zenkutsudachi-shikodachi* -vaihtoa. Tätä perustellaan tehokkaammalla voiman tuottamisella. Perustajan mukaan jalkatekniikkaa tulisi käyttää enemmän kuin käsitekniikkaa, koska kamppailussa nyrkkeilijän kanssa karaten harrastaja häviäisi pelkästään käsitekniikoilla. Hän halusi korostaa jalkatekniikoiden, potkujen, pyöreiden väistöliikkeiden ja pyyhkäisyjen merkitystä

sanoen niiden osuuden olevan noin 70 % kaikista tekniikoista. Karate on kamppailulaji ja sen takia myös kilpailuissa täytyy säilyttää sen kamppailuluonne. Kilpailutilanteessa suojausten käyttö tekee ottelusta lähes todellisen taistelutilanteen kaltaisen, jolloin harjoittelijat voivat tutkia tekniikoidensa toimivuutta. Ottelutavasta johtuen tyyllillä on "kovan tyylin" maine Japanissa. (Graduointilisenssikoulutus 2005, 13.)

Ilpo Jalamo (1998, 155–156.) jaottelee tyyliuunnat kolmeen pääryhmään periaatteineen. *Karate-do* -pääryhmään kuuluvissa tyyleissä karatea opetetaan tienä itsetuntemukseen. Tällöin tavoitteina korostuvat tärkeysjärjestyksessä seuraavat:

- itsekuri ja luonteen kehittäminen
- fyysinen terveys ja voimakas keho
- itsepuolustuskyky
- kilpaileminen

Karate-jutsu -koulukuntien ohjelmaan kuuluu samoja asioita kuin tietä korostaviin tyyleihin, mutta etusijalla harjoittelussa on kuitenkin itsepuolustus. Opetus sisältää aseiden käyttöä ja kamppailua useita vastustajia vastaan, ja harjoittelu on teknisesti monipuolista. Karatejutsun harjoittelun tavoitteet ovat tällöin:

- itsepuolustuskyky
- itsekurin ja luonteen kehittäminen
- fyysinen terveys ja voimakas keho
- kilpaileminen.

Urheilukaraten harjoittelussa tähdätään kilpailussa tarvittavien tekniikoiden hallitsemiseen. Valmennuksessa käytetään nykyaikaisen urheiluvalmennuksen menetelmiä, mitkä ovat omiaan kasvattamaan kilpailijoiden nopeutta ja liikkuvuutta. Kilpakaraten tavoitteisiin kuuluvat:

- menestyminen kilpailussa
- fyysinen kunto
- harrastus

Luonteestaan johtuen urheilukaraten harjoittelu soveltuu erityisesti nuorisolle. (Jalamo 1998, 155–156.)

Jaoksessa harjoiteltavan tyyli-suunnan merkitys on vuosien aikana kasvanut ja suhteet tyyli-suunnan päämieheen lähentyneet. Tämän seurauksena myös opettajat ja seurassa tapahtuva opetus ovat muuttuneet. Jaoksen lähestymistapa harjoitteluun oli aina 90-luvun alkuun asti urheilullinen. Tämän jälkeen jaoksen tyyliä on kuvannut enemmän *karate-do* tai *karate-jutsu* tyyppinen harjoittelu. Jaoksessa harjoiteltavan tyyli-suunnan Suomen pääopettajan perustettua oman tyyli-suuntansa harjoittelu on tapahtunut suoraan Japanin päämajan alaisuudessa. Tämän seurauksena tyylin vyökoevaatimukset ovat muuttuneet.

Käytännön opetukseen ja toimintaan tällä ei ole ollut kuitenkaan merkittävää vaikutusta. Suurin vaikutus jaoksen opetukseen on sen sijaan ollut sen omalla vahvalla toimintaperinteellä. Vaikkakin tyyli-suunnan merkitys on korostunut harjoittelussa, vahvaan toimintaperinteeseen on kuulunut avarakatseisuus opetukseen liittyvissä kysymyksissä, mikä on mahdollistanut monipuolisen harjoittelun. Tähän on pyritty käytännössä siten, että jaoksen ohjaajia on rohkaistu tutustumaan myös muihin lajeihin, tyyli-suuntiin ja opetusmenetelmiin.

9.1.3 Vyökoevaatimukset

Tyyli-suunnan vyökoe materiaalin mukaan vyökokeiden tarkoituksena on motivoida harrastajaa. Niillä pyritään takaamaan monipuolinen ja tavoitteellinen harjoittelu. Vyöhierarkia ilmaisee harjoittelijan taso. Vaatimuksissa on mainittu myös kasvatuksellisia tavoitteita ja arvoja, kuten paineensietokyky ja esiintymiskokemuksen saaminen. Vyökokeessa pyritään arvioimaan monipuolisesti harrastajan teknisiä, fyysisiä ja henkisiä ominaisuuksia. Arviointiohjeissa on mainittu myös harrastajan omat lähtökohdat arvioinnin perustana.

Vaatimukset rakentuvat aluksi yksinkertaisista, muodollisesti suoritettavista tekniikoista, ja harjoittelun edetessä tekniikoiden vaativuus ja monipuolisuus kasvavat, ja ne vaativat kykyä soveltaa aiemmin opittuja taitoja. Lasten ja nuorten arvioinnin tulee tapahtua monipuolisesti, ja ehdottomasti junioreiden oman kehityksen ja toiminnan ehdoilla. Vyökokeiden sisällön tulee joustaa harrastajien osaamisen mukaisesti. (Graduointilisenssikoulutus 2005)

Vyökoevaatimuksissa tavoitteet on määritelty vyöarvoittain behavioristisesti ja siten myös hyvin tarkasti. Vyökoevaatimukset näkyvät selkeimmin päivittäisessä harjoittelussa karateohjelman kautta. Karateohjelma on suunniteltu niin, että kaikki vyökokeessa vaadittavat tekniikat olisi käyty läpi kausittain pidettäviin vyökokeisiin mennessä. Harjoitukset rakentuvat kausiohjelman (Liite 6) teeman ympärille muodostaen harjoituksen punaisen langan. Ohjelman noudattaminen ei ole kuitenkaan ongelmaton, sillä suuri osa harrastajista ei harjoittele niin aktiivisesti, että kausiohjelman teemoista olisi aina hyötyä vaikkakin teema toistuu yleensä useamman viikon.

9.1.4 Dojoetiketti – salikuri

Dojoetiketillä tarkoitetaan karatesalilla noudatettavia käyttäytymis- ja toimintatapoja. Harjoittelu alkaa salitietikin opiskelulla. Harjoittelijat toimivat kurinalaisesti ja ovat hillittyjä. Syvimmillään etiketti ei ole toisen opettamaa ja ulkoa annettua, vaan tulee harjoittelijan sisältä. Kunnioitus muita harjoittelukumppaneita kohtaan korostuu karatessa, minkä ulkoisena tunnusmerkkinä toimivat kumarrukset. Harjoitukset aloitetaan ja lopetetaan kumarruksilla. Samoin tehdään myös pariharjoittelussa. Dojo on aina pyhitetty harjoittelulle, mikä tekee siitä arvokkaan. Opettaja on salilla ehdoton auktoriteetti. Harjoitukseen ei kuulu kuulumisten vaihtaminen tai muu seurustelu. Ohjaaja auttaa oppilaita, mutta vastuu oppimisesta on harjoittelijalla. Sali-ilmapiiiri muodostuu siitä, että suuri joukko harjoittelee ahkerasti. Harjoittelijan on oltava oman turvallisuutensa vuoksi täysin keskittynyt harjoituksessa. Karaten tekniikoita harjoitellaan usein tarkoin määritellyssä rivimuodostelmassa. (Hakkarainen & Koponen 2002, 25–30.)

Dojoetiketti ja salikuri ilmenevät käytännössä kurinalaisena ja opettajajohtoisena harjoitteluna. Harjoiteltavasta aiheesta riippuen harjoittelussa voidaan käyttää selvästikin kuvatonlaisesta eroavia harjoitteita ja menetelmiä. Varsinkin harjoittelun alkuvaiheessa korostuvat kuvaton tyyppinen komentotyylinen harjoittelu sekä harjoitustyylinen pariharjoittelu (ks. Luku 5.5.2). Harjoittelijan teknisen taidon ja tietämyksen kasvu mahdollistavat konstruktivistisempien menetelmien käytön.

9.1.5 Dojokun – salin säännöt

Dojokunilla tarkoitetaan salikäyttäytymiseen, harjoitteluun ja elämäntaitoihin liittyviä ohjeita. Seuran pitkäaikainen opettaja Matsuoi-sensei on koonnut seuraavat salin sääntöihin kuuluvat asiat:

Älä riko lupauksiasi. Harjoittele aina positiivisella mielellä. Älä unohda henkeä (kison seishin), joka valmentaa mieltäsi ja vahvistaa tahtoasi, jotta voit viedä kaikki aloittamasi asiat päätökseen saakka.

Kun tulet dojooon, kumarra. Puhdista mielesi kaikesta, keskity. Ole vaatimaton, säilytä dojon pyhyys. Älä kadota suvaitsevaisuutta. Harjoittele vakavissasi.

Pidä vahva henki. Jos luovutat kesken kuolet.

Harjoittelun tarkoituksena on:

Lisätä ystävyyttä, kehittää omaa mieltä, parantaa kehon terveyttä ja opettaa tekniikkaa – ei vihollisen vaan itsensä voittamisen takia. Tällaisen hengen löytäminen harjoitteluun on tärkeää.

Kehittää vahva tahto, kestävyyttä ja yrittämisen halua saadaksesi vietyä päätökseen haluamasi asiat lopettamatta kesken.

Kehittää itsetuntoa, -luottamusta, ylpeyttä ja rohkeutta kohdata vastaantuleva ilman pelkoa.

Luoda vahva yhtenäisyyden tunne. Vanhemmat harjoittelijat (senpai) auttavat nuorempia harjoittelijoita (kohai). Nuoremmat harjoittelijat yrittävät kuunnella tarkasti vanhempien neuvoja. Tarkoituksena on auttaa molempia harjoittelemaan ja työskentelemään yhdessä.

(Hakkarainen & Koponen 2002, 31.)

Käytännön tasolla toiminta on salinsäännöissä kuvattua vapaampaa. Opetuksessa näitä asioita ei juurikaan painoteta, vaan ne ilmenevät enemmänkin totutuissa toimintatavoissa ja pidemmällä aikavälillä kasvuna yhteisön jäseneksi. Toiminnassa nämä näkyvät kuitenkin siten, että aina salille tultaessa kumarretaan, ja moni aloittaakin harjoitukseen keskittymisen jo tässä vaiheessa. Käytännön ohjauksessa korostuu tahto ja yrittäminen siten, että luovuttamista ei hyväksytä lainkaan tai ainakaan sitä ei katsota hyvällä. Mikäli harrastajan voimat hiipuvat, pyritään häntä auttamaan kannustamalla ja lopulta vaatimalla ylittämään omat rajansa. Yhtenäisyyden tunne korostuu kamppailulajille ominaisissa pariharjoitteissa, joissa pyritään yhdessä löytämään toimiva tekniikka.

9.1.6 Karatejaos – Nuori Suomi sinettiseurana

Karatejaos on saanut Nuori Suomi Sinetin tunnustukseksi laadukkaasta nuorisotyöstä. Nuoren Suomen tavoitteena on auttaa seuroja kehittämään seuran lasten ja nuorten toimintaa. (Nuori Suomi Pelisäännöt 2008) Karateliitto on asettanut sinettiseuroille omat laatuvaatimuksensa, jotka ohjaavat omalta osaltaan seuran toimintaa. Seuralla tulee olla kirjallinen toimintalinja sen toimintaperiaatteista ja -tavoista. Toiminnassa tulee myös pitää huolta jokaisesta mukana olevasta lapsesta ja nuoresta. Ohjauksessa tulee huomioida kasvatuksellisuus ja monipuolisuus. Lasten ja nuorten ohjaajilla tulee olla näiden ohjaamisen tarkoitettu koulutus. Seura velvoitetaan huolehtimaan ohjaajien täydennys- ja jatkokoulutuksesta. Seuratyöntekijöitä kiitetään heidän tekemästään arvokkaasta työstä. Alle 16-vuotiaiden ryhmässä on sovittu Pelisäännöt sekä lasten että lasten vanhempien kanssa, ja 16–18-vuotiaiden ryhmissä ne on sovittu nuorten ja valmentajien kesken. Näiden vaatimusten mukaan nuorisotoiminnalla tulee olla myös oma vastuuhenkilönsä. Seuralla on edustaja vähintään yhdessä sinettiseurojen tapaamisessa vuosittain (Liite 6).

Sinettiseurakriteerit muodostavat jaoksen toiminnalle tiukat laatuvaatimukset, joista tärkeimmät koskevat ohjaajien koulutusta. Tosin jaoksen omissa laatuvaatimuksissa näitä on vielä entisestään tiukennettu siten, että vastuuohtajilta edellytetään SLU:n (Suomen Liikunta ja Urheilu) koulutusjärjestelmän I-tason suorittamista, vaikka sinettiseurakriteerit eivät tätä edellytäkään. Lasten ja nuorten vastuuohtajalta edellytetään myös hyvää yhteistyötä lasten vanhempien kanssa. Käytännössä yhteistyö on riippuvainen myös vanhempien aktiivisuudesta, eikä pelisääntöjen sopiminen ole aina ongelmaton vanhempien passiivisuuden vuoksi. Tämän takia pelisäännöt on käytännössä sovittu ensimmäisellä harjoituskerralla, jolloin vanhemmat ovat lähestulkoon kaikki paikalla. Mielestäni seurassa on parhaiten onnistuttu juuri sen nuorisotyössä.

9.1.7 Operaatio Pelisäännöt

Operaatio Pelisääntöjen avulla ohjaajille, lapsille ja lasten vanhemmille luodaan yhteiset toiminnan periaatteet. Pelisääntöjen avulla lapsi saa tarvitsemiaan tavoitteita kasvaakseen,

oppiakseen ja pystyäkseen arvioimaan omaa toimintaansa. Tärkeimmät teemat ovat leikinomaisuus ja tasavertaisuus, jotka ovat tarkoitettu käsiteltäväksi yhteisesti. Keskustelu ja pohdinta luovat hyvät edellytykset tulevalle toiminnalle, sillä ihmisten on helpompi sitoutua asioihin, joihin he ovat itse päässeet vaikuttamaan. Tavoitteista puhumalla selvitetään, millaisella arvopohjalla aikuiset ohjaus- ja valmennustyötä tekevät. Eri lajeilla, seuroilla, joukkueilla ja harjoitusryhmillä on erilaiset tarpeet. Päämäärinä mainitaan itsearvostus, vastoinkäymisten kestäminen, yhteistyökyky, sekä kyky hyvään ja täysipainoiseen elämään. Terveet elämäntavat, oikeus savuttomaan ilmaan ja päihteettömyys urheilutoiminnassa ovat myös tärkeitä tavoitteita. (Nykänen 2001) Edellisten lisäksi nuorten liikunnassa korostetaan viihtymistä ja hyvää ilmapiiriä, jonka perustana on tekemisestä nauttiminen ja onnistuminen. Ohjaajan tulisi huomioida harjoittelijoiden yksilöllisyys ja toiminnan yhteisöllisyys. (Nykänen 2003)

Operaatio Pelisäännöt määrittävät seuran- ja kodinvälistä yhteistyötä. Pelisäännöt asettavat omat vaatimuksensa niin lapselle, kodille kuin ohjaajalle ja seurallekin. Pelisäännöillä pyritään myös parempaan tiedonkulkuun vanhemman ja ohjaajan välillä. Tärkein pelisääntöjen vaatimuksista on leikinomaisuus, jolla pyritään estämään harjoittelun liiallinen vakavoituminen.

9.1.8 Karatejaoksen toimintalinja

Karateiliiton Nuori Suomi Sinettiseura -vaatimuksissa edellytetään seuralta kirjallista toimintalinjaa. Toimintalinjasta löytyvät Mustosen (2003) esittämät näkökohdat oppivan organisaation periaatteista (visiot, missio, arvot, perusteet, menettelytavat sekä strategiset toimenpiteet). Samalla se noudattaa myös opetussuunnitelman luomiseen liittyviä prosesseja. Karatejaoksen toimintalinja on toteutettu ohjaajien yhteistyönä ensimmäistä kertaa vuoden 2006 keväällä osana tätä tutkimusta. Tehty toimintalinja (Liite 3) on tämän jälkeen tarkastettu vuosittain järjestävissä seuratoimintakoulutuksissa. Tässä toimintatavassa on mahdollista noudattaa oppivan organisaation kaksitasoisen oppimisen periaatteita, jolloin kaksikehäistä oppimista tapahtuu tarkastettaessa toimintalinjan normeja, oletuksia ja strategioita. Yksikehäistä oppimista puolestaan tapahtuu arvioitaessa

organisaation toimintaa ja sen tuotoksia päivittämällä seuran toimintasuunnitelmaa, karateohjelmaa sekä tarkastelemalla harjoituksen sisältöjä (vrt. kuvio 16).

Karatejaoksen toimintalinjan visiona on toimia karatessa suunnannäyttäjänä ja pyrkiä seuratoiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Tämä tapahtuu yhteisöllisesti kehittämällä uusia, harrastajia aktivoivia toimintatapoja seuratoimintaan.

Seuran perustehtäväksi määritetään laadukkaan ja monipuolisen seuratoiminnan tarjoaminen. Laadulla tarkoitetaan pätevää ohjausta, ja monipuolisuudella taas pyritään tavoittelemaan eritasoisia harrastajia ja ikäryhmiä. Toiminnassa erilaisilla harjoitusryhmillä pyritään mahdollistamaan myös elinikäinen karateharjoittelu. Toiminnan pitää pystyä tarjoamaan kaikille ikäryhmille mielekkäitä harjoituksia. Karaten harjoittelussa korostuu ajattelu, että se on elämäntapa (*do*). Opittua voi hyödyntää arjessa pitkäjänteisyyden ja hermojen hallinnan kautta, ja opittua ollaan valmiita siirtämään eteenpäin. Toiminta on palkatonta vapaaehtoistyötä. Toimiva seura on määritelty sellaiseksi, että se itsessään motivoi harjoittelemaan.

Seuran arvoista ja eettisistä linjauksista tärkein on, että kaikki voivat harrastaa. Harrastamiseen kuuluu kehittyminen omaan henkilökohtaiseen tahtiin. Salilla noudatetaan Karateoppaan salin sääntöjä (*Dojokun*) ja salikuria (Dojoetikettiä). Harjoituksissa ei luovuteta kesken, vaan ollaan periksiantamattomia. Nuorten läsnä ollessa ei käytetä päihkeitä. Toiminnassa kunnioitetaan ja huomioidaan kanssaihmiset, mistä esimerkkeinä toimivat seuraavat: harjoituskaveria ei vahingoiteta, organisaatio pidetään avoimena, ei tehdä salaisia päätöksiä ja huolehditaan harjoitusympäristöstä.

Harjoittelijoita pyritään innostamaan aktiiviseen kehittymiseen karatessa ohjaamalla hyviä harjoituksia. Tämä edellyttää ohjaajilta jatkuvaa itsensä kehittämistä ohjaajana. Harjoituksissa kasvatetaan periksiantamatonta asennetta, toisten kunnioittamista ja korostetaan toiminnan yhteisöllisyyttä. Periksiantamatonta asennetta voidaan kasvattaa tekemällä harjoitteita, joissa joutuu oman suorituskyvyn ääri rajoille. Seuratoimintaan kannustaminen tapahtuu kannustamalla ohjaajakoulutukseen sekä vapaaehtoistyöhön. Opetuksen ja seuratoiminnan avulla pyritään antamaan mahdollisuudet kaikille harrastajille toimia omalla tasollaan aina harrastetoiminnasta kansainväliseen menestykseen. Koko

toiminnalle on ominaista, että edellä mainittujen osa-alueiden lisäksi pyritään jatkuvasti kasvattamaan jaoksen taidollista pääomaa kehittämällä harrastajien laji- ja itsepuolustustaitoja (Liite 4). Kaikella edellä mainitulla pyritään siihen, että toiminta jatkuisi tasaisesti kasvavana ja olisi myös vakavaraista.

Seuratoimintalinja (Liite 3), joka kuvaa näitä seuran toiminnan periaatteita, on yksi tämän tutkimukseen pääasiallisista tutkimustuloksista. Ennen seuratoimintakoulutuksien aloitusta jaoksen ohjelma suunniteltiin muutamien vastuuhjaajien kesken, ja ohjaajat alkavalle kaudelle valittiin puheenjohtajan tai jonkun muun ohjaajan aloitteesta omassa ohjaajille suunnatussa kokouksessa. Tämän tutkimuksen loppuvaiheessa toteutetussa seuratoimintakoulutuksessa avattiin ohjelman sekä hallinnon suunnittelu kaikille ohjaajille ja seuratoiminnasta kiinnostuneille. Koulutukset päättyvät kokouksiin, joissa tehdyt suunnitelmat hyväksytään. Koulutuksen onnistumiselle ehtona on ollut, että sovitut tapahtumat on myös käytännössä toteutettu mahdollisimman pitkälle. Esimerkiksi yhdessä sovitut tapahtumakalenterin tapahtumat on tehty koulutuksessa mahdollisimman valmiiksi siten, että tapahtuma on merkitty toimintakalenteriin, sille on valittu vastuuhenkilö ja mikäli kyse on leiristä, sille on varattu jo ohjaaja sekä tilat valmiiksi (Liite 2).

9.2 Jäsenistö

Vuonna 2006 Jigotai ry:n karatejaoksessa oli 235 aktiivista jäsentä, joista 188 (80 %) oli miehiä ja 47 (20 %) naisia. Näistä alle 19-vuotiaita oli 176 (75 %). Alle 14-vuotiaita harrastajia oli toiminnassa mukana 130. Aktiivijäsenellä tarkoitetaan henkilöä, joka on vuoden aikana maksanut seuran jäsenmaksun tai kurssimaksun. Harjoitusten ohjaajina oli tällöin toiminnassa mukana kaikkiaan 24 henkilöä, joista 10:llä on mustan vyön arvo (dan-arvo) karatessa. Vuoden aikana pidettiin yhteensä 6 peruskurssia, joille osallistui yhteensä noin 100 uutta harrastajaa. Uusia ohjaajia koulutettiin tarkastelussa olevan vuoden aikana kahdessa tapahtumassa, joihin molempiin osallistui 10 ohjaajaa.

Harrastajamäärän tasaisena pitäminen edellyttää 80–100 uutta peruskurssilaista vuodessa. Ohjaajien suuri määrä edellyttää varsin laajaa toiminnan suunnittelua. Vuonna 2008

karatejaoksen jäsenmäärä oli 199 aktiivista jäsentä. Peruskurssien suosiosta riippuen jäsenmäärä voi vaihdella vuosittain useilla kymmenillä harrastajilla.

9.3 Ohjelma

Liikuntaseuran ohjelma muodostuu liikunta- ja urheiluohjelmasta sekä seuratoiminnan ohjelmasta. Karatejaoksen vakiintuneita seuratoiminnan painopisteitä ovat peruskurssitoiminta lapsille, nuorille ja aikuisille. Lisäksi toimintaan kuuluvat normaali harrastustoiminta eri ikäisille tasoryhmille, itsepuolustuskoulutus, pääsääntöisesti nuorille suunnattu kilpaurheilutoiminta sekä seuratoimihenkilöiden aktiivinen kouluttaminen. Koulutuksessa korostuu aktiivinen leirien järjestäminen. Kilpailutoiminta on suunnattu ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Vuoden 2006 aikana ohjattuja harjoituksia eri ryhmille oli 16 kertaa viikossa. Harjoituksissa kävi keskimäärin 10 henkilöä harjoitusta kohden (Liite 5). Seuran harjoittelua ohjaa vuosittain tehtävä toimintasuunnitelma (Liite 4) sekä puolivuositain suunniteltava karateohjelma. Karateohjelmaan on määriteltä opetuksen viikoittaiset teemat sekä kauden tapahtumat (Liite 8). Teemojen tarkoituksena on varmistaa, että vyökokeeseen mennessä kaikki vaadittavat tekniikat on käyty läpi.

Ohjelmalliset ratkaisut ovat osoittautuneet käytännössä hyvin toimiviksi, ilmeten siten, että suunnitellut tapahtumat on toteutettu ja teemoja on noudatettu. Ohjelman avulla seuran toiminta on ollut mahdollista suunnitella ja rytmittää etukäteen niin, että toiminnan kannalta tärkeimmät tapahtumat toteutuvat mahdollisimman sujuvasti. Karateohjelmasta on muodostunut useita vuosia kestänyt lähes muuttumaton ja vakiintunut käytäntö. Karateohjelma suunnitellaan kausitasolla, ja siinä on mahdollisuus vaikuttaa opetuksen painopisteisiin. Tehdyn suunnitelman yksityiskohtaisuus on vaihdellut eri vuosina tarpeen ja aiempien kokemusten mukaan siten, että väljimmillään ohjeet ovat määritelleet vain yleisen teeman ja tarkimmillaan harjoituksen opetuksellisia sisältöjä on määriteltä hyvinkin tarkasti, jopa harjoitteittain. Ohjelma on tarkoitettu nykyisellään yleisohjeeksi, jota ohjaajat tarkentavat omissa harjoituksissaan tarpeiden mukaan sekä yhdessä muiden ohjaajien kanssa. Käytännössä yhteisten ohjaajatapaamisten järjestäminen harjoitusryhmien suunnittelun yhtenäistämiseksi on ollut ongelmallista ohjaajien kiireiden vuoksi.

Karatejaos kuuluu yhtenä lajijaoksena budolajien erikoisseuraan, jonka hallituksessa sillä on oma edustajansa. Seuran hallituksen tehtävänä on seuran ulkosuhteista huolehtiminen yhteistyökumppaneihin. Jaoksen jäsen seuran hallituksessa on perinteisesti ollut karatejaoksen vastuuhenkilö tai puheenjohtaja, jonka tehtäviin kuuluu myös edustaa jaosta sen muissa ulkosuhteissa. Näistä merkityksellisimpiä ovat SLU ja sen Nuori Suomi -organisaatio sekä karateliitto. Tyyliuuntaorganisaatiossa edustajana toimii seuran opetuksesta vastaava pääopettaja. Jaokset päättävät itsenäisesti omasta toiminnastaan ja ovat taloudellisesti sekä hallinnollisesti itsenäisiä. Tämän takeena jokaisella jaoksella on oma jäsenrekisteri sekä tili ja tilinhoitaja. Karatejaoksen toiminnassa ovat vakiintuneet seuraavat tehtävät: puheenjohtaja, tilinhoitaja, jäsenrekisterin hoitaja, nettivastaava, peruskurssivastaava, juniorivastaava, leirivastaava, pääopettaja, koulutusvastaava, graduointivastaava ja tiedotusvastaava.

Hallinnollisen työnjaon tavoitteena on ollut mahdollistaa mahdollisimman monen jäsenen osallistuminen seuratoimintaan. Tämä tehtäväjako ei käytännön tasolla ole kuitenkaan taannut vastuuhenkilön aktiivista osallistumista toimintaan.

9.4 Voimavarat

Vuoden 2006 aikana harjoituksia ohjasi 24 henkilöä, joista 10:llä on mustan vyön arvo. Jaos on perustettu vuonna 1976 ja se on ”tuottanut” yli 30 mustaa vyötä. Karatejaoksen pääomat ovat jäsenistössä ja toiminnasta muodostuneissa aineettomissa pääomissa. Inhimillisistä pääomista tärkeimmät ovat ohjaajat ja heidän tietonsa, taitonsa, kokemuksensa ja koulutuksensa. Ohjaajat ovat myös hyvin sitoutuneita toimintaan. Käytännössä ohjaajat suunnittelevat ja toteuttavat itsenäisesti koko kauden harjoitteet ja vastaavat siitä, että jokainen harjoitus on etukäteen mietitty ja suunniteltu. Mikäli ohjaaja ei pääse harjoituksiin, hän vastaa siitä, että harjoituksissa on ohjaaja. Inhimillisen pääoman haasteet ovat johtajuuden, luovuuden ja innonvaativuuden kehittämisessä. Suhdepääomien vahvuus näkyy etenkin vahvassa junioritoiminnassa ja sitä kautta hyvässä julkisuuskuvassa. Oma harjoitustila on seurausta vakaasta toiminnasta sekä pitkistä hyvistä ympäristösuhteista. Karatella on hyvä maine etenkin nuorisotoiminnassa, mitä vahvistaa

Nuorelta Suomelta saatu Sinettiseura-tunnustus. Rakennepääoman vahvuudet ovat seuran vahvassa toimintaperinteessä. Seuran nimi on muodostunut laadun takeeksi, omaksi tuotemerkiksi ja vahvaksi ”brändiksi”. Rakennepääomaan kuuluu merkittävänä osana myös alun perin kurssioppaaksi tarkoitettu vuonna 1995 ensimmäistä kertaa kirjoitettu Karateopas. Tiedotuksessa käytetään seuran kotisivuja sekä puolivuositain ilmestyvää seuralehteä. Jaoksen talous on laajan harrastajakunnan ja vapaaehtoistyön ansiosta vakaalla pohjalla. Ylivoimaisesti tärkeimmät tulolähteet ovat peruskurssitoiminta ja jäsenmaksut (noin 95 %). Jaoksen pääomia selittää pitkä toimintaperinne. Toiminnan sujuvuudesta huolehtiminen on myös jatkossa toiminnan tae.

9.5 Yhteenveto karatejaoksesta toimintaympäristönä ja toiminnan kuvaus

Toiminnan syklisyydestä (kohta 4.3, Kuvio 13) huolimatta jaos on säilyttänyt toimintakykynsä. Toiminta on vuosien kuluessa institutionalisoitunut. Tämä, sekä voimakas panostus uusien ohjaajien koulutukseen on vaikuttanut siihen, ettei syklisyydestä ole tullut toiminnalle ongelmaa. Koulutustoiminnan periaatteena on ollut, että kaikista vihreän vyön suorittaneista koulutetaan ohjaajia. Tämä on luonut jaokseen ohjaajareservin, jonka avulla on voitu pehmittää nousuja ja laskuja. Seuraan on syntynyt useita vetäjäsukupolvia, mutta näitä on mielestäni pystytty hyödyntämään toiminnassa päällekkäisesti.

Karatejaoksen ideologiassa painottuu harrastaja toiminnan lähtökohtana. Jaoksen menestys perustuu vahvaan toimintaperinteeseen, jäsenistön moninaisuuteen, laaja-alaiseen osaamiseen ja hyvään maineeseen. Harrastajien jäsenyys on ollut pitkäaikaista, mikä näkyy aikuisharrastajien suurena osuutena harrastajakunnasta.

Jaoksen kurssitoiminnassa on onnistuttu, minkä vuoksi seurassa riittää uusia jäseniä ja toiminnan pyörittäjiä. Lisäksi jaos on pystynyt tarjoamaan jäsenilleen sellaista toimintaa, että he ovat pysyneet mukana toiminnassa. Opetuksen taso on pysynyt korkeana, mistä kertoo myös mustien vöiden suuri määrä ja korkeammat vyöarvot. Ohjauksen laatua pidetään lisäksi yllä ohjaajien jatkuvalla leirityksellä sekä muulla koulutuksella. Jaoksen vahvuudet ovat pitkälti juuri sen toimintajärjestelmän sujuvuudessa.

Karatejaoksen vahvuuksiin kuuluu ohjaamisen ja toiminnan yhteisöllisyyden korostaminen. Salin säännöissä tämä tulee esille seuraavassa:

Harjoittelun tarkoituksena on: ...Luoda vahva yhtenäisyyden tunne. Vanhemmat harjoittelijat (senpai) auttavat nuorempia harjoittelijoita (kohai). Nuoremmat harjoittelijat yrittävät kuunnella tarkasti vanhempien neuvoja. Tarkoituksena on auttaa molempia harjoittelemaan ja työskentelemään yhdessä. (Hakkarainen & Koponen 2002, 31.)

Myös eteneminen vyöarvoissa edellyttää vastuunottoa ohjauksesta ja seuratoiminnasta. Karatejaoksen toimintajärjestelmä on kehittynyt pitkän toimintaperinteen tuloksena. Koski (1994, 139) arvioi suurten institutionalisoituneiden seurojen inhimillisten voimavarojen merkityksen johtamista tärkeämmäksi. Tämä liittyy niiden systeemiseen vetovoimaan ja inhimillisten resurssien tehokkaaseen kanavoitumiseen. (Koski 1994, 139.) Seuratoiminnan menestystekijät toteutuvat oppivassa organisaatiossa (Heinilä & Koski 1991, 117).

Ongelmana on kuitenkin, etteivät harrastajat tai edes ohjaajat ole kovinkaan tietoisia näistä esitetyistä periaatteista. Opetussuunnitelma onkin tässä muodossa suunnattu pääasiassa enemmän organisaation ulkopuolisille tahoille kuin itse organisaatiossa toimiville. Tieto kuvatuista ideologioista ja toimintaperiaatteista liittyy niihin tehtäviin missä kukin on toiminut ja millainen yleensä harrastajan kokemustausta seurassa toimimisessa on ollut. Tästä johtuen tieto ja kokonaiskäsitys seuran toimintaideologiasta ja toimintaperiaatteista on ollut varsin harvojen pitempään harrastaneiden hiljaista tietoa eikä siten ole näkynyt millään tavoin jokapäiväisessä toiminnassa.

Edellä esitetyn tiedon saaminen kaikkien ohjaajien yhteiseksi pääomaksi edellyttää koulutusta ja periaatteiden yhteistä käsittelyä ja arviointia. Yhteisen tiedon rakentamisen avulla voidaan kaikkien organisaatiossa toimivien ihmisten voimavarat saada tehokkaaseen käyttöön (ks. Kuvio 17). Myös ohjaajien erilaiset näkemykset ohjauksesta on tuotava esille, ja on keskusteltava opetuksen yhteisistä periaatteista. Karatejaoksen kehittäminen oppivaksi organisaatioksi on laaja ja vaikeasti hallittava kokonaisuus (Luku 5). Sen toteuttamiseksi osallistuminen organisaation toimintaan on mahdollistettava kaikille toimiville (Mustonen 2003). Toimintaan osallistuminen edellyttää myös tietoa organisaation toiminnasta ja sen periaatteista, mikä on mahdollista hyödyntämällä seuratoiminnassa pitkään toimineiden laajaa kokemustausta asioiden hoitamisesta. Kehitystyössä voidaan hyödyntää opetussuunnitelmaprosessia eri vaiheineen.

Seuraavassa luvussa esitetään tutkimuksen tuloksena teorian ja aineiston vuorovaikutuksesta syntynyt seuratoimintakoulutus, jossa pyrittiin vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin.

10 SEURATOIMINTAKOULUTUS

Tässä luvussa kootaan yhteen tutkimuksen tuloksia sekä kuvataan ja arvioidaan tutkimuksen osana toteutettua seuratoimintakoulutusta. Tutkimuksen osana toteutettu seuratoimintakoulutus noudattaa Kosusen & Huuskon (2002, 211–212.) kuvaamaa opetussuunnitelmaprosessia. Opetussuunnitelman laatimiseen voi käyttää prosessimallia, jossa ensimmäiseksi määritetään opetukseen liittyviä arvoja ja käsityksiä. Tämän jälkeen muodostetaan tavoitteet ja toiminta-ajatus. Määrittämiseen kuuluu toimintaympäristön analyysi, visioiden hahmottelu, oppimiskäsitysten tarkastelu ja toiminta-ajatuksen muodostaminen antamalla tehtävä organisaatiolle erityispiirteinen. Kolmannessa vaiheessaan määritetään toimintaperiaatteet ja yhteiset tavoitteet. Tähän kuuluvat ne käytännön toimenpiteet, joilla toiminta-ajatus toteutetaan, millaisia rakenteellisia ja taloudellisia ratkaisuja joudutaan tekemään, mitkä ovat ryhmäkohtaiset opetussuunnitelmat, niiden sisällöt ja menetelmät. Prosessin eri vaiheita voi luonnehtia myös muilla tavoin. (Kosunen & Huusko 2002, 211–212.)

Tapahtuman avulla tutkimuksesta tehtyjä johtopäätöksiä ja aineistoja sidotaan teoriaan. Lopuksi tulosten kokoavan tarkastelun alla kootaan yhteen tutkimuksen eri vaiheista tehtyjä huomioita, mitä merkityksiä ne muodostivat ja miten ne vaikuttivat tutkimukseen kokonaisuutena. Ensimmäiseksi käsitellään ohjaajien näkemyksiä opetukseen liittyvistä arvoista ja käsityksistä, minkä jälkeen kuvataan toimintaympäristön ja kirjoitettujen opetussuunnitelmien analyysia. Lopuksi esitellään tutkimuksen kokoava seuratoimintakoulutus jonka osana tehdyssä seuratoimintalinjassa on määritetty karatejaoksen toimintaperiaatteet ja yhteiset tavoitteet sekä niihin liittyvät käytännön toimenpiteet (ks. luku 9.1.8, liitteet 3, 8).

10.1 Ohjaajien arvot ja käsitykset

Ohjaajien arvoja ja käsityksiä selvitettiin teemahaastattelujen avulla mahdollisimman käytännönläheisesti (Liite 1). Vastausten tulkinta suuntasi tutkimuksen teoriaa edelleen liikuntaseuran toimivuuden tutkimiseen ja lopulta toteutettuun seuratoimintakoulutukseen.

Teemahaastattelujen tulkinnan (Luku 8) pohjalta nousi seuratoiminnan kannalta merkittävimmäksi kysymykseksi yhteistoiminta. Haastatellut olivat motivoituneita vastaamaan ja selvästi halusivat vaikuttaa seuran toimintaan. Vastaajien voimakas motivaatio seuratoimintaan vaati mielestäni myös hieman syvempää tarkastelua. Vastauksista saattoi päätellä, ettei heidän näkemyksiään oltu kuunneltu tai millään tavalla käsitelty yhteisesti. Erilaiset tavoitteet ja ristiriitaisuudet niin opettajien välisessä kuin omassa ajattelussa vaativat myös syventymistä opettajuuden kehittämiseen. Opetuksen alalla olleita ongelmia selitti osaltaan yhteisen toiminnan ja päätöksenteon puute. Edellä mainittuja voitiin mielestäni korjata teoriaosuudessa esitettyjen toiminnan kehittämisen keinoin yhteisen koulutustapahtuman avulla.

Haastatteluista ilmeni selkeä kommunikaation vähyys sekä ohjauksikäsitusten merkittävät painotuserot. Ohjaajat käsittivät karaten ja sen opettamisen hyvin yksilöllisesti erilaisista taustoistaan johtuen. Juuri taustojen erilaisuus selitti mielestäni selkeimmin suhtautumista karateen. Suuremmissa opetuksellisissa kysymyksissä oli kuitenkin selkeästi yhteneväisyyttä. Kaikista haastatteluista kävi selvästi ilmi ohjaajien yhteistoiminnan puute. Käsitukset toisten ohjaajien ohjauksesta ja opetuksesta olivat osittain ristiriidassa haastattelujen tuloksen kanssa. Syynä tähän saattaa olla se, että eroja haluttiin tietoisesti kärjistää keskustelun avaamiseksi. Ohjaajat olivat mieltäneet ja asemoineet oman opetuksensa sen perusteella, millaiseksi he näkivät oman roolinsa seurassa.

Haastatteluissa toivottiin myös selkeämpää tiedottamista sekä toiminnan johtamista. Harjoittelulla ja kokemustaustalla on selkeä yhteys siihen, millaiseksi opetus muodostuu. Keskusteltaessa opetuksen linjasta tulisi myös opetuksen suunnittelun perusteet tuoda esille, jotta niitä voitaisiin yhteisesti arvioida.

Tutkimus on vaikuttanut samanaikaisesti myös tekijän omaan ajatteluun karateesta. Haastateltujen käsitykset lajista, opetuksesta ja oppimisesta olivat hyvin pohdittuja, mutta vaativat oman tulkintansa. Haastatellut olivat kehittyneet tekniikan ohjauksessaan eksperteiksi. Haastattelujen perusteella seuratoiminnan ideologiaa voi kuvata harrastukselliseksi.

Ohjaajat kuvasivat harrastamista hyvin eri tavoin ja pitivät siinä erilaisia asioita tärkeinä. Opetuksen kuvaukset olivat opetusmenetelmien käytön osalta varsin yhteneviä, joskin erojakin ilmeni. Opetusmenetelmien arviointiin tulisikin mielestäni kiinnittää huomiota. Kaikki ohjaajat kuvasivat opetustaan hyvin oppilaslähtöisesti. Opetuksessa hyödynnetään sekä behavioristisia että konstruktivistisia opetusmenetelmiä. Niiden soveltuvuutta erilaisiin opetustilanteisiin olisi syytä arvioida yhteisesti myös niiden piiloo-petussuunnitelmallisten vaikutusten selvittämiseksi. Lähestymistapojen uudelleen arvioinnista ja muuttamisesta esimerkiksi ydinkeskeisen oppimisen suuntaan voisi olla paljon etua.

Haastatteluissa korostui tarve yhteistyöhön. Lajin oppisisältö on laaja, ja seuratoiminnan sisällöt niin moninaiset, että toiminta asettaa vaatimuksia myös toiminnan johtamiselle ja seuran, tai tässä tapauksessa sen jaoston, toiminnalle. Nämä esitetyt näkemykset toimivat pohjana seuratoimintakoulutukselle. Tutkimuksen teemahaastattelukysymykset toimivat lisäksi myöhemmin toteutetussa seuratoimintakoulutuksessa ohjaajien arvoja selvittävänä ennakkotehtävänä.

10.2 Karatejaos toimintaympäristönä ja kirjoitetut opetuksen suunnitelmat

Tässä osassa pyrin selvittämään ja arvioimaan millainen on karatejaoksen sisäinen toimintaympäristö (Luku 9.). Kootun materiaalin pohjalta selvitin, millaiset ovat karatejaoksen kirjoitetut opetuksen suunnitelmat ja kommentoin näitä tekemieni havaintojen perusteella. Tutkitun karatejaoksen vahvuutena on sen toiminnan institutionalisoituminen. Jaoksella on vahva toimintaperinne, johon kuuluu harrastustoiminnan ja koulutuksen korostaminen, mikä puolestaan näkyy laaja-alaisena osaamisena. Ohjauksen laatua pidetään lisäksi yllä ohjaajien jatkuvalla leirityksellä sekä muulla koulutuksella, mistä on ollut seurauksena myös suuri määrä mustia voita ja korkeampia vyöarvoja. Toiminnalle on ollut myös eduksi se, että harrastajien jäsenyys on ollut pitkäaikaista ja aikuisharrastajien osuus harrastajakunnasta on ollut suuri. Tästä voi päätellä, että jaos on pystynyt tarjoamaan jäsenilleen sellaista toimintaa, että he ovat motivoituneet pysymään mukana toiminnassa. Jaoksen kurssitoiminnassa on myös

onnistuttu, minkä kautta seurassa riittää uusia jäseniä ja toiminnan pyörittäjiä. Kuten jo aiemminkin todettiin, ovat jaoksen vahvuudet pitkälti juuri sen toimintajärjestelmän sujuvuudessa. Karatejaoksen vahvuuksiin kuuluu ohjaamisen ja toiminnan yhteisöllisyyden korostaminen.

Kuitenkin se, ettei teemahaastattelun vastauksista löytynyt minkäänlaista ”me-henkeä” on varsin huolestuttavaa. Ryhmän kiinteys eli koheesio on tutkimusten mukaan yksi syy jäsenten toiminnan tehokkuuteen ja ryhmän tuloksellisuuteen. Kiinteässä ryhmässä on molemminpuolisia ystävyys-suhteita, luottamusta ja avoimuutta. Jäsenet kokevat asemansa arvokkaaksi, ja he tuntevat jäsenyyden itselleen merkittävänä. (Helkama, Myllyniemi & Liebkind 1998, 256–258, 265.) Edellä mainitut ovat myös merkittäviä vapaaehtoistoiminnan motivaatiotekijöitä (Yeung 2005). Hyvän koheesio-avulla ryhmä voi saavuttaa parhaimman tehokkuuden, vaikka se ei yksistään riitä tehokkuutta takaamaan (Schmuck & Schmuck 1997, 122–125). Toiminnan kehittämisessä tulisikin kiinnittää huomiota yhteisöllisyyteen (Nuori Suomi 2009).

10.3 Karatejaoksen kehittäminen ja seuratoimintakoulutus

Tutkimuksen varsinaisena tutkimustuloksena oli jaoksen toiminnan kehittäminen. Seuraavassa on lueteltu mielestäni merkittävimmät haastatteluista sekä teoriasta nousseet seuratoimintakoulutuksen suunnitteluun vaikuttaneet kysymykset:

- Millä tavalla ohjaajien yhteistoimintaa ja henkeä voidaan parantaa?
- Kuinka seuratoimintaan motivoitumista voidaan parantaa?
- Mikä motivoi harrastajia?
- Kuinka opetuksen suunnittelun tulisi tapahtua?
- Miten opetuksen arvojen määrittäminen tapahtuu?
- Kuinka opettajien laajaa kokemustaustaa voidaan toiminnassa hyödyntää?
- Miten ohjaajien ohjaamiskäsitystä voidaan arvioida?
- Miten ohjaajien kehitystä voidaan tukea?
- Millä tavalla oppivan organisaation periaatteita voidaan hyödyntää seuratoiminnassa?

- Millainen karatejaos on toimintaympäristönä, ja miten sitä voidaan kehittää?
- Mikä on karatejaoksen toimintalinja?

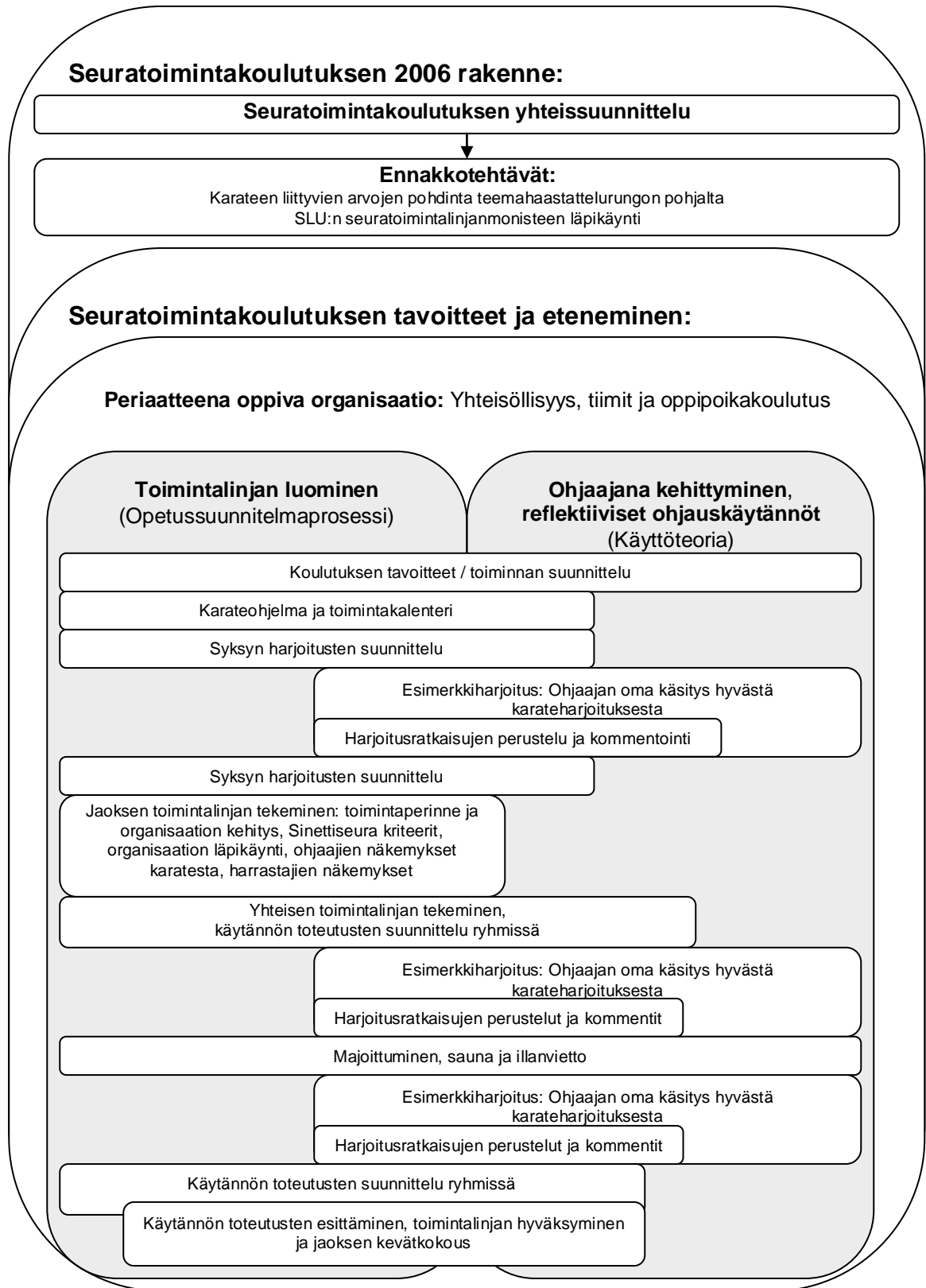
Näihin kysymyksiin pyrin vastaamaan arvioimalla toteuttamaani seuratoimintakoulutusta, joka esitellään seuraavassa kohdassa.

10.3.1 Seuratoimintakoulutuksen kuvaus

Tutkimuksen tuloksena karatejaoksessa toteutettiin syksyllä 2006 opetuksen suunnittelun, organisaation yhteistoiminnan ja opetuksen kehittämiseksi kaksipäiväinen seuratoimintakoulutus. Koulutuksen tavoitteena oli tuoda nähtäväksi ohjaajien opetuksen suunnittelua ja toteutusta sekä tutustuttaa ohjaajia seuran toimintaan ja seuraan toimintaympäristönä.

Seuratoimintakoulutus kokosi teemahaastatteluista nousseita ajatuksia ja yhdisti ne käytännön kautta tämän tutkimuksen teoriaan. Koulutuksen tärkeimpinä pedagogisina periaatteina korostuivat kokemuksellisuus ja reflektiivisyys. Reflektiiviset toimintaperiaatteet korostuivat etenkin ohjauksen arvioinnissa. Myös dialogisuus ja konstruktivismi olivat merkittäviä periaatteita koko koulutuksen ajan ilmeten selvimmin itse toiminnan kehittämisessä. Vastasin koulutuksen järjestelyistä, materiaaleista ja suunnittelusta itse. Käytännön oppitunnit toteutettiin yhteistyössä koulutuksen eri vastuualueiden vastaavien kanssa yhdessä. Ensimmäiseen koulutukseen osallistui n. 20 ohjaajaa eli 2/3 jaoksen senhetkisistä ohjaajista.

Seuraavassa kuviossa (Kuvio 20) kuvataan seuratoimintakoulutuksen etenemistä.

Kuvio 20. Seuratoimintakoulutuksen rakenne.

Seuratoimintakoulutuksen tärkeinä osatavoitteina oli parantaa seuran tiedonkulkua ja yhteishenkeä. Periaatteena oli, että opetukseen liittyviä päätöksiä tulee käsitellä yhteisesti ja avoimesti (ks. luku 5.2.1). Koulutuksella oli kaksi kehitystavoitetta: toimintalinjan luominen ja ohjaajana kehittyminen. Toimintalinjan luomiseen liittyi organisaation kehittäminen oppivaksi organisaatioksi, ja ohjaajana kehitymisessä korostettiin reflektiivisiä ohjauskäytänteitä (ks. luku 5.5.4).

Ennen koulutusta koulutukseen osallistuneet pohtivat omakohtaisesti tutkimuksen alkuhaastattelun pohjalta tehtyjä kysymyksiä sekä saivat tutustuttavaksi seuratoimintalinjan luomiseksi tarkoitetun ohjemonisteen.

Koulutus alkoi koulutuksen tavoitteiden esittelyllä. Koulutuksen tavoitteet jakautuivat tulevan kauden seuratoiminnan ohjelmien suunnitteluun sekä tulevan opetuksen arviointiin. Syksyn seuratoiminnan ohjelman suunnitteluun kuului toimintakalenterin ja harjoitussuunnitelmien suunnittelu sekä seuratoimintalinjan luominen.

Malliharjoitusten avulla arvioitiin kokeneempien ohjaajien opetusta yhteisesti. Tämän lisäksi tehtyjen arvioiden pohjalta suunniteltiin myös tulevan kauden opetusta. Seuran hallintoon ja opetukseen liittyvät tehtävät tehtiin ryhmissä, ja tehdyt suunnitelmat hyväksyttiin lopuksi koulutuksen päättäneessä jaoksen kevätkokouksessa.

Koulutuksen tavoitteena oli lisätä seuran yhteishenkeä tutustuttamalla harrastajat paremmin toisiinsa. Tätä tarkoitusta varten koulutus järjestettiin Piispalan leirikeskuksessa. Toiminnan yhteisen suunnittelun tavoitteena oli parantaa tehtyjen päätösten laatua ja niihin sitoutumista, mikä alkoi jo ennen koulutusta tehdyllä harjoitussuunnittelulla. Koulutuksessa pyrittiin luomaan jaoksen toiminnalle yhteisesti hyväksytyt periaatteet.

Seuratoiminnan yhteissuunnittelun avulla tietoa rakennettiin yhdessä, millä pyrittiin saamaan kokeneempien ohjaajien tieto kaikkien käyttöön, ja näin estää ohjaukseen liittyvän hiljaisen tiedon häviämistä tekijöiden mukana. Koulutuksessa tehty ohjaustottumuksien arviointi tapahtui esimerkkiharjoitusten avulla. Arviointia alusti omien arvojen ja käsitysten määrittäminen, joka alkoi ennen koulutusta tehdyllä ohjaajakyselyllä, jossa sovellettiin tämän tutkimuksen teemahastatteen runkoa. Pohtimalla omia arvojaan ja arvioidessaan harjoittelua

ohjaajat tulevat enemmän tietoisiksi omista ohjausratkaisuistaan ja niiden taustoista. Arvojen pohdintaa toteutettiin lopuksi oman ohjauksen arvojen arvioinnin avulla sekä koko seuratoiminnan arvojen arvioinnin kautta luotaessa yhteinen seuratoimintalinja koulutuksen päätteeksi (Liite 3). Kokeneiden ohjaajien kokemukset ja näkemykset (hiljainen tieto) pyrittiin tuomaan nähtäväksi myös harjoitusten ja niiden analysoinnin kautta sekä käytännön tehtävien yhteissuunnittelun avulla.

Esimerkkiharjoituksen aiheena oli ohjaajan oma käsitys hyvästä karateharjoituksesta. Harjoituksen palautteessa tarkasteltiin yhdessä harjoituksen suunnittelua ja tavoitteita, kuinka toteutus vastasi suunnitelmaa, vastasiko harjoitus omaa käsitystä karaten harjoittelusta sekä sitä, millainen oli harjoituksen rakenne ja toteutus. Lisäksi tarkasteltiin harjoituksen aikaista toimintaa suunnitelman toteutumisen kautta. Harjoituksesta pyrittiin myös löytämään sen ydin, punainen lanka tai teema. Lopuksi arvioitiin sitä, vastasiko harjoitus omaa käsitystä karaten opettamisesta.

Käytännön tehtäviin kuuluivat ohjauksen ja seuratoiminnan vastuutehtävien organisoinnin lisäksi kannustusjärjestelmän suunnittelu. Suunnitelmat tehtiin pienempinä tiimeinä. Koulutuksen yhtenä ajatuksena oli soveltaa oppivan organisaation periaatteita seuratoimintaan.

Yhteisen vision luominen ja sitoutuminen on ehdoton edellytys oppivan organisaation toiminnalle. Seuratoimintakoulutuksessa tehtiin seuran toimintalinja (Liite 3). Toimintalinjan määrittäminen liittyi näin myös seurassa tapahtuvan opetuksen arviointiin. Koulutukseen ja opetussuunnitelmaprosessiin kuului seuran historian läpikäyntiä, organisaation tarkastelua sekä opetuksen arviointia. Koulutus päättyi jaoksen kevätkokoukseen, jossa hyväksyttiin tehdyt suunnitelmat ja valittiin vastuuhenkilöt.

Seuratoimintakoulutus (Liite 8) on järjestetty kevään 2006 jälkeen puolivuositain, ja on siinä mielessä osoittanut tarpeellisuutensa. Koulutukseen on osallistunut keskimäärin kaksi kolmasosaa karatejaoksen ohjaajista. Aktiivisen osallistumisen avulla toiminnan yhteisöllisyys ja yhteissuunnittelu on tiivistynyt. Tapahtuman toistuminen puolivuositain on mahdollistanut ohjaajien säännöllisen jatkokoulutuksen sekä organisaation oppimisen. Seuran toimintalinjan säännöllisellä tarkastelulla arvioidaan seuran toiminnan perusteita ja

toteutetaan oppivan organisaation kaksikehäistä oppimista. Käytännön tasolla tämä ei kuitenkaan ole vielä aiheuttanut merkittäviä muutoksia toimintatapoihin. Henkilökohtaisesti saamani palaute tapahtumasta on ollut positiivista. Yhteinen tapahtuma on osoittautunut hyväksi apuvälineeksi tulevan kauden toiminnan suunnittelussa ja muodostunut sitä kautta toimivaksi käytännöksi. Koulutuksen teemat ovat nousseet jäsenistön tarpeista. Seuraavan seurakoulutuksen sisällöt on suunniteltu ohjaajien ja vastuuhenkilöiden yhteistyönä edellisen seuratoimintakoulutuksen kokemusten sekä kuluneen kauden koulutustarpeiden pohjalta. Kevään 2010 seuratoimintakoulutuksen teemoina olivat ydinkeskeisen motorisen oppimisen periaatteiden soveltaminen karaten opetukseen sekä karkea lajiansalyysi. Opetuksessa kiinnitettiin huomiota harjoituksen rakenteeseen ja sisällön ydinkeskeiseen suunnitteluun. Tämän lisäksi toimintalinjaa muokattiin aiempaa konkreettisemmaksi.

11 YHTEENVETO

Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkittiin karatejaoksessa tapahtuvaa opetusta, opetuksen suunnittelua sekä lajijaosta toimintaympäristönä, pyrkimyksenä kehittää jaoksen toimintaa. Tutkimuksesta muodostui pitkittäistutkimus (v. 2003–2010), jossa pääasiallisina tutkimusmenetelminä käytettiin teemahaastatteluja, osallistuvaa havainnointia ja toimintatutkimusta.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että seuratoiminnassa tulisi kiinnittää huomiota osallisuuden kehittämiseen, sillä juuri toiminnan yhteisöllisyydessä on valtavat mahdollisuudet. (vrt. Nuori Suomi 2009.) Mielestäni jo Kosken (1994, 149.) tutkimus selvittää, että seuratoiminnassa ei yleensä kiinnitetä riittävästi huomiota seuran toimintarakenteeseen. Yhteisöllisyyden kasvattamiseen voidaan vaikuttaa seuran rakenteellisilla järjestelyillä ja strategisella johtamisella. Toiminta edellyttää johtajuutta, jonka merkitys korostuu yhteistoiminnan järjestämisessä. Sanktiointikeinojen puuttuessa johtamisessa korostuu tiiminvetäjän ominaisuudet, kuten ihmissuhteiden huoltajuus, ristiriitojen sovittelu ja työtehtävien jakaminen. (vrt. Vehviläinen 2002, 128–129.) Käytännön seuratyössä ”ad hoc” -tyyppiset toimintaratkaisut ovat osoittautuneet toimiviksi, kunhan niitä toteuttavilla henkilöillä on riittävä määrä kokemusta ja tietotaitoa vaadittavalta alalta. Tietotaidon säilyttämiseksi ja kehittämiseksi on tärkeää, että jäsenistössä on riittävästi myös pitkään harrastaneita lajin ”veteraaneja”.

Tutkitussa jaoksessa ei voida puhua enää vain harrastamisesta, vaan kyse on vakavasta harrastamisesta. Tässä tulevat kuitenkin vapaaehtoistoimijoiden ajankäytön rajat vastaan. Tämän vuoksi seuran toiminnassa on pyrittävä yhdistämään mahdollisimman paljon eri osa-alueita, kuten harjoittelua, kokouksia ja koulutusta. Vaatimustason noususta, toiminnan ammattimaistumisesta ja vapaaehtoistoimijoiden ajankäytöstä johtuen on syytä pohtia, olisiko toiminnan johtamiseen perusteltua palkata ammattilainen. Joka tapauksessa suuri vastuu toiminnan pyörittämisestä lepää jaoksen puheenjohtajan tai vetäjän harteilla. Toimintaan osallistuvien jaksamisen kannalta on tärkeää myös palkita tehdystä työstä ja kierrättää tehtäviä riittävän usein. Tämän edellytyksenä on juuri toiminnan yhteisöllisyyden kehittäminen siten, että toiminnassa on mukana riittävästi myös ”toiminnan pyörittäjiä”.

Tämän tutkimuksen osana suunnittelemani ja toteuttamassani seuratoimintakoulutuksessa on edellä mainittuihin haasteisiin pyritty vastaamaan mahdollisimman käytännönläheisesti. Koulutuksen onnistuminen edellyttää päätösten viemistä käytäntöön sovitulla tavalla, ja kaikki päätökset olisivatkin toteuttava mahdollisuuksien mukaan jo itse koulutuksen aikana. Näin työviikonloppuna toteutetussa tapahtumassa vaikuttamisen mahdollisuudet on nähtävissä heti.

Seuratoimintaprojektista on muodostunut opetussuunnitelmaprosessi, tai urheiluseuraa käsiteltäessä pikemminkin sen toimintalinjaprosessi. Tutkimus on muuttanut jaoksen toimintakulttuuria siten, että useampi harrastaja on pystynyt osallistumaan seuratoiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Vuoden 2006 syksystä alkaen toteutetuille ohjaajakoulutusprojekteille sekä niihin liittyville muille koulutuksille ja tapahtumille on myönnetty Nuoren Suomen toimintatukea kahteen otteeseen vuosina 2006 ja 2008.

12 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

12.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Laadullisen tutkimuksen traditiossa tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen johdonmukaisuus korostuu. Kokonaisuudessa tulee suhteuttaa toisiinsa tutkimuksen kohde ja tarkoitus. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että aineiston kokoaminen esitetään yksityiskohtaisesti. Tässä tutkimuksessa tähän kuuluu myös omien käsitysten esittely ja käsitys siitä miksi tutkimus on tärkeä. Muita tähän tutkimukseen liittyviä luotettavuuden kriteereitä ovat haastateltavien valinta ja kuinka heidät valittiin, haastattelujen kuvaukset sekä tutkimuksen kesto. Aineiston analyysi ja miten tuloksiin ja johtopäätöksiin tultiin, on liitetty tässä kappaleessa esitettyihin kriteereihin. Tutkimuksen luotettavuuden analysoinnissa on arvioitava miksi tutkimusraportti on luotettava, mikä on tehty tässä luotettavuuden kriteereiden yhteydessä. (Sarajärvi & Tuomi 2004, 135–138.) Eskola & Suoranta (1998, 211.) pelkistävät luotettavuuden arvioinnin itse tutkimusprosessin ja tutkijan luotettavuuteen. Tässä tutkimuksessa ohjaajia ja ohjausta pyrittiin lähestymään kokonaisvaltaisesti. Tämän holistisen lähestymistavan avulla on mahdollista tutkia erilaisia käytännön ohjaustoimintaan vaikuttavia tekijöitä mahdollisimman monipuolisesti.

Tutkimus selvitti karatejaoksen ohjaajien käsitystä ohjauksesta ja seuratoiminnasta sekä sitä, miten toimintaa voidaan tutkitussa jaoksessa kehittää. Tutkimus eteni syklisesti teoriasta haastattelujen kautta käytännön toimintaan ja palasi taas teoriaan käytännön sovelluksen kautta. Tutkimus pyrki näin itsessään soveltamaan oppivan organisaation periaatteita. Teemahaastattelut ja niiden pohjalta kerätty aineisto selvittivät mielestäni hyvin seurassa tapahtuvaa opetusta. Teemahaastattelun ja seuratoimintakoulutusta ennen esitettyjen arvokysymysten tarkoituksena oli selvittää ohjaajien opetuksen perusteita. Samaan tapaan esimerkiksi valmentajan erikoisammattitutkintoa suorittavalle on nähty tärkeäksi, että heille esitetään pohdittavaksi samankaltaiset arvokysymykset ennen koulutuksen alkua. (Forsman & Lampinen 2008, 28–34.)

Tutkimuksen luotettavuudesta toiminnan kehittämisen osalta kertoo myös se, että tutkimuksen perusteella toteutettu seuratoimintakoulutus on toteutettu vuodesta 2006 alkaen puolivuositain, ja sille on myönnetty kahteen otteeseen Nuoren Suomen toimintatukea. Tämän tutkimuksen luotettavuutta on sivuttu myös tutkimusmenetelmiä käsittelevän luvun yhteydessä.

Heikkinen ym. (2007, 8–9.) määrittelevät toimintatutkimuksen laadun kriteereiksi viisi periaatetta. Ensimmäinen periaate on historiallisen jatkuvuuden periaate. Tämä edellyttää esitykseltä juonellisuutta ja johdonmukaisuutta sekä tutkimuksen yhdistämistä laajempaan historialliseen viitekehykseen. Toisena periaatteena on tutkimuksen reflektiivisyys. Tutkijan tulee kuvata, mikä on hänen suhteensa tutkimukseen, ja mitkä ovat hänen ontologiset ja epistemologiset sekä tietoteoreettiset käsityksensä. Tutkimuksesta tulee selvittää, millaisia menetelmiä ja materiaalia on käytetty. Tutkijan tulee olla tietoinen omista käsityksistään. Kolmatta, dialektisuuden periaatetta noudattamalla tutkimuksesta tulee selvittää, miten tutkijan käsitykset ovat kehittyneet tutkimuksen edetessä, mitä erilaisia näkemyksiä ja tulkintoja esiintyi ja miten luotettavia ja aitoja nämä ovat. Neljänteen toimivuuden periaatteeseen kuuluvat, kuinka hyvin tutkimus onnistuu luomaan toimivia käytänteitä, minkälaista keskustelua tutkimus herättää, miten sen eettiset ongelmat ratkaistaan sekä miten tutkimus herättää tutkittavissa uskoa omiin kykyihin, mahdollisuuksiin ja uusiin toimintatapoihin. Viidentenä periaatteellisena vaatimuksena on, että tutkimus herättää mielikuvia, muistoja tai tunteita teemaan liittyen.

Edellä esitetyt kriteerit toteutuivat mielestäni tutkimuksessa seuraavilla tavoilla: Juonellisuus, johdonmukaisuus ja tutkimuksen liittäminen laajempaan historialliseen yhteyteen tapahtuivat tutkimuksen teorian, tutkimusosan ja johtopäätösten kautta siten, että tutkimuksessa edettiin yleisestä ilmiön kuvauksesta ja käytännön toiminnan kautta yksittäiseen käytännön sovellukseen seuratoiminnan kehittämiseksi. Reflektiivisyyden periaatetta noudatettiin siten, että tutkijan oma osuus ja tulkinnat tuotiin esille tuloksia arvioitaessa sekä tutkijaa tutkimuksen osana käsittelevässä kohdassaan (ks. luku 12.2). Dialektisuuden periaatteen noudattamiseen pyrittiin koko tekstissä, mutta parhaiten tutkimuksen aikana tapahtunutta käsitteiden, ajattelun ja tutkimuksen suunnanmuutosta kuvaa tutkimuksen vaiheita selvittävä luku 7.3. Myös haastattelut noudattivat tätä

periaatetta, sillä niistä muodostui ohjaajalta ohjaajalle tyyppinen vuoropuhelu, jossa haastateltavat pyrkivät vaikuttamaan haastattelijan käsityksiin. Neljättä toimivuuden periaatetta tutkimus noudattaa mielestäni parhaiten, sillä tutkimuksen tuloksena toteutettu seuratoimintakoulutus on ollut usean vuoden ajan toimivana käytäntönä tutkitussa jaoksessa. Tutkimus on myös varsin seikkaperäisesti kuvannut ohjaajien ajattelua ja toimintaympäristöä käytäntöineen tutkittuna ajankohtana sekä niistä tehtyjä tulkintoja. Juuri nämä tutkimuksen aiheuttamat tunteet ja mielikuvat ovat vieneet tutkimusta eteenpäin kohti toteutunutta seuratoimintakoulutusta seuraten spiraalimaisesti toimintatutkimuksen vaiheita havainnoinnin ja reflektoinnin kautta suunnitteluun ja toimintaan (Kiviniemi 1999, 66–68.)

Tutkimus on myös etnografinen tutkimus. Eskola & Suoranta (1998) tiivistävät etnografian ihmisen toiminnan tutkimiseksi, joka tapahtuu tutkittavassa kulttuurissa. Lähestymistavassa tutkimusaineistoja kerätään monista eri lähteistä. Tietojen kerääminen on ennalta määräämätöntä. Tutkimuskohteena on usein yksi tilanne tai ryhmä. Aineiston analyysissä tarkastellaan merkityksiä, mieltä tai tavoitteita. Tulokset esitetään pääasiallisesti kuvauksina ja selityksinä. Luotettavuuteen vaikuttaa olennaisesti tällöin havainnoinnin kesto. (Eskola & Suoranta 1998, 107.) Tutkimus on pääosin kuvaavaa ja on kestänyt tulkinnasta riippuen (havainnoinnin kesto) jo kolmatta vuosikymmentä alkaen omalta, vuonna 1984 suoritetulta peruskurssilta. Varsinainen tutkimusvaihekin kesti yli viiden vuoden ajan. Tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset on nähtävä sidottuina siihen kontekstiin jossa tutkimus toteutettiin, sillä haastatellut ohjaajat, tutkittu toimintaympäristö ja tutkijan kokemuspohja antavat vain yhden tulkinnan tutkitusta ilmiöstä.

Tässä tutkimuksessa tärkein luotettavuuden kriteeri tiivistyy mielestäni tutkijan luotettavuuteen (Eskola & Suoranta 1998, 211.) Seuraavassa kohdassa on esitetty tarkemmin tutkijan roolia tämän tutkimuksen osana.

12.2 Tutkija tutkimuksen osana

Eniten tutkimukseen vaikuttanut tekijä oli sen aiheen henkilökohtaisuus; tutkimus oli lähtökohdaltaan subjektiivinen. Oma karaten harrastukseni alkoi vuonna 1984, ja olen harrastanut sitä aktiivisesti siitä lähtien. Mustan vyön (1. dan) suoritin vuonna 1994 ja

nykyisen vyöarvoni 3. dan vuonna 2005. Seuraohjaajana toimimisen aloitin vuonna 1990. Vähäisen kilpailukokemuksen olen hankkinut 1990-luvun alussa, minkä jälkeen toimin vuoteen 1997 asti kansallisena päätuomarina. Järjestötehtäviin seurassa ohjaamisen lisäksi on kuulunut kilpailujen, leirien ja tapahtumien järjestämistä sekä niiden markkinointia. Karatejaoksen vastaavana tai sen puheenjohtajana olen toiminut kausilla 2006–2007. Seuran hallituksessa olen toiminut vuosina 1996–1997 ja 2005–2007. Suomen karateliiton hallituksessa olen toiminut yhden kauden vuonna 1996 ja karateliiton koulutusvaliokunnan puheenjohtajana vuosina 1996–1997.

Oman harrastustoiminnan motiivit ovat muuttuneet ja syventyneet pitkän harrastuksen aikana. Näistä tärkeimpänä pidän jatkuvaa itseni kehittämistä sekä lojaaliutta seuralle, lajille ja opettajille. Harrastuksesta on muodostunut elämäntapa. Koen oman toimintani myös hyödylliseksi, ja sen kautta on myös mahdollista toteuttaa omia arvoja. Näen karateharrastuksen laajemmin pikemminkin elämäntapana ja itsensä kehittämisen välineenä, kuin pelkkien lajitaitojen kehittäjänä. Motiivien määrittämisessä Yeungin (2005) timantti on ollut hyvä suunnistusväline juuri omien motiivieni arvioinnissa. Lajitaustan lisäksi näkemyksiini on varmasti vaikuttanut useampivuotinen opettajakokemus peruskoulun yläasteella ja kokemukseni yrityselämästä. Seurassa tapahtuva monipuolinen karaten opetus sekä seuratoiminta ovat monella tapaa yhdensuuntaiset oman karate- ja seuratoiminta-ajatteluni kanssa. Olen kasvanut seuraan ja seura (jaos, laji) on kasvanut kanssani. Mielestäni seuran toimintakulttuuri on hyvin vahva. Oma roolini on edelleen jaoksen toiminnassa vahva, ja olen sitoutunut sen toimintaan. Jaoksesta on mielestäni vuosien myötä muodostunut eräänlainen oma koulukuntansa tai tyyli, jossa harrastajat ovat itse määrittäneet harrastamansa lajin. Millainen se sitten on, selviää mielestäni hyvin ohjaajien haastatteluista ja tarkastelemalla jaosta sosiaalisena organisaationa. Tämän todellisuuden määrittäminen on mielestäni myös jatkuva prosessi.

Käsitykseni mukaan karateharrastus ja seuratoiminta tarjoavat laajat mahdollisuudet itsensä kehittämiseen. Harrastukseen ja seuratoimintaan motivoitumisen mahdollisuudet ovat laajemmat kuin ensi näkemältä saattaisi vaikuttaa. Opetukselle tärkeimmän toimintaympäristön muodostavat ohjaajat, heidän käsityksensä karaten opetuksesta ja se, kuinka ne käytännössä toteutuvat. Haastatteluista ilmenevä tiedostettu toiminta ei

kuitenkaan aina vastaa käytännön toimintaa. Tutkimuksen ensivaihe (haastattelut) määritteli kuitenkin hyvin niitä arvoja ja tavoitteita, joiden pohjalta toimintaa voidaan parantaa. Jotta tavoitteista voisi tulla yhteisiä, niitä on voitava myös yhteisesti arvioida. Tämä puolestaan edellyttää ohjaajien yhteistyötä, tapahtumia ja koulutusta.

Tutkijan taustasta johtuen on mahdotonta erottaa tutkijaa tutkittavasta. Tästä syystä on muistettava, että johtopäätökset ovat tutkijasta lähtevää tulkintaa, ja siten lukijan tulkittavissa uudelleen eri tavoin. Tutkimuksessa on mahdotonta arvioida miten voimakkaasti omat positiiviset tai negatiiviset kokemukseni vaikuttivat tutkimukseen. Tutkimuksen tulkinta ja johtopäätökset rajoittuvatkin tässä tutkijan omaan kokemuspohjaan eivätkä siten esimerkiksi syvenny aiheiden tulkintoihin, mihin päästäisiin, jos tutkimus olisi toteutettu vielä enemmän keskustellen, ja annettu haastateltaville mahdollisuus laajempaan pohdintaan ja keskusteluun. Tutkimus on siinä mielessä tavallaan epäreilu haastateltavia kohtaan, sillä heillä ei ole ollut mahdollisuutta tässä tutkimuksessa syventää tai tarkentaa näkemyksiään käsitellyistä aiheista. Tutkimus on mielestäni kuitenkin onnistunut hyvin keskustelun avauksena.

12.3 Tutkimuksen johtopäätökset

Haastattelujen tulkinta tapahtui oman harrastustaustani pohjalta, jolloin tulkinta on tehty omien kokemusten sekä näkemysten kautta, ja on siten ymmärrettävä tutkijan omana tulkintana tutkittavasta kohteesta.

Harrastajat voivat toimia ja kehittää itseään usealla eri tavalla, jolloin heidät olisikin huomioitava seuratoiminnassa kokonaisvaltaisesti – harrastajina, ohjaajina ja seuratoimijoina. Haastatellessani ohjaajia haastattelin samalla myös oppilaita sekä seuratoiminnan aktiiveja, jotka pyörittävät toimintaa. Haastateltavilla oli seurassa useita erilaisia rooleja. Kaikki ohjaajat harjoittelivat, ohjasivat harjoituksia sekä huolehtivat toiminnan käytännön järjestelyistä. Harrastustoimintaan kuuluukin olennaisena osana harrastajan kaksoisrooli (palvelun käyttäjä ja tuottaja), mikä olisi nähtävä mahdollisuutena. Karatejaoksessa kaikki ohjaajat harjoittelevat itsekkin jatkuvasti. Harjoittelija-ohjaajien motivoituminen toimintaan voi tapahtua laaja-alaisemmin kuin sellaisen harrastajan, joka

vain harjoittelee tai vain ohjaa. Laaja-alainen seuratoimintaan osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet voidaan nähdä myös motivointikeinona ja osana henkilökohtaista kasvua ja minuutta (ks. kohta 4.2.1).

Ohjaamisen lisäksi seuratoimintaan osallistuminen olisi nähtävä luonnollisena osana henkilökohtaista kasvua ja karateharrastusta. Kosken mukaan toiminnan kasvun esteeksi muodostuu useasti kuitenkin ajankäyttö. Monesti harrastajan toiminta on niin aktiivista, että runsaampaan ajankäyttöön ei ole vapaa-ajan puitteissa mahdollisuuksia. (Koski 2000, 54) Vapaaehtoistyö on muuttunut niin, että yhä useammat aktiiviset seuran toiminnassa mukana olijat saavat jossain muodossa kulukorvauksia, mikä selittyy ohjaajien ja valmentajien osaamis- ja vaatimustason nousulla. Seuratoiminnassa onkin nykyään harrastamisen sijaan kyse vakavasta harrastamisesta. Asioita hoidetaan ammattimaisemmin vaikkakin edelleen pääosin vapaa-aikana. Seuroissa toimivien työ on yhä useammin näennäisesti vapaaehtoista ja velvollisuuteen perustuvaa kuin aidosti vapaaehtoista toimintaa. (Koski 2000, 49.)

Jotta toiminta ei muuttuisi edellä kuvatun tapaiseksi, vain velvollisuuden suorittamiseksi, on toimintaan innostamiseksi ja harrastajien motivoimiseksi löydettävä uusia keinoja, sillä henkilöstön palkkaaminen, toiminnan laajentaminen ja ammatillistuminen uhkaavat heikentää vapaaehtoisuuteen perustuvaa kansalaistoimintaa. (Helander 1998, 128–131). Mikäli jaokseen palkataan ammattilainen, on vapaaehtoistoimintaan motivointiin löydettävä keinoja. Vaikuttaminen seuran päätöksentekoon ja toimintaan lisää harrastajien motivoitumista vapaaehtoistoimintaan. Toimintastrategian ja arvojen yhteinen määrittely on ehdottoman tärkeää toimivalle seuratyölle. Yhteisesti sovitut strategiat ja arvot on toteutettava siten, että ne ilmenevät käytännössä konkreettisina toimintatapoina.

Seuratoiminnan mahdollisuudet karatejaoksessa ovat mielestäni itsensä laaja-alaisessa kehittämisessä, toimintaan vaikuttamisessa, yhteisöllisyyden korostamisessa ja yhteistoiminnassa.

12.4 Jatkotutkimusaiheita

Tutkimuksessa on käsitelty seuratoimintaa kirjoitetun ja opetetun ohjauksen näkökulmasta. Vaikkakin haastatellut ohjaajat harjoittelivat myös itse haastattelun aikaan, toteutuneen opetuksen selvittäminen edellyttäisi kuitenkin laajempaa oppilaiden näkemysten selvittämistä siitä, kuinka he ovat opetuksen kokeneet. Myös seuratoimintakoulutuksen vaikutusta ohjaajien motivaatioon ja toimintaan olisi mielenkiintoista tarkastella. Millä tavalla tapahtuma on onnistunut lisäämään harrastajien tunnetta osallisuudesta seuran toimintaan?

Karatella on omat perinteiset opetusmenetelmänsä ja toimintatapansa. Tämä herätti mielessäni uusia kysymyksiä kuten: Millä tavalla karaten perinteiset opetusmenetelmät soveltuvat karaten harjoitteluun verrattuna konstruktivistisempiin opetusmenetelmiin? Mikä on korostuneen komentotyyppisen (*Kihon*) tai harjoittelutyyppisen opetuksen merkitys oppimiselle? Onko karaten oppimista mahdollista tehostaa esimerkiksi ydinkeskeisen oppimisen periaatteita noudattaen?

Peruskurssivaiheessa tekniikan opetuksen tulisi keskittyä karaten tekniikoiden ytimeen ja perusteiden harjoitteluun. Tämän kokonaisuuden tarkastelu voisi tarjota yhden hyvän lähtökohdan harjoittelun tutkimiselle. Lajin ydintä on mm. asennon vaihdon (*shikodachi-zenkutsudachi*) liittäminen lantion käyttöön. Millä tavalla ydinkeskeisyyttä voitaisiin toteuttaa karaten harjoittelussa, ja millaisista harjoitteista harjoittelun ytimen ympärille muodostuva harjoittelun ydin koostuisi?

Karatessa tekniikan opettaminen korostuu vaikkakin on kyse kokonaisvaltaisesta budolajista. Millä tavalla lajin tiedollista ainesta voitaisiin käytännössä liittää opetukseen? Siirryttäessä oranssista vihreään vyöarvoon harrastuksen tiedolliset perusteet tulevat ohjaajakoulutuksen myötä harjoitteluun mukaan. Lajissa korostuu yksilöllisyys. Millä tavalla henkilökohtaisia opetussuunnitelmia voisi hyödyntää karaten harjoittelussa? Esimerkiksi siirryttäessä vyöarvosta toiseen harjoittelijalle tulisi antaa tietoa seuraavaan asteeseen liittyvistä tavoitteista. Toimintaa yleensäkin tulisi lähestyä harjoittelijan näkökulmasta. Miten opittaisiin puhumaan ne haastattelussa esiin nousseet ”tärkeät” asiat,

ja mitä ne harjoittelijan kannalta tulevaisuudessa ovat? Haastateltujen vastauksissa käsiteltiin myös varsin vähän lajin harjoitteluun kuuluvien fyysisten ominaisuuksien harjoittelua. Myös harjoittelun fyysisten ominaisuuksien syvällisempi tarkastelu olisi mielestäni tarpeen.

LÄHTEET

- Aaltonen, K. 2003. Pedagogisen ajattelun ja toiminnan suhde. Opetustaan integroivan opettajan tietoperusta lähihoitajakoulutuksessa. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 89.
- Aaltonen, K. & Pitkäniemi, H. 2001. Opettajan ajattelun ja opetuksen välinen mysteeri: voidaanko se paljastaa? *Kasvatus* 32 (4), 402–418.
- Aaltonen, K. & Pitkäniemi, H. 2002. Tutkimusmetodologia ja sen kehittäminen opettajan käyttöteorian ja opetuksen välisen suhteen tutkimuksessa. *Aikuiskasvatus* 22 (3), 180–191.
- Ahlman, E. 1967. Arvojen ja välineiden maailma. Eettis-idealistinen maailmantarkastelukoe. Porvoo: WSOY.
- Argyris, C. & Schön, D. 1978. *Organizational learning: a theory of action perspective*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Atjonen, P. 1996. Opettaja didaktisena ajattelijana ja toimijana. Teoksessa R. Heikkinen & L. Oikarinen (toim.) *Kasvatuksen ja koulutuksen vainioilta*. Kajaanin opettajankoulutuslaitos. Kainuun kesäyliopisto. Sarja A. Tutkimuksia 12, 37–58.
- Eloranta, V. 2003. Ydinkeskeinen motorinen oppiminen. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. Porvoo: WSOY, 245–262.
- Eloranta, V. 2003. Perusliikunta – hyvinvoinnin liikuntamuoto. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) *Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan*. Porvoo: WSOY, 282–294.
- Eloranta, V. & Jaakkola, T. 2003. Ydinkeskeinen motorinen opettaminen. *Liikunta & tiede*.
- Enkenberg, J. 1996. Tutkivaksi opettajaksi kehittyminen. Kognitiivinen näkökulma. Teoksessa S. Ojanen (toim.) *Tutkiva opettaja 2*. Tampere: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. *Oppimateriaaleja* 55, 73–80.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus, 24–42.

- Forsman, H & Lampinen, K. 2008. Laatu käytännön valmennukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Graduointilisenssikoulutus, 2005. Renshinkan karate-do tyylisuuntakollegio.
- Hakala, L. 1999. Liikunta ja oppiminen: Mitä merkitystä on kuperkeikalla? Opetus 2000-sarja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hakkarainen, T & Koponen, M. 2002. Karateopas. Jyväskylä. Jyväskylän yliopistopaino.
- Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Käsitteistöstä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista. Gaudeamus, Helsinki.
- Helkama, K., Myllyniemi, R., Liebkind, K. 1998. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita.
- Heikinaro-Johansson, P. 2003. Liikunnanopetuksen suunnittelu. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 101-125.
- Heikkinen, H. L.T.& J. Jyrkämä 1999. Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa H.L.T.Heikkinen, R. Huttunen & P. Moilanen (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena-kustannus, 25–56
- Heikkinen, H. L.T. 2001. Toimintatutkimus: toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 170–185.
- Heikkinen, H.L.T. Huttunen, R. Syrjälä, L. 2007. Action research as narrative: five principles for validation Educational Action Research 15, 1, March 2007, 5–19.
- Hirvensalo, M & Prittinen, T. 2003. Budolajit ja koululiikunta. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Porvoo: WSOY, 263–274.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer paino.
- Huotari, M-L., Hurme, P. & Valkonen, T. 2005. Viestinnästä tietoon. Helsinki: WSOY.
- Huotari, M-L., Hurme, P. Valkonen, T. & Hilska, K. 2004. Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Tieto ja viestintä organisaatiossa. Saatavilla www-muodossa:

- <<http://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/tvo/TVO%20materiaali.pdf>> [viitattu: 21.1.2008].
- Huusko, J. 1999. Opettajayhteisö koulun omaleimaisten vahvuuksien hahmottajana ja kehittäjänä. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 49.
- Hämäläinen, K. 2008. Urheilija ja valmentaja urheilun maailmassa. Eetokset ihanteet ja kasvatus urheilijoiden tarinoissa. Jyväskylän yliopisto: Studies in Sport Physical Education and Health 127.
- Ilmanen, K. 2004. Kilpaurheilun etiikka ja moraali. Teoksessa A. Mero, A. Nummela, K. Leskinen & K. Häkkinen(toim.) Urheiluvalmennus. Kuormitusfysiologiset, biomekaaniset ja valmennusopilliset perusteet. Jyväskylä: Gummerus, 381–386.
- Jalamo, I. 1998. Karate-Jutsu. Turku: Painotalo Gillot Oy.
- Jalamo, I. 1999. Bushi no te. Soturin käsi. Turku: Painotalo Gillot Oy.
- Järvinen, H. 2002. Liikuntakulttuurin eriytyminen sidoksissa kulttuurin valtavirtoihin SLU, Liikunnan ja Urheilun Maailma 13/02. Saatavilla www-muodossa: <<http://www.slu.fi/lum/arkisto/>> [viitattu: 28.1.2008].
- Kansanen, P. 1995. Kuorolaulu, lausunta, kansantanssi ja tanssi. Entä pedagoginen ajattelu. Teoksessa A. Vaahtokari & A. Vähäpassi (toim.) Tutki – vertaile – arvioi: näkökulmia opetuksen suunnitteluun ja tutkimukseen: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Oppimateriaaleja 51, 9–23.
- Kansanen, P. 1996. Opettajan pedagoginen ajattelu ja sen “opettaminen”. Teoksessa S. Ojanen (toim.) Tutkiva opettaja 2. Tampere: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Oppimateriaaleja 55, 45–50.
- Kansanen, P. 2004. Opetuksen käsitemaailma. Jyväskylä PS-kustannus.
- Karjalainen, A. 2003. (toim.). Akateeminen opetussuunnitelmatyö. Saatavilla www-muodossa: <<http://www.oulu.fi/tutkintorakenne/tyokalut/akatops305.pdf>> [viitattu: 12.9.2007].
- Katzenbach, J. & The RCL Team 1996. Real Change Leaders. How you can create growth and high performance at your company. London. Nicholas Brealey Publishing.
- Kaunismaa, P. 1992. Ideologia, kommunikaatio ja systeemit. Jyväskylän yliopisto sosiologian laitoksen julkaisuja 53.

- Kiviniemi, K. 1999. Toimintatutkimus yhteisöllisenä projektina. Teoksessa H.L.T. Heikkinen, R. Huttunen & P. Moilanen (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena-kustannus, 63–81.
- Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 68–84.
- Klemola, T. 1998. Zen-Karate. Keuruu: Otava
- Kotkavirta, J. 2004. Urheilun moraali ja etiikka. Teoksessa K. Ilmanen (toim.) Pelit ja kentät. Kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia 3/2004. 31–55.
- Koski, P. 1994. Liikuntaseura toimintaympäristössään. Jyväskylän yliopisto. Studies in Sport Physical Education and Health 35.
- Koski, P. 2000. Liikunta kansalaisaktiivisuutena. Teoksessa H. Itkonen & J. Heikkala & K. Ilmanen & P. Koski (toim.) Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro 152. Helsinki, 40-55.
- Kosunen, T. 1994. Luokanopettaja kirjoitetun opetussuunnitelman käyttäjänä ja kehittäjänä. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 20.
- Kosunen, T. & Huusko, J. 2002. Opetussuunnitelma opettajan työn ja kouluyhteisön kehittämisen välineenä. Teoksessa: M-L. Julkunen (toim.) Opetus oppiminen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 202–223.
- Käpylä, M. 1995. Ympäristökasvatus koulun oppimis- ja tiedonkäsityksen muuttamisen välineenä. Teoksessa Ojanen, S. & Rikkinen, H. (toim.) Opettaja ympäristökasvattajana. Juva: WSOY, 24-39
- Lahdes, E. 1997. Peruskoulun uusi didaktiikka. Helsinki: Otava.
- Meri, M. 1995. Mitä koululuokassa todella tapahtuu? Teoksessa A. Vaahtokari & A. Vähäpassi (toim.) Tutki – vertaile – arvioi: näkökulmia opetuksen suunnitteluun ja tutkimukseen: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Oppimateriaaleja 51, 32–49.
- Moilanen, P. & Rähä, P. 2001. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle

- tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 44–67.
- Mustonen, K. 2003. Mihin rehtoria tarvitaan? Rehtorin tehtävät ja niiden toteutuminen Pohjois-Savon yleissivistävissä kouluissa Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta, Kajaanin opettajankoulutusyksikkö,
- Niikko, A. 1996. Näkökulmia opettaja-tutkijan työhön. Teoksessa S. Ojanen (toim.) Tutkiva opettaja 2. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus – ja koulutuskeskus oppimateriaaleja 55. 107–121.
- Nurmela, K. & Vartiainen, M. 2002. Tavoitteet ja tulkinnat – motivaatio ja palkitseminen työelämässä. Teoksessa K. Salmela-Aro & J. Nurmi (toim.) Mikä meitä liikuttaa? Jyväskylä: PS-kustannus, 188–217.
- Nuori Suomi 2008. Nuori Suomi pelisäännöt. Saatavilla www-muodossa:
<<http://www.nuorisuomi.fi/sinettiseurarat>> [viitattu: 1.2.2008].
- Nuori Suomi 2009. Yhteisöllisyyden kaipuu on Sinettiseuroille mahdollisuus. Saatavilla www-muodossa:
<http://verkkolehti.nuorisuomi.fi/uutinen?lehti=3&uutinen=12262427&lehti_pid=12262150> [viitattu: 18.3.2009].
- Nykänen, H. 2001. Operaatio pelisäännöt. Vinkkejä pelisääntökeskusteluihin. Pelin henki 10 – 13 –vuotiaat. Nuori Suomi ry. Helsinki. Saatavilla www-muodossa:
<<http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/PelinHenki10-13v.pdf>> [viitattu: 1.2.2008].
- Nykänen, H. 2003. Operaatio pelisäännöt. Vinkkejä pelisääntökeskusteluihin. Pelin henki 14 – 17 –vuotiaat. Nuori Suomi ry. Helsinki. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/PelinHenki_14-17.pdf> [viitattu: 3.2.2008].
- Ojanen, S. 2000. Ohjauksesta oivallukseen – Ohjausteorian kehittelyä. Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus. Oppimateriaaleja 99. Saarijärvi: Palmenia.
- Patrikainen, R. 1997. Ihmiskäsitys, tiedonkäsitys ja oppimiskäsitys luokanopettajan pedagogisessa ajattelussa. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 36.

- Pekkala, J. & Heikkala, J. 2007. Liikunnan kansanliikkeen 'neljäs tie', Näkökulmia yhteiskunnan ja liikunnan kansalaistoiminnan tulevaisuuteen. Saatavilla www-muodossa: http://www.slu.fi/materiaalit/julkaisut_ja_oppaat/
- Posner, G. J. 1996. *Field Experience. A Guide to Reflective Teaching*. Fourth Edition. New York: Longman.
- Ramstad, E. & Jokelainen, T. 2000. Tiimimääritelmän rekonstruktio. *Psykologia* 5. 433–440.
- Rauhala, L. 2005. *Ihmiskäsitys ihmistyössä*. Helsinki. Yliopistopaino.
- Sarala, U. 1988. *Kohti oppivaa organisaatiota: aikuiskoulutus organisaatiossa*. Helsinki: Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Sarala, U. 1993. *Madaltuvat organisaatiot, itseohjautuvat pienryhmät. Kahvikerhosta oppivaan organisaatioon*. Suomen Laatu yhdistys. Helsinki.
- Sarala, U. & Sarala, A. 2001. *Oppiva organisaatio: oppimisen, laadun ja tuottavuuden yhdistäminen*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. *Oppimateriaaleja* 55, 45–50.
- Schein, E. 1987. *Organisaatiokulttuuri ja johtaminen*. Espoo. Weilin&Göös.
- Schmuck, R., Schmuck, P. 1997. *Group processes in the classroom*. Dubuque, Iowa: McGrawHill.
- Senge, P. (1994). *The Fifth Discipline. The art and practice of the learning organization*. London, UK: Century.
- Sikkelä & Väisänen 2003. *Uskomukset opettajaksi opiskelevien ammatillisessa kehityksessä*: Saatavilla www-muodossa: <http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/kipinat/PDFt/PVetRS2.pdf>. [viitattu: 10.3.2003].
- Strauss, A. & Corbin, J. 1990. *Basics of Qualitative Research. Grounded Theory Procedures and Techniques*. Newbury Park, CA: Sage.
- Sädevirta, J. 2004. *Henkilöstöjohtamisen ja sen tutkimuksen kehittyminen. Henkilöstöhallinnollisesta johtamisesta ihmisvoimavarojen strategiseen johtamiseen*. Helsinki: Työministeriö. Saatavilla www-muodossa: <http://www.mol.fi/tyke> > [viitattu: 12.9.2007].

- Tervo, E. & Pehkonen, M 2002. Telinevoimistelu. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Porvoo: WSOY, 245–262.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummerus.
- Uusikylä, K & Atjonen, P. 2000. Didaktiikan perusteet. Helsinki : WSOY.
- Vaherva, T. 2000. Koulun pitäisi olla oppiva organisaatio – miten rehtori saa sen oppimaan? Teoksessa M-L. Nikki (toim.) Rehtori tietää, taitaa... Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto: Rehtori-instituutti, 41–46.
- Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Vehviläinen, M-R. 2002. Yksin vai yhdessä? Miten tiimeissä jaksetaan. Kunta-alan ammattiliitto KTV. Työelämän kehittämisosaston tutkimuksia A1/2002.
- Viitala, R. 2007. Henkilöstöjohtaminen. Strateginen kilpailutekijä. Helsinki: Edita.
- Vygotsky, L.S. 1982. Ajattelu ja kieli. Suom. K. Helkama & A. Koski-Jännes. Espoo: Weilin+Göös.
- Vygotsky, L. S. 1978. Mind and Society. The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge: Harvard University Press.
- Åhlberg, M. 2002. Ympäristökasvatus koulun ja sen laadunkehittämisenä: perusteita ja työvälineitä. Teoksessa: M-L. Julkunen (toim.) Opetus oppiminen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY.
- Yeung. A.B. 2005a. Tutkimustyökaluja vapaaehtoismotivaation mysteeriiin. Teoksessa M. Nylund & A.B. Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 83–103.
- Yeung. A.B. 2005b. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa M. Nylund & A.B. Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 104–125.
- Yliopistojen kaksiportaisen tutkintorakenteen toimeenpano. 2002. Opetusministeriön työryhmien muistioita. 39.

LIITE 1: Alkuhaastattelun teemaluettelo

Karateohjaajan käyttöteoria ja ohjauksen opetussuunnitelma

1. Haastattelun tarkoitus

Kiinnostuksen kohteena on ohjaajan toteutusta ohjaava käyttötieto:

- a. Käsitys opetussuunnitelmasta vaikuttaa ohjaukseen eli mikä käsitys ohjaajalla on lajin ideologisista, epistemologisista ja pedagogisista perusteista
- b. Tutkimuksessa on käytännön näkökulma eli tieto käsitellään ohjaajan omasta näkökulmasta

2. Taustatiedot

- a. Kuvaile omaa ohjaus ja harrastushistoriaasi
- b. Ohjausryhmäsi
- c. Kuvaile tehtäväsi karateorganisaatiossa
- d. Millä tavalla edellä mainitut asiat vaikuttavat ohjaukseen
- e. millaiset muut kokemukset vaikuttavat ohjaukseen, vaikuttavatko mahdollisesti jotkin muutkin tekijät ohjauspäätöksiisi

3. Ohjaajan käsitys omasta ohjauksestaan

- a. Kuvaile ohjaustilannetta, millainen on tyypillinen karateharjoituksesi
- b. Mitkä tekijät vaikuttavat ohjauspäätöksiisi
- c. Miten suunnittelet harjoituksesi
 - i. yksittäinen harjoitus
 - ii. tema
 - iii. ½ -vuosi
- d. Kuvaile opetuskokonaisuuden suunnittelua
- e. Mikä merkitys tyylisuunnalla, seuralla, lajiliitolla on ohjauksessasi
- f. Millaista karatea mielestäsi opetat (Budo, Urheilukarate, Jutsu)
- g. Miten arvioit harjoittelijoita
- h. onko ohjauksesi muuttunut ohjausvuosien aikana
- i. Mistä mielestäsi koostuu karaten opetussuunnitelma
- j. Miten kuvailisit ohjaajien yhteistyötä

- k. Käsitteesi muista ohjaajista ja millä tavalla ohjauksesi eroaa muiden ohjauksesta
 - 1. Mitkä ovat vahvuutesi ohjaajana, miten se ilmenee harjoituksissa
- 4. Ohjaajan käsitys harjoittelijoista oppijina
 - a. Miten harrastajasta tulee hyvä karateka
 - b. Mitkä asiat ovat tärkeitä karaten oppimisessa
 - c. Milloin oppilaasi ovat oppineet parhaiten, kuvaile tilannetta
 - d. Mitkä asiat vaikuttavat oppimiseen
 - e. Mitkä ovat tärkeimmät periaatteesi ohjauksessa
- 5. Ohjaajan käsitys karatesta lajina
 - a. Mitä karatessa oppii
 - b. Mitä karatessa harjoitellaan
 - c. Miten tullaan hyväksi karatekaksi
 - d. Mikä karaten harjoittelussa on tärkeintä
 - e. Miksi harjoittelijan tulisi aloittaa karaten harjoittelu

Karatejaoston toiminta vuonna 2006

Lajin lyhyt luonnehdinta

Karate on vanhoihin japanilaisiin (okinawalaisiin) taistelutaitoihin perustuva budolaji. Karaten tekniikat koostuvat pääosin potkuista, lyönneistä, torjunnoista, heitoista, nivellukoista sekä näiden erilaisista yhdistelmistä.

Karatejaos on toiminut seurassa vuodesta 1972. Toiminnan painopisteet ovat jakautuneet seuraavasti:

- peruskurssitoiminta lapsille, nuorille ja aikuisille
- normaali harrastustoiminta eri ikäisille tasoryhmille (vyöarvoille)
- itsepuolustuskoulutus eri ryhmille
- kilpaurheilutoiminta pääsääntöisesti nuorille
- seuratoimihenkilöiden aktiivinen kouluttaminen

Jigotai ry. on SLU:n alaisen Suomen Karateliiton jäsenseura.

Yleinen luonnehdinta menneestä kaudesta

Seurassa käynnistettiin keväällä seuratoimintakoulutusprojekti. Hankkeen tarkoituksena on kouluttaa ja saada seuraan lisää toimihenkilöitä ja ohjaajia. Tavoitteena on saada aikaan yhdessä toimimisen ja kehittämisen toimintakulttuuri. Koulutuksissa on mahdollisuus tutustua paremmin toisiin ohjaajiin ja suunnitella yhdessä karaten toimintaa. Tehtäviin kuuluvat ohjauksen, organisaation sekä kannustamisen suunnittelu. Koulutus tutustuttaa seuran toimintaan ja niissä voi keskustella harrastuksen tavoitteista. Koulutusta täydennetään ohjaajakoulutuksilla ja kausisuunnitelman mukaisilla täsmäkoulutuksilla. Hankkeen laatutavoitteena on uusien ohjaajien saaminen mukaan seurantoimintaan, ohjauksen parantaminen ja toiminnan seuranta. Vuoden aikana perustettiin 13-15 vuotialle oma nuorten ryhmä. Uuden ryhmän tarkoituksena on helpottaa siirtymistä junioreista aikuisten harjoitukseen luomalla yksi väliaskel niiden välille. Ryhmässä opetellaan aikuisten harjoitusten rytmiä ja harjoittelutapaa. Leikkejä on vähemmän mutta tylsää ei tule. Näissä harjoituksissa hyvä meininki ja hiki tulee varmasti. Junioritoiminta on ollut aktiivista ja alle 19-vuotiaiden jäsenmäärä on vakiintunut vaikkakin jäsenmäärä on laskussa. Vuoden aikana suoritettiin aiempien vuosien tavoin hyvin vyöarvoja. Koulutus-, ja kilpailutoiminta oli voimakasta vuoden aikana. Myös aikuisten puolella peruskurssi- ja harjoitustoiminta on vakiintunut. Vuoden suurimmat tapahtumat olivat (4 kertaa) junioreille järjestetyt tekniikkaleirit. Näihin osallistui yhteensä noin 300 nuorta. Aikuisten leiritoiminta ei saanut aiempaan tapaan väkeä liikkeelle. Kilpailutoiminta oli aktiivista junioreiden ja nuorten keskuudessa, mistä esimerkkinä ja nuorten alue.- ja SM-mitalit. Valmennustoimintaan kaivattaisiin kuitenkin lisää aktiivisia vastuuhenkilöitä.

Jaoston toimihenkilöt

Puheenjohtaja:	Tommi Tarkkanen
Tilinhoitaja ja WWW:	Erkki Heikkola
Jäsenrekisteri:	Jorma Kokkonen
Peruskurssivastaava:	Lauri Reuter/Matti Koponen
Juniorivastaava:	Lasse Väistö
Leirivastaava:	Alexander Austin
Pääopettaja:	Matti Koponen
Koulutusvastaava:	Eero Laitila
Graduointivastaava:	Jussi Laitinen
Tiedotusvastaava:	Teppo Haapasalo

Yhdyshenkilöt

Jaoksen jäsen seuran hallituksessa:	Tommi Tarkkanen
Renhinkan Finland ry	Matti Koponen

Talous

Jaoksen talous on vakaalla pohjalla. Ylivoimaisesti tärkeimmät tulolähteet ovat peruskurssitoiminta ja jäsenmaksut (noin 95 %). Jyväskylän kaupungilta saatava toimintatuki on nykyisin enää muutaman prosentin luokkaa. Seuralle myönnettiin Nuoren Suomen toimintatukea 1500 €. Jaoksen suurimmat menoerät ovat harjoitussalivuokrat ja ohjaajien koulutus ja leiritys.

Tiedotustoiminta

Seuran WWW-sivuja on uudistettu vuoden aikana, mutta uudet sivut eivät ole vielä vuoden vaihteessa käytössä. Seuran oma tiedotuslehti Zanshin ilmestyi kahdesti. Tärkeimmät tiedotusmuodot ovat tehokas ilmoitustaulujen käyttö ja ohjaajien tiedotukset tapahtumista harjoitusten aikana. Tiedotusta ja markkinointia hoitaa tiedotusvastaava.

Jaoston jäsenistön rakenne

Vuonna 2006 karatejaoksessa oli 235 aktiivista jäsentä, joista 188 (80 %) oli miehiä ja 47 (20 %) naisia. Näistä alle 19-vuotiaita oli 176 (75 %). Edellisvuoteen verrattuna jäsenmäärä on noin 10 % pienempi. Alle 19-vuotiaiden määrä on pysynyt kuitenkin samana.

Harjoitustoiminta

Vedettyjä harjoituksia eri ryhmille oli 16 kertaa viikossa. Harjoituksissa kävi keskimäärin 10 henkilöä / harjoitus. Harjoitusten ohjaajina oli toiminnassa mukana kaikkiaan 24 henkilöä, joista 10:llä on mustan vyön arvo (dan-arvo) karatessa. Kaikki harjoitukset pidetään Kuokkalan väestönsuojan karatedojolla.

Ryhmäjaot:	peruskurssi yli 14 v.	2 harj. viikossa
	peruskurssi 11-13 v (Pikkutiikerit)	1 harj. viikossa

peruskurssi 8-10 v (Pikkupantterit)	1 harj. viikossa
peruskurssi 11-13 v (Lumileopardit)	1 harj. viikossa
lapset 8-10 v. (Pantterit)	1 harj. viikossa
juniorit 11-12 v. (Tiikerit)	2 harj. viikossa
kelta-oranssi ryhmä	1 harj. viikossa
kataharjoitus	1 harj. viikossa
ylemmät	1 harj. viikossa
kaikille ohjatut	2 harj. viikossa
nuoret 13-15 v	2 harj. viikossa
kilpailijat	1 harj. viikossa
vapaat ei ohjatut	8 harj. viikossa

Kurssitoiminta

Vuoden aikana pidettiin yhteensä 6 peruskurssia, joille osallistui yhteensä n. 100 uutta harrastajaa. Näistä oli suurin osa alle 19-vuotiaita.

Nuorisotoiminta (alle 13-vuotiaat)

Leiritoiminnan aktiivisena pitäminen onnistui suunnitelmien mukaan. Ylempien vyöarvojen osuutta junioriharjoitusten ohjaamisessa pidettiin edelleen korkeana. Leiritoimintaan suunnattiin uusia mustavöisiä ohjaajia.

Aloittaneita uusissa ryhmissä oli seuraavasti:

Lumileopardit (11–13-vuotiaat)	20 hlöä
Pikku Pantterit (8–10-vuotiaat)	25 hlöä
Pikku Tiikerit (11–13-vuotiaat).	20 hlöä
Muurame (10–13-vuotiaat)	6 hlöä
Yhteensä	71 hlöä

Koko junioritoiminnassa on mukana 130 junioria (alle 14 v).

Vetäjiä oli junioritoiminnassa mukana yhteensä 14 henkilöä. Kevät- ja syyskauden aikana pidettiin yhteensä neljä viikonloppuleiriä, joihin osanotto oli kiitettävän runsasta. Syyskausi päättyi perinteiseen pikkujouluun ja aikidojaoksen kanssa, joka järjestettiin Vesalan leirikeskuksessa. Osallistujia oli karatesta ja aikidosta noin 100 henkilöä. Perinteiseen Nuori Suomi-sinettiseurojen tapaamiseen osallistui Lasse Väistö ja Jarkko Pönkä.

Kilpailutoiminta

Kilpailutoiminta keskittyi lähinnä nuorten ja junioreiden kilpailutoimintaan. Nuorten SM-kisoihin osallistui 3 henkilöä. Jukka Koivisto, 1.kyu (kultaa) ja Lauri Reuter, 1.kyu (pronssia) Tea Heikkilä, 2 kyu (kultaa). Juniorit osallistuivat Hämeenlinnan Junnuturnaukseen sekä Orimattilan juniorikilpailuihin. Lisäksi kauden aikana osallistuttiin kansallisiin- ja aluekilpailuihin sekä järjestettiin kahdesti hyvin suosituksi osoittautuneet salikilpailut sekä aikuisille, että junioreille. Lauri Reuter ja Jukka Koivisto valittiin B-maajoukkueeseen.

Leiritoiminta

Heinäkuussa Jyväskylän karaten kesäleiri järjestettiin 29. kerran. Leirin ohjasi Ante Bränbacka ja Janne Karhunen. Leirille osallistui 40 henkilöä. Kevään ja syksyn aikana pidettiin lisäksi yhteensä 9 leiriä. Näistä leireistä neljä oli suunnattu yksinomaan junioreille, ja ne olivat jaoston omien ohjaajien vetämiä. Jyväskylässä järjestettyjen leirien lisäksi karatejaoston ohjaajia kävi vuoden aikana eri karateleirillä ympäri Suomea.

Koulutustoiminta

Vuoden aikana pidettiin kaksi seurakoulutustapahtumaa. Seuratoimintakoulutuksessa suunnitettiin seuran toimintaa, kehitettiin harjoitusten ohjausta ja suunniteltiin parempia ryhmäjakoja. Jyväskylässä pidettiin keväällä NUK-koulutus, johon osallistui noin 10 henkilöä Syksyllä pidettyihin LAK- ja seuraohjaajatutkintokoulutukseen osallistui molempiin noin 10 henkeä. Jaoston ohjaajia osallistui Hannu Nietosvuoren leireihin/koulutuksiin vuoden aikana Jyväskylän leirien lisäksi Imatralla ja Lahdessa.

Graduoinnit

Vyöarvoja suoritettiin vuoden aikana seuraavasti:

Aikuiset	1. dan	Jukka Koivisto Lauri Reuter
	2.kyu sininen	5 henkilöä
	3.kyu vihreä	4 henkilöä
	4.kyu oranssi	11 henkilöä
	5.kyu keltainen	18 henkilöä
	yhteensä	40 uutta vyöarvoa

Juniorit graduoivat aikaisempaan tapaan aktiivisesti uusia vyöarvoja.

Näytökset / lajiesittelyt

Vuoden aikana pidettiin näytös Yläkaupungin yö-tapahtumassa sekä Hyvän olon messujen yhteydessä. Lisäksi pidettiin yhdeksän lajiesittelyä tai itsepuolustuskoulutusta.

Muu järjestötoiminta

Saunaillat ym. virkistystilaisuudet

Eri ryhmille järjestettyjä virkistystilaisuuksia järjestettiin vuoden aikana neljä kertaa. Jigotain karate järjesti matkan Karaten MM-kilpailuihin Tampereelle matkalle osallistui n.60 henkeä.

Talkootoiminta

Talkootoimintaa ei harrastettu, koska jaoksen talous ei sitä kaivannut.

Jyväskylässä 19.2.2006

Tommi Tarkkanen

LIITE 3: Karaten periaatteet ja seuratoimintalinja 2006

Seuran visio

- On toimia suunnan näyttäjänä ja jatkuva kehitys.
- Keksiä uusia toimintatapoja, seuratoiminnan yhteistoiminnallisuus (ei vapaamatkustajia), harjoitusten kehittäminen, seuratoimintaviikonloput, uusien ohjaajien koulutus, malliharjoitus etc.

Seuran perustehtävä

- Toiminnan tarkoituksena on tarjota laadukasta, monipuolista seuratoimintaa
- Laatu = pätevä ohjaus
- Monipuolisuus = jotain kaikille ikäryhmille ja tasoille
- Mahdollistaa kaikille harrastajille elinikäinen karateharjoittelu
- Toimintaa kaikille ikäryhmille, mielekkäitä harjoituksia
- Elämäntapa, do.
- Karatessa opittua voi soveltaa arkielämässä (pitkäjänteisyys, hermojen hallinta)
- Opitun ja harjoituksissa saadun siirtäminen eteenpäin (kiitollisuus)
- Vapaaehtoistoimintaa

Palkkaa ei makseta.

- Saadaan toimimaan seura jossa on mahdollista harjoitella (motivointi syynä ja seurauksena)
- Tarjota laaja-alaista seuratoimintaa

Seurassa voi toimia monessa roolissa, toiminta eri ikäisille ja tasoille.

Eettiset linjaukset

- Kaikki voivat harrastaa
- Tavoitteena henkilökohtainen kehittyminen omaan tahtiin
- Salin säännöt (dojokun):

Olemassa kirjatut karatekan käytössäännöt (karateopas).

- Periksiantamattomuus:

Harjoituksissa ei luovuteta kesken => oppi siirtyy arkeen

- Nuorison päihteettömyys:

Tilaisuuksissa, joissa on junioreita, ei käytetä alkoholia, tupakkaa eikä päihteitä.

- Kanssaihminen kunnioittaminen

Hyvä, toiset huomioonottava käytös. Harjoituskaveria ei vahingoiteta.

- Avoimuus

Avoim organisaatio, ei sisäpiirejä, ei salaisia päätöksiä.

- Yhteisestä harjoitusympäristöstä huolehtiminen

Säännöllinen siivous, tavarat omilla paikoillaan, karatekalle sopiva käytös.

Seuratoiminnan tavoitteet

- Innostetaan aktiiviseen kehittymiseen karatessa
- Innostaminen aktiiviseen kehittymiseen tapahtuu ohjaamalla hyviä harjoituksia.
- Pätevät ohjaajat ja jatkuva koulutustyö.

Kasvatukselliset tavoitteet

- Asennetta, kunnioitusta, yhteisöllisen ajattelun kehittäminen
- Vyöhierarkian ylläpito ja Dojokun.
- Salikuri ja harjoitteet joissa joutuu ylittämään itsensä.
- Vyöhierarkia ja hyvä käytös.
- Seuratoimintaan kannustaminen.

Taloudelliset tavoitteet

- Toiminnan tasainen kasvu, vakavaraisuus. Keinoina toimivat ohjaajakoulutus vapaaehtoisuus ja tasokas markkinointi.

Urheilulliset tavoitteet

- Harrastetoiminnasta kansainväliseen menestykseen

Yksilöllinen ohjaus valmennuksessa

Taloudellinen tuki harrastajille

- Oma innokkuus asiaan, lahjakkaiden kannustaminen eteenpäin (kilpailut)

Tavoitteet karatessa

- Lajitaitotason kasvu
- Yksilön itsepuolustuskyvyn kasvu

Seuran käytännön toimintatapoja

- Seuraohjaajakoulutus 2 kertaa vuodessa
- Seuraohjauksen perusteet tai vastaava koulutus uusille vihreille vöille
- Vapaaehtoistoimintaa
- Ryhmäjako, aikuiset sekä vyöarvoryhmien harjoituksia että kaikkien vöiden harjoituksia (viidet ohjatut harjoitukset viikossa)
- Peruskurssi harjoittelee omana ryhmänään (2 harjoitusta / vko)
- Ryhmäjako, juniorit:

Pikkupantterit (8-10v peruskurssi) (1 harjoitus / vko)

Pantterit (8-10 v) (1-2 harjoitusta / vko)

Lumileopardit (kevään 8-13v peruskurssi) (1 harjoitus / vko)

Pikkutiikerit (11-13v peruskurssi) (1 harjoitus / vko)

Tiikerit (11-12v) (2-3 harjoitusta / vko)

- Nuoret (13-15v) (2 harjoitusta / vko)
- Kaikki halukkaat, joilla on vähintään junnukeltainen vyö, voivat osallistua kilpailuihin.

Vuodessa on kaksi junnuturnausta, johon seura järjestää kisamatkan.

- Seuran jäsenmaksu on 90 euroa / vuosi.
- Seuran asioiden tiedotus:

seuralehti

ilmoitustaulu

verkkosivut

asioista tiedottaminen harjoituksissa

- Junioritilaisuuksissa ja -kilpailumatkoilla päihteiden käytössä nollatoleranssi
- Ketään ei vaadita osallistumaan talkoisiin
- Kaikki halukkaat saavat osallistua seuratoimintaan
- Seuratyöntekijöitä palkitaan yhdessä sovitun palkitsemisjärjestelmän mukaan
- Seuran eri jaoksien yhteistyö

yhteismainostus

yhteiset näytökset

- Tärkeimpänä yhteistyökumppanina on Jyväskylän kaupunki, jonka työntekijöitä (vahtimestareita) muistetaan mm. joululahjoilla.

LIITE 4: Karaten toimintasuunnitelma vuodelle 2008

Kurssitoiminta

Peruskurssit: Järjestetään keväällä kolme peruskurssia, yksi aikuisille (ikäraja 14v) ja kaksi junioreille. Pyritään saamaan kursseille yhteensä noin 50 henkilöä.
Syksyllä järjestetään neljä peruskurssia (kaksi aikuisille ja kaksi junioreille) ja pyritään saamaan noin 60 henkilöä kursseille.

Kaikki kurssit maksavat 80 EUR, joka sisältää peruskurssimaksun, puolen vuoden jäsenmaksun ja karatepassin. Erikoiskurssit hinnoitellaan erikseen.

Itsepuolustuskurssit: Kursseja järjestetään sen mukaan mitä kysyntää on ja vetäjät haluaa tehdä.
Pyritään saamaan vähintään 85 EUR vrk / per kurssi. Tai saamaan jotain muuta hyötyä seuran toimintaan.

Leiritoiminta

Seuran omat leirit: Leiri 1 junnuleiri helmi-maaliskuussa
Leiri 2 tekniikkaleiri helmi-maaliskuussa
Leiri 3 tekniikka / vyökoeleiri huhtikuussa
Leiri 4 vyökoeleiri junnuille huhtikuussa
Leiri 5 tyylisuunnan kesäleiri
Leiri 6 suuri kesäleiri
Leiri 7 tekniikkaleiri ja junnuleiri loka-marras
Leiri 8 tekniikka / vyökoeleiri marras-joulukuussa
Leiri 9 vyökoeleiri junnuille marras-joulukuussa
yhteensä 9 leiriä

Kilpailutoiminta

Kilpailut: Järjestetään salikisat kerran kaudessa, osallistutaan junnuturnauksiin kerran kaudessa
Kilpailijat: Pyritään pitämään edellisvuosien tapaan kymmenkunta kilpailijaa nuorten sarjoissa.
Tuomaritoiminta: Tällä hetkellä kansallisen tason tuomareita ei ole. Kilpailijoista koulutetaan aluekulmatuomareita jos innokkuutta riittää.

Vyökoheet

Seuran omat graduojat: Kaikki uudet ruskeat ja mustat vyöt koulutetaan ja ylläpidetään seuran varoilla. Pidetään vyökokeita tarpeen mukaan.

Vetäjäkoulutus

Jatketaan keväällä 2006 aloitettua ohjaajakoulutusprojektia. Pidetään kaksi seuratoimintakoulutusta, osallistutaan karateliiton I-tason koulutuksiin. Järjestetään tai osallistutaan I-II tason ohjaajien täydennyskoulutukseen kauden aikana.

Karaten avaintapahtumat vuonna 2008

Tammikuussa	Peruskurssit alkavat tammikuun alussa 16.1
Helmikuussa	Nuorten tekniikkaleiri
Maalikuussa	Aikuisten ja junnujen tekniikkaleirit
Huhtikuussa	tekniikkaleiri ja vyökoheet Junnujen tekniikkaleiri Seuratoimintakoulutus
Toukokuussa	Kevätkauden päättäjäiset aikuisille ja junioreille
Kesäkuussa	Tyylisuunnan kesäleiri
Heinäkuussa	Kesäleiri
Elokuussa	
Syyskuussa	Peruskurssit alkavat
Lokakuussa	Seuratoimintakoulutus
Marraskuussa	Tekniikkaleiri / juniorileiri
Joulukuussa	Junnujen vyökoeleiri leiri ja vyökoheet Pikkujoulut

Suomen Karateliitto ry SINETTIKRITEERIT (UUSI VERSIO)

1. Seuran toimintasuunnitelmassa on huomioitu lasten ja nuorten kasvatus- ja monipuolisuusasiat.

- kaikille ikäryhmille tavoitteellinen toimintasuunnitelma
- harrastuksen monipuolisuus myös kilpa- ja valmennustoiminnassa mukana oleville
- MONIPUOLISUUS = liikunnallinen, kasvatuksellinen, sosiaalinen ja yleissivistävä monipuolisuus.
- kasvun ohjaus tehdään yhteistyössä kodin ja koulun kanssa; pelisäännöt vanhempien ja ohjaajien kesken, tiivis kodin ja seuran/ryhmän välinen yhteydenpito. (oma osuus tehdään lähinnä ryhmän toiminnan yhteydessä, on muistettava, ettei seuran johdon eikä ohjaajien ole syytä astua kodin reviirille kasvatusasioissa.)
- kaikki urheileminen ja liikunta kehittää myös karatekaa; ohjaajien tulee ymmärtää ja hyväksyä, että lapsella/nuorella saattaa olla / toivottavasti on muitakin (urheilu)harrastuksia, jotka mahdollisesti aiheuttavat poissaoloja ryhmän toiminnoista.
- kasvun ohjaukseen kiinnitetään huomiota; jokainen ohjaajien ja junnujen kohtaaminen on kasvunpaikka, jokainen tilaisuus auttaa kasvamaan pyritään käyttämään hyväksi. Hyvien tapojen ja sääntöjen vastaista käyttäytymistä ryhmän toiminnan puitteissa ei tarvitse/saa suvaita (tupakointi, nuuskaaminen, alkoholin käyttö)
- **JOKAINEN seuran lasten ja nuorten ryhmä (alle 16.v.) on tehnyt pelisäännöt, jotka on palautettu Nuoreen Suomeen** (joka vuosi tehtävä)

2. Seura haluaa pitää huolta jokaisesta mukana olevasta lapsesta ja nuoresta

- kaikki pääsevät osallistumaan tasavertaisesti sukupuolesta, sosiaalisesta taustasta tai muusta erilaisuudesta riippumatta; vetäjien on oltava

tasapuolisesti kiinnostuneita *kaikista* mukana olevista sekä osoittaa heille aitoa arvostusta!

- kaikkia kannustetaan taitotasosta riippumatta ja huomioiden erilaiset lapset; vetäjät pyrkivät kokoontumisten puitteissa (harjoituksissa) auttamaan jokaista ryhmän jäsentä kehittymään *hänen* lähtökohdistaan. Yksilöllisen kehittymisen seuranta on tärkeintä !
- Kaikissa olosuhteissa lapsen ja nuoren yksilöllistä koskemattomuutta tulee varjella; erityisesti tulee välttää tilanteita, joissa lapsi voi kokea tulevansa seksuaalisesti häirityksi aikuisten tai urheilutovereiden taholta.
- jokaisen lapsen/ nuoren tulee saada palautetta omasta onnistumisestaan ja tekemisestään rakentavassa hengessä. (myönteisen palautteen saaminen tuntuu hyvältä, kokiessaan tämän lapsi oppii antamaan sitä myös toisille ja iloitsemaan heidänkin onnistumisistaan).
- Ohjaajan tulee auttaa lapsia / nuoria tunnistamaan tunteitaan suoritus tilanteissa; tällöin tapahtuu myönteistä kehitystä, joka vahvistaa myönteisiä kokemuksia ja helpottavat ristiriitaisten tunteiden käsittelyä
- varmistetaan, että kaikille lapsille tarjotaan tasapuolisesti mahdollisuus osallistua kilpailuihin näin halutessaan
- lapsille / nuorille tulee opettaa myös vastuuta yhteisten pelisääntöjen ja muiden sovittujen asioiden hoitamisessa ja tottelemisessa
- lasten vanhemmat ja vetäjät tietävät (säännöllinen tiedottaminen) , ymmärtävät ja muistavat koko ajan, että lapset ja nuoret ovat erilaisia (samasta syntymävuodesta huolimatta). Yksilöllisyys on avainsana !!!

3. Seuralla on nuorisovastaava, jonka päätehtävänä on nuorisotoiminnan kehittäminen

- Nuorisovastaavalla tulee olla riittävä arvovalta ja vastuu seuran toiminnassa
- Henkilön yhteystiedot tulee olla ajan tasalla liiton nuorisopäällikön rekisterissä
- Henkilön tulee olla aktiivisesti mukana seuratoiminnassa ja tietää mitä seuran nuorisotoiminnassa tapahtuu (jolla on sanan-, vaikutus- ja toimivaltaa ja HALUA vastata erityisesti lasten ja nuorten asioista seurassa = Ei siis mikään "paperikeulakuva"!)
- Nuorisovastaavan tai hänen tilalleen valitsemansa edustajan **tulee** osallistua kaikkien lajien yhteiseen sinettiseurataapaamiseen (*pakollinen*; Karateliitto maksaa yhden henkilön/sinettiseura) sekä sinettiseurojen neuvottelu- ja koulutuspäiville kerran vuodessa (*vapaaehtoinen*; *omakustanteinen*)

4. Lasten ja Nuorten ohjaajana toimii Nuori Suomi –ideologian mukaisen koulutuksen saanut henkilö

- Seuran Nuorisovastaava pitää huolen siitä, että seuran johtokunta ja kaikki seuran ohjaajat tuntevat Nuori Suomi ideologian (selvitys toimintatavoista, sinetikonsultti apuna)
- Ohjaajien ja valmentajien tulee ymmärtää lasten ja nuorten kasvun ohjauksen merkitys siten, että urheilun ulkopuolisetkin henkilöt voivat huomata seuran tällä alueella tekemän työn tulokset positiivisessa mielessä.
- kaikki seuran lasten ja nuorten vastuulliset ohjaajat ovat suorittaneet lasten-, nuorten ohjaajan peruskurssin (Lak, Nuk) tai muun ammatillisen lasten ja/tai nuorten ohjaamiseen suunnatun koulutuksen.

5. Seuralla on ohjaajien ja valmentajien motivointi- ja sivistämisyjärjestelmä

- seuralla tulee olla säännöllisesti kokoontuva tavoitteellinen ohjaajapalaveri / valmentajakerho; jossa vetäjät pohtivat mm. lasten ja nuorten urheiluun liittyvää problematiikkaa
- seuran tulee huolehtia ohjaajien koulutustarpeista
- Seura muistaa myös palkita ja kannustaa ohjaajiaan tehdystä arvokkaasta työstä lasten ja nuorten parissa

SINETTISEURAN HUOLTO... mitä hyötyä sinetistä ?

Mitä seura saa Karateliitolta ?

1. Sinetin käyttöoikeuden = laadun leiman
2. Hyötyä omaan viestintään ja tiedottamiseen (hyvä imago)
3. Julkisuutta/Näkyvyyttä Budoexpress-lehden kautta
4. 10 % alennuksen kaikista Suomen Karateliiton alaisista ohjaaja / valmentajakoulutuksista
5. 10 % alennus kaikista Suomen Karateliiton myyntituotteista
6. Liitto maksaa yhden henkilön/sinettiseura/vuosi osallistumisen Nuoren Suomen järjestämälle sinettiristeilylle (hintaan ei sisälly matkakulut Helsinkiin ja takaisin kotipaikkakunnalle)
7. Seura saa lajiliiton välityksellä markkinointimateriaalia käyttöönsä
8. Seura saa lajiliiton välityksellä mahdollisuuksia erilaisiin varainhankintakampanjoihin

Mitä seura saa Nuorelta Suomelta ?

1. Sinettiseuramateriaalin tuottaminen seuroille
2. Sinettiseurojen yhteisten alueellisten ja valtakunnallisten tapahtumien järjestäminen
3. Sinettisanomat seuroille kaksi kertaa vuodessa + muita tiedotteita tarpeen mukaan
4. Varainhankintamahdollisuuksien etsiminen seuroille
5. Sinettiseurojen näkyvyyden varmistaminen yleisesti
6. Mahdollisten yhteisten Operaatioiden organisointi
7. Viisi kappaletta Pro Nuori Suomi –kannusteita / vuosi seuran käyttöön
8. Nuori Suomi –klubin jäsenkortti + Liikkuva Lapsi –lehden maksutta seuran yhdys henkilölle.

LIITE 6: Jigotain karateohjelma

Jigotain karateohjelma aikuisille kevät 2008

Kuukausi	vko	Viikkoteema	Tapahtumat ja kilpailut
Tammikuu	1	Lyönnit ja torjunnat/ kata /katakumite	
Tammikuu	2	Lyönnit ja torjunnat/ kata /katakumite	
Tammikuu	3	Potkut, yhd. tekn/ kata /katakumite	Peruskurssit aikaa 14.1, 19 -20.1teknikkaleiri ja ryhmä 2010 Imatra
Tammikuu	4	Potkut, yhd. tekn/ kata /katakumite	
Tammikuu	5	Yakusokukumite/ pariteknikka	
Helmikuu	6	Yakusokukumite/ pariteknikka	
Helmikuu	7	Oyokumite/ pariteknikka	16.2 Otteleleiri J. Karhunen
Helmikuu	8	Oyokumite/ pariteknikka	
Helmikuu	9	sovellus/ ip/ pariteknikka	Talviloma 25. - 29.2.
Maaliskuu	10	sovellus/ ip/ pariteknikka	8. - 9.3 Juniorileiri Jyväskylä
Maaliskuu	11	Kaatotekniikka/ pariteknikka	15.2 Hämeenlinnan Junioriturnaus
Maaliskuu	12	Kaatotekniikka/ pariteknikka	Pääsiäinen 21. - 24.3 - Pääsiäisleiri Imatra
Maaliskuu	13	Kata, Perustekniikka	
Huhtikuu	14	Kata, Perustekniikka	5-6.4 Seuraohjaaja koulutus - Jigotai karate
Huhtikuu	15	Pariteknikkalottoleiri	
Huhtikuu	16		19.-20.4 Juniorileiri Jyväskylä
Huhtikuu	17		26.-27.4 teknikkaleiri Hannu Nietosvuori Jyväskylä
Toukokuu	18		viikonloput granitti kiinni
Toukokuu	19		
Toukokuu	20		17-18.5 Bookuzuki open-leiri lahti
Toukokuu	21		23.5 Oulussa ja rauden pässiä/biset

Shorinjiryu kesäleiri 27.-29.06.08 Jyväskylä - Soke Tamotsu Iwao
JKL 31. kesäleiri 25.-27.7. 08 - Ante Brännbacka

LIITE 7: Karatejaoksen tarina 1982–1997

Eletään vuotta 1982. Seura on sijoittanut kaikki voimavaransa kilpailijoihin, joiden lopettaessa seuraan ei jäänyt kuin muutama vetäjä. Harjoitusvuoroja oli viisi viikossa. Kahdet peruskurssille ja kolmet ylemmille vöille (oranssi-sininen tasolla). Vetovuoroja ei ollut sovittu etukäteen. Se veti kuka tuli harjoituksiin ja jos ei tullut ketään niin mitä sillä on väliä. Vetäjiä oli tasan kolme, jotka ei paljoa huomista kerinneet ajattella.. Kurssreja mainostettiin yhdellä A4 kokoa olevalla lappusella, joita levitettiin noin 100 - 150 kpl minne sattuu. .ym.ym. No tästähän olikin helppoa lähteä ylöspäin.

Toimenpiteitä vuosien varrelta

Vihreästä vyöstä ylöspäin kaikkien piti tehdä jotain seuran eteen. Töitä tekemätön oli arvoton seuralle.

Aluksi päätimme kouluttaa vetäjiä lisää. Koulutusta annettiin lähes kaikille harrastajille. Näin saatiin lisää volyyymia. Vetäjien etuja muihin jäseniin nähden lisättiin tuntuvasti. Paskahommasta tuli tavoiteltu asia.

Peruskurssivetäjät oli erikoisasemassa muihin ohjaajiin nähden. He olivat motivoituneita ja innostuneita. Näin saatiin harrastajia lisää

Opetettiin harrastajia käymään leireillä. Saatiin omat leirit tuottaviksi.

Oma tyyli suunnan opettaja. Saatiin oikea sisältö harjoituksiin ja perusteisiin. Kehityttiin ja noustiin vyöarvoissa. Saatiin tyyli suuntatietoutta ilman suodatimia.

Taisteltiin oma harjoituspaikka. Harjoitusvuoroja riittävästi, järkevät ryhmäkoot, taistelu aina muuttuvista vuoroista loppui.

Valtaa ja vastuuta töiden jaossa laajennettiin tuntuvasti

Sisäinen tiedotus saatiin toimimaan osittain. Hyvinhän se ei toimi koskaan. Vetäjät mainostaa ajankohtaisia tapahtumia ja ilmoitustauluilta saa jokainen ottaa oman tiedotteen tapahtumista. Ilmoitustaulutilaa on riittävästi ja se on jaoteltu selkeästi.

Ulkoinen medioihin suuntautuva tiedotus parani heti sen jälkeen kun muutamat toimittajat oli käyneet peruskurssreja eri lajeissa. Samoin hyväntekeväisyyskampanjoilla mentiin takaovesta sisään. Seuran aktiivinen pommitus ”meille” tärkeillä asioilla alkoi tuottaa tulosta. Juttu sieltä toinen täältä pääsi läpi.

Koko ajan on käyty ja käydään edelleen avoimia palavereita, joissa puidaan kaikkia asioita mitkä mieltä painaa. Sana on vapaa ja välillä sanotaan tiukastikin omat mielipiteet. Vetäjä joukko oppii tuntemaan toisensa ja pikku hiljaa hyväksymään sen tosiasian, ettemme olekaan kaikki samanlaisia. Opitaan sietämään erilaisuutta ja eri näkemyksiä samasta asiasta.

LIITE 8: Seuratoimintakoulutuksen kuvaus

Koulutuksen tavoitteena on tutustua paremmin toisiimme ja yhdessä suunnitella syksyn toimintaa. Tehtäviin kuuluvat ohjauksen, organisaation järjestämisen sekä kannustusjärjestelmän suunnittelu. Suunnitelmat tehdään pienempinä tiimeinä.

Koulutusviikonloppuna on siis hyvä myös tutustua paremmin toisiimme ja keskustella harrastuksestamme ja siitä mitä siltä haluamme. Jo ennen seurakoulutusta on tärkeää tutustua materiaaliin ennalta ja tehdä annetut ennakkotehtävät.

Seuratoimintakoulutuksessa suunnitellaan seuran toimintaa ja luodaan seuran toimintalinja. Koulutus päättyy jaoksen kevätkokoukseen, jossa hyväksytään suunnitelmat yksityiskohtaisine aikatauluineen ja vastuuhenkilöineen.

Koulutuksen aihealueet ovat:

- 1.) Oman käsityksen selvittäminen karatesta ja seuratoiminnasta
- 2.) Jaoksen toimintalinjausten tekeminen
 - a. yhdessä tekeminen, tiimit ja ryhmät
 - b. karatejaoksen toimintalinjauksen runkosuunnitelma
 - c. karatejaoksen visio
 - d. karatejaoksen eettiset linjaukset
 - e. karatejaoksen toiminnan tavoitteet
 - f. karatejaoksen käytännön toimintaperiaatteet
 - g. karatejaoksen organisaatio, vastuuhenkilöiden roolit ja kannustaminen
 - h. ryhmäkohtaiset sopimiset, junioreilla operaatio pelisäännöt, aikuiselle dojokun
 - i. karatejaoksen tarjoamat palvelut ja toimintamuodot
- 3.) Jaoksen ohjauksen suunnittelu
 - a. syksyn toimintasuunnitelman/kalenterin tekeminen
 - b. syksyn harjoitusohjelmat ja ohjaajien valinta
 - c. ohjaamisen ja opettamisen analyysi. minkälaista karatea opetamme?
(mallina kolme ”hyvää” karateharjoitusta)
- 4.) Kevätkokous

OHJELMA:

Lauantai

Klo	Sisältö	Vastuuhenkilö
08.00 - 08.30	Tervetulokahvit/koulutusmateriaalin jako ja alustus: Ohjelman läpikäynti Koulutuksen tavoitteet Syksyn toiminnan suunnittelu <ul style="list-style-type: none"> - Syksyn toimintakalenteri ja harjoitussuunnitelmat - Malliharjoitukset (syksyn tavoitteet) - Seuran historiaa - Seuran toimintalinja - Organisaation esittely ja rakentaminen tiimeissä. - Ohjaajien näkemys karatesta teemahaastattelujen pohjalta - Harrastajien näkemys ohjaajakyselyiden palautteen pohjalta - Kevätkokous 	Piispala
08.30 - 09.30	Karateohjelma ja toimintakalenteri <ul style="list-style-type: none"> - Karateohjelma harjoitussuunnitelmien rakentamisen välineenä - toimintakalenteri - ohjaajat ryhmille - ohjaajasopimukset 	
	Harjoitussuunnitelmien tekeminen Syksyn harjoitusten suunnittelu: <ul style="list-style-type: none"> - Ohjaajien ja apuohjaajien ohjausryhmät - Syksyn karateohjelma ja tapahtumakalenteri junioreille ja aikuisille - Harjoitussuunnitelmien tekeminen junioreille ja aikuisille 	Ohjaajat
10.00 - 11.30	1. Harjoitus <ul style="list-style-type: none"> - Harjoituksen aiheena on ohjaajan oma käsitys hyvästä karateharjoituksesta. Esimerkkiharjoituksia on kolme kappaletta.	Ohjaajat
11.30 - 12.00	1. Harjoituspalaute Harjoitusratkaisujen perustelu ja kommentointi: <ul style="list-style-type: none"> - Suunnitelman ja tavoitteiden esittely - Harjoituksen analyysi ryhmässä - Kuinka suunnitelma vastasi tehtyä harjoitussuunnitelmaa - Miten harjoituksen rakenne vastasi omaa käsitystä 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Miten harjoitus eteni ja minkälaisia asioita käsiteltiin - Mikä oli mielestäsi harjoituksen punainen lanka tai teema. - Menikö kaikki suunnitelmien mukaan? - Mitä opit harjoituksesta - Kuinka harjoitukset vastasivat suunnitelmianne? Mitä asioita pidät tärkeinä omalle opetukselle? 	
12.00 - 13.00	Majoittautuminen	
12.00 - 13.00	Lounas	Ruokala
14.00 - 15.00	Ryhmätyö <ul style="list-style-type: none"> - Syksyn harjoitusten suunnittelu jatkuu 	
15.00 - 18.00	<p>Seuran toimintalinjan ja organisaation luominen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jigotain historia - Organisaation kehityksen vaiheet ja analyysia (SLU:n kalvot) - Sinettiseura kriteerit (Eettiset periaatteet SLU:n kalvot) - Organisaation esittely - Ohjaajien näkemys karatesta teemahaastattelujen pohjalta - Harrastajien näkemys ohjaajakyselyiden palautteen pohjalta - Tehtyjen toimintalinjojen läpikäyminen tiimeittäin - Yhteenveto yhteinen toimintalinja <p>Organisaation rakentaminen ja tehtävät tarkasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - työskentelyohjeet <p>Vastuutiimien muodostaminen:</p> <p>1. Markkinointi ja tiedotus sekä siihen liittyvät toimet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Määrittävät omat tehtävänsä - Markkinointisuunnitelman tekeminen/tarkentaminen - Vastuuhenkilöiden valinta, tehtävät tarkasti ja aikataulut <p>2. Kilpailijat ja ottelutoiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Määrittävät omat tehtävänsä: - Suunnitelmien tekeminen - Vastuuhenkilöiden valinta, tehtävät tarkasti ja aikataulut <p>3. Hallinto ja ohjaus</p>	Tiimien vetäjät vastuualueittain

	<ul style="list-style-type: none"> - Määrittävät omat tehtävänsä - Tulevaisuuden suunnitelmat lyhyt ja pitkä aikaväli - Vastuuhenkilöiden valinta, tehtävät tarkasti ja aikataulut <p>4. Koulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Määrittävät omat tehtävänsä: - Suunnitelmien tekeminen - Vastuuhenkilöiden valinta, tehtävät tarkasti ja aikataulut <p>5. Junioritoiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Määrittävät omat tehtävänsä - Suunnitelmien tekeminen - Vastuuhenkilöiden valinta, tehtävät tarkasti ja aikataulut 	
16.00 - 17.30	Päivällinen	Ruokala
17.30 - 18.00	Tiimien suunnitelmien läpikäynti	
18.30 - 20.00	2. Harjoitus Harjoituksen aiheena on ohjaajan oma käsitys hyvästä karateharjoituksesta	Ohjaajat
20.00 - 20.30	2. Harjoituksen palaute ks. aiempi harjoitus	Tommi
20.30 -	Venyttely	
21.30 -	Iltapala sauna	

Sunnuntai

Klo	Sisältö	Vastuhenkilö
07.30 - 08.30	Aamiainen	Ruokala
08.30 - 10.00	3. Harjoitus Harjoituksen aiheena on ohjaajan oma käsitys hyvästä karateharjoituksesta	Ohjaajat
10.30 - 11.00	3. Harjoituksen palaute	Ohjaajat
11.00 - 13.00	Koonti + kahvi Tiimit valmistavat esityksen vastuhenkilöistä, tehtävistä ja aikatauluista kevätkokoukseen.	Tiimien vetäjät vastuualueittain
13.00 - 14.00	Ruokailu	Ruokala
14.00 - 16.00	Kokous/Palautekeskustelu Pidetään kevätkokous	Ohjaajat ja vastuhenkilöt
16.00-	Lähtö	